

**PRED
NAŠIM
PRAZNIKOM**

KOSTANJEVICA NA KRKI je pripravljena sprejeti 10.000 gostov. Za nedeljski posavsko-dolenjski praznik, posvečen veliki tlačanski revoluciji iz leta 1515 in 1573, se odeva te dni v svatovsko oblačilo. Mesto je kot prerajeno; celotno Podgorje je zajel mrzlični nemir, da bi bilo vse pravočasno nared, da se bodo tisoči gostov od blizu in daleč počutili kot doma.

Prišlo pa nas bo veliko — da počastimo spomin nanje, ki so se pred 500 in 400 leti uprli nasilju takratne posvetne in cerkvene gosposke ter hudim pritiskom nazadnjaških oblastnikov. Da se spomnimo mučnikov, ki so z življenji zapečatili slovensko tlačansko revolucijo, ves njen obseg in usodni pomen za nadaljnji razvoj slovenskega naroda. V Kostanjevico bomo šli zato, da na Krškem polju povežemo naša današnja hotenja s tistimi, ki so prišla do izraza pred 400 leti. Približati si hočemo celoto dogajanj obdobja, ki je trajalo skoraj 250 let in je bilo eno največjih in najustvarjalnejših revolucionarnih gibanj v takratni Evropi.

Proslave uporov naših prednikov in njihov boj za razbitje fevdalnih odnosov kot za priznanje nekaterih človeških pravic so zajele zavest vse naše dežele. Pokazalo se je, da kmečki upori žive v zavesti naših delovnih ljudi veliko globlje kot smo na začetku teh proslav pričakovali. Vsa dosedanja praznovanja v spominskem letu kmečkih uporov so kot nekakšna ponovitev zgodovinskega gibanja, le da jih ljudje povsod naravno povezujejo z leti NOV in s partizani.

Tako se potrjuje resnica: za našo revolucijo je zgodovina kmečke puntarije pravzaprav njen lastni del. Zato bomo ponovili glasno in jasno: zgodovina slovenskega naroda je predvsem zgodovina njegovih ljudskih gibanj, ne pa zgolj ozke plasti izobražencev! „Celoten obstoj slovenskega naroda ni bil odvisen samo od župnikov, peščice politikov in izobražencev — kot marsikdaj izgleda, medtem ko so se osnovna družbena gibanja našega ljudstva potiskala na stranski tir“, je lani dejal tovariš Edvard Kardelj.

Zato hočemo poudariti: kmečki punti so bili globoko revolucionarno gibanje slovenskega naroda, v katerem je vdečo vlogo moral in jo je tudi igral tlačanski kmet. S tem pa je odprl nova pota svojemu narodu in ljudstvu.

Vsakanja padoba v Kostanjevici na Krki: mladenca in odrasli množično obiskujejo Kip Matije Gubca, delo akademskega kiparja in slikarja Toneta Kräftja. Iz mogočnega krakovskega hrasta ga je mojster izrezal lani. Te dni je zaključil še rezbarska dela na štirih lesenih reliefih s prizori o kmečkih puntih.

(Foto: Mirko Veselj)

**KMEČKI PUNTI SO RAZEN NOB
EDINO GIBANJE, KI JE ZDRUŽILO
VSE SLOVENCE V ENOTNEM BOJU**

(Ob novomeški razstavi, posvečeni kmečkim uporom)

V nedavno prenovljenem pritličnem hodniku, kamor so bile presene razstavne vitrine in mizice iz knjižnične veže oziroma stopnišča, je novomeška študijska knjižnica v začetku maja odprla razstavo, posvečeno slovenskim kmečkim uporom. Na ta način se je ta naša kulturna ustanova pridružila številnim drugim po vsej domovini, ki so že ali pa še bodo na ta ali oni način počastile to znamenito prelomnico v zgodovini slovenskega naroda.

Novomeška razstava je prirejena po podobni, ki jo je že v februarju letos organizirala Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Ali medtem ko je ljubljanska obsegala nekako sto eksponatov, jih novomeška precej več in sicer: poleg blizu dvesto knjig in faksimilov še reprodukcijo znane slike hrvaškega slikarja Krste Hegedušiča - Bitka pri Spodnji Stubici, 12 ilustracij na temo kmečkih uporov, ki jih je ustvaril arh. prof. Boris Kobe (objavljene so v letošnjem Koledarju Prešernove družbe), ter devet glasbenih del,

ki so jim avtorji M. Tomc, Sirca-Savin, R. Simoniti, M. Kozina in P. Šivic.

Literarno gradivo o kmečkih uporih je razdeljeno na tri skupine: poezijo, dramatiko (najmanj številna) in prozo (najobsežnejša). Nima dovolj prostora niti ne bi imelo smisla naštevati vsega tega pisanega gradiva, ki je zbrano približno v osemnajstih vitrinah, pač pa bomo omenili nekatere stvari:

Pesniški del začenja nemška Pesem o kranjskih kmetih iz l. 1515. Literarni zgodovinarji namreč upravičeno domnevajo, da je ta pesem samo odmev na danes neznanu starejšo slovensko puntarsko pesem, iz katere nemška pesnitev povzema v

izvirnem jeziku geslo upornikov: Le vkup, le vkup, uboga gmajna. Zatem sledijo nekatere ljudske pesmi, ki iz njih odseva revno življenje slovenskega kmeta v fevdalni dobi, nato pa se vrstijo dela bolj ali manj znanih pesnikov, od Svetličiča, Hašnika in Prešerna do znamenitih Aškerčevih balad Stara pravda, ki so poleg Kreftove drame nemara največ storile za popularizacijo kmečkih uporov med Slovenci sploh. Izmed pesniških del novejšega časa je vsekakor treba omeniti Gradnikove pesmi o tolminskih upornikih; Klopčičevo Puntarsko pesem iz l. 1938, ki je odigrala tako pomembno vlogo v dobi NOB in doživela celo vrsto natisov v različnih partizanskih glasilih in pesmaricah; Branka Rudolfa v štajerskem narečju zložene pesmi v zbirki Zveglja potepuha (1960) ter najnovejše Menartove srednjeveške balade, ki jih je porodilo menda že letošnje jubilejno leto (Anno Domini).

Kot že omenjeno, je najmanj obsežen dramski del razstave. Med avtorji zavzemata tu pomembnejše mesto Finžgar z igrano Naša kri in B. Krefc z znamenito Veliko puntarijo, ki je po besedah Jara Dolarja „prvi obsežnejši marksistični pristop k tej tematiki“. V tej skupini najdemo tudi dramatisacije Pregljevih in Bevkovih tolminskih del.

Prozni del prinaša blizu 80 del različnih avtorjev: od Jurčiča, Laha, Jakliča, Zorca, Preglja, Bevka, Vaštetove in Vinklerja pa do zadnjih novosti: Kranjčevega Zimzelena na Slovenskem in Fr. Cankarja Za staro pravdo, ki izhaja prav zdaj v Dolenjskem listu kot nadaljevanje.

Med to, z literarno ambicijo oblikovano gradivo, so vpletena tudi nekatera dela, ki sicer niso leposlovnega značaja, so pa v tesni zvezi s problematiko kmečkih uporov. To so nekateri odlomki iz Trubarjevih del, med njimi tudi iz pravkar izšle faksimilirane izdaje Cerkovne ordninge, in pa faksimile znamenitega pisma Ivana Cankarja bratu Karlu 19. marca 1903.

Pričujoča razstava bo odprta vse poletje, jeseni pa jo bo do-

polnila še razstava znanstvenih del o kmečkih uporih. Prav bi bilo, ko bi si obe ogledalo čimveč ljudi, predvsem šolske mladine, saj se da obisk zelo lepo vplesti v pouk spoznavanja družbe oziroma zgodovine in materinega jezika. Prav mladini pa so v prvi vrsti namenjene razstave, ki se skozi vse leto vrste v prostorih novomeške študijske knjižnice.

ELER

ZBOROVANJE

se bo začelo ob 10.30 v kostanjeviškem gradu. Prireditelji prosijo vse udeležence velikega ljudskega slavlja, prirejenega v počastitev 400-letnice hrvaško-slovenskega kmečkega punta, da pridejo dovolj zgodaj na grajsko dvorišče zaradi pravočasnega in nemotenega začetka zborovanja. - Slavnostni govornik bo Sergej Kraigher, predsednik skupščine SRS, sodelovali pa bodo združeni mladinski pevski zbori, godba na pihala, Mladen Serment, Miha Baloh, folklorni ansambel LADO, AFS „France Marolt“ in partizanski pevski zbor.

Te dni po krški občini

Danes ob 11. uri bodo na Vidmu odprli novo bencinsko črpalko in avtomatsko pralnico avtomobilov; oboje odpira podjetje ISTRABENZ. - Ob 17. uri bodo v Kostanjevici odprli vseslovojsko ustanovo in šolsko igrišče, ob 18.30 pa filatelistično razstavo na temo „Osobodilna in revolucionarna gibanja na jugoslovanskih tleh in v svetu“.

Jutri bo Splošno mizarstvo Krško odprlo v Kostanjevici na Krki svoje nove proizvodne prostore. Ob 16.30 bodo vaščani Zabukovja pri Raki odprli novo vodovodno zajetje in oskrbovalno omrežje za 14 vasi KS Raka.

V soboto bo radioklub Krško priredil tekmovanje radioamaterjev „Po poteh kmečkih uporov“, ob 15. uri pa bodo na Raztezu odprli krajevni vodovod. Vselej bo ta dan tudi v Kostanjevici: ob 18. uri bodo dali v promet obnovljeno cestišče skozi mesto.

V soboto ob 19. uri bodo v likovnem salonu odprli razstavo Borisa Kobeta „Dolina Krke“ in ciklus „Punti“. Recitala bo umetnica Elvira Kraljeva.

Kmetje - z avtobusi na nedeljsko proslavo

Največja slovenska proslava ob 400-letnici slovensko-hrvaškega kmečkega punta ter 500-letnici kmečkih uporov na Slovenskem bo v nedeljo, 1. julija, v gradu v Kostanjevici na Krki. Odbor za proslavo pri občinski konferenci SZDL v Krškem je poskrbel tudi za to, da bi na veliko posavsko-dolenjsko ljudsko zborovanje prišlo kar največ kmetov.

Po vseh vaseh krškega območja so pripravili dobro obveščanje za obisk, razdelili precej letakov in plakatov in zbirali prijave za prihod na nedeljsko osrednjo pokrajinsko prireditve. Pri tem so se prireditelji zlasti potrudili, da bi omogočili kar največjemu številu tistih kmetov, ki nimajo lastnega prevoznega sredstva, prihod v Ko-

Gubčev kip bo odkril kmet Danijel Planinc

Gotovo vas zanima, kdo je kmet, ki bo prvega julija odkril spomenik Matiji Gubcu in tlačanski revoluciji v Kostanjevici. Danes vam ga predstavljamo. Danijel Planinc z Libne pri Krškem je mož, ki ga je doletela ta čast. Daleč naokoli ga poznajo kot nekdanjega odbornika občinske skupščine, aktivista Socialistične zveze in dolgoletnega kooperanta Agrokombinata v Krškem.

Bil je predsednik prve kmetijske zadruge, ki so jo po vojni ustanovili na Vidmu. V vasi in občini so mu tiste čase zaupali vrsto družbenih dolžnosti, ker so cenili njegovo razgledanost in ker je užival ugled pridnega in dobrega gospodarja.

V mladih letih je Danijel kar požiral knjige, ve povedati njegova sestra, ki zdaj živi v Štari vasi. Večinoma si jih je izposojal v knjižnici prosvetnega društva na Vidmu.

Danijel Planinc je zanimiv sobesednik. Potrdil je govornice, da piše dnevnik, odkar je 1947 prevzel kmetijo za očetom. To je knjiga njegovega življenja in dela ter življenja družine. Tudi oče je vodil dnevnik, ko je 1897 začel gospodariti. Zanj pravi, da je imel zelo lepo pisavo. Dnevnik se je med vojno izgubil. To je bilo takrat, ko so starši pobegnili na Zdole, da bi ušli selitvi v nemška taborišča.

Vinogradnik Planinc je ponosen, da bo odkril spomenik Gubcu, čeravno je vest sprejel nekoliko zaskrbljeno s pripombo, da bi se kak „šolan človek pred množico ljudstva in televizijskimi kamerami znašel bolje od njega...“

JÓZICA TEPPEY

„V današnjem času je potrebno približati slovenskemu človeku celotno dogajanje tistega obdobja, ki je, kot rečeno, trajalo več kot 200 let. To je bilo eno največjih, najbolj intenzivnih revolucionarnih gibanj v takratni Evropi, gledano seveda skozi prizmo majhnega slovenskega ljudstva. Za njegove moči je bilo to izredno vztrajno in pomembno revolucionarno gibanje. S tem je potrebno okrepiti samozavest slovenskega človeka. Te samozavesti je v preteklosti slovenskemu narodu marsikdaj manjkalo. NOB mu jo je ponovno vrnila. Toda, zdi se, da so že na delu sile, ki poskušajo razvrednotiti NOB tako, kot so nekaj sto let poprej poskušale in tudi marsikdaj uspele razvrednotiti pomen kmečkih puntov...“

EDVARD KARDELJ

Mogočno arkadno dvorišče kostanjeviškega gradu bo sprejelo obiskovalce velikega ljudskega zborovanja prihodnjo nedeljo dopoldne (Foto: M. Vesel)

Šentvid spominu puntarjev-tlačanov

Na četrtem kulturnem tednu bo tokrat v Šentvidu pelo 41 pevskih zborov iz Slovenije in zamejstva - Kipar Peter Jovanovič je sklesal iz hrasta spomenik, posvečen kmečki puntariji - Pokrovitelj letošnjega tedna je Janez Vipotnik - Šentvid nas znova vabi

Med kraje, ki so v kulturnem življenju slovenskega podeželja zadnja leta prišli v ospredje zaradi take ali drugačne razgibanosti, je že nekaj let tudi Šentvid pri Stični. Lani so v začetku julija pripravili že tretji kulturni teden, znova posvečen slovenski pesmi in delu amaterskih pevskih zborov. V Šentvidu so z mogočnim nastopom 28 pevskih zborov iz zamejstva in številnih domačih krajev počastili rojstni dan predsednika republike tovariša Tita. Bil je to mogočen praznik slovenske pesmi in nadvse dostojna počastitev našega vsenarodnega praznika. Letos namenljajo srečanje v Šentvidu 500-letnici slovenskih kmečkih uporov. Pokrovitelj četrtega kulturnega tedna je tokrat Janez Vipotnik, generalni direktor RTV Ljubljana.

Prvi pevski tabor je v Šentvidu pri Stični pred štirimi leti prebudil štiri domače zборе; lani se jih je zbralo že 27. Tabor pevcev v Šentvidu postaja po besedah priljubljenega partizanskega skladatelja in pevovodje Radovana Gobca priljubljeno in potrebno pevsko srečanje tako za naše pevce in pevke, kot za zборе slovenskih narodnih manjšin iz Italije, Avstrije in Madžarske. Pevski tabori v Šentvidu imajo zelo jasno očrten namen: ohraniti hočemo slovensko zborovsko pesem! Hočemo pevke zore, kmečke, delavske in mestne, majhne kot velike - skratka vse, ki so prepričani o tem, da je naša pesem del naše srčne kulture in slovenske narodnostne zavesti.

„Brez lastne pesmi bi postali brezbarvna narodnostna skupina, ki bi izgubila trdna tla pod seboj.“ je lani med drugim dejal tovariš Gobec na veličastnem ljudskem zborovanju ob sklepu III. kulturnega tedna.

Letos gredo v Šentvid še širše: kulturni teden so namenili proslavljanju slovenskih kmečkih puntov. Tako bodo imeli spet vrsto prireditvev, ki hkrati kažejo na živahen in razveseljiv gospodarski vzpon tega lepega doljenjskega kraja. Tako bodo že to

SOBOTO - 30. junija, ob 18. uri slovesno odprli cesto Ivančna gorica - Radohova vas, zvečer pa bo v Šentvidu koncert moškega zbora „Slava Klavara“ iz Maribora. - V NEDELJO - 1. julija, bo ob 14. uri slovesnost ob prevzemu novega gasilskega avtomobila s sprevedom od šole do gasilskega doma, nato pa tekmovanje gasilskih društev grosupeljske občine. Ob 20. uri se bodo domačini lahko nasmejali Marinčevi „Komediji o komediji“ v izvedbi domačega kulturno-prosvetnega društva.

V TOREK - 3. julija, bodo ob 19. uri odkrili spomenik materi z otrokom v parku bolnišnice v Šentvidu, takoj nato pa bo nastop folklorne ansamble iz Karlovca, pa tudi ognjemet in kresovi.

Ljudski umetnik kipar Peter Jovanovič iz Spodnje Žetine pod Blegošem je znova obogatil doljenjske galerije na prostem: takale je njegova „PUNTARIJA“, ki bo krasila Šentvid pri Stični.

SPOŠTUJMO NAVODILA PROMETNIKOVI!

Cesta iz Kostanjevice do gradu je v zadnjem delu sorazmerno zelo ozka in bo le s težavo kos ogromnemu prometu, ki se ji obeta to nedeljo. Prometni organi zato posebej prosijo vse udeležence velikega zborovanja v gradu, da dosledno upoštevajo vsa navodila miličnikov in njihovih sodelavcev.

Upoštevajte tudi parkirne prostore, ki so vidno označeni, da ne bo nepotrebnih zastojev ali gneče tam, kjer ni potrebno.

PRIREDITVENI ODBOR

Kmečki panti so zasidrani v srcih vsega slovenskega ljudstva

Spomnimo se (dostokrat prezrte) zgodovinske resnice: prva tiskana slovenska beseda ni, po doslej znanih dejstvih, Trubarjev katekizem (1551), marveč klic kmetov na upor iz leta 1515 in geslo: »le vkup, le vkup, uboga gmajna«, objavljeno na letaku z landsknehtovsko puntarsko pesmijo

Sevnica (Vischer, izrez, 1681)

Ena prvih velikih pokrajinskih proslav 500-letnice kmečkih vstaj na Slovenskem in 400-letnice slovensko-hrvaškega punta je bila lani konec junija v Sevnici. Srečanje pevskih zborov iz vsega slovenskega etničnega prostora, med njimi vrhunskih zborov to in onstran slovensko-hrvaške meje ter zborov s Tržaškega in Koroškega, je bilo namenjeno spominu nekdanjih tlačanov — revolucionarjev. Z odkritjem spomenika Matiji Gubcu v Sevnici ter veličastnim skupnim nastopom 700 pevcev na sevniskem gradu je po vsej Sloveniji odjeknilo geslo nekdanjih puntarjev „le vkup, le vkup, uboga gmajna“. O kmečkih uporih, ki so s svojimi dejanji pokazali pot do revolucionarnega velikega vzpona slovenskega ljudstva sredi našega stoletja v Osvobodilni fronti slovenskega naroda, je v Sevnici lani junija govoril tovariš Miloš Poljanšek, predsednik prosvetno kulturnega zbora slovenske skupščine. O kmečkih puntih je ob tej priložnosti med drugim povedal naslednje tehtne misli.

Malo katero dejanje v zgodovini našega naroda je pustilo tolike posledice vse do današnjih dni, kot so to storili prav kmečki panti. Živeli so v zavesti naših ljudi, našega kmeta, delavca, izobraženca. Preprosti ljudje so sestavljali o njih legende in ljudske pesmi, po večerih obujali spomin nanje. Ustvarjalci umetniki so ob veličini tlačana — puntarja dobivali pobude za besedno, glasbeno, likovno in druge vrste ustvarjanja in ob njem kovali spomenik nikdar do konca premagane osebnosti naših ljudi. Tako so se kmečki panti zasidrani v bistvo vsega slovenskega ljudstva.

Vendar čas in odmaknjenost sta storila svoje. Vsakdanje delo s težavami in uspehi, skrbi za jutrišnji dan so prekrili to enkratno obdobje v zgodovini našega naroda. Zbledelo je in se umaknilo drugim, glasnejšim dogodkom.

In če je to res, če je današnje življenje hitrih korakov v razvito civilizacijsko družbo s številnimi protislovji nekoliko odda-

ljilo zgodovinsko resnico kmečkih uporov, potem je prav, da jo obudimo v zavesti slovenskega človeka in na novo odkrijemo njegovo tlačansko kmečko revolucijo, ves njen obseg in njen pomen za nadalj-

Miloš Poljanšek, predsednik prosvetno kulturnega zbora skupščine SRS

nji razvoj slovenskega naroda. Kar štiri stoletja nas ločijo od obdobja velikih, kirovavih dogodkov, stoletja, v katerih je bil slovenski narod pod pritiskom tujih sil, sovražnih kakršnemu koli napredku. Tako idejno, politično, kakor tudi uradno kulturno izročilo je potiskalo družbeno dediščino kmečkih vstaj v ozadje. Šele z našim narodnoosvobodilnim bojem, dejanjem, ki pomeni vsebinsko nadaljevanje in nov vrh tudi v puntih porojene misli o svobodi in večji pravičnosti, se je začel proces pravega vrednotenja kmečkih puntov in vloge, kakršno je odigralo takratno kmečko ljudstvo.

Vsem tistim glasovom, ki govorijo o revščini naše zgodovine in o tem, kako nimamo ničesar, kar bi nam dajalo pravico po narodni samobitnosti, se zoper-

stavlja rana zgodovinska dejstva o vstajah slovenskih kmetov, o neverjetni povezanosti naših prednikov zoper fevdalizem in vsakršno zapostavljanje. Mnogičnost in vzajemnost, kakršno smo doživljali v prav takšnem ali še večjem obsegu, bolje organizirani samo še v letih socialne revolucije in narodne osvoboditve, je osnovna značilnost takratnih dogodkov. Zatorej smo upravičeni oživiti in poudariti zgodovinsko resnico kmečkih uporov in obdobje, v katerem so se odvijali, saj pomeni hkrati s protestantizmom in začetkom slovenske besedne kulture neizbrisno osnovo za tisto napredno družbeno, narodno in kasneje izpričano razredno samozavest, do katere smo ne samo upravičeni, marveč potrebni tudi v današnjih dneh.

Od kmečkih puntov do socialistične samoupravne družbe

Tukaj, na tem mnogoštevilnem zboru ste navzoči rojaki iz matične domovine, Slovenci iz zamejstva Koroške, Primorske in Trsta, dragi mejaši iz Hrvaške in drugi. Naj pred vami poudarim:

Revolucionarni zanos našega kmetstva iz časov puntov je zanos naše preteklosti, obdobja Prešerna in zahteve po združenju Sloveniji, gibanja velikih narodnih taborov pred dobrimi 100

leti, misli I. Cankarja, veljavnih še današnji dan, veličastnega in enkratnega obdobja v naši zgodovini, tj. NOB, prav tako zanos sedanjega časa in v njem razvijajoče se socialistične samoupravne družbe in zanos jutrišnjih dni. Iz takega znanja je takrat iz naših ljudi izšla kal v obliki zavesti o pripadnosti istemu ljudstvu, istemu narodu, in če hočete, kal o usodni povezanosti z narodi današnje Jugoslavije.

Čeprav še ni temeljiteje raziskana sočasnost in s tem vsaj posredna soodvisnost velikih puntarskih gibanj z začetnimi koraki slovenske književnosti, je vendarle že danes mogoče trditi, da so bili prvi pisci v slovenskem jeziku Trubar, Bohorič, Dalmatin in ostali prepričani pripadniki svojega ljudstva. Reformacija je skupaj s kmečkimi panti dvignila slovensko ljudstvo iz fevdalne razkosanosti v politično silo, vredno samostojne usode, kar so prepričljivo potrdila prav zgodovinska dejanja zadnjega obdobja, vezana na zavestno dejavnost delavcev, kmetov in izobražencev pod vodstvom KP in tovariša Tita.

Dragocena dediščina vseh naših delovnih ljudi

Danes so kmečki panti in socialno giabnje v obliki reforma-

cije dediščina nas vseh, naših delovnih ljudi. Od tistih časov dalje se želja naših ljudi po napredku, večji pravičnosti in pravih človeških odnosih vleče skozi kasnejša obdobja kot rdeča nit in se vpleta kot razvijajoča se zavestna sila v vsebolj razviti in problemsko zapleteni družbi. Prehaja v spoznanje, da mora biti človek in njegovo delo temeljno gibalno vsega bodočega, to bodoče pa naj bo od današnjega še boljše in popolnejše.

Povrnimo se za hip v obdobje kmečkih uporov in jih na kratko označimo.

Takratni čas slovenskemu kmetu nikakor ni bil naklonjen. Njegov položaj se je začel v drugi polovici XV. stoletja močno slabšati, saj je zemljiška gospodarska povečevala podložniška bremenja. Le-ta so postala poglobljeni vzrok za odpor graščinski oblasti. Bremenom so se pridružila še pustošenja, ki so jih prinašali spopadi med plemiči, kakor tudi vedno hujski, pogostnejši in obsežnejši turški vpadi na slovensko ozemlje.

Kmečke vstaje na Slovenskem in na slovensko-hrvaški meji so bile pod vplivom idejnih in političnih tokov takratne Evrope, vendar hkrati izvorno dejanje družbenih revolucionarnih gibanj v slovenskem ljudstvu. Na širšem ozemlju srednje Evrope niso bile samo sočasne manifestacije množične kmeč-

ke volje, marveč celo nekaj let pred znano Nemško kmečko vojno, ki je kasneje služila za preučevanje družbenih protislovij fevdalnega obdobja. Vse premalo so se raziskane vstaje naših prednikov v XVI. in XVII. stoletju, da bi mogli priti do dokončnejših sodb o tem, kako globok pomen so imele in kako so delovale na oblikovanje in krepitev zavesti slovenskih ljudi v tistih časih. Nekaj pa je iz spoznanj in raziskav v zadnjem obdobju jasno razvidno:

Kljub vojaškim porazom veličanstvena moralna zmaga

Kmečki panti pomenijo kljub porazom, ki so jih doživljali, veličastno moralno zmago. V kasnejših stoletjih so učinkovali na razvoj slovenske narodne zavesti, na ustanavljanje slovenskega naroda kot sodobne tvorbe in sploh na obstanek našega naroda. Tov. Edvard Kardelj meni o pomembnosti kmečkih puntov za nastanek in razvoj slovenske narodne skupnosti takole:

„Nič ne bi pretiravali, če bi rekli, da je prav v kmečkih puntih bilo odločeno, ali se bo slovensko ljudstvo obdržalo kot samostojen kulturni, etnični element in se razvilo v samostojno nacijo ali ne.“

Največja upora: 1515 in 1573

V številni vrsti manjših in večjih puntov pri nas je treba posebno naglasiti pomembnost dveh. Največja in najpomembnejša kmečka upora v slovenskih deželah sta bila „slovenski“ kmečki upor 1515 in upor, ki je 1573. leta združil slovenske in hrvaške kmete. Po svoji ozemeljski vseobsežnosti, trdovratnosti in globljem zgodovinskem pomenu je vreden poudarka prav že od samega začetka poimenovani „slovenski“ kmečki punt. Iz osamljenih uporniških središč je prešel v široko kmečko zvezo in zaobsegel ozemlje takratne Kranjske, Štajerske in Koroške. Številčno moč kmečke vojske ponazarja podatek, da je štela na ozemlju,

(Nadaljevanje na 4. str.)

Nedeljski spored

1. julija ob 7.30 bo v kulturnem domu v Kostanjevici najprej slavnostna seja družbenopolitičnega zbora občine Krško. Na njej bodo podelili medalje Janeza V. Valvasorja.

Ob 8.45 bodo pri Lamutovem likovnem salonu odkrili spomenik dr. Ivanu Orazmu, v gradu pa bo ogled Orazmova spominske sobe. — Ob 9.45 bodo v gradu odprli prve prostore vinogradniškega in vinarškega oddelka Tehniškega muzeja Slovenije.

Ob 10.30 se bo na grajskem dvorišču začelo veliko ljudsko zborovanje.

Brez pretiravanja tedaj lahko trdimo, da so reformacija in kmečki upori položili temelj slovenskem narodu. V teh bojih je bila spočeta prva slabotna iskra zavesti slovenske skupnosti, ki je potem v 19. stoletju tako burno prodrla na površje. Revolucionarni nastopi, tudi če se končajo s porazom, so vselej dokaz žive sile naroda. Narod, ki molče trpi zatiranje, je obsojen na pogin. Reformacija in kmečki panti so dokazali, da živa sila slovenskega ljudstva ni bila strta in svoj prihod v zgodovino je najavil slovenski narod z največičastnejšo revolucionarno akcijo, ki je nista mogla ubiti v glavah in srcih Slovencev ne zatiranje, ne čas. V tem je sila revolucionarne tradicije.

Edvard Kardelj — Sperans o pomenu kmečkih uporov za slovenski narod

ZA STARO PRAVDO

piše FRANCE CANKAR

koroški plemiči pri Althofu potolkli kmečko vojsko, so prihiteli Kranjcem na pomoč.

Cesar je izdal proglas na uporniške kmete, naj odložijo orožje in se vrnejo k svojim opravkom. Kmetje se za proglas niso dosti zmenili, ker so iz izkušnje videli, da v njihovem boju ne gre verjeti nobeni plemiški besedi, tudi cesarjevi ne. V odgovor na proglas so napadli celo Ljubljano, ki jo je začela oblegati vojska slovenskih kmečkih upornikov. Kočevski uporniki so se jim z veseljem pridružili. Prvega maja je odrinilo sto petdeset kočevskih kmetov iz Kočevja proti Ljubljani, kjer se je že zbralo na tisoče upornikov.

Jonke je ostal v Kočevju, ker je imel polne roke dela z upravo dežele, kajti ni bilo lahko spraviti sto različnih mnenj pod en meščanski ali kmečki klobuk.

Kočevski četi se je v Ribnici pridružilo sto navdušenih mož. Jesti in piti je bilo v tem mestu dovolj, zato jim je počitek v Ribnici bil po godu. V Velikah Laščah, v Dobropoljah in v drugih krajih so pritekale vedno nove čete kmetov. Ko so naslednjega dne proti večeru prišli do Ljubljane, je bilo mesto že obklojeno od uporniške vojske. Če bi vodje te silne vojske, ki je štela skoraj deset tisoč mož, stopili skupaj in se dobobra pomenili o skupnem napadu, bi mesto prav gotovo zavzeli. Toda Gorenjci so imeli svoje načrte. Dolenjci zopet svoje in se niso mogli zediniti. Meščani so vsak hip pričakovali splošni napad, vendar ga ni in ni hotelo biti od nikoder.

Kočevci, ki so se še dobro spominjali svojega napada na Fridrihtajno, so na lastno pest poskušali napad na mesto na dolenjski strani. Preplezali so obzidje in bili že v mestu, ko jih je zapazil mladi vitez Ungnad, ki je nadzoroval ta del mesta. Ungnad je bil poveljnik plemiških čet, potolkel je že nekajkrat upornike v avstrijskih deželah in je

sedaj kot izkušen vojščak pomagal oblegani Ljubljani. Ko je zapazil vdor Kočevcev, je hitro zbral četo izkušenih vojakov in kaj hitro opravil s slabo oboroženimi kmeti. Tostran zidu je obležalo več kot trideset kočevskih kmetov, ostali, med njimi tudi njihov poveljnik Urban, pa so se manj ali huje ranjeni komaj rešili prek obzidja. Težko ranjenega Urbana so zvelikli do prebivališča, kjer je brez moči obležal na otepu slame.

V dveh dneh je bilo obleganje Ljubljane končano. Nesloga med voditelji in hudo deževje sta opravila svoje. Trumoma kakor so prihajale, so se čete upornih kmetov tudi razhajale izpred obleganega mesta, ki je za njimi pozvanjalo iz vseh cerkvenih zvonov. Tudi Kočevci so odšli. Na petih vozovih z volovsko vprego so vozili ranjence, peščica preostalih pa je s sklonjenimi glavami trudno štorčkajala za njimi. Med ranjenci je na umazani slami ležal tudi Urban, ker ni mogel ne hoditi ne jahati. Na smrt potrje je zrl v sivo oblačno nebo. Kako drugačen je bil ta povratek od tistega s Fridrihtajna! Kako ga bo sprejel Jonke, ker mu ne bo mogel opravičiti smrti trideseterih najboljših kočevskih kmetov?

Ko je Jonke slišal nesrečno novice, je prebledel. Obšla ga je temna slutnja, da je to začetek konca. Na Urbana se zaradi njegove neizkušene prenašljivosti ni jezil. Kaj pa je mogel opraviti s svojo peščico kmetov v Ljubljani, ko pa so odpovedali voditelji desetstotih čerih! Jonke je skical svet enajstotrice in povedal, da se po ponesrečenem obleganju Ljubljane slabe novice kar vrstijo. Štajerski kapetan Dietrichstein je napadel kranjsko uporniško vojsko in jo docela potolkel. Sedaj pa se uporni kmetje na Kranjskem kar po vrsti brezpogojno predajajo in prosijo za milost. Ker je boj za „staro pravdo“ končan tako, kot pravijo poročila iz drugih dežel, kaj naj store na Kočevskem, da se ubranijo najhujših posledic? O tem

naj bi razpravljali svet in potem po najboljši vednosti ukrepal.

Posvet je bil zaradi Urbanovega neuspeha in pod vtisom slabih novic iz drugih krajev omrtvičen in črnogled. Sklenili so poslati k vicedomu in cesarju poslanca. Ti naj bi obema sporočili, da se tudi Kočevci pokorijo, toda s pogojem, če jim priznajo njihove nekdanje pravice brez silvestrskih samovoljnih dopolnitev.

Na svojo vlogo vicedomu pa so sprejeli kratek odgovor, naj se brezpogojno predajo in izročijo oblastem vodje upora, da jim te sodijo. Svet enajstotrice na to ni pristal. Kljub temu da je to zahtevo odločno zavrnili, si je bil na jasnem, da bo vicedomova najemniška vojska kmalu potrkala tudi na vrata Kočevja.

Val kmečkih uporov je na Koroškem in Štajerskem odtekel in počasi sta se v deželo vračala mir in red. Sila in zvižaja sta pomagali plemičem do zmage, dosti pa je pripomogla tudi nenotnost kmečkih voditeljev.

Tudi Kranjska se je počasi pomirila. Ko so stotine beguncev bežale čez hrvaško mejo, da bi si rešile življenje, je tudi Jonke razmišljal o tem, kako bi dosegel poravnavo z oblastmi. Mnogo misli se mu je motalo po glavi. Ali naj zbeži kot toliko drugih? Pregarjal je take misli in jih tudi dokončno pre-

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

kjer je tedaj prebivalo nekaj nad 500.000 prebivalcev, kmečka zveza okrog 80.000 članov.

Ker kmetje s svojim velikim uporom 1515 niso uspeli, so se upirali naprej. Po vrsti manjših uporov je prišlo do novega velikega upora v zimi 1572-73, ko so se v tukajšnjih krajih slovenski in hrvaški kmetje povezali med seboj. Po svojem zunanjem uspehu je bil sicer ta upor precej manjši kakor „slovenski“ kmečki upor 1515, po svoji notranji zamisli pa je bilo to gibanje najzrelejši med vsemi, kar jih poznamo.

Nameni, vredni obudite: šlo je za prelomne usodne odločitve

Cilje upornikov, ki so že od samega začetka zasnovali upor neverjetno široko in množično, moremo razumeti samo s pomočjo takrat že sto let starega nepretrganega puntarskega izročila na naših tleh. Uporniki so hoteli razviti lastno kmečko trgovino, organizacijo obrambe zoper Turke in tako povezati slovenske dežele in „ostanke“ Hrvatske v trdno in nerazdeljivo enoto. Najodločneje so namerali odpraviti vse številne graščinske dajatve in se tako znebiti izkoriščanja zemljiške gosposke. V Zagrebu so namerali ustanoviti svoje „cesarsko namestništvo“ v kmečkih rokah, ki bi samo odločalo in pobiralo davke in skrbelo za obrambo dežele pred Turki. S habsburškimi deželami bi jih vezal le skupni vladar. Tudi duhovščini so želeli omejiti posvetne pravice.

Imena voditeljev, kot so Česnik, Klander, Šterc, Gregorič, Gubec in druga, so imena, vredna obuditve. To so osebnosti iz obdobja kmečkih uporov, ki so s svojimi dejanji nakazale pot do velikega revolucionarnega vzpona slovenskega ljudstva

sredi našega stoletja v Osvobodilni fronti slovenskega naroda.

Kmečki punti so bili stoletja tista velika moralna vrednost, ki nam je krepila moči v trenutkih težkih narodnostnih bojev za ohranitev in pravičnejša družbena razmerja. Današnje slavje je začetek praznovanja 500-letnice puntov na Slovenskem in 400-letnice Gubčeve vstaje. Tukajšnji kraji po dolini Save, od Susedgrada do Sevnice in Rače so neposredna prizorišča velikega hrvaško-slovenskega punta. Ljudje, ki živijo tod na okoli, to vedo. Ponosni so na dejanja svojih prednikov in jih cenijo kot svoja.

Ob spomeniku fevdalnega obdobja, sevniškem gradu, že dva dni odmeva pesem slovenskih zborov. Kot je to pred skoraj 400 leti počelo kmečko ljudstvo, izraža vzgib slovenske množice v vsem svojem zanosu in z vsjo odločnostjo:

- to je srečanje pevskih zborov iz vsega slovenskega etničnega prostora;
- srečanje vrhunskih pevskih zborov z lokalnimi z Zasavja in Sp. Posavja;
- zborov z one strani slovensko-hrvaške meje;
- in kar naj poudarim s posebnim veseljem: zborov s Tržaškega in Koroškega.

Slednji prinašajo med nastopajoče osvežilno glasbeno misel. Pesem je čez mejo eden od „branikov“ narodne zavesti in narodnega obstoja in tudi umetniško najdoseljivejša vrsta našim ljudem.

Pesem - žlahtna zakladnica narodove ustvarjalnosti

Te dni se srečujemo s pesmimi iz vseh obdobij naše glasbene kulture. Od pesmi iz XVI. stoletja Jakoba Petelina Gallusa preko skladb naših čitalničarjev (buditeljev narodne zavesti v XIX. stoletju), naše zanosne revolucionarne pesmi iz NOB pa do stvaritev najmlajšega rodu, ki poizkuša v zvok ujeti našo sedanjo podobo življenja. Nje povezuje narodna pesem, ki je po izrazu in tehtnosti nedosegljiva podoba vseh doživetij in spoznanj slovenskega človeka in ki najlepše označuje gibanje njegovega bistva. Med narodnimi pesmimi, ki jih ni mogoče razvrstiti med lepe in lepše, marveč le po doživljajski usmerjenosti in razsežnosti, ima vendar posebno mesto naša pesem z roba slovenskega nacionalnega prostora. Slovenci na meji z germansko in romansko kulturo so ustvarili in ohranili zvočno izpoved v obliki pesmi, podobno, kot je pesnik izpel verze o bolečini naroda, ki jo ponazarjata školjka in biser.

Kršk o (po Valvasorju, izrez, 1679)

Ne samo zavoljo potrebe po zabavi in težnji k izlivom lepih doživetij je nastajala pesem, marveč z muko in samoizpovedjo, v želji, da bi rojaki dognali odločilne življenjske trenutke. O smrti, o ljubezni, žalosti, veselju, o upornosti in celi verigi doživetij nam poje koroška, beneška in primorska pesem. Ne z nedomišljenim poudarkom, marveč s kleno glasbeno mislijo nas očara in prevzame.

Pesmi iz revolucionarnega obdobja so pesmi upora, strahotnega trpljenja, bojev in zmag. Prebudile so v nas samozavest kmečkega ljudstva in jo spojile s samozavestjo borcev partizanskih brigad, med katerimi je bila tudi legendarna Gubčeva.

Nezadržna rast neupogljivega naroda

Petsto let od kmečkih uporov je za nami. Petsto let in še več v katerih je nezadržno rasla podoba neupogljivega naroda, ki si je z zadnjim svojim dejanjem zasnoval demokratično samoupravno socialistično družbeno ureditev, je odmevala njegova pesem.

Dvodnevna prireditev pevskih zborov se odvija pod geslom „Le vkup, le vkup, uboga gmajna“.

Po njem je nastala pesem, ki je ostala prisotna v našem narodu kot spomin na težke preizkušnje naših prednikov v puntarskih časih in ki je v NOB doživela največjo množičnost in dejansko potrditev. Čas ji vse do danes ni odvzel svežine niti ji zmanjšal poleta; njeno besedno in glasbeno srž je oblikovalo nešteto naših ljudi, ki so se s polno zavestjo upirali uničenju slovenske narodne samobitnosti.

Zato naj za konec opozorim na dostikrat prezrto zgodovinsko resnico:

Prva slovenska tiskana beseda ni, po do sedaj spoznanih zgodovinskih dejstvih, Trubarjev katekizem (1551), čeprav se resnično šele s Trubarjem prične slovenska književnost, marveč klic kmetov na upor iz leta 1515 in geslo našega srečanja.

Skozi te, prve slovenske tiskane besede, objavljene na letaku s landsknehtovsko puntarsko pesmijo, ki jih bo z zanosom kmalu zapel 700-članski pevski zbor združenih zborov „le vkup, le vkup uboga gmajna“, in druge pesmi upora naj med nami znova močneje zaživi misel na obdobje vstaj kmečkega ljudstva.

MILOŠ POLJANŠEK

„Smisel proslav je v tem, da takratni čas približamo potrebam današnjega našega človeka, da proslava deluje na njegovo zavest v smislu krepitve prepričanja, da je slovenski narod, čeprav majhen, vendarle sposoben s svojimi lastnimi močmi braniti ne samo svoj obstoj, ampak tudi v sebi najti dovolj moči za progresivni družbeni razvoj.“

EDVARD KARDELJ

Tole podobo je v linolej urezal 13-letni kostanjevski učenec VII. razreda Miha Barkovič, doma iz Črneče vasi na Gorjancih. Marsikateri poklicni ustvarjalec bi se postavil z njo. Smiselni razpored, obvladanje prostora, zanesljiva linija, pestrost struktur, to je le nekaj prvih, ki odklikujejo to podobo. Še posebej zbuja pozornost hotena ali nehotena simbolika: kačja glava, na glavi krona, ki predstavlja grad, po glavi pa kljub temu, da je kača nadvse nevarna in strupena, predrzni puntarji, ki so se lotili same krone — gradu in ga bodo v divjem srdu razdeljali. Tak je odmev preprostega gorjanskega šolarja na temo II. grafičnega bienala „Le vkup, le vkup, uboga gmajna!“

Mladi spominu puntarjev

Mladi likovni svet se bo na temo „Le vkup, le vkup, uboga gmajna...“ pomeril 21. oktobra, na krajevni praznik Kostanjevica, ko bo nadvse slovesno odprl III. grafični bienale jugoslovanskih pionirjev. Ob tej priložnosti bo izšel bogat katalog v slovensčini in srbohrvaščini, ki bo trajno ovekovečil likovni odziv jugoslovanskih otrok na puntarsko tematiko ob 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega upora in ob legendi o ljudskem junaku in kmečkem borcu Matiji Gubcu.

Dela že prihajajo z vseh koncev Jugoslavije in žirija, ki jo sestavljajo najveljavnejši poznavalci otroškega likovnega izražanja (kot je n.p.r. dr. Karlavaris, ki bo zastopal Vojvodino), bo imela obilo dela, da bo odbrala 120 grafičnih listov za razstavo.

Odmev prireditve je vsekakor velik že doslej. Sekretarka Zveze jugoslovanskih društev prijateljev mladine, tovarišica Šerbedžija, ki se je nedavno mudila v Kostanjevici, nam je povedala, da je v Sovjetski zvezi videla velike povečave fotografij slikovnega gradiva iz kataloga za II. bienale, s katerimi so okrašene stene ene izmed uglednih reprezentančnih hiš v Volgogradu.

Tudi kostanjevski šolarji sodelujejo v pripravah in prijavih za III. grafični bienale jugoslovanskih pionirjev. Željko Koljančič, učenec 6.a razreda, si takole predstavlja napad tlačanov na grad.

(Nadaljevanje s 3. str.)
gnal. Ostati mora v deželi, pa naj pride, kar hoče! On je bil začetnik upora in prva glava sveta enajstotice, za vse je odgovoren le on in nihče drug.

Ko se je dokopal do te odločitve, mu je bilo laže in ga ni zmedla niti zla novica, ki so mu jo sporočili iz okolice Ribnice: vice-domovi vojaki so v Ribnici, ki se jim je predala brez boja! Spet je zasedal svet enajstotice, vendar to pot ni bil polnoštevilni; nekaj previdnejšev se je opravičilo z najumnimi deli. Med zasedanjem sveta je poveljnik vice-domove vojske postal v mesto sla z zahtevo, naj se uporniki predajo. V imenu kranjskega vice-doma jih je pozval, naj se predajo vice-domovi milosti, odprejo mestna vrata, vrnejo grad Fridrihtajm in vodje upora: Ivana Jonkeja iz Mozlja, Urbana iz Slovenske vasi in Koeniga iz Starega Loga, zvezane izročje poveljniku vice-domove vojske v Ribnici.

Ko je slišal to zahtevo, je Jonke odšel v mestni grad in zbudil posadko, ki je imela tiste dni stražno službo. Bili so sami Koprivničani. Izbral je petnajst mož, ki so dobro poznali vsa pota in steze po Kočevskem, in jih poslal na vse vetrove. Sli naj bi priklicali kmete v Kočevje k obrambi mesta in dežele. Svojo nalogo so dobro opravili. Ze v zgodnjem jutru je Jonke imel zbranih dvesto petdeset krepkih mož. Petdeset jih je pustil za stražo v mestu, z ostalimi pa je odkorakal proti Stari cerkvi, kamor je prišlo iz Slovenske vasi in Starega Loga še kakih sto mož. S temi možmi je nato v bližini pripravil zasedo za bližajočo se najemniško vojsko.

Proti poldnevni se je na cesti od Ribnice sem prikazala sto mož števila najemniške vojske. Kakor so pomenje zvedeli, je bil njen poveljnik neki plemenitaš Mangersburg. Kočevski kmetje so iznenada planili na vojske. Poveljnik, ki je jahal daleč pred svo-

jo vojsko, je bil v hipu obkoljen in pobit na tla. Do resnične bitke skorajda ni prišlo, ker so kmetje presenečeni in trudne vojske razpršili in jih v manjših gručah kar na veliko pobijali. Le malo vojakov se je rešilo v bližnji gozd. Med veselim vriskanjem in ukanjem se je kmečka vojska, zdaj oborožena s pravim orožjem od pobitih vojakov, vračala v mesto. Tudi brzega sla so poslali v Staro cerkev in Kočevje s sporočilom o zmagi. Spet so se razmajali zvonomi in prenašali vest o zmagi kmečkega orožja po vsej deželi ter budili že malo uspravno misel o končni svobodi.

Poveljnik in šestdeset vojakov je obležalo tistega dne na bojišču, padlo je pet kočevskih kmetov, dvajset kmetov in prav toliko najemnikov pa je bilo ranjenih. Mrtve vojske so tam v bližini pokopali v neki globoki jami, padle kmete pa so prepeljali v mesto in jih svečano pokopali.

Jonke je korakal pred svojo vriskajočo vojsko. Kjerkoli so se prikazali, so jih ljudje veselo pozdravljali. Zopet je prišel v mesto kot zmagovalček, toda mnogih, ki so ga nekoč pri vходу v mesto navdušeno pozdravljali, tokrat ni bilo. Napravili so se sino zaposlene, v resnici pa se niso več hoteli zamernjati gospodi v Ljubljani, katere stisnjena pest je že visela nad njihovim mestom.

Neenotnost med kmeti in meščani je z vsakim novim dnevom postajala očitnejša in je niti Jonkejeva sicer vedno učinkovita domiselnost ni mogla več premostiti. Trgovci, gostilničarji in obrtniki so bili nezadovoljni. Vzdihovali so za nekdanjim blagostanjem, kajti v nemirnih dneh je prenehala vsa trgovina z drugimi deželami, gostilne so brez tujih potnikov opustele, zaradi splošnega obubožanja so ostali rokodelci brez naročil in brez zaslužka. In ko so prišli do seštevka vseh svojih težav, so kaj hitro prišli do njihovega vzroka: kmečki upori in ta nadležni podoživetje. Kmeti! Od te upornosti pa do izdajstva je pri meščanih bil samo en korak.

Ko je milostljivi gospod kranjski vice-dom zvedel za usodo svoje najemniške čete pred Kočevjem, je presenečen obsedel, da so se že bali, če ga ni udarilo božje. Da se je kaj takega zgodilo v njegovi oblasti, ko sta se drugod že vrnili stari red in mir! Še bolj pa se je začudil, ko so mu povedali, da je v njegovi predsobi odposlanstvo iz Kočevja in prosil, naj ga zasliši.

Milostljivi gospod vice-dom je moral za eno uro počivat, nato pa jih je sprejel, potrpežljivo poslušal, kaj mu Jonke predlaga glede prenehanja sovražnosti, in tudi milostno vzel od njih opečateni zvitek, v katerem so bili ti predlogi jasno zapisani. Ko so odposlanec končali, jih je milostljivi gospod vprašal, če niso morda česa pozabili. Oni pa so gospodu zatrjevali, da so vse naročeno vestno sporočili, vse ostalo pa da je njihova milost dobila zapisano. Njihova milost kranjski vice-dom je nato zelo blagohotno odpustil odposlanca, jim zaželel srečno pot, in ko so bili že skoraj pri vratih, pripomnil z ljubeznivim nasmeškom, da bi poskrbel za čim hitrejši in najprimernejši odgovor mestu Kočevju in svetu enajstotice. Ko so odposlanec koračili po širokem kamnitem stopnišču vice-domske palače proti vežnim vratom, se niso mogli dosti načuditi izredni prijaznosti milostljivega gospoda. Eden od njih pa je bil prepričan, da je zadel pravo, ko je rekel, da je kar čutil med razgovorom z vice-domom vpliv dogodkov pri Stari cerkvi.

Ta poslanec je prav zares zadel v črno: eno uro pozneje so namreč vsi trije kočevski odposlanec ležali v najgloblji ječi Ljubljanskega gradu, vključeni v najtežje verige, kar jih je ta dan premogel grajski ječar. Mozeljčan Jonke je čakal svoje odposlanec, dolgo čakal. Ko pa so minili že trije dnevi od njihovega odhoda, je spoznal, da nima več kaj upati. Težko je reči, kako mu je bilo pri srcu, ker zaupneje ni z nikomer govoril o stvareh, ki niso imele najtesnejše zveze z uporom. Samo kadar sta prišla

Urban in Koenig, mu je bilo laže. Z njima je lahko govoril tudi o stvareh, ki so bile docela brezupne.

Bilo je poletje in zoreče klasje se je pripogibalo k tlom. Mesto je postalo vznemirljivo mirno in temni, često prezirljivi pogledi meščanov so dali slutiti, da se pripravlja nekaj neprijetnega. Potniki za Reko so povedali, da zbira vice-dom v Ljubljani veliko vojsko. Proti komu neki, če ne proti Kočevju?

Jonke je opazal, kako njegova vojska kopni. Ni bilo lahko sredi poletja držati skupaj sto petdeset ljudi, ki so bili nujno potrebni na svojih kmetijah. Pri izmenjavi straže jih je prihajalo vedno manj. Niso se mu izneverili, to nikakor ne, le razumeti niso mogli, da je stari na straži tako potrebno kakor sušiti domače seno.

Tistega dne sta bila pri njem v mestu Urban in Koenig. Pospravila sta seno, zdaj se lahko pri prijatelju malo oddahneta. Začelo je deževati. Bil je pravi dež brez bliska in groma, nekaj za kmeta, ki sovraži strelo in točo. Lilo je v potokih in kot smola črna tema je pokrila pokrajino. Legli so k počitku, ker so bili trudni, a tudi zato, ker se v dežju tako prijetno zaspi.

Pri gornjih mestnih vratih sta se stražarja zavlekla v suh kot in se otresala spanca. Nista dosti pazila. Kdo bi ob takem vremenu silil v mesto, čez visoko zidovje?

A so vendar v hipu bili tu. Trop neznanih oborožencev je pridrl iz sredine mesta. Stražar je skočil pokonci, a že so ga zgrabile močne pesti, ga stisnile k steni in mu potisnile v usta krpo prav v hipu, ko je hotel zakričati. Še bolj se je začudil, ko je videl, da se je dvizni most spustil na opornike in je stotina temnih postav hitela v mesto.

Pri južnih vratih sta bila stražarja budnejša. Ko sta zaslišala topotanje mnogih moških korakov, je eden stražarjev stekel v grad in zatulil, da je odmevalo od zidov, da je sovražnik v mestu. Posadka je skočila pokonci iz zgrabila za orožje. Napadalcu so vdrli v grad, še preden je posadka mogla zapahnuti vhod na grajsko dvorišče. V temi je bitka divjala kar na slepo, dokler niso nenadoma zagorele bakle. Kočevci so padli kot klasje na njivi. Tudi Urban in Koenig sta se le še komaj branila. Jonke je spoznal, da so izgubljeni.

Skočil je pred svoje ljudi in jim zavpil, naj ustavijo boj. Ubogali so ga. Obrnil se je proti napadalcem. Ker je v njihovem poveljniku prepoznal plemiča Ungnada, je stopil k njemu in mu dejal, da ve, da išče njega, Jonkeja, zato se mu predaja, prizanese pa naj kmetom.

Ko sta pristopila k njemu še Urban in Koenig, so vso trojico okovali skupaj in zastražili. Ko je poveljnik Ungnad zavzel mesto in ga zastražil, so trojico voditeljev upora odgnali na Fridrihtajm. Tam je Jonke ukazal straži, naj se preda, ker je boj končan. Ubogali so ga in spustili dvizni most. Plemič Ungnad je z dvesto oklepniki zavzel Fridrihtajm brez kaplje krvi. Sredi grajskega dvorišča je pred novo posadko in tremi ujetniki prebral cesarjev ukaz:

(Nadaljevanje na 5. str.)

Gubec - puntar, Gubec - partizan

O kmečkih puntih sem razmišljal že kot učenec v osnovni šoli, ko smo se učili o njih. Ze takrat sem občudoval velikega junaka boja za staro pravdo Matijo Gubca, ki je sicer žalostno končal svoje življenje, a je s svojimi puntarji povzročil trajni preplah med graščaki in drugimi zatiralci. Zato ni čudno, da smo se v NOV Slovenci zatekli h Gubčevemu imenu in po njem poimenovali eno izmed svojih brigad, ki je v številnih bojih pomagala uresničiti tiste ideje, za katere so se borili naši kmetje že pred več stoletji.

SLAVKO SMERDELJ

Uporna kri

ANDREJ TOMŠIČ, predsednik izvršnega odbora temeljne kulturne skupnosti Ribnica:

„Takrat je bilo kmečko gibanje zelo napredno. Združevalo je kmete v boju za osnovne človeške pravice, čeprav ni imelo političnega obeležja. Prav zaradi kmečkih uporov je morala gosposka popustiti in dati kmetom vsaj nekatere človeške pravice. Za Slovence kot narod so zelo pomembni. Uporniška kri prednikov se je pokazala tudi v kasnejših bojih za pravico. Žal na proslavo uporov ne bom mogel, ker moram prav takrat na vaje splošnega ljudskega odpora.“

Ne le proslave!

META KARNIČNIK, gospodinja, Kočevje:

„Zaradi uporov so si kmetje le priborili kasneje več pravic, pa čeprav so bili upori zatrti. Občutek za pravičnost je v narodu ostal in prišel do izraza tudi v NOV.“

Mislím, da kmete ne bi smeli častiti le s proslavami in spomeniki, ampak bi jim morali omogočiti, da bi čimveč in čimceneje proizvedli. To bi bilo v korist tako kmetom kot delavcem, se pravi vsem.

Na proslavo bom šla, saj proslave zblížujejo ljudi in utrjujejo njihovo enotnost. Žal pa je cesta do Novega mesta zelo slaba.“

Za delovno poslovanje

PETER NOVAK, kmet iz Kamnega potoka (dasi je ponoči zaposlen pri ljubljanski pošti, se šteje za kmeta, saj si želi le pomagati pri nakupu strojev): „Proslava kmečkih puntov? Morda bomo šli mladi združniki skupaj. Vsako tako srečanje je koristno tudi za srečanje in razgovor o kmečkih opravilih, trgu in drugem. Sicer je namreč bore malo časa za pogovor!“

Alojz Jarc, kmet iz Ivanje vasi št. 8 pri Mirni peči, pravi: „Danes ni treba posebej dokazovati, da so se temeljne pravice slovenskega naroda začele kovati prav v puntarskih časih. Tudi ne, da je to vzniklo med kmeti, saj tedaj drugega domačega življa ni bilo. Poznamo može, ki so izšli s kmetov in se uveljavili, zastavili tudi plug na kulturnem področju...“

Alojz Jarc: spomin na slavne kmečke prednike živi

Jarc je prepričan, da bi spomin na slavne prednike, na udeležence tlačanske revolucije, najljepše počastili tako, da bi nadaljevali prizadevanja ki so jih že le-ti zastavili. „Da bo kmečki življenj dosegel poprečen standard vseh naših delovnih ljudi, naj bo to v gospodarsko – socialnem ali kulturnem pogledu,“ poudarja. „Eno je res, pristavlja, „da kmetje še vedno preveč zaostajamo. S starostno pokojnino smo naredili velik korak naprej, smo pa še daleč od socialne varnosti.“

Pri nas se malo ve

MARJAN DOLENJSEK, kmet iz Dolenjih Lakenc: „Otrokom že daj časa obljubljam izlet. Žal vedno zmanjka časa. Morda se bomo pa le zapeljali v Kostanjevico. O puntih se tod malo govori. Kar pač prinese Dolenjski list. Vsak ima dovolj dela doma, priložnosti za pogovor in modrovanje kot včasih skoraj ni!“

Odpor pritiskom

JANEZ DEBELJAK, profesor, Ribnica:

„Slovenski kmečki upori so v 16. stoletju sorazmerno največje uporniško gibanje v Evropi. Ko bi tudi vojaško uspeli, bi Evropa za več kot 200 let prej odpravila zastareli fevdalni red. Tlačanska revolucija, čeprav je vojaško propadla, pa je veliko prispevala k notranjemu zedinjenju slovenskega ljudstva. Brez nje Slovenci najbrž ne bi vzdržali večstoletnega turškega, italijanskega, madžarskega, predvsem pa nemškega pritiska.“

Spomin na junaške prednike bomo najbolj počastili z enakopravno davčno in kreditno politiko, z večjim družbenim vrednotenjem kmetovet tisočletne delovne filozofije, predvsem pa z zagotovitvijo, da družba ne bo nikoli več dovolila žalostne burke, ko je kmet moral plačati za liter kisle vode več, kot je dobil za liter mleka.“

„Morali so se upreti“

Jože Nemanič iz Trnovca je pol delavec, pol kmet, kar je značilno za današnji belokranjski življenj. Kar med košnjo na njivi je stekel pogovor o kmečkih puntih:

„Nam se še sanja ne, kaj so morali kmetje včasih pretrpeti. Ni jim bilo živeti. Morali so se upreti in dvigniti kose! Kakor jaz mislim, je bil kmečki punt pred nekaj sto leti zares junaško dejanje. Danes kmet sicer tu in tam godrnja, ima pa vsega, posebno pri hišah, kjer imajo koga v službi. Kar pa v kmetijstvu še ni urejenega, bomo popravili. Prav pa je, da se spomnimo, kaj hudega so morali preživljati naši predniki in da spomin nanje počastimo.“

Premalo vemo

„O kmečkih puntih bolj malo vem, saj se do nedavnega o tem ni nikjer govorilo. Kar se o tem spominim, se še iz osnovne šole. Res ni prav, da tako pozabljamo junaštvo in napore slovenskega kmeta pred več stoletji. Jaz si ne morem predstavljati, da bi človek sploh lahko živel v razmerah, v kakršnih so morali živeti takrat. Graščak je bil gospodar nad imetjem in življenjem. Gospoda je zapravljala, kmet pa garal. Prav je, da bomo te dogodke letos v večjem obsegu počastili.“ Tako je rekel mladi ERIK DOLTAR, vajenec avtomehanik iz Gradca. O današnjem življenju na deželi pa meni:

„Tudi danes godrnjamo, toda skoro v vsaki kmečki hiši je že pralni stroj in otroci jedo banane. Razlika med mestom in vasjo izginja.“

„Ob tej proslavi je treba prikazati pomen kmečkih puntov za nadaljnji razvoj slovenskega naroda v družbenem, kulturnem in vseh drugih pogledih. Po navadi se pri nas prikazuje tok dogodkov v kmečkih puntih kot poraz kmečkih puntov. To ni res. Še nobena revolucija v zgodovini ni bila tako poražena, da ne bi izpolnila svoje zgodovinske naloge. Tudi naša kmečka revolucija, zlasti v 16. stoletju, je svojo zgodovinsko nalogo izpolnila. Čeprav ne moremo takratnim tlačanom – revolucionarjem pripisovati današnje nacionalne zavesti, so kmečki panti v kasnejših stoletjih vendarle učinkovali na razvoj slovenske nacije, na konstituiranje slovenskega naroda kot sodobne nacije in sploh na njegov obstanek kot nacije. Nič ne bi pretiravali, če bi rekli, da je prav v kmečkih puntih bilo odločeno, ali se bo slovensko ljudstvo obdržalo kot samostojni kulturni, etnični element in se razvilo v samostojno nacijo ali ne.“

Povezanost

FRANC STARIČ, kmet iz Gorjunga Brezovega: „Kar je bilo izredno pri puntarjih, je bila njihova povezanost! Slovenci kmetje smo dandanes še vedno nepovezani, rekel bi celo, preveč vase zaprti. Se v sosednji Avstriji sem videl primere, kako se po vaseh hitro dogovorijo za nekatere stvari. Družba tudi sicer kmeta še vedno ne jemlje prav, res

Franc Starič, Marjan Dolensek, Peter Novak in Franc Kozinc

Pravica še pod mizo

FRANC KOZINC, kmet iz Žabjaka nad Sevnico: „Septembra bom imel 75 let, za novo leto bo tudi kaj s pokojnino. O lanski proslavi kmečkih puntov v Sevnici sem lahko bral le v časopisu, tako bo tudi sedaj, pa je tudi, da so cene za takšno majhno proizvodnjo naših kmetij, slabo uredenost kmetij neprimerne. Za vnaprej je najboljša karta predvsem razgledanost. Koliko hranilnih snovi izgubljam na kmetijah samo s starim načinom sušenja krme? S prevetravanjem smo vse končali do 9. maja, kmalu bom kosil že naslednjič, vmes sem bil še na orožnih vajah. Napredek gre počasi.“

Pravica še pod mizo

FRANC KOZINC, kmet iz Žabjaka nad Sevnico: „Septembra bom imel 75 let, za novo leto bo tudi kaj s pokojnino. O lanski proslavi kmečkih puntov v Sevnici sem lahko bral le v časopisu, tako bo tudi sedaj,

Andrej Tomšič, Meta Karničnik, Anton Štrekelj in Janez Debeljak

tako daleč ne morem. So pa bili junaški pred stoletji, čeprav smo tudi mi nekaj prestali. Ko je bil fant na odsluženju kadrovskega roka in za pravo delo doma pravzaprav ni bilo nikogar, sem prošil za davčno olajšavo. Pri prvi akontaciji so upoštevali, potem pa spet ne. Vprašal sem kako je s tem, pa so rekli, da je treba spet prositi. Ali ni že enkrat razumljivo? Za marsikaj se pravica še valja pod mizo!“

Premalo dejanj

ANTON ŠTREKELJ iz Vranovič 25 je malce nejevoljen odložil žlico in pustil lepo rumene rezance na juhi, ko sem ga pobarala, kako danes kot kmet in delovni človek ocenjuje dogodke ob kmečkih uporih pred davnimi časi:

„Prav je, da slavimo, kaj so za služnega naredili naši predniki z uporom graščakom in izkoriščevalcem. Mnenja pa sem, da bi morali tudi danes živemu kmetu bolj pomagati. Kmečki upori so imeli velik zgodovinski pomen, kot ga je imela naša revolucija – NOB, v kateri sem tudi sam sodeloval. Danes imamo kmetje sicer mnogo lepše življenje kot nekoč, vendar pa je še vedno preveč obljub in premalo dejanj.“

Slavko Smerdel, Jože Nemanič, Erik Doltar in Alojzija Jaklič

(Nadaljevanje s 4. str.)

„V imenu njegovega veličanstva cesarja in po nalogu njegove milosti, prevzvišenega gospoda Erazma Praunwarta, kranjskega viceodoma, in v imenu zvišene pleminitašine Ane baronice Thurn, zakonske hčere in dedinje v bogu umrlega Jurija barona Thurna, prevzajem zopet kočevsko posest...“

Ujetnike so zaprli v globoko ječo, v kateri naj bi ostali do sodbe. Ko je bilo vse to opravljeno, je plemič Ungnad ukazal pokopati ženo pokojnega oskrbnika Strežena. Preiskali so ves grad in jo končno našli v kleti skrito med praznimi sodi. Zvezali so jo in tudi njo zaprli v ječo.

V deželi je postalo mirno. Ko so truplo barona Thurna prenesli v grobnico v Šentjerneju in oskrbnikovo pokopali pri cerkvi Corpus Christi v Kočevju, so sodili glavnim voditeljem kmečkega punta na Kočevskem: Ivanu Jonkeju iz Mozlja, Urbanu iz Slovenske vasi in Koenigu iz Starega Loga. Obenem so sodili tudi ženi grajskega oskrbnika Steržena Elizabeti; tej zaradi izdaje in namernega umora svojega moža. Tridesetega julija je bobnar oznanil po mestu, da bo drugega avgusta na Velikem trgu javna sodna obravnava proti štirim velikim zločincem, ki se je lahko udeležijo vsi meščani in tudi okoličani.

Meščanom ta sodna obravnava ni bila nič kaj všeč. Vedeli so, kakšna bo razsodba: za upor je določena smrt. Oni pa so še pred nekaj dnevi prav tem obtožencem burno in veselo vzkliskali!

V jutru drugega avgusta je bilo na Velikem trgu živahno. Ponovno nameščeni uradniški gospostva so s pomočjo oboroženih pripravili vse potrebno za čim slikovitejši potek sojenja in obsodbe. Zastopnik cesarja in viceodoma, mladi plemič Ungnad, je bil sodnik. Meščanov ni bilo dosti videti in kljub vročini so bila vsa okna na hišah zaprta.

Okrog devete ure so pripeljali na trg obtožence. Jonke je stopal v sredini in bil z leve strani z verigo priklenjen na Koeniga, z desne strani pa na Urbana. Ta dva sta ob strani bila ovesena z verigama, ki sta ju čvrsto držala dva vojaka. Nato je sledila Sterženova vdova, brez verig sicer, toda spremljana od vseh dobro oboroženih vojakov. Osemdeset vojakov je zaključilo ta spreved.

Nato se je vzdignil sodnik, plemič Ungnad, in bral dolgovezno in uradno nabuhnjeno obtožnico, ki je bila obenem tudi obsodba. Vse tri voditelje upora so obsodili na smrt z obešenjem, vdovo Steržen pa na skoraj še hušjo kazen: da bo razčetrjena.

Ko so slišali obsodbo, so obtoženci upora sicer prebledeli, a vendar ostali na zunaj mirni. Vdova pa se je onesvestila in so jo morali odnesti nazaj v ječo. Obsojencem so dali dve uri časa, da so uredili svoje posvetne zadeve in se poslovili od svojcev, nato pa so jih odpeljali z vozom na hribeček pri cerkvi Corpus Christi, kjer so stala vešala.

Med tem, ko je duhovnik glasno molil in je predirljivo ropotal boben, so krvnikovi pomočniki zelo urno in ročno opravili svoj žalostni posel.

Fevdni gospodje so po tem dnevu zopet mirno spali; mladi vitez Ungnad se je poročil z baronico Ano Thurn in dobil po teh enoletnih žalostnih ho-

matijah najboljši del: mlado, lepo ženo, veliko bogastvo in grad Fridrihštajn; kmetje pa so iz te hude šole odnesli spoznanje za prihodnost: da sta svoboda in pravica dosegljivi samo s samopožrtvovanjem in v trdni, neomajni skupnosti.

BESEDA O KMEČKEM UPORU NA KOČEVSKEM

Nemški naseljenci na Kočevskem so radi trdili, da so oni prvi zanetili upor kmetov in meščanov leta 1515 z zavzetjem Fridrihštajna in s tem dali znak za splošen kmečki upor na Kranjskem. Zgodovina pa pove drugače.

Na ozemlju, kjer bivajo Slovenci, so se uprli koroški kmetje že leta 1478 in se povezali v Kmečko zvezo. Sprva so se hoteli obvarovati pred Turki, a so Zvezo uporabili tudi v obrambi pred domačimi grajskimi zatiralci. Kar jih takrat niso potolkli Turki, so jih pobili domači plemiči. Po tem neuspehu je tlela uporna kmečka želja po osvoboditvi do leta 1515. Kmetje na Kranjskem so se združili v tajno „Slovensko zvezo“, ki jo je vodil kmet Klander. Stanovi so skušali na videz mirno rešiti spor, istočasno pa so zbrali vojsko, ki je potokla kmečke puntarje pri Brežicah. Trdijo, da se je pri tem slovenskem puntu zbralo okrog 80.000 oboroženih kmetov.

To moramo vedeti zaradi trditve Kočevjarjev o početku kmečkega upo-

ra na Kranjskem. Misel na upor torej ni zrasla na njihovi njivi in ni bila nekakšna kočevska posebnost, ki naj bi jo slovenski puntarji šele raznesli po slovenskih krajih. Voditelji kmečkega upora na Kočevskem so v zimskih mesecih krošnjariji po sosednjih deželah in prihajali v tesne stike s kmeti in meščani. Dodobra so bili poučeni o razmerah v teh deželah in jih doma primerjali z lastnimi težavami in krivicami. Ker so vedeli za priprave slovenskih in hrvaških kmetov na upor, so tudi oni začeli misliti na upor nemških kmetov in meščanov Kočevske. Želja, obračunati z baronom Thurnom in njegovim brezdušnim oskrbnikom Sterženom, se je med Kočevjarji hitro razširila, saj so bili potomci nekdanjih puntarjev s Koroškega in Bavarškega in jim je bila puntarija še v krvi in spominu.

Slovenci še nimamo podrobne zgodovinske študije o uporu slovenskih kmetov. Nekateri so hoteli ponášiti celjske grofe in niso pomislili, da je slovenski narod zrastel iz kmečkega ljudstva. Naša nadvse heroična preteklost so kmečki panti. Dolgo pred francosko revolucijo so se slovenske kmečke množice podzavestno borile za iste demokratične pravice kot francoski meščanski revolucionarji. Slovenski kmečki upori so bili večje in veličastnejše herojstvo kot vse srednjeveško viteštvo, kar ga je bilo v naših krajih.

Kočevski upor leta 1515 je bil samo del splošnega upora slovenskih kmetov in za nas, današnje Kočevce, zanimiv zaradi zgodovinskih in lokalnih podrobnosti, zato je njegov opis vreden branja.

VIRI

- VALVASOR J. W., Fr. v., Ehre des Herzogtums Krain (novom. izd.) ROM Karl, Rebellion in der Gottschee (roman) Amalthea Verlag, Wien IV, Leipzig 1938. (Izvalček) KOČEVSKI ZBORNIK, Razprave o Kočevski in njenih ljudeh. Izd. Dr. sv. C. in M., Ljublj., tisk. Uč. tisk. v Ljublj. 1939. LAH Ivan, Uporniki, Povest. Dr. sv. Moh., Celovec. KOČEVSKO. Zemlj., zgod. in umetniško-kult. oris koč. okraja. Izd. Tur. – oleps. dr. v Koč. 1956, ur. Bog. Gerlanc. Tisk. „Jože Moškrič“, Ljubljana. KREFT Bratko, Velika puntarija. Dram. kronika iz l. 1573 v 5 dej. Izd. Slov. Matica, Ljublj. (Uvodna beseda o kmečkih uporih v srednjem veku.) Univ. tisk. in litogr., Ljubljana 1937. KREFT Bratko, Celjski grofje. Drama v 5 dej. NOVOČAN Anton, Celjska kronika, prvi del: Henrik Celjski. Drama v 5 dej. Izd. in zal. Tisk. zadruga v Ljubljani 1928. GRUDEN dr. Josip, Zgodovina slov. naroda (poglavje o kmečkih uporih). ERKER J., Jub. – Festbuch der Gottscheer 600-Jahrfeier, Kočevje 1930. Ljubljana in njeno tur. ozadje. Vodnik. Izd. in zal. Ljublj. Tur. zveza, Ljubljana. MOLE Vojteslav: Umestnost južnih Slovanov (str. 374 zgoraj; Valentin Metzinger (1699-1759), baročno slikarstvo na platno). Župnijski arhiv v Kočevju. (Olt. slika, Franc. kapela.)

Občina Krško praznuje

SREDIŠČE PRAZNOVANJA JE LETOS KOSTANJEVICA, KJER BO 1. JULIJA SVEČANA SEJA DRUŽBENO POLITIČNEGA ZBOROVA, ZATEM PA VELIKO POSAVSKO-DOLENJSKO ZBOROVANJE V POČASTITEV 400-LETNICE KMEČKEGA PUNTA – BESEDO O DANAŠNJI IN JUTRIŠNJI PODOBI KRŠKE OBČINE IMA PREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE JOŽE RADEJ

Zelena luč odpira napredku nove poti

Kakšen napredek je prineslo zadnje leto krajevnim skupnostim v vaši občini in katera območja so bila deležna večje družbene pomoči iz skupnih virov?

Podoba bo celovitejša, če se ozremo za več kot leto dni nazaj. To je čas, ko se je občinska skupščina poskušala oddolžiti predvsem odmaknjenim partizanskim krajem na Bohorju in gorjanskih pobočjih. V te kraje je vlagala denar za povezavo gorskih vasi s cestami, ki vodijo do središč v dolino.

Tako je prišla pobuda iz Vrbja in Vrtače na Gorjancih, kjer so prebivalci že lani opravili zemeljska dela na cesti od Črneče vasi mimo Klepca do Vrtače in Prušnje vasi. S pomočjo občine bodo letos to cesto dokončali.

Večji znesek smo namenili tudi vasi na Bohorju. Lani so prebivalci urejali cesto Srebotno – Jablance in letos jo nadaljujejo do partizanske vasi Lošce, ki je še danes odrezana od prometnih zvez. Lani so bila končana tudi zemeljska dela na cesti Bohor – Zalog – Mrzla Planina – Stranje. Pri tej akciji je sodelovala tudi sevnjska občinska skupščina. Prebivalci so z družbeno pomočjo letos že nasipali z grmozom 3,5 km ceste od Bohorja do Mrzle planine.

Tudi pitna voda in elektrifikacija sta zadnja leta prinesli

napredek v naše vasi. Petrolejke svetijo le še v posameznih hišah majhnih zaselkov, vendar se bodo že letos umaknile električni razsvetljavi. Pitno vodo je dobilo v zadnjih letih 2.133 gospodinjstev v hribovskih in ravninskih krajih. Zgrajenih je bilo 60 vodovodov, ki merijo skupaj nad 230 km. Do prve polovice tega leta je bilo dokončanih 5 vodovodov v vrednosti 2.490.200 din.

Največje družbene pomoči je bila letos deležna Kostanjevica, 700 let staro mesto na Krki, ki je te dni središče praznovanja. Še pred tremi leti mesto ni imelo niti vodovoda niti kanalizacije. Leta 1971 so napeljali vanj pitno vodo, za katero je občinska skupščina prispevala 500.000 din, prebivalci in delovne organizacije pa 600.000 din.

Vrtec in asfalt

Za kanalizacijo je občinska skupščina lani prispevala v obliki lastnega deleža in kreditov 950.000 din, 220 tisočakov pa so dodali prebivalci. Delo še ni v celoti končano, je pa tako daleč, da so te dni lahko začeli asfaltirati. Asfalt bo veljal 620.000 din. Delež skupščine je 500.000 din, razen tega pa smo si pomagali s prispevkom republiškega cestnega sklada. Za komunalna dela v Kostanjevici in okoliških vaseh je tako družbena skupnost v zadnjih treh letih izdala 2,27 milijona dinarjev.

To pa še niso vse naložbe v Kostanjevici. Za vrtec, ki bo že letos sprejel pod streho predšolske otroke, bo

treba odšteti 1,5 milijona dinarjev in 60 tisoč za igrišča ob šoli in varstveni ustanovi. Investicije Splošnega mizarstva v novo tovarno, ki jo jutri odpro v Kostanjevici, znašajo z opremo vred 3,87 milijona din. Če vse to seštejemo, smo zares lahko zadovoljni. V letu, ki je za nami, je bila Kostanjevica deležna kar 6,33 milijona dinarjev investicij, kar znaša precej nad pol milijarde starih dinarjev.

Letos 6.342 zaposlenih

Kako se v obdobju minulega leta kažejo v gospodarstvu težnje občinske skupščine po utrditvi sodelovanja, poslovnem sodelovanju in integracijah?

Gospodarska gibanja v občini kažejo, da so bili za leto 1972 sprejeti stabilizacijski cilji in naloge zadovoljivo uresničeni, čeravno smo za beležili tudi nekatera odstopanja. Za nazornejšo predstavo naj omenim nekaj števil o naraščanju celotnega dohodka. Ta je znašal leta 1971 še 809 milijonov dinarjev, lani se je povzpela na 977 milijonov (porast za 20 odst.), za letos pa predvidevamo, da se bo povečal na 1 milijardo in 176 milijonov (20,4-odstotni porast).

Dohodek je v naši občini dosegel 212 milijonov v letu 1971, lani 260 milijonov ali za 22,7 odst. več, letos pa ga planiramo 316 milijonov ali za 21,3 odst. več kot lani.

Pa še besedo, dve o porastu zaposlenih. Pred tremi leti smo jih našli 5758, lani 6.059, letos pa jih bo 6243. Povprečni osebni dohodek so znašali predlanskim 1,657 din, lani 1.9040 in v prvem četrtletju letos 2.070 din.

Vse delovne organizacije so zaključile poslovno leto 1972 brez izgub. Investicije v gospodarstvu so bile usmerjene v najnujnejše rekonstrukcije, nakup opreme in modernizacije obstoječih proizvodnih naprav. Naložbe v negospodarsko dejavnost predstavljajo v glavnem samoprispevki, zbrana sredstva občanov, razliko do polne vrednosti pa

smo pokrivali iz namenskih skladov občinskega proračuna.

V dvoje gre laže

Samoupravljalci so v svojih kolektivih spodbujali naslonitev na lastne moči, ker je taka pot k stabilizaciji najbolj učinkovita. Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja so posamezni kolektivi napravili velik korak naprej. Težnje po gospodarskem povezovanju in sodelovanju so našle odziv zlasti v Splošnem obrtnem podjetju v Krškem in Kleparstvu iz Kostanjevice, pri Sigmatu v Brestanici, pri Kovinarski, razgovori pa tečejo tudi med Tovarno celuloze in Papirkonfekcijo. V občini letos resno razmišljamo tudi o združenju kmetijstva, ki naj bi zajelo območje vseh treh posavskih občin. Iz dosedanjih razprav povzemam, da sta začeli možnost za združenje presesati tudi kolektiva SGP Pionir in IGM Sava. Z integracijo v gradbeni dejavnosti bi dosegli enotnejše programiranje, večjo predelavo gramoza na Krškem polju in načrtnejšo proizvodnjo gradbenih elementov. Težimo za tem, da bi v gramoznicah na Krškem polju napravili red in da ne bi odpeljali niti kubika nepredelane gramoza za druge namene, razen za posipavanje cest.

Ponekod zamude - a opravičljive

Kako ocenjujete dosedanja prizadevanja delovnih kolektivov pri presajanju ustavnih dopolnil v življenje?

Pri ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela so se izkazali zlasti kolektivi: Celuloza Krško, Žito Ljubljana – DE Imperial Krško, Labod Novo mesto-obrat Krško, Slavnik Koper – hotel Sremitič Krško in Agrokombinat Krško. Pogoje za takojšnje ustanovitev pa imajo delovne enote: Lisca Sevnica-obrat Senovo, Pionir Novo mesto-obrat Krško, Elektro Celje-poslovna enota Krško in Dolenjska banka Novo mesto-podružnica Krško.

Jože Radej, predsednik občinske skupščine v Krškem

Za nadaljnje proučevanje pa pridejo v poštev: delovne enote: kovinski obrat Metalne na Senovem, Kremen Novo mesto – obrat Ravno, Cestno podjetje Novo mesto-enota Krško, PTT Novo mesto-pošta Krško, Zavarovalnica SAVA Ljubljana-enota Krško, Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto-zdravstveni dom Krško, Slovenija avto Ljubljana-servisi in trgovine Krško, Merx Celje-skladišče Krško ter nekatere večje prodajalne tujih trgovskih podjetij na območju naše občine.

Ponekod poteka ustanavljanje temeljnih organizacij še veliko prepočasno, počasnost pa v velikih primerih upravičujejo težnje kolektivov po strokovno proučenih rešitvah. Pričakujem, da bo delovnim organizacijam pri ocenjevanju pogojev, vodenju razgovorov in postopkov pri ustanavljanju TOZD in pozneje pri uvajanju in oblikovanju internih predpisov v veliko pomoč koordinacijska komisija, ki bo ustanovljena v občini po sklepu občinske konference ZK.

Z investicijami med velikane

S kakšnimi naložbami snujete jutrišnjo podobo občine, podobo njenega industrijskega napredka, razvoja turizma, kmetijstva, šolstva itd?

Med najpomembnejšimi investicijami moram omeniti naložbe za pridobivanje električne energije v Krškem in Brestanici, rekonstrukcijo tovarne celuloze in papirja ter rekonstrukcijo Kovinarske, gradnjo obrata za predelavo grozdja pri Agrokombinatu, postavitve skladišča trgovskega podjetja Preskrba ter investicije Preskrbe v nove trgovske lokale in obnovo obstoječih trgovin.

Največjo investicijo v naslednjih petih letih pomeni graditev jedrske elektrarne v Krškem. Letos bodo zanjo odkupljena zemljišča, zgrajen bo električni daljnovod iz Brestanice do kraja, kjer bo stala atomska centrala, podjetje Pionir Novo mesto pa že gradi za njene delavce 25-stanovanjski blok na Vidmu.

V Brestanici začenjajo letos rekonstrukcijo termoelektrarne, ki bo veljala 290.000.000 din. S predvideno razširitvijo in obnovo se bo zmogljivost termoelektrarne Brestanica za pridobivanje električne energije povečala skoraj za dvakrat, s prehodom od premoga na tekoče gorivo pa se bo proizvodnja električne energije tudi pocenila.

Proizvodnja celuloze se bo podvojila

Tovarna celuloze in papirja se je odločila za 500 milijonov investicij, ki jih bo izkoristila za povečanje

proizvodnje celuloze in papirja. Sedanja proizvodnja celuloze obsega 54.000 ton na leto, po končani investiciji pa bo ta količina narasla na 122.000 ton. Hkrati s povečanjem zmogljivosti bodo spremenili tudi postopek pridobivanja celuloze tako, da bodo preprečili onesnaževanje reke Save in zmanjšali stroške. Rekonstrukcija bo trajala tri leta, začetek pa napovedujejo v letu 1974.

Tudi Kovinarska iz Krškega je že pred leti pripravila razvojni program. V njem predvidevajo rekonstrukcijo obratnih prostorov, postavitve sodobnega obrata družbene prehrane, dopolnitev strojne opreme in celovito rešitev notranjega transporta. Naložba obeta tudi znatno povečanje obratnih sredstev, ki jih je temu podjetju vedno primanjkovalo. Za rekonstrukcijo so namenili 36 milijonov dinarjev. Ta znesek je v celoti zagotovljen. Po rekonstrukciji se bo proizvodnja v Kovinarski povečala za okoli 50 odstotkov, na novo pa bo zaposlenih 100 delavcev. Program bodo začeli uresničevati letos in ga dokončali v prvi polovici prihodnjega leta.

Rudarjev ne bomo pozabili

To so bile samo največje naložbe, ki bodo bistveno vplivale na gospodarski razvoj občine. V letu 1973 bodo delovne organizacije naše občine investirale v gospodarstvo 66 milijonov dinarjev, od tega 23 milijonov za gradbene objekte in 40,5 milijona din za opremo. Seveda bomo morali misliti tudi na novo dejavnost na Senovem, kjer bo po ukinitvi rudnika čez 5 ali 6 let treba zaposliti 450 rudarjev. Skrb za rudarje ostaja naša trajna dolžnost, zato si bomo prizadevali, da jim bomo v tem času priskrbeli kruh v drugem poklicu.

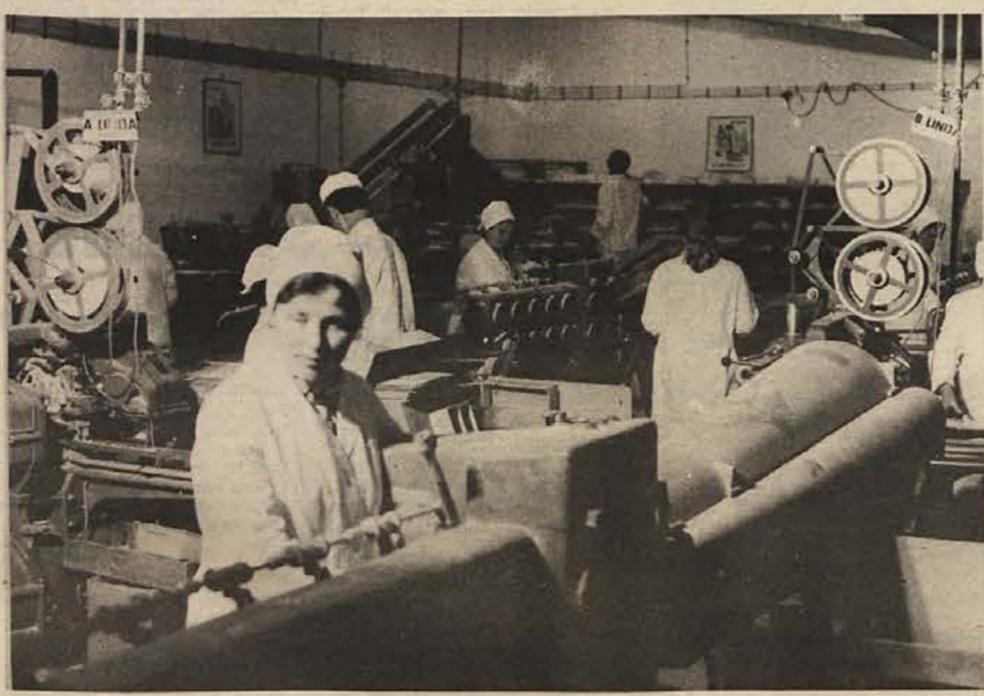
V negospodarsko sodijo k pomembnejšim investicijam pripravljana dela za gradnjo osnovne šole v Koprivnici, nadaljevanje priprav za graditev nadvoza nad železniško progo v Krškem, rekonstrukcija in asfaltiranje cest Pijavsko-Krško in Krško-Dolenja vas ter asfaltiranje nekaterih odsekov v vaseh na Krškem polju.

Za praznik občine in dneva borcev čestitam odbornikom, članom svetov in komisij občinske skupščine; vsem družbenopolitičnim organizacijam, delovnim kolektivom za delovne dosežke pri razvoju našega gospodarstva, prosvete in kulture, zdravstva in komunalne dejavnosti. Želim vsem občanom boljše in srečnejše življenje ter jih vse skupaj vabim 1. julija na zborovanje v počastitev 400-letnice hrvaško-slovenskega kmečkega punta v Kostanjevico!

JOŽE RADEJ
predsednik občinske skupščine Krško

Kostanjevica. Pred dvema letoma je mesto dobilo vodo, letos kanalizacijo in te dni še asfalt.

Obrat za proizvodnjo žvečilnega gumija ŽITO-IMPERIAL v Krškem je sodobno opremljen

Pogled v pakirnico žvečilnega gumija

18 različnih vrst kruha in peciva pečejo v Imperialovi pekarni

PREDSTAVLJA SE TOVARNA, V KATERO SE STEKAJO

MILIJONI ŽELJA

Od zahoda do dežele vzhajajočega sonca

SE UVELJAVLJAJO ŽVEČILNI BONBONI ŽIVILSKEGA KOMBINATA ŽITO LJUBLJANA – TOZD IMPERIAL KRŠKO – SLADKI IZDELKI 200-ČLANSKEGA KOLEKTIVA V KRŠKEM IMAJO VEDNO VEČ PRIJATELJEV IN ODJEMALCEV DOMA IN PO SVETU.

Jugoslavija je osemdeseta dežela, v kateri prodajajo najboljše žvečilne bonbone na svetu, znane pod imenom Bazooka (bazuka). Vsak trenutek si jih lahko privoščite. Zato, da jih v trgovinah nikoli ne zmanjka, skrbi Imperial Krško, temeljna organizacija združenega dela ljubljanskega kombinata ŽITO. Bazooko izdelujejo po licenci ameriške firme Topps.

Evropa pozna žvečilne bonbone iz Krškega

Proizvodnja žvečilnih bonbonov sega kratak čas nazaj. V nekaj letih se je močno razvila in tako v Jugoslaviji danes vodi Imperial s pestrostjo, kakovostjo in količino tovrstnih izdelkov.

Z njimi osvaja domača in tuja tržišča. Poleg standardne žvečilne gume, ki jo poznamo v obliki cigaret, pakiranih v skatlice Imperial in King ter eksportne skatlice avstrijskih in jugoslovanskih cigaretnih znamk (Zeta, Drina, Diamant, Memphis, Falk, Milde Sorte itd.), pripravljajo posebne promocije za „Hobby gumo“ in „Zastave sveta“. Žvečilni bonboni „Zastave sveta“ imajo vložene samolepilne zastavice, nad katerimi se navdušuje zlasti mladina.

Odraslim in mladini se je Imperial prikupil z žvečilno gumo, ki je zaradi obogatitve z vitaminom C izredno osvežujoča in dobrodošla kupcem ob vsakem letnem času, najbolj pa spomladi, ko njo premagujejo zimsko utrujenost.

Pa se povrnimo k bonbonom Bazooka zaradi odlične kakovosti, prijetnega okusa in dolgotrajne arome, ki ne poide. Pakirani so posamezno ali v market paketih po trije skupaj. Bazooka brez žrebanja nagrajuje zbiralce sličic s prikupnimi nagradami, ki si jih lahko izbere po želji. Bazooka ima vsak dan več prijateljev, zato se prodaja tega izdelka hitro povečuje.

Stroji tečejo noč in dan

Žito Ljubljana – TOZD Imperial Krško, se kot izdelovalec dobrih žvečilnih gumijev uveljavlja doma in na tujem. Uspehi, ki jih dosega, so zasluga vseh zaposlenih, zlasti pa neposrednih proizvajalcev, med katerimi so večinoma ženske. Stroji v tovarni žvečilne gume tečejo štiriindvajset ur na dan. To pomeni, da jim strežejo delavke tudi v nočni izmeni in da delajo tudi v prostih sobotnih dneh. Doseženi uspehi so razen tega rezultat specializirane proizvodnje, ker le tako lahko hitreje osvajajo nove tehnološke dosežke. TOZD Imperial ima v okviru živilskega kombinata Žito Ljubljana vse možnosti za hiter nadaljnji razvoj. Izkoriščenost strojev v Imperialu se lahko meri z izkoriščenostjo strojnih naprav v najrazvitejših deželah na svetu. Vse to se ugodno odraža tudi pri osebnih dohodkih zaposlenih.

Načrti za nove naložbe nič več v zraku

Žvečilne bonbone iz Krškega izvažajo na vzhod in zahod, tu-

di v dežele z daljšo tradicijo tovrstne industrije, ki imajo tehnologijo močno razvito. Prodor na ta tržišča jim je omogočila odlična kakovost. Žito – Imperial je s svojimi izdelki osvojilo tržišče v Avstriji, Zahodni Nemčiji in v Danskem. Tam so njegovi glavni odjemalci.

Žvečilne bonbone iz Imperiala je podjetje predstavilo v Belgiji, Švici in Nizozemski, zanje pa se zanimata še Anglija in Japonska. Manjše količine že pošiljajo tudi na Madžarsko in dogovori potekajo za izvoz še v druge vzhodne dežele.

Vedno večje povpraševanje na jugoslovanskem tržišču in naraščanje naročil za izvoz silita kolektiv h graditvi novih zmogljivosti, o čemer dogovori že tečejo. Poleg razvoja lastnih kapacitet predvidevajo v Krškem tudi povečanje licenčne proizvodnje Bazooke. Žito se o tem dogovarja s firmo Topps iz New Yorka, zato lahko pričakujemo v Krškem tudi naložbe tujega kapitala.

Peki delajo podnevi

Naj zdaj predstavimo še pekarno, ki je prav tako pomembna dejavnost v Imperialu. Ta pekarna zalaga s kruhom občino Krško, delno pa tudi breziško območje. Kupci lahko izbirajo med osemnajstimi vrstami peciva in kruha.

Letos so s samoupravnim sporazumom odpravili nočno delo v tej stroki. S prehodom na dnevno obratovanje pekarnice so uresničili desetletja dolgo željo pekov, ki se šele zdaj čutijo enakovredne delavcem v drugih strokah.

Preskrba s kruhom je zagotovljena celo bolje kot prej. Potrošniki dobijo svež kruh tudi popoldne, kar ugaja zlasti zaposlenim ženam in materam. Prej je bila prva peka končana že zvečer in tako so kupci zjut-

raj dobili že star kruh. To se zdaj ne dogaja več. Dobava kruha je postopna, ljudje se bodo hitro privadili nanjo in jo z razumevanjem sprejeli, saj nihče med nami ne želi pekem še naprej zdravju škodljivega nočnega garanja dan za dnem, leto za letom.

Imperialov kruh se ne pokvari

Pa še nekaj vas bo zanimalo, česar ljudje najbrž ne vedo, a so že ugibali, kako to, da se Imperialov kruh ne pokvari. Kruhu dodajajo namreč C vitamin in dodatke proti pokvarljivosti, plesnobi in nitavosti.

Oddih v počitniških domovih

In še nekaj besed o tem, kakšna je v tem kolektivu skrb za delavca nasploh. Na kogarkoli naletite, se bo pohvalil. Zaposleni imajo zagotovljeno izdatno toplo malico, za katero plača vsak od njih le poldrugi dinar, razliko do polne cene pa prispeva podjetje. Delovna organizacija omogoča zaposlenim tudi brezplačen prevoz na delo iz oddaljenih krajev. Za letni dopust so dobili vsi delavci po 450 din regresa, kdor pa bo šel letovat v počitniške domove podjetja na Gorenjskem in ob morju, bo plačal za celodnevno oskrbo le po 30 din. Deset starejših, zaslužnih delavcev bo na priporočilo zdravnika prebilo oddih v planinah oziroma v obmorskih krajih. Stanovanjsko vprašanje urejajo v tej TOZD z individualnimi posojili.

Kolektiv Imperiala je mlad, zato so zadnje čase zaživele tudi razne rekreativne dejavnosti. Veliko je zanimanja za šport. Mladinci so skupaj z odborom za rekreacijo uredili igrišče za odbojko, mali nogomet in rokomet. Enkrat na teden imajo člani kolektiva za razvedrilo v najemu tudi krško keglišče. Sportniki iz Imperiala sodelujejo na sindikalnih športnih igrah in tako se uveljavljajo zunaj tovarniške ograje.

Nova ustava živi

Kljub zaposlenosti in vsakodnevni zavzetosti duh nove ustave ni šel mimo kolektiva. Od lanske jeseni dalje so se delavci v Imperialu zavzeto vključevali v priprave za uveljavitev novih samoupravnih odnosov in ustanovitev temeljne organizacije združenega dela. Ko so se februarja letos med prvimi v občini oklicali za samostojno TOZD, so na zboru poudarili, da pomeni to zanje res večje pravice, a tudi večjo odgovornost za organizacijo proizvodnje ter gospodarjenje s proizvodnimi sredstvi in ustvarjenim dohodkom.

Z ustanovitvijo TOZD so prevzeli na svoje rame veliko skrb za nadaljnji razvoj in soodgovornost za enakopraven razvoj vseh TOZD v okviru kombinata ŽITO. V razvojnem programu TOZD Imperial so upoštevali vse tiste cilje, ki jih je centralni delavski svet ŽITA sprejel na zasedanju ob integraciji 1971.

Številke ki jemljejo sapo

Podjetje se vsako leto povzpne daleč naprej. Od 1971 na 1972 je količinska proizvodnja porasla za 21,4 odstotke, celotni dohodek za 64 odstotkov, ostanek dohodka pa se je povečal celo za 235 odstotkov. V poslovnem letu 1973 prevzema kolektiv nase še večje in še odgovornejše naloge, saj so sklenili količinski plan proizvodnje povečati za več kot 40 odstotkov, celotni dohodek pa za najmanj 80 odstotkov. V podjetju je zaposlenih 200 delavcev. V dobrem letu se je njihovo število podvojilo povečala se je izkoriščenost strojev, napredek pa je bil dosežen tudi pri kakovosti izdelkov, saj skoraj niso zabeležili reklamacij. Teh nekaj podatkov nazorno osvetli razvoj TOZD Imperial in obeta skokovit napredek tudi v prihodnje.

Bazooka

BAZOOKA JOE NAGRAJUJE BREZ ŽREBANJA

Za naslednje število nagradnih sličic, ki se končujejo s številko 5, 15, 25, 35 – lahko dobite:

1. edinstveno majico BAZOOKA JOE v vseh velikostih za 30 sličic;
2. za šolo in dom zanimiv pisalni set (nalivno pero, tehnični svinčnik, kemični svinčnik) za 25 sličic;
3. atraktivno BAZOOKA JOE žogo za 15 sličic;
4. sestavljeni model originalnega Rewell aviona za 14 sličic;
5. 10 letečih diskov s pištolo za 5 sličic;
6. dve okrasni nalepki BAZOOKA JOE za 3 sličice;
7. BAZOOKA JOE fluorescenčno značko, nepogrešljivi razpoznavni znak prijateljev BAZOOKA JOE za 2 sličici.

Nepoškodovane sličice pošljite na naslov: „BAZOOKA JOE“ ŽITO, Ljubljana, Šmartinska 154, 61000 Ljubljana. Naslov napišite čitljivo in točno s tiskanimi črkami, če pa ste kandidat za prvo nagrado, napišite še, katero izmed sledečih velikosti majice želite (8, 10, 12, 14, 16).

»Pošljimo po vseh naših vaseh petelinje pero!«

(Odlomek iz knjige „Prizori iz kmečkega punta 1573“ hrvaškega avtorja Mirka Željca – Ilustriral in opremil Boris Dogan – Za učence osnovnih šol ob 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega punta založila Mladinska knjiga v Ljubljani v sodelovanju z založbo Školska knjiga v Zagrebu – Prevedel Severin Šali)

Uporniški kmetje z ujetim plemičem

Bila je mrzla januarska noč. Sava se je neslišno valila proti vzhodu in šumela v zapuščenem mlinu med vrbovijem. Ta mlin so kmetje letos pobrali Tahiju in ga predstavili sem gor. Pred vrati je stražil oborožen kmet. Cepetal je na snegu in si pihal v premirle prste. Line so bile znoraj zastre. Ob lojeni sveči je sedelo dvajset resnih možakov.

Poslušali so bledega vojdo Matijo Gubca, imenovanega Beg. „Župnik Babič pravi,“ je govoril Gubec, „da Tahi ostane na svojem delu posestva in da se moramo pač sprizajziti s tem. Tako nas je gosposka vnovič izdala. Druga si tako nismo mogli obetati. Cesarjev zaupnik vesprinski škof je našo stvar prepustil plemiški zbornici.“

Otroci svobode

List pionirskega odreda in mladinskega aktiva na osnovni šoli Raka je za 400-letnico velikega Gubčevega punta izdal slavnostno število, v kateri so šolarji obudili spomin na tlačanske čase in naše davne prednike. V spomin na 400-letnico bitke pri Krkem je aktiv mladine na šoli sklenil, da se bo poslej imenoval po voditelju kmečkih upornikov: aktiv ZMS „Matija Gubec“, osnovna šola Raka.

5. februarja 1973 so šolarji na Raki med drugim zapisali v svoje lepo urejeno šolsko glasilo „Otroci svobode“ tudi naslednje prispevke:

GRAŠČAKI NA RAKI

V davnih časih so živeli na Raki graščaki. Živeli so zelo razkošno. Imeli so veliko zemljišča. Delali so jim tlačani. Če niso urno delali, jih je valpel tepel. Dajati so morali tudi desetino svojih pridelkov. Če niso kmetje prinesli toliko, kot je bilo zapisano v urbarju, so bili tepeni. Zato so se kmetje uprli.

IVANKA ZORKO
4. b – Sela

Zimzelen in bršljan – simbola upornikov v hrvaško-slovenskem kmečkem punktu

NAJVEČJI UPOR

Grofje so živeli na gradovih, kmetje pa v rovnih hišicah. Kmetje so morali hoditi na tlako, dajati desetino in plačevati davke. Plemiči so hodili na lov, se zabavali in gostili. Podložniki so morali dajati zmeraj več desetine in davkov. Valpti so z njimi zelo grdo ravnali. Tepili so jih in zapirali v ječe. Po več dni niso dobili ne kruha ne vode.

Ker so tlačani preveč trpeli, so se graščakom upirali. Največji upor je bil slovenski – hrvaški kmečki upor leta 1573. Vodil ga je kmet Matija Gubec, pomagali pa mu je Ilija Gregorič. Hoteli so uničiti graščake. To se jim ni posreželo, ker so imeli preveliko orožje. Veliko kmetov so pobili in obesili. Oba voditelja so ujeli, odpeljali v Zagreb in jima sodili. Matijo Gubca so kot kmečkega kralja kronali in razbeljeno železno krono in ga razčetrvali. Ilijo Gregoriča so obglavili.

RENATA LEŠNJAK
4. b – Raka

Uboga gmajna

Kmet na polju orje zemljo, graščak v gradu se smeji: kmet mu niso desetino in za hrano mu skrbni.

Kmetom se graščak zameri, v vojsko se zbere in napadejo graščake: z njimi je ravnal grdo.

A graščak ima vojske, dobro se brani zna, kmetje so vse preslabotni, zmagava gosposka grofova.

SLAVICA JELOVŠEK
7. b, Vrh – osnovna šola na Raki

Ponos Kostanjevice je v grobem obnovljeno in zaščiteno velikansko poslopje nekdanjega cistercijskega samostana, katerega osnove izvirajo iz leta 1234. Baročno dvorišče ima kar 236 obokov, znamenitost prvega reda pa je tudi gotška katedrala iz zgodnjega 13. stoletja, v kateri prirejajo občasne koncerte. „Kostanjeviški grad“ dobiva prav zdaj nove namebnosti: tu bo gostinsko podjetje, v kleteh pa že ima Agrokombinat Krško polnilnico za cviček. Tu dobi v nedeljo prve prostore tudi Tehniški muzej Slovenije za vinarski oddelek. Gorjupova galerija bo v grad prenesla svoj umetniški zaklad. (Foto: Mirko Vesel)

Pokopana je bila prva kmečka svoboda

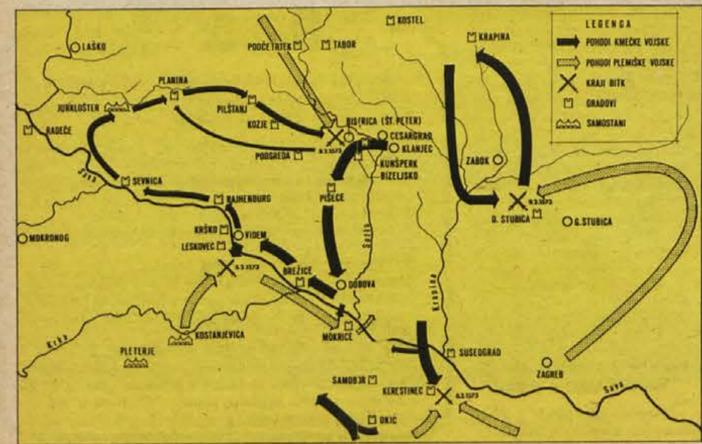
Minil je deveti februar. Polna luna je obevala krvavo bojišče pred Stubiškimi Toplicami. Štiri ure se je bojevala pravica s krivico, svoboda z nasiljem. Štiri ure se je kmet upiral najemniku, toda potem so ga z boka obkolili banski huzarji in sulčarji gospoda Zrinjskega. Sekira se je udarila z nožem, cepce z mečem, rovnica s kopjem, srp s pištolo. Pomešano so ležali huzarski plašči in kmečke suknje, plemiške kučme in kmečke kape. Trupla ljudi in konj so bila zložena na kup ali razmetana po krvavem snegu. Tišina in molk. V vasi kričajo ženske, jokajo otroci, se smejejo in tulijo roparji. Na drevestih, na hišah, na povprek zloženih tramih visijo in se pošastno zibljejo trupla ujetih kmetov. Na široki veji divje hruške visi v vrveh šestnajst stegenjenih teles. Stubiški grad je osvetljen. Pi-jejo, razlega se petje. Podban je plemičem in oficirjem pripravil

(Iz knjige PRIZORI IZ KMEČKEGA PUNTA 1573 – Mladinska knjiga, Ljubljana, 1973)

gostijo. Srtl je glavo strupeni kači. Njegovo ime bo slovelo, dokler bo plemstvo na svetu: uničil je prekleto kmečke puntarje. Najbolj je srečen, ker je ujel žive, čeprav ranjene in pohabljene, njihove voditelje in jih ima spodaj za rešetkami. Jutri jih bo odpravil v varnejšo škofjsko ječo v Zagrebu. Spodaj, v temnici, je tudi ponosni kmečki kralj. Res je, ni bil razglašen za kralja, toda vsekakor bi to postal, če bi zmagali puntarji. Tako je podban tudi sporočil nadškofu-banu. In zmagal je še pomembnejša, če si ujel kralja. Spodaj v temi sta dve veliki kmečki pesti stiskali železne križe. Premagani kmečki vođa je nepremično strmel v zasneženo dolino. V nji je pokopana prva, dvanajst dni trajajoča kmečka svoboda. Šest dni kasneje je milostljivi

nadškof pripravil Zagrebčanom krvavo pustno zabavo. Ne da bi počakal na privolitev njegovega veličanstva, cesarja svetega rimskega imperija Maksimilijana II., čuvarja pravice, zaščitnika šibkih in ponižanih, bo dal z žarečo krono okronati kmečkega „kralja“, nato ga bodo razčetrvali. Brez sodbe, brez obrambe. Tako je sklenila gosposka.

Množica se je gnetla po ulicah, da bi videla žalostno procesijo. Med vrstama mestnih stražarjev gresta vkovana Gubec in Pasanec, pred njima mestni sodnik z železom, za njima razbelj v rabelski noši s svojimi pomočniki. „Kateri je? Kateri?“ so spraševali radovedni meščani in se divjali na prste. „Tisti visoki.“

Prizorišče pohodov kmečke vojske v zimi 1573

„Kakšen korenjak! In kako ponosno korak!“
„Škoda človeka.“
„Ali se je res okronal za kralja?“
„Kdo bi vedel? Če se ni, ga bodo sedaj okronali ti rdeči hudici.“
„Jaz mislim, da se je on uprl samo gospodi.“
„Saj ne rečem, da je to prav in po zakonu, toda kdo pa ni gosposke do grla sit!“
„Če bi bil prišel v Zagreb, bi nas kmetje izropali.“
„Pobrali bi nam zemljo.“
„Pravijo, da so hoteli podreti vse mitnice in odpreti trgovino prosto pot do morja, kar ne bi bilo slabo.“
„Jaz pa mislim, da so kmetje prava moč, vendar jih ne smemo voditi takile slepi orjaki, ampak prebrisani meščani.“
„E,“ se je oglašil starčevski glas, „to so pred petdesetimi leti naredili Svabi, toda zveza je hitro razpadla. Ko te vrage enkrat naščuvas, jih več ne obrzdaš.“
„Kateroga bodo najprej?“
„Manjšega, da bo, kralju za-trepetal srce.“
Gubec, za glavo višji od vseh, je stopal ponosno in gledal čez množico.

na, zdaj imenovanega grad Kostanjevica.

– KOSTANJEVIŠKI GRAD, močno poslopje, ki je dobilo svojo današnjo podobo in obseg v 18. stoletju, cerkev pa je iz 13. stoletja in pomeni najbogatejšo zgodnjo gotiko na Slovenskem.

– GORJUPOVO GALERIJO, umetnostno zbirko, ki je

našla svoj prostor v osnovni šoli in je nastala iz darov domačih ter tujih umetnikov. Zdad ima zbranih blizu tisoč umetniških del, ki jih je podarilo več kot stopenašest umetnikov.

– LAMUTOV LIKOVNI SALON, prostor za občasne razstave, kjer se vrstijo od pet do sedem likovnih razstav na leto. Prav te dni razstavlja Boris Kobe svoje motive, ki jih je

nal od izvira do izvira Krke in jim pridružil še svoj ciklus „Stara pravda“.

– JAKOBOVO CERKEV, ki je najbrž najstarejša stensko zno upodobitev brodnika Kriština in dva znamenita romanseska portala, ki ju navaja sleher-umetnostna zgodovina.

– MIKLAVŽEVO CERKEV, ki jo je 1931 okrasil s freskami Metrovčev učenc in mladi

dvanaest poveljnikov naše kmečke vojske.“

„Vojskovodja boš ti, Ilija,“ se je oglašil Mihajlo Gušetič iz Brdovca. „Poveljniki so pa tudi tukaj – predstavniki vasi.“

„Dobro, brat,“ je odgovoril Ilija. „Ne bomo se branili te težke dolžnosti, če kmetje tako hočejo, toda izvoliti nas morajo. Ni res? In potrebujemo vrhovno sodišče, ki mu bo vojskovodja tožil kmete, če se bodo pregrešili proti disciplini in redu. Kmečka vojska mora poznati red, da bo lahko zmagala in zamenjala gosposko na oblasti. Sodišče naj bo v Stubici, ki je žarišče našega punta. Vodi pa naj ga Matija Gubec s Pasancem in Ivanom Mošnjakom.“

„Če nas bodo kmetje izvolili,“ je pripomnil Gubec.

Naš klic je: Za staro pravdo!

„Glavnina naše vojske,“ je nadaljeval Gregorič, „bo z Gubcem ostala v Stubici, pazila na mejo in na zagrebško gosposko. Udarila bo pa tudi na Krapino in iz okolice prepodila graščake. Ta vojska bo zbrala vse kmete od Susedgrada do Klanjca ob Sotli in do Podčetrčka, od tod čez Savo do Brezic in še naprej, prav do Okučina. Jaz bom napadel Susedgrad, prešel Sotlo in vzdignil Stajercce. Kupinić se bo pri Vidmu prepeljal čez Savo, zavzel Krško in se združil v Uskoki, ki jih pripravlja Marko Nožina. Potlej bo šel v Jastrebarsko in v Samobor in se pridružil Pasancu. Uskoki so za nas jako pomembni, ker imajo

konjenico, pa še zato, da se ne priključijo nasprotniku. Jaz bom z Gušetičem šel na sever, potlej pa skupaj s Pavlom Štercem prodir v Laško in Celje. Od tod bo nekaj čet odšlo proti morju, jaz se pa bom okrepil vrnil čez Sotlo, nakar bomo s tremi velikimi vojskami napadli Zagreb.“

„To je dober načrt,“ je dejal Gubec. „Mora se posrečiti, če bodo kmetje le dovolj hrabri. Naš klic je: Za staro pravdo in Dol z gosposko. Pregnali bomo vse, ki so pobirali davštine in desetino. Odpravili bomo carino in mitnice. Ko pridemo v Zagreb, bomo vzpostavili kmečko cesarstvo, sami pobirali davke in bolj kot doslej gosposka bomo skrbeli za obrambo meja. Trgovini bomo odprli prosto pot do morja ...“

Grad Mehovo

ANTON AŠKERC:

TLAKA

(15. maja 1515)

Stoji tam Mehovski grad, oj, stoji; na oknu pa Baltažer Mindorf sloni, baš vstal je iz pernice mehke.

„Hm, sonce visoko na nebu je že, po polju še prazno in tiho je vse, lenuhov mi ni še na delo!“

Oznanil je včeraj pri cerkvi birič: „Ta teden na tlako v grad, sicer vam bič po hrbtih zapoje upornih!“ –

No čakajte, lep bomo plesali ples! Pokažem vam, kujavci, bogme, še dnes, kdo kmet, kdo gospod je Mehovski!

Kaj? – Res? – Glej, glej, tam že gredo! Pozabili niso! Četudi pozno, prihajajo vendar na tlako!

A toliko! ... Preveč bo dnes teh ljudi! ... He, vstanite, deca, ti žena, vsi, vsi! Tlačanov brž gledat pokornih!“ –

V zvoniku tam bijejo plat zvona, po cesti iz hote rj kmetov vihra, vihra proti gradu naravnost.

Orodja za tlako vsak nese s seboj: ta s cepcem ta s kijem tam oni s kosoj, ta z vilami je oborožen.

Na grajskih tam vratih, čuj: buh, buh, buh! „Hoj, odpri, Mehovčan, ki ješ naš kruh! Na tlako smo ravnokar prišli!“

Junaških par pleč se ob duri upre s stezejem na mah ko same zagreme: „Tu smo, no, tu smo!“ – Dobro jutro!

Ej, rožnih si vencev gotovo devet na hrčbi že zmoli, ker moč si ti svet – to trbete že čutijo naši!

In v cerkvi – kak včeraj si tam vzdihovali! Da tepeš premalo nas, si se kesal tam v klopi klečeč pri oltarju?

Na tlako mi tvojo smo prišli danes! Na delo, lenuhi! Na delo grad vest! Ne je naj, kdor delati noče!

Na delo!“ iz grl sto po gradu grmi, „da zveste, kje hlebec vaš beli zori: na jablani ali na hrastu!

A tlaka v baržunu in svili – ha, hal – Ne! Tlaka le v kmečki obleki velja! Hajd, menjajmo, Mindorf, za danes!“

In Batažer s sinom, s hčerami, z ženo obleči koj računat mora jim kraj ... „Sedaj pa le delat – tlačani!“

Za plugom gre Mindorf po brazdi molče. Sin goni mu volj; gospa in hčere z motikami tolčejo grude.

„Oh, delati – kaka sramota! O bogi! Oh, škoda teh belih, teh nežnih je rok! ...“ A kmetje v baržunu in svili?

Tam v senci kraj njive sod vina leži ... Dolenjca pijo vsi iz grajske kleti, pijo in pojmo mi veselo.

Do 50.000 ljudi obišče na leto kiparski atelje in kiparsko galerijo na prostem: FORMA VIVA v Kostanjevici je znana zdaj že po vsem svetu. Od 1961 do lani je tu na 9 mednarodnih prireditvah klesalo v krakovske hraste 63 kiparjev iz 19 držav in 261 narodov. Doslej so ustvarili 93 plastik, izmed katerih so mnoge v svetovnoznanih katalogih. Forma viva je ena izmed kostanjeviških posebnosti (Foto: Marjan Moškon)

Punt bo trajal do naše smrti ali zmage!

„Tako je!“ so mu potrdili: „Torej, bratje, naj pošljemo po vseh petelinje pero, da si bodo možje pripeli zimzelen?“ je pršal Gubec.

„Pošljimo ga!“ so soglašali. Tedaj je Gubec vstal in slovesno spregovoril: „Punt je izbruhnil. In trajal bo do naše smrti ali zmage!“

Vstal je tudi Ilija: „To je velik trenutek, bratje! Sreča bodi z nami! Sedaj pa pogumno, kaj je treba narediti, potrebujemo vojskovodjo in še

diplomata akademije likovnih umetnosti v Firenzah, kostanjeviški rojak Jože Gorjup, ki pa je žal že naslednje leto umrl za posledicami prehlada, star komaj petindvajset let.

– KOSTANJEVIŠKO PODZEMSKO JAMO, ki je le dober kilometer iz Kostanjevice ter je odprta za prijavljene skupine ob vsakem času, redno pa vsako soboto in nedeljo od 9. do 18.

ure ter ob ponedeljkih in četrtkih od 13. do 18. ure. Jama je varno opremljena in razsvetljena.

– ČOLNARNO TURISTIČNEGA DRUŠTVA, kjer dobite čoln in se z njim lahko popelje-te okrog Kostanjevice, več kot 700 let starega mesta, ki mu nekateri pravijo tudi „dolenjske Benetke“.

Ne pozabite pa tudi tegale:

pozanimajte se, kaj in kdaj ima na sporedu kako kulturno prireditve Dolenjski kulturni festival, ki že skoraj dve desetletji skrbi za izbrana gostovanja gledališč, glasbenikov, pesnikov, pisateljev ter uglednih in obetavnih likovnih ustvarjalcev!

KOSTANJEVICA VAS POZDRAVLJA IN VAM ŽELI PRIJETEN ODDIH SREDI SVOJIH OBČANOV!

Kostanjevica nudi in vabi: pridite v dolenjske Benetke!

labod

NOVO MESTO

TOZD

LIBNA KRŠKO

KOLEKTIV LIBNE SE NENEHNO MODERNIZIRA IN NAPREDUJE V PROIZVODNJI SRAJC. LABODOVA TOZD V KRŠKEM SE TUDI VSE BOLJ VRAŠČA V ŽIVLJENJE KRAJA, KJER DELUJE, ŽIVI IN USTVARJA.

Labodov obrat v Krškem je postal ena od treh TOZD tovarne srajc v Novem mestu. TOZD Libna je dobila ime po bližnjem hribu, znanem po arheoloških izkopavanjih.

V minulem letu se je v tovarni srajc v Krškem na novo zaposlilo 100 novih delavk, tako da šteje kolektiv že 365 zaposlenih. Večina novih deklet je bilo brez poklica in so se v Labodu priučile za industrijske šivilje, krojilke in likarice. Dekleta iz podgorjanskih vasi in okoliških krajev imajo sedaj zaposlitev in lep zaslužek.

V Krškem naredijo od 5500 do 6000 srajc na dan. Večina delajo za izvoz. V zadnjem letu so približno 80 odst. strojnega parka zamenjali z novimi šival-

nimi stroji Singer in japonskimi JUKI. Nabavili so tudi nekatere druge stroje in naprave, kar vse omogoča večji obseg dela in boljše storilnost.

V Krškem nameravajo do leta 1975 razširiti prostore in urediti lastno likalnico tako, da ne bo potrebno pošiljati izdelke na likanje v Novo mesto. Zgradili bodo tudi skladišče in organizirali odpremo.

V naslednjem obdobju bo v Labodu dobila zaposlitev in poklic spet večje število deklet. Podjetje organizira brezplačen prevoz na relaciji Kostanjevica - Krško, krije del stroškov za prevoz na delo iz bolj oddaljenih krajev, brezplačen zajtrk in malico ter druge ugodnosti. Priučevanje traja 3 mesece. Že

Prostorna in sodobno je opremljena šivalnica Labodovega obrata v Krškem, kjer naredijo na dan od 5 do 6 tisoč srajc

drugi mesec pa je plača po učinku. Najnižja plača je bila letos 1.580 din, s preseganjem norme pa nekatere zaslužijo tudi 2.000 din.

Delavcem, ki gradijo hiše, daje kolektiv kredit do 50.000 din. V kolektivu pa poteka tudi solidarnostna akcija za zbiranje denarja za stanovanjsko gradnjo. Z zaslužkom ob prostih sobotah (enkrat na mesec) zbirajo denar za nakup gorsonjer in manjših samskih stanovanj.

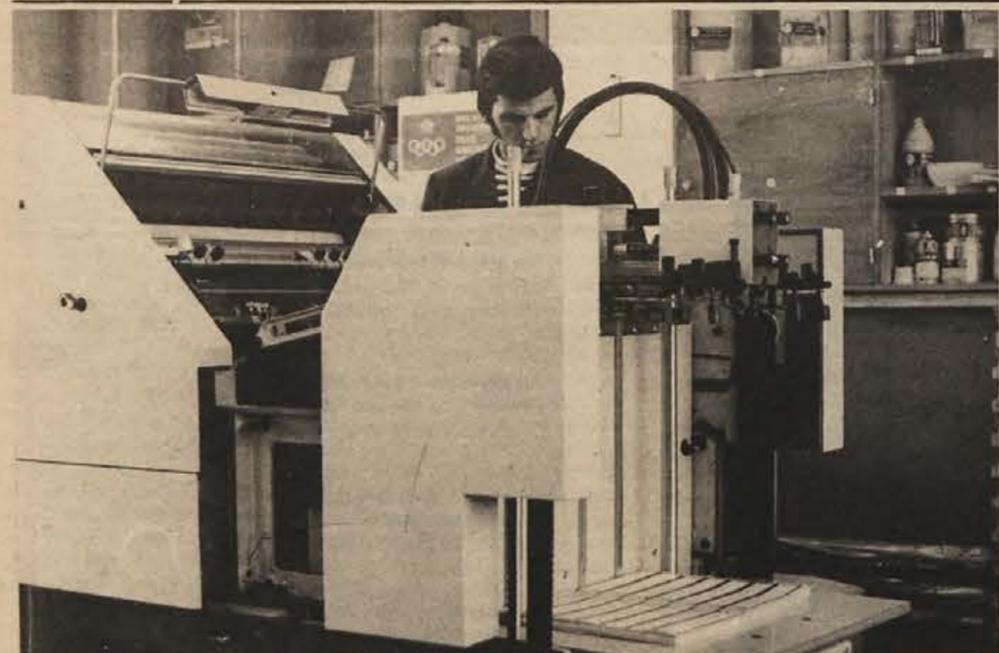
Samoupravni organi TOZD Libna sedaj že bolj samostojno odločajo o svojih zadevah ter soodločajo o skupnih zadevah

podjetja. Aktivni sta mladinska in sindikalna organizacija, pred nedavnim pa so ustanovili tudi osnovno organizacijo ZK.

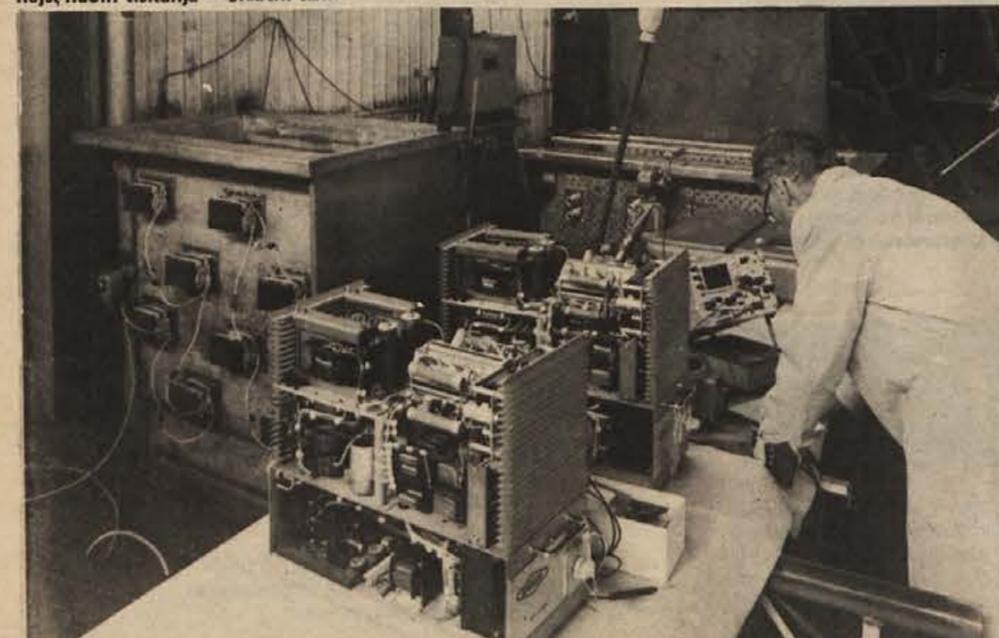
Vse to dokazuje, da se nekdanji obrat sedaj kot TOZD čedalje bolj vrača tudi v življenje kraja, kjer deluje, živi in ustvarja. O vraščanju Libne v življenje kraja povedo že sedaj podatki o prispevkih za razna komunalna dela, o sodelovanju v kulturnem in športnem življenju in drugem. Tega pa bo v prihodnje vedno več in bo odvisno od tega, kako bo potekal razvoj in gospodarska moč te temeljne organizacije združenega dela.

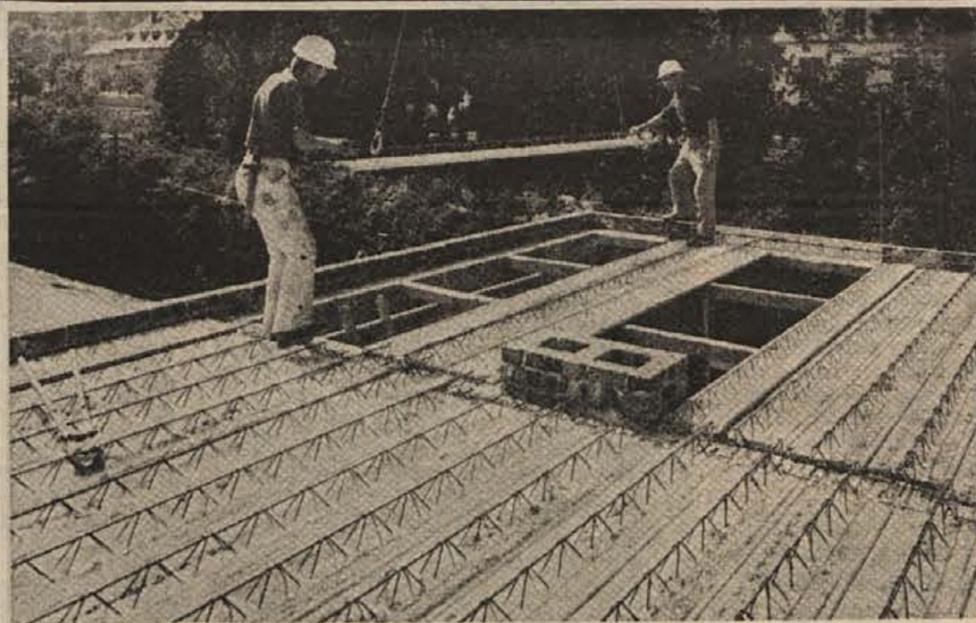
Prišivanje obrobe na prednjem delu srajce

V PAPIRKONFEKCIJI v Krškem so letos kupili ofset tiskarski stroj. Tako so svoj proizvodni program, ki obsega predelavo papirja, kartona in lepenke ter tiskarske storitve vseh vrst, razširili še na najmodernejši način tiskanja - ofsetni tisk.

V krškem specializiranem podjetju za industrijsko opremo SOP so začeli izdelovati naprave za ultrazvočno čiščenje kovinskih izdelkov pred končno površinsko zaščito - galvaniziranjem ali lakiranjem. Naprave izdelujejo v sodelovanju z Inštitutom za elektroniko in vakuumsko tehniko v Ljubljani

Polaganje opažno betonskih plošč, kakršne izdeluje IGM SAVA Krško

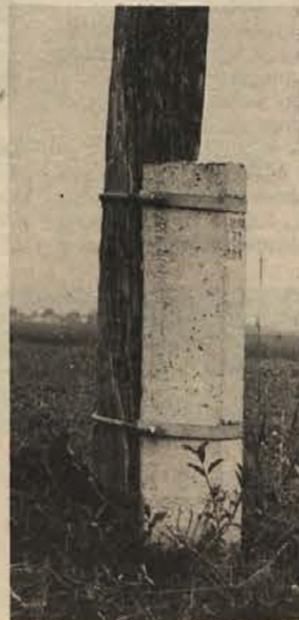
IGM SAVA KRŠKO: OPAŽNO BETONSKE PLOŠČE

Industrija gradbenega materiala SAVA iz Krškega je poznana po izdelkih za gradbeništvo vseh naših gradbenih operativ in zasebnikom, ki gradijo svoje domove. Podjetje pozna tudi naše elektrogospodarstvo, ki uporablja betonske drogove za daljnovode in druge izdelke za potrebe elektrogospodarstva.

IGM SAVA proizvaja izdelke v dveh obratih. V peskokopu Gunte pri Krškem imajo mehaniziran transport za pripravo peskov za omete in posipe ter proizvodnjo kamna. Na Drnovem, kjer imajo separacijo in proizvodne prostore, pa pripravljajo sejanke vseh vrst, betone vseh znamk, izdelujejo zidake debeline 7, 20, 25 in 30 cm, plošče za tlakovanje in izdelke za elektrogospodarstvo. To so betonski podstavki za sanacijo lesenih drogov za daljnovode, betonski stebri za gradnjo daljnovodov in transformatorske postaje 20/0,4 KV.

Sedaj pripravljajo serijsko proizvodnjo opažno-betonskih plošč in nosilcev. Tovrstni izdelki so novost v gradbeništvo in so namenjeni za montažno gradnjo stropov stanovanjskih in industrijskih objektov. Izdelujejo plošče za vse razpone in širine, od 30 do 180 cm.

Prednosti gradnje z opažno-betonskimi ploščami so naslednje: ni potrebno postavljati opaža, kot je to nujno pri gradnji klasične železobetonske plošče; ni potrebno polagati armature, ker je ta že vgrajena v ploščah; omogoča hitro gradnjo in zaradi majhne teže lahko to delo opravljamo ročno; takega stropa ni potrebno ometavati in zadostuje le pleskarska obdelava; zagotovljena je potresna varnost. Gradnja tovrstnih stropov je 25 odst. cenejša v primerjavi z drugimi sistemi gradnje stropov. Pri IGM SAVA v Krškem prilagodijo že izdelane projekte za njihov način gradnje stropov brezplačno.

Podstavek Univerzal U.III za sanacijo električnih lesenih drogov in način pritrditve

100 ha obnovljenih vinogradov

PRI OBNOVI PODPIRA KMETE AGROKOMBINAT KRŠKO – REPUBLIŠKI DELEŽ ŠE VEDNO PREMAJHEN – KOOPERANTI SE USMERJAJO NA PRIDELOVANJE RIBEZA, LEŠNIKOV, JAGOD IN KUMARIC, PA TUDI NA PITANJE ŽIVINE IN PRIDOBIVANJE MLEKA, KER JIM TO DAJE LEP DOHODEK

Pri uresničevanju razvojnih programov v sadjarstvu, vinogradništvu, poljedelstvu in živinoreji išče zasebno kmetijstvo vse možnosti materialne pomoči preko raznih oblik vključevanja kmetov v preusmeritev na tisto kulturo, za katero imajo posamezniki najboljše pogoje. Tako je letos v krški občini na seznamu za graditev in adaptacijo govejih hlevov 26 kmetov. Ti gospodarji se bodo delno preusmerili na pridobivanje mleka, delno pa na pitanje živine.

Odkup mleka se je v krški občini močno povečal. Pod molžno kontrolo je nad 1500 krav. Kmetje oddajo na leto že blizu dva milijona litrov mleka. Vsako leto jim nabavljajo nove plemenske krave in telice, ker jih čedalje več želi napolniti hleve z njimi.

Tudi obnova vinogradov dobiva v zasebnem sektorju vedno večji obseg, ker ima skoraj vsaka kmetija močan vir dohodka iz vinograda. Cene so se na območju cvičkarje popravile, to pa še povečuje zanimanje za obnovo. Direktor Agrokombinata Krško Stane Nunčič pojasnjuje, da je bilo letos spomladi v organizirani obnovi posajeno okrog 80 ha vinogradov, mimo organizacije pa so kmetje zasadili s trto še kakih 20 ha.

PRIHODNOST – 2000 VAGONOV SADJA

Agrokombinat kreditira obnovo v dogovoru z vsakim posameznikom. Republiška udeležba pa je zaenkrat, žal, še zelo zelo skromna. Letos bodo kmetje kombinatu že lahko prodajali grozdje. Zaradi boljše kakovosti in enotnejšega tipa vina bo prevzel predelavo kombinat, kmetje pa bodo sodelovali z njim od pridelave do prodaje.

Letos so kmetje v krški občini

čas prinesel tudi nam. Na travnikih že srečujemo avtomobile, na njivah in vinogradih pa raznovrstne kmetijske stroje, ki pomagajo kmetu obdelovati zemljo. Razvoj bi šel še hitreje naprej, če bi bilo za kmetijstvo več sredstev, ker brez večjega vlaganja ne moremo napredovati ne v družbenem ne v zasebnem kmetijstvu.

Veliko pozornost posveča kombinat tudi sadjarstvu. Ceračno ima že 230 ha najsodobnejših nasadov sadja, v razvojnem programu do leta 1978 pa še enkrat toliko, želi obnoviti v zasebnem sektorju vsaj 200 ha nasadov. Potem bi to območje predstavljalo zares močan sadjarski predel, ki bi se s pridelkom dva tisoč vagonov uvrstil med najmočnejše sadjarske proizvajalce v Sloveniji. Na ta način bi lahko odprli veliko novih delovnih mest, enakovrednih drugim panogam gospodarstva.

Obnovljena klet za predelavo grozdja v Leskovcu, ki bo odprta jeseni.

Izdelovanje betonskih votlakov v obratu cementnin na Bregeh

Sigmat: tudi gradbeni material

Podjetje SIGMAT, strojna industrija in gradbeni material Brestanica, se je razvilo iz nekdanjih Invalidskih delavnic Brestanica. Sedanji proizvodni program obsega proizvodnjo betonskih mešalnikov BM – 100, BM – 250, hidroforov, betonskih blokov in gramoza od stene.

Kolektiv šteje 100 ljudi in bo ustvaril v tem letu 20 milijonov bruto dohodka. Izredno povpraševanje po izdelkih, ki jih ima SIGMAT v proizvodnem programu, je omogočilo podjetju nagel razvoj, hkrati pa povzročilo kolektivu tudi težave. Največja je ta, da podjetju nenehno primanjkuje 2 milijona dinarjev stalnih obratnih sredstev. Prav zaradi tega ne morejo nameniti za modernizacijo proizvodnje in njeno razširitev niti dinarja, to pa bo lahko imelo za kolektiv daljnosežne posledice. SIGMAT dopolnjuje svoj proizvodni program tudi s proizvodnjo gramoza od stene in proizvodnjo betonskih blokov.

Obrat gradbenega materiala imajo v Bregeh pri Drnovem.

Ker je v zadnjem času veliko govora o ureditvi izkoriščanja gramoza na Krškem polju, pozdravlja kolektiv prizadevanje občinske skupščine Krško in drugih dejavnikov v občini, da bi preprečili stihijski odvoz nepredelanega gramoza. Delov-

ni kolektiv Strojne industrije in gradbenega materiala iz Brestanice se zaveda, da je koristno prodajati le betonske izdelke, zato želi, da bi pri načrtovanju bodoče organizirane predelave gramoza enakovredno obravnavali podjetje kot celoto, saj je obrat cementnin zelo pomemben za obstoj podjetja.

Gramoz od stene v Sigmatovi gramoznici na Bregeh

PIONIR gradbeni sektor in togrel krško

Pionirjevi gradbinci sektorja Krško imajo letos v planu realizirati 112 milijonov, kar je 10 odst. več kot lani, ko so kar za 25 odst. preseglji plan v primerjavi z letom prej.

Plan pa bodo težko dosegli, ker v Zagrebu, kjer so doslej opravili 50 odst. del, ne dobijo več dela, ker ga kljub ugodnejšim PIONIRJEVIM ponudbam dobijo zagrebška podjetja. Letos bodo zato opravili v Zagrebu le za 20 odst. svojih zmogljivosti. Zaradi tega delajo le z 70 odst. zmogljivosti, večje število delavcev pa je šlo na Poljsko v Zakopane, kjer Pionir gradi velik hotel, in na gradbišča novomeškega in ljubljanskega gradbenega sektorja.

Vendar kolektiv krških gradbincev ni čakal križemrok. Takoj se je lotil raziskave novih območij. V Radencih bodo v kratkem začeli graditi 32 vrstnih hiš, v Rogoški Slatini nov hotel, vreden 40 milijonov din, sklepajo pogodbe za gradnjo predelovalnice vina v Brežicah, pripravljajo pogodbo za gradnjo plinske elektrarne v Brestanici, katere vrednost bo okoli 45 milijonov dinarjev, sklepajo pogodbe za gradnjo stanovanj v

vsem Posavju in pripravljajo gradnjo intervencijskih hišic na vsem svojem gradbenem območju. Nabralo se je toliko ponudb, da bodo spomladansko „sušo“ nadoknadili na jesen. Na novo bodo zaposlili 200 ljudi.

Seveda pa bo odpiranje novih gradbišč na štajerskem terjalo tudi precej sredstev za postavitev stanovanj za delavce in drugih potrebnih prostorov.

Največji objekt, ki so ga letos dokončali, je 130-stanovanjski blok UTRINA v Zagrebu. Pomembna dela pa so opravili tudi na Boromgaju, v Samoboru, v Dobovi, Krškem, Kostanjevici in drugih posavskih krajih.

Gradbeni sektor Krško je začel prvi uporabljati na novo nabavljene tunnelske opaže OUTINORD, ki jih je Pionir uvozil iz inozemstva. Trenutno gradijo s pomočjo teh opažev v Krškem stanovanjski blok za uslužbenke bodoče jedrske elektrarne. Novi tehnologiji so se hitro privadili in že dosegajo uspehe, saj potekajo dela natančno po predvidenem planu. Vsake štiri dni postavijo novo etažo.

V krškem sektorju Pionirjevih gradbincev pa nenehno izboljšujejo tudi delovne in življenjske pogoje delavcev. Urejena imajo stanovanja, prehrano in organizirano športno dejavnost. Sedaj se ekipe sektorja že pripravljajo na športni dan vsega kolektiva, ki bo 30. junija v Novem mestu.

PIONIR
NOVO MESTO

Pionirjeva tovarna gradbenih elementov TOGREL na Drnovem pri Krškem posluje že tretje leto. Letno zmogljivost tovarne so povečali od 80 na 120.000 kvadratnih metrov montažnih hal. Po Sloveniji, Hrvaški in BiH stoji že nad 110.000 kvadratnih metrov hal, za katere so elemente izdelali v Krškem. Tudi postavljajo jih delavci Togrela, montažne skupine pa štejejo 8 do 10 ljudi.

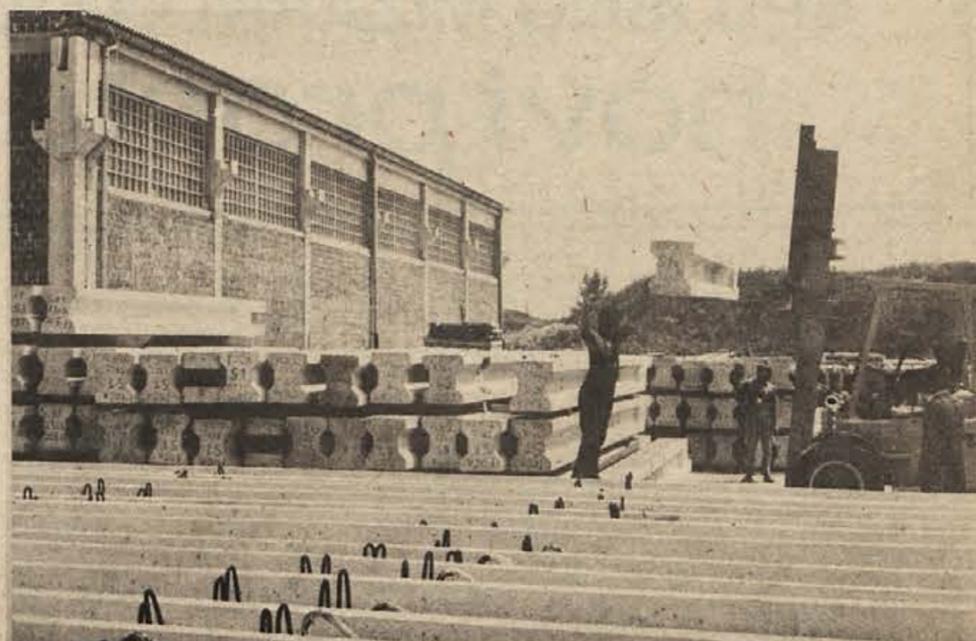
V Togrelu so svoje zmogljivosti razširili tudi na nove izdelke. Začeli so izdelovati strešne loke z razponom od 21 do 24 metrov, izdelujejo betonske cevi za lastne potrebe in prodajo, montažne stopnice za blokovsko gradnjo in fasadne montažne plošče. V načrtu imajo tudi proizvodnjo stenskih in stropnih plošč za zapiranje montažnih hal, tako da bodo montažni objekti od tal do strehe zgrajeni iz elementov, izdelanih v Togrelu. Sedaj namreč zapirajo montažne objekte s klasičnimi opečnimi ali siporeks zidovi.

Zaradi Povečane dejavnosti se bo 39-članski kolektiv Pionirjeve tovarne gradbenih elementov v kratkem povečal za sedem ljudi.

Da bi uredili eksploatacijo gramoza na Krškem polju, so občinski dejavniki zaupali Pionirju nalogo, da pripravi program, v katerem bi bile vključene vse delovne organizacije, ki se ukvarjajo z izdelavo gradbenih elementov.

130 stanovanjski blok Utrina v Zagrebu ki so ga zgradili gradbinci Pionirjevega sektorja Krško

Elementi montažnih hal, ki jih izdelujejo v Pionirjevi tovarni TOGREL na Drnovem

Orjaški stroji namesto rok

Ob pogledu na ogromne skladovnice lesa v skladišču tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem človek komaj verjame, da so tak les še pred desetletjem prelagali z golimi rokami. Skladišče obsega deset hektarov površine in sprejme do 150 tisoč prostorninskih metrov lesa. Trenutno dela v njem 165 ljudi, šef obrata Marjan Štajner pa je pojasnil, da so jih za tak obseg pred leti zaposlovali 400. Z izpopolnjevanjem mehanizacije se bo število zaposlenih v obratu lesa še letos zmanjšalo za dvajset.

Skladišče lesa v tovarni postopoma modernizirajo že osem let. Pri razkladanju velikih količin lesa, ki jih je treba večkrat preložiti in obdelati, je mehanizirano delo nujno potrebno. Ljudje se dandanes izogibajo težkemu delu, razen tega pa je delovna sila vedno dražja.

V lesnem skladišču napravijo prvo kontrolo nad kakovostjo in količino lesa, ko ga prevzamejo od dobaviteljev. Oblika, mere in vlažnost surovine se pogostokrat menjajo. To jim marsikdaj povzroča težave, ker so zahteve proizvodnje po osnovi surovini vedno enake.

Ko je les v skladišču, se začne postopne faze priprav, za vsako vrsto lesa posebej. Nerazrezan les je treba prebrati, razrezati, očistiti v luščilnem bobnu, ga ponovno vskladiščiti in postopoma dovažati v obrat mehanske predelave za proizvodnjo lesovine za papir. Za kemično predelavo v celulozo pa morajo les prej še sesekati.

MEHANIZIRANO DELO – PRIHRANEK ZA KOLEKTIV

Pri transportu sekanice za celulozo uporabljajo za prekla-

danje mehanično lopato, ki v polni izkoriščenosti zamenjuje do trideset ljudi. Mehanično lopato uporabljajo tudi za razsut nerazrezan les.

Obrat lesa še ni v celoti opremljen s transportnimi napravami za tako različen asortiment in raznotere delovne operacije. Kolektiv si prizadeva, da bi manjkajoče transportne naprave dobil čimprej.

Stroji nadomeščajo stotine rok, zato ne bo odveč nekaj primerjav med ročnim in mehaniziranim delom.

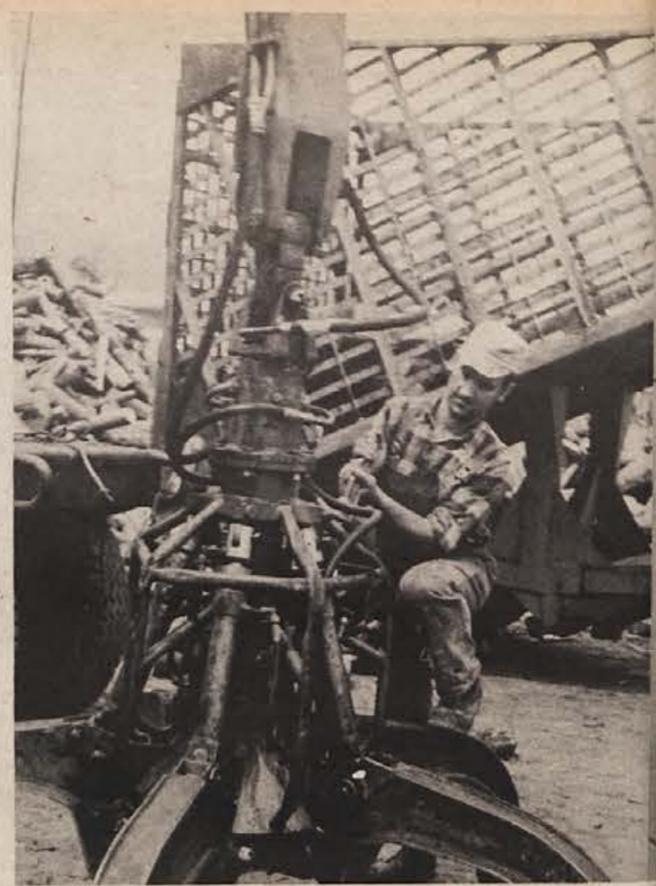
Dvigalo za nakladanje in razkladanje v eni uri preloži do 60 prostorninskih metrov lesa. To delo bi sicer opravljalo 15 delavcev.

Čistilni boben očisti na uro od 40 do 50 prostorninskih metrov lesa. Dokler ga niso imeli, so to opravljali v glavnem ročno. Boben je za obrat lesa dragocena pridobitev. Obratuje več kot leto dni in zamenjuje vrsto ljudi. V osmih urah očisti nad 300 prostorninskih metrov lesa, to delo pa bi v istem času opravljalo najmanj sto delavcev. Stroj obratuje štiriindvajset ur na dan, torej je prihranek pri delovnih močeh še toliko večji.

KO BODO KUPI LESA VIŠO KI 10 METROV

Na lesnem skladišču tovarne papirja bi potrebovali tudi naprave za skladiščenje lesa v kupe. Kupi so zdaj visoki do sedem metrov, ekonomično pa bi bilo, da bi bili vsaj za polovico višji. Pri tem bi porabili manj vode in manj prostora za skladiščenje. Na boljše izkoriščenost drugih naprav bi lahko precej vplivala ekonomična prevozna sredstva, prilagojena sedanji mehanizaciji.

Taka izpopolnitev bi bila po mnenju šefa obrata Marjana Štajnerja nujno potrebna, da bi se po delovnem učinku približali evropskim normam. To je pot k izboljšanju osebnih dohodkov in življenjske ravni zaposlenih, pot k povečani produktivnosti

Skladišče lesa v krški Celulozi je že zelo mehanizirano. Najtežja dela opravljajo stroji. Pri ravnanju z njimi sta potrebna znanje in pazljivost.

pri delih, ki zahtevajo ogromno fizične delovne sile.

VELIKE ZALOGE SO DRAGE

Tudi redna in načrtna dobava lesa bi po mnenju tovariša Štajnerja lahko bistveno zmanjšala stroške v obratu. Velike zaloge, ki jih ima podjetje, da bi tako laže prebrodilo morebitna kritična obdobja, zahtevajo enkrat več dela, kot sicer. Les se kviri in razen tega veže velike vsote denarja, ki bi jih kolektiv lahko drugače uporabil. Prav zaradi tega v tovarni podpirajo prizadevanja za čim tesnejše povezovanje z dobavitelji, za tekočo programsko dobavo lesa.

Marjan Štajner, šef obrata lesa

Ko vagoni z lesom pripeljejo v skladišče tovarne papirja, prevzamejo razkladanje orjaške jeklene klešče in začne se postopna priprava surovine za mehansko predelavo v lesovino in kemično predelavo v celulozo.

1.200 kvadratnih metrov velika proizvodna hala v Kostanjevici bo velika pridobitev za mizarje iz Prekope in Kostanjevice, saj so doslej delali v neprimernih prostorih

SPLOŠNO MIZARSTVO KRŠKO: novi prostori

Podjetje Splošno mizarstvo Krško je bilo ustanovljeno leta 1960. 29 mizarjev je takrat naredilo za 316.000 dinarjev izdelkov. Leta 1962 se je k Splošnemu mizarstvu pripojilo podjetje LIPA s Prekope z obratom v Kostanjevici, naslednje leto pa še Mizarstvo Brestanica. Število zaposlenih je naraslo na 112 ljudi. Po 10 letih šteje kolektiv 145 ljudi in je ustvaril lani 10.300.000 din celotne realizacije.

Splošno mizarstvo iz Krškega je poznano doma in širom po naši domovini po svojih izdelkih, stavbnem pohištvu in zuna-

nji opremi ter opremi raznovrstnih lokalov. V zadnjih letih so naredili stavbno pohištvo za velike objekte od Zagreba do Ljubljane in številne hotele ob Jadranu. Naj omenimo šole v Krškem, Brežicah, Novem mestu in sedaj v Dolenjskih Toplicah, zunanjo opremo za 130-stanovanjski blok Utrina v Zagrebu, za hotel Transturist v Škofji Loki, opremo v tovarni zdravil Krka, motel v Grosupljem, hotel v Orebiču in na Korčuli ter drugih objektih, ki jih gradijo PIONIR in druga gradbeno podjetja.

Ker se kolektiv v dosedanjih

prostorih ni mogel širiti, so že leta 1969 naročili investicijski program za zgraditev novih proizvodnih prostorov v Kostanjevici, da bi dobili ustrežnejše delovne pogoje zaposleni na Prekopi in v Kostanjevici. Ker leta 1970 ni bilo denarja ne kreditov, so načrt začeli uresničevati šele lani. Novembra je PIONIR začel graditi tipsko betonsko montažno halo, v kateri je 1200 kvadratnih metrov delovne površine in bo veljala 3,5 milijona dinarjev. Nabavili so tudi del novega strojnega parka in namenili zanj 400.000 dinarjev.

V novih prostorih v Kostanjevici bodo izdelovali stavbno opremo za stanovanjske objekte, ki jih gradijo gradbeno podjetje Pionir, Obnova, Ingrad in drugi. Trenutno imajo za tovrstne izdelke za preko 20 milijonov dinarjev naročil.

Čeprav podjetje uspešno posluje, se kolektiv nenehno srečuje tudi s težavami. To je pomanjkanje obratnih sredstev, neredno plačevanje storitev, ki jih opravijo, in stalna dražitev lesa ter polizdelkov, ki jih potrebujejo v proizvodnji, kar vse zmanjšuje ostanek dohodka. Kljub temu je kolektiv v prvih

Tudi za intervencijske vrstne hišice, ki jih gradi Pionir, so stavbno pohištvo izdelali v Splošnem mizarstvu Krško

štirih mesecih letos dosegel predvideni plan z 101,6 odst.

Ker se kolektiv zaveda, da brez strokovnega kadra ne bodo mogli uresničevati nalog, ki jih prevzemajo, omogočajo zaposlenim strokovno izpopolnjevanje. Trenutno štipendirajo na višji šoli za organizacijo dela enega, na srednji lesni tehnični šoli dva in dva na poklicni delovodski šoli. Tako prakso bodo nadaljevali tudi v bodoče.

Sedaj pripravljajo investicijski program za obrat v Krškem in Brestanici. Kolektiv vidi napredek v tem, da bi le na dveh mestih imel usklajen proizvodni

proces: v Kostanjevici izdelovanje stavbne opreme, v Krškem pa izdelovanje notranje opreme. Sedanje delo na štirih krajih izredno otežuje poslovanje in povzroča velike stroške, kar slabo vpliva na dohodek.

Novo proizvodne prostore v Kostanjevici bodo odprli 29. junija v okviru prireditve ob letošnjem praznovanju občinskega praznika in dneva borca, proizvodnja pa se bo v novi tovarni pričela poldrugi mesec kasneje.

Kolektiv čestita občanom in poslovnim prijateljem za praznik!

SREBRNA OBLETNICA »KREMENA«

3. JULIJA, NA DAN RUDARJEV, BO 150 ČLANSKI KOLEKTIV INDUSTRIJE IN RUDNIKOV NEKOVIN „KREMENA“ IZ NOVEGA MESTA, PROSLAVIL 25 LETNICO OBSTOJA.

DELAVEN IN VZTRAJEN KOLEKTIV JE V 25 LETIH NENEHNO NAPREDOVAL, ČEPRAV JE MORAL PREMAGATI MARIKATERO TEŽAVO.

DANES JE KREMEN MODERNO PODJETJE, ZNANO PO PROIZVODNJI STEKLARSKIH PESKOV, KVARCITA IN FINALNIH IZDELKOV PO VSEJ DOMOVINI IN V INOZEMSTVU.

NA PROSLAVI SREBRNEGA JUBILEJA BODO ČLANI KOLEKTIVA PREJELI NAGRADE, NEKATERI PA ŠE POSEBNA PRIZNANJA.

DAN POPREJ BODO POVABILI MEDSE TUDI ŽE UPOKOJENE SODELAVCE.

KOLEKTIVU, KI SLAVI TAKO POMEMBEN JUBILEJ, ŽELIMO MNOGO NOVIH USPEHOV PRI VSEH PRIZADEVANJH ZA ŠE BOGATEJŠI IN LEPŠI JUTRIŠNJI DAN!

Seperacija kremenčevega peska v delovni enoti Ravno

narstvo v prejšnjem stoletju izumrli, so prenehali kopati tudi kremenčev pesek.

Večje količine kremenčevega peska so odkrili po prvi svetovni vojni, ko so iskali keramično glino za tovarno peči in šamotnih izdelkov v Novem mestu.

Pri vrtanju predora pod Ruperč vrhom so imeli težave prav s kremenčevim peskom. Material je vzbudil pozornost strokovnjakov, ki so najdišče raziskali, nakar so začeli kremenčev pesek kopati najprej pod graščino Ruperč vrh, kasneje pa so tak pesek začeli pridobivati pri Roku v Regerči vasi, na kapiteljskem Marofu, v Leskovcu in na Mokrem polju.

Druga svetovna vojna je prekinila kopanje iskanega kremenčevega peska. Pohlep Italijanov po tem gradivu so preprečili partizani z nenehnimi akcijami. Po vojni, ko je bilo treba domači industriji preskrbeti surovine,

se je kopanje spet začelo. Hrastniška steklarna je jela uporabljati beli pesek iz Leskovca, podjetnik Kos je vrtal v drugih peskokopih, mariborska tovarna avtomobilov pa se je odločila za pesek iz Mokrega polja.

USTANOVNA LISTINA, STARA ČETRT STOLETJA

Okrajno podjetje Kremen je bilo ustanovljeno 19. novembra 1948. V letih 1950 in 1951 so se z novim podjetjem združili obrati hrastniške steklarne in mariborske TAM v Mokrem polju. Četrto leto po ustanovitvi se je podjetje preimenovalo v Rudnike kremenčevega peska, leta 1956 pa v Rudnike nekovinskih rudnin Kremen. Današnje ime – Industrija in rudniki nekovin Kremen je podjetje dobilo 15. junija 1961.

Do leta 1956 je Kremen skokovito napredoval in povečal izkop peska za enajstkrat. Zaradi neraziskanih zalog in pone-

srečene združitve z Marmorjem iz Gradca se je podjetje znašlo v krizi. Konec zagate se je obetal po temeljitih raziskavah leta 1957. Ob 10-letnici ustanovitve je bil Kremen že največji jugoslovanski proizvajalec kremenčevih peskov.

Do reforme so podjetje spet pretresale težave. Premalo je bilo narejenega za posodabljanje dela v obratih, slabo je na rast podjetja vplivalo tudi to, da je pod njegovim okriljem rasla steklarna v Novem mestu.

Tudi reformno leto 1965 ni bilo rožnato. Takrat so izmed sedmih proizvodnih obratov kar trije delali z izgubo. Odločitve, ki so jih sprejemali organi upravljanja in vodstvo podjetja, so rodile dobre rezultate. Takrat so opustili obrat v Krmelju ter uspešno sanirali obrat v Globokem in na Mokrem polju. V obdobju od 1965 do 1968 je kolektiv investiral več kot 2,5 milijona dinarjev za odkup zemljišč, nabavo mehanizacije in za

modernizacijo proizvodnje v vseh svojih obratih.

Med 20 in 25-letnico, ki jo Kremen praznuje letos, se je podjetju posrečilo z naložbami v osnovna sredstva in investicijsko vzdrževanje (letno po 3 milijone dinarjev) popolnoma popraviti stanje. Zdaj ugotavljajo, da je težaškega dela še zelo malo, proizvodnja 100.000 ton peska ni več vprašanje, z dodatnimi napori pa jo bodo lahko povečali na 150.000 ton.

IZVOZ IN PROIZVODNJA – NAVZGOR

Lanskoletna proizvodnja je dosegla 113.589 ton ali v denarju 12.389.247 din.

Leta 1968 so doživeli izpad krmeljskega obrata, predlanskim pa tudi obrata v Globokem. Za „nadomestilo“ so povečali izkope in proizvodnjo v preostalih delovnih obratih.

Izvoz je bil v prvih desetih letih majhen – do 1.500 ton, najmanjši leta 1958, ko so izvozili

komaj 87 ton. Naraščati je začel po letu 1960, po letu 1968 pa izvažajo Kremen pretežno kvarcit. Leta 1970 so izvozili 11.870 ton in iztržili 1.021.510 din. Lanski izvoz je bil že 18.236 ton v vrednosti 3.201.025 din. Glavni Kremenov tržišči na tujem sta Avstrija in Nemčija.

Petindvajsetletnica podjetja je najbrž trenutek, ko se bo marsikdo vprašal: „Kakšna pa je perspektiva?“ Konkurenčnost na trgu narekuje podjetju, da išče nadaljnji obstoj in delovanje v dveh smereh: v povečanju proizvodnje in modernizaciji. 95 odstotkov proizvodnje kvarcita (rožencev) že zdaj prodajo v tujini, steklarske peske pa pridobivajo za ves zahodni del države. Pripravljajo načrt za 70.000 ton steklarskih peskov.

Proizvodnja finalnih izdelkov (izdelava mas, odpornih proti ognju, livarskih pripomočkov, penjeni beton, peski za filtre) pomeni tretjo smer, v katero naj bi se razvilo podjetje.

Kremenčev pesek so na Dolenjskem kopali že pred dolgimi stoletji, nekako takrat, ko sta v dolini Krke in Kolpe cveteli obrti fužinarjev in kovačev. Iz tega časa so tudi prvi podatki o uporabi nepranih kremenčevih peskov v železarskih obratih na Dvoru ob Krki in Gradcu v Beli krajini. Ko sta kovaštvo in fuži-

Proizvodnja ognjeodpornih mas v obratu v Novem mestu

Proizvodnja kvarcita na Mirni, ki ga večina izvažajo

Ustvarjanje-mogočna notranja nuja

Pred jutrišnjo razstavo »Umetnost slovenskih samorastnikov« v Trebnjem

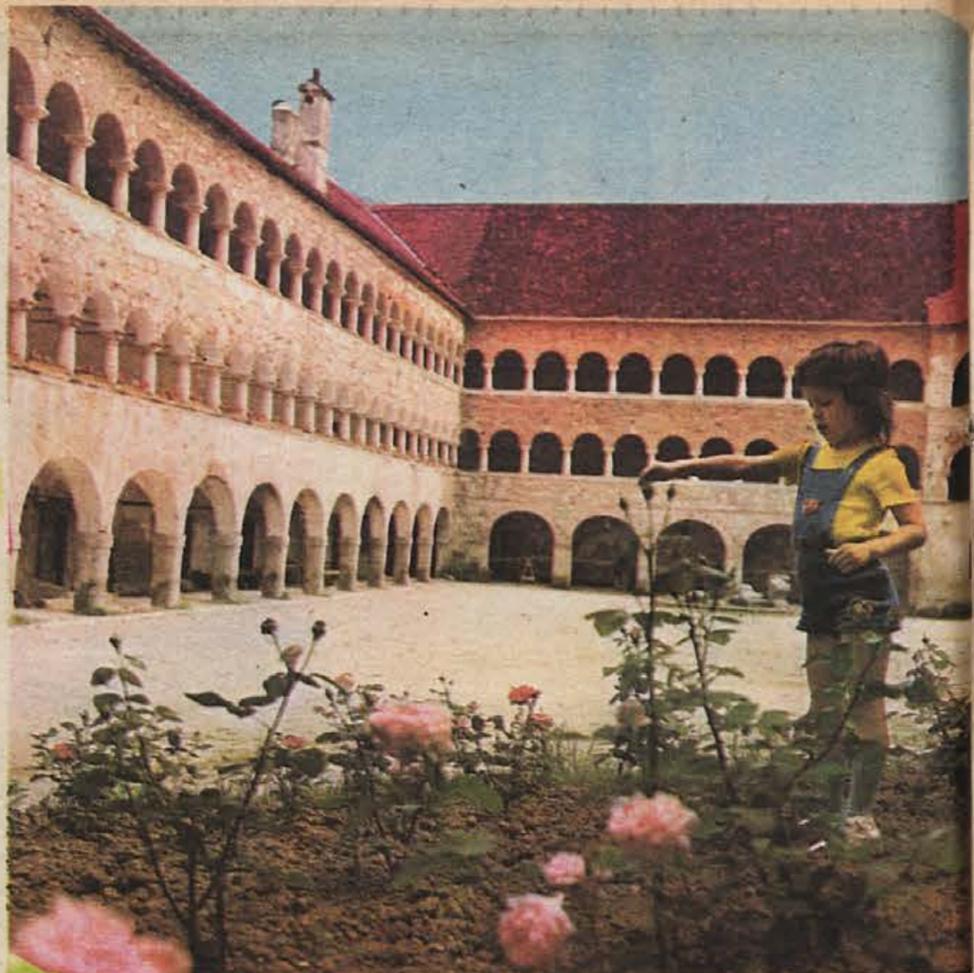
Plakat za jutrišnjo razstavo je delo enega izmed ustanoviteljev trebanjskega tabora, slikarja Antona Plemlja iz Ljubljane

Junija 1970 je v Trebnjem nastopilo 26 samoraslih slikarjev in kiparjev na razstavi „Slovenski likovni samorastniki 1970“. Bil je to dotlej najboljši izbor najboljših del slovenskih slikarjev in kiparjev – samorastnikov. Tudi obisk razstave je v mnogočem potrdil zanimanje ožje in širše javnosti za ustvarjalnost samorastnikov. Predstavljeni izbor je takrat obsegal dvojno dejavnost slovenskih „naivcev“: ljubiteljsko ustvarjalnost ljudi iz raznih poklicev, ki jih je predvsem veselje do dela „z lepim“ privedlo do slikanja in kiparjenja. Pokazana pa so bila tudi dela samorastnikov, ki jih sili k ustvarjanju mogočna notranja nuja, ker se hočejo izpovedati in katerim je „...ustvarjanje najgloblji, najbistveniji izraz njihove osebnosti“, kot je takrat dejal prof. Zoran Kržišnik, ravnatelj ljubljanske Moderne galerije in zdaj že večletni predsednik umetniškega sveta Tabora slo-

venskih likovnih samorastnikov v Trebnjem.

Po treh letih se z razstavo „Umetnost slovenskih samorastnikov“ jutri znova predstavljajo „najboljši med izvirnimi“ – tisti slovenski samorasli slikarji in kiparji, ki so se v zadnjih letih dokončno ločili od nekdanjih sopotnikov – likovnih amaterjev in ustvarjalcev ljubiteljskih del. Jutrišnja razstava bo reprezentančni pregled sposobnosti in moči slovenske samorasle umetnosti, ki je zadnja leta nedvomno prehodila dobršen kos nove poti in predvsem izčistila tako svoje vrste kot uredila poglede na svoje poslanstvo. Izvirnost izpovedovanja in samorastniškega pogleda na svet ter njegova odprta vprašanja nam bodo pokazala dela dvanajstih udeležencev jutrišnje razstave, na kateri sodelujejo:

slikarji Jože Horvat Jaki, Boris Lavruč, Polde Mihelič, Greta Pečnik, Jože Peternelj – Mausar, Konrad Peternelj, Anton Plemelj in Anton Repnik, ter kiparji Janko Dolenc, Peter Jovanovič, Rudi Stopar in Franc Tavčar. Razstavljajo dela iz druge polovice 1972 in 1973, razstavili pa bodo 70 del. Po oceni umetniškega sveta bo to doslej najkvalitetnejša razstava v Trebnjem. Odprta bo do 18. avgusta, ko bodo sklenili VI. taborsko srečanje, na katerega so organizatorji letos povabili 16 umetnikov.

Pogled v notranje dvorišče nekdanjega cistercijskega samostana iz 13. stoletja z znamenitimi arkadami v Kostonjevi. Arkadno dvorišče je največje v Sloveniji, bržčas pa tudi v vsej srednji Evropi (Foto: Mirko Vesel)

REKLI SO...

Dr. MIRKO JUTERŠEK o kiparju JANKU DOLENCU:

„Vodilna misel o človeškem trpljenju je pri Dolencu prevedena v trdno oblikovan izrazni obrazec, katerega nespremenljivi in bistveni del, se zdi, da je oblika glave. – Mnoge njegove skulpture bi mogli mirno pripisati kakemu izoliranemu kiparju; saj so Dolenčeve plastike v mnogočem produkt tradicije z ekspresionističnimi prvimi, ki bi jim hitro našli sorodnosti...“

Prof. ZORAN KRŽIŠNIK o slikarju JOŽETU HORVATU – JAKIJU:

„Svoje energije nezadržno razsipava na vse strani; toda navdihujejo ga tudi besede, preproste besede o velikih čustvih. Čustvena podstat človekovega bivanja živi v njegovih delih v vsej prvobitni moči in sijaju, povsem nenačeta od skepse stoletij civilizacije. Čutni in čustveni svet je za Jakija mogočni tok življenja, ki ga mora umetnik loviti, ga sproti prestrežati v vsej njegovi raznolikosti, v vsem, kar je in bi lahko bil, kar v njem vidi in sluti.“

Prof. ANDREJ PAVLOVEC – o kiparju PETRU JOVANOVIČU:

„Vse kaže, da se je Jovanovičevo iskanje umirilo in da vse bolj teži k ilustriranju pripovedi tekstov in se vse bolj odmika motiviki vsakdanjega dne, ki jo je doslej uporabljal kot tisti človek, ki pije pri najbližjem izviru; za Jovanoviča je bil ta izvir najbližja okolica njegovega rojstnega kraja – pristno kmečko okolje.“

Prof. ANDREJ PAVLOVEC – o slikarju BORISU LAVRICU:

„Slikar je zapustil ta svet, trdna tla, ki mu jih nudi bivanje na zemlji in je usmeril svoj pogled v neraziskano področje med prvimi tehnično pokazanimi in s pomočjo televizije posredovanimi prikazi Lunine površine ter fantazije, ki se svobodno sprošča ob tem...“

Prof. ANDREJ PAVLOVEC – o slikarju POLDETU MIHELICU:

„Miheliču se je posrečilo ujeti pravi trenutek in pravo mesto, od koder bo lahko nadaljeval izročilo Vesnanov. Pravilčnost, ki jo dihajo njegove slike, je blizu Birolovlomu izročilo, toda ne v čistem likovnem pomenu, bolj po navdihu...“

VLJUDNO VAS VABIMO

na svečano otvoritev nove razstave v petek, 29. junija 1973 ob 18. uri v avlah osnovne šole Trebnjem.

O umetnikih bo govoril prof. Andrej Pavlovec, ravnatelj Loškega muzeja iz Škofje Loke in član umetniškega sveta Tabora slovenskih likovnih samorastnikov v Trebnjem.

V koncertnem programu sodelujejo Trio Lorenz, prvaka Opere SNG v Ljubljani Vilma Bukovčeva in Rajko Koritnik. Pri klavirju Milena Trostova.

Ogled do 18. avgusta vsak dan od 10. – 12. ure in od 15. – 18. ure. V Galeriji likovnih samorastnikov je hkrati odprta razstava iz fonda galerije.

Prof. VLADIMIR MALEKOVIČ – o slikarki GRETI PEČNIK:

„V prvi vrsti gre pri slikah Grete Pečnik za njeno neverjetno bogastvo domišljije, ki prežema slikarske predstave. Vsako njeno delo je klic v deželo slikovitosti, kjer vladajo sanje in namišljeno življenje. V njenih predstavah vsak predmet postane resničen, vsak dogodek pomemben...“

Prof. ZORAN KRŽIŠNIK – o slikarju JOŽETU PETERNELJU:

„Svojevrsna notranja vizija in potreba, izpovedati jo po vsej sili, je tisto, kar rešuje zelo pretehtana, trdno grajena in v motivih skromna olja Jožeta Peternelja „leporečne“ dekorativnosti in nevarne razčustvanosti. Idiličnost njegovega kmečkega sveta je tolikšna, da ji – ko bi napravil le še korak dalje – notranje ne bi mogli več verjeti. Toda tega koraka ne napravi...“

Pred jutrišnjo novo razstavo, ki jo prireja Tabor slovenskih likovnih samorastnikov in Galerija Trebnje, je umetnostni zgodovinar prof. Andrej Pavlovec napisal za razstavni katalog uvodno besedo, ki nam predstavlja „Umetnost slovenskih samorastnikov“. Tak je naslov tokratne razstave, za katero so opravili strog predhodni izbor. Tako je v precejšnji meri vna-

prej zagotovljena želja prirediteljev, da bi nudili obiskovalcem resnično kvaliteten pregled tovrstnega likovnega dogajanja na slovenskih tleh.

Prof. Andrej Pavlovec pravi v uvodu med drugim tudi tole:

„Selektorjem se sicer ni v celoti posrečilo izoblikovati načrtovane podobe razstave, ki bi z vsemi vajljenimi imeni resnično pomenila vrhunec med sedanjimi šestimi raz-

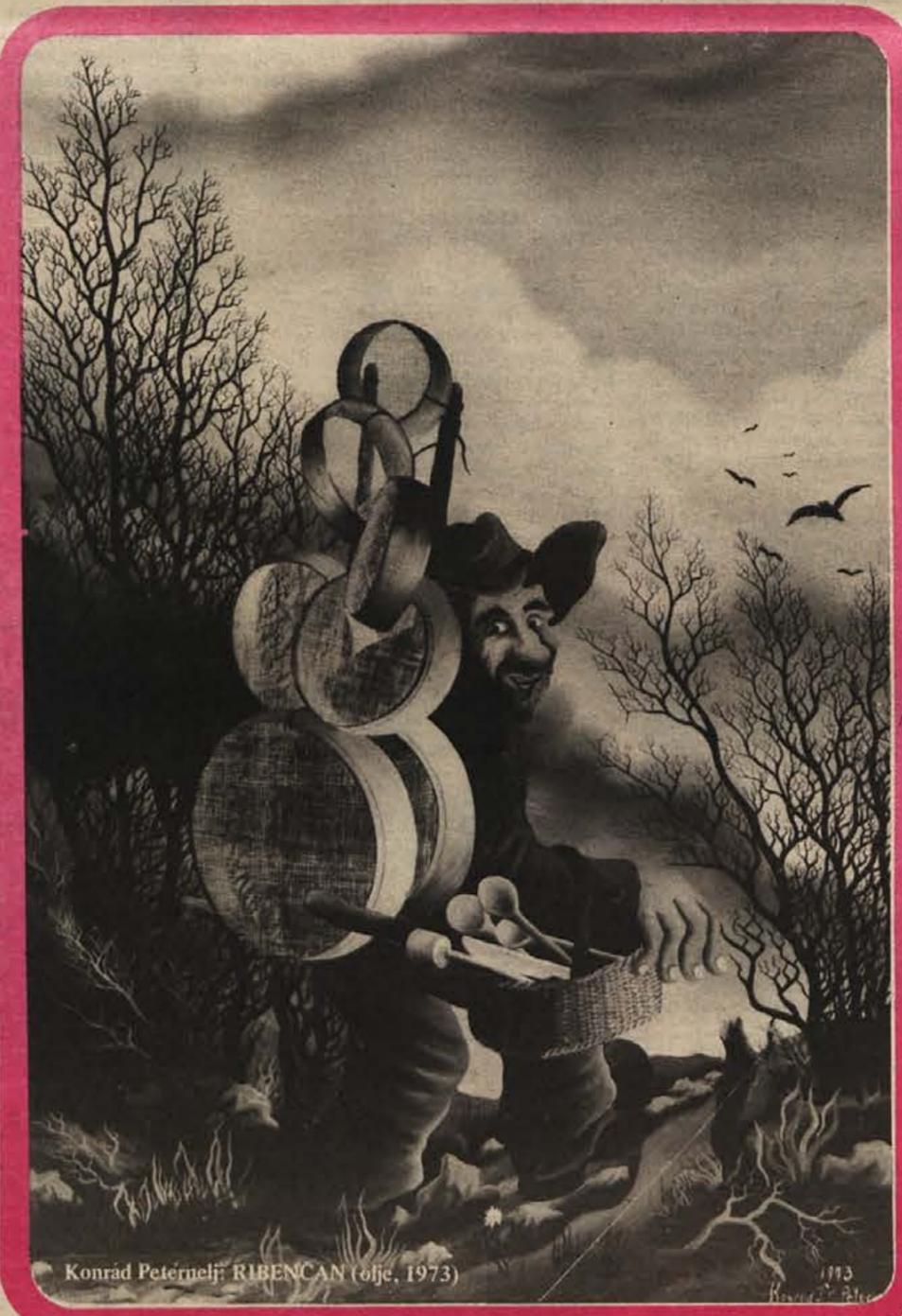
stavami v Trebnjem, bodisi da gre tu za razstavo Tabora likovnih samorastnikov ali za tako specialno opredeljeno razstavo, kakršna je tokratna. Ne gre zgolj za posrečenost pri izboru, niti ne za opravičevanje, kajti razstava je, kot je rečeno, v vrsti razstav tisti mejnik, ki bo poslej uravnaval težnje organizatorjev za čim strožji kriterij in čim večje napore za najkvalitetnejši prikaz slovenskega samorastništva.

Če smo omenili, da se ni posrečilo v celoti zbrati vseh povabljenih predstavnikov slovenskega samorastništva, je nujno treba pojasniti ali vsaj omeniti tudi abstinenco razstave nekaterih slikarjev, ki bojda menijo, da jim celotna usmerjenost (tako Tabora kot galerije v Trebnjem) ne ustreza več. Podcenjevanje naporov pa nikakor ne sodi k resnemu ocenjevanju, pač pa prej izpričuje nek pojav v našem likovnem samorastništvu in naivi. Dosedanji razvoj je namreč pokazal težnjo za organiziranim združevanjem sil, po neki določeni organizacijski obliki, ki bi strnila vrste samorastnikov ali naivcev, če se tu uporabimo ta izraz, da bi s skupnimi močmi organizirali razstave, organizirali svoje delo in podobno. Ko je bilo to v Trebnjem doseženo in ustvarjene vse take in podobne zanimive in mikavne zamisli, je zanimivo in tudi simptomatično, da prihaja celo do nekega razdora prav iz vrst tistih, ki so bili sprva z vsem srcem pri ustanavljanju Tabora likovnih samorastnikov v Trebnjem. Da je bilo to ravno v Trebnjem, je samo srečna okoliščina v vrsti prizadevnih delavcev – organizatorjev, ki še danes nesebično skrbijo za razvoj likovnega samorastništva. Tem težje pa je sedaj gledati podcenjevanje prav s strani samih samorastnikov, kot da ni tega podcenjevanja že dovolj na vseh straneh.“

Besede ravnatelja škofjeloškega muzeja in sodelavca umetniškega sveta trebanjskega Tabora nam osvetljujejo jutrišnjo razstavo s posebnega zornega kota, po svoje pa govore tudi o nevarnosti, ki jo razcep v organiziranem združevanju sil lah-

ko povzroči predvsem s kasnejšimi posledicami. Morda bo razstava zato še zanimivejša, saj nas bo seznanila z deli, ki so jih samo najstrožja merila strokovnjakov tokrat pripustila v javnost. Skratka – Trebnje nam vabi k ogledu in oceni. Tudi to razstavo pa seveda še ne bo konec resnih in neresnih razprav, ugibanj in prigovorov, ali Slovenci imamo ali pa nimamo resničnega, „čistega“ naivnega slikarstva in kiparstva.

Tabor-težnja za organiziranim združevanjem sil

Konrad Peternelj: RIBENCAN (olje, 1973)

France Tavčar: KMET Z GRABLJAMI (1972)

Rudi Stopar: KAZEN 1573 (žgano železo, 1973)

REKLI SO...

Prof. ZORAN KRŽIŠNIK – o slikarju ANTONU REPNIKU:

„Repnikova umetnost je nedvomno socialno angažirana, da, bojevniska. Njegov človek je široko, mogočno stopalo gospodarja zemlje, na kateri stoji; in je težka, delovna roka, ki ne miruje, temveč ustvarja; otekla, utrujena celo v molitvi; in je obraz z grenko našobljenimi usti razočaranega pričakovanja, drhtečimi nozdrmi, ki kot pes slednik hite za vonjem življenja in večno začudenosti, boleče zaprtimi očmi, nezmožnimi razumeti svojo krivično vkljenjenost...“

TREBNJE - Popoldne bodo člani občinske konference ZK obravnavali poslovanje delovnih organizacij in izvajanje akcijskega programa stabilizacijske politike ter organiziranost SZDL in njeno vlogo v krajevnih skupnostih.

KOSTANJEVICA - Na lepem prostoru za osnovno šolo bodo danes odprli nov otroški vrtec za 150 otrok.

TREBNJE - Danes dopoldne bodo odborniki občinske skupščine obravnavali gospodarska gibanja v prvem tromesečju letošnjega leta in poročila medobčinskih inšpekcijskih služb, tožilstva ter milice.

BREŽICE - Na jutrišnji skupni seji sveta za urbanizem, stanovanjske in komunalne zadeve ter sveta za gospodarstvo se bodo udeleženci odločili, kakšen sistem ogrevanja naj bi sprejeli za mesto Brežice.

SEVNICA - Jutri bo občinski sindikalni svet obravnaval izvajanje ustavnih dopolnil, potek dosedanje akcije izvajanja delavske kontrole, novo organiziranost sindikatov in izvajanje razprave o novi ustavi.

TREBNJE - Jutri ob 18. uri bo v avli trebanjske osnovne šole otvoritev razstave „Umetnost slovenskih samorastnikov“. V koncertnem programu sodelujejo Trio Lorenz ter prvaka ljubljanske opere Vilma Bukovec in Rajko Koritnik.

KOČEVJE - Včeraj je svet za urbanizem in komunalne zadeve razpravljal o obveznem odlaganju smeti in odpadkov na območju krajevnih skupnosti zunaj mesta Kočevje. V kratkem bo sprejet odlok, ki bo prepovedoval onesnaževanje okolja tudi na podeželju.

ZA DAN BORCA NA GORJANCE

Občinski odbor ZZB iz Novega mesta bo priredil v sodelovanju s kolektivom IMV 4. julija na Gorjancih proslavo v počastitev dneva borcev. Po govoru bodo nastopili godbeniki in pevci iz Novega mesta. Po proslavi bo partizansko srečanje, na katerega prireditelji še posebej vabijo borce Gorjanskega bataljona in drugih enot s tega območja. Prevozi bodo zagotovljeni z odhodnih postaj v Irekopi, Šentjerneju, Orhovici, Brusnicah in Novem mestu. Odhod bo ob 9.30 z vseh postaj, vozila pa se bodo ustavljala v Gradišcu, Mokrem polju, na Ratežu, v Malem Slatniku in Gotni vasi. Od 8. do 12. ure bo promet od Vahte do Miklavža na Gorjancih enosmerno.

VREME

Nad naše kraje so začele dotekati toplejše gmote, vreme pa se je izboljšalo. Do konca tedna bo prevladovalo sončno in toplo vreme, kasneje pa bodo v popoldanskem času možne krajevne plohe in nevihte.

Orci smo morali na lastnih izkušnjah doživeti spoznanje, graditev nove družbe, ki naj bi bila enako pravična kot naša, ni niti najmanj lahka in preprosta naloga, je pred dejal Bogdan Osolnik. Borčevska organizacija je ohranila boj za ohranjanje revolucionarnih vrednot. Ob borca - naše iskrene čestitke vsem borcem! (Ilustracija - Subic - Boj)

Seljačko, Le vkup, uboga gmajna in Pesem o slavi so združeni okteti (skoraj 200 pevcev) na nedeljskem srečanju v Šentjerneju zapeli pod taktirko Radovana Gobca na začetku sporeda, čeprav je bil skupen nastop predviden za konec. Tak vrstni red je narekoval dež. (Foto: Ivan Zoran)

Dež je skrajšal pesmi

Kljub slabemu vremenu je nedeljsko srečanje okteta privabilo v Šentjerneju 2000 ljudi

Okteti na dežju, občinstvo pod dežniki - taki so fotografski posnetki z nedeljske prireditve na šentjernejskem hipodromu. Vreme, ki se je za konec tedna skisalo, je spravilo organizatorje prvega srečanja amaterskih okteta iz Slovenije, zamejstva in Karlovca v hudo zadrego. V njej so se še najbolj znašli sami pevci, ki so sklenili nastopiti kljub dežju, čeprav samo s polovičnim sporedom.

Na nujno krajsanje sporeda v takih okoliščinah je opozoril že Miloš Poljanšek, predsednik republiškega prosvetno-kulturnega zbora, ko je v pozdravni besedi s tribune pred več kot 2.000 poslušalci poudaril, da je prav „današnja revija dokaz, da čas, fantov na vasi“ še živi in ohranja lepo slovensko pesem ob poplavi sladkornega ponarejanja domače pesmi in na električne kitare spremljanega popevkarstva.“

Naj končamo ta kratki zapis z geslom prvega srečanja okteta:

„Kdor hoče živeti in srečo imeti, naj dela veselo pa poje naj vmes!“ Čeprav se nedeljska prireditve zaradi vremena ni povsem posrečila, sta volja in namen ostala. Boris Savnik je v brošuri, ki so jo v nedeljo prodajali obiskovalcem, med drugim zapisal: „To srečanje okteta naj postane tradicionalno in naj na tem koncu naše lepe domovine nenehno obuja v ljudeh novo veselje do petja.“

I. ZORAN

Primarij dr. Feliks Kosec

V ponedeljek, 25. junija pozno zvečer, je v novomeški bolnišnici nenadoma umrl primarij dr. Feliks Kosec. Smrt ugledega in spoštovanega zdravnika je bradko prizadela vse, ki so ga poznali in bili deležni njegove dolgoletne pomoči. Več bomo o zaslužnem zdravniku pisali prihodnji teden.

KRŠKO: ROŽIČ NA ZBORU SAMOUPRAVLJALCEV

V torek zvečer je bil v Krškem zbor delegatov samoupravljalcev, na katerem je med drugim govoril tudi Marjan Rožič, sekretar zveze sindikatov Jugoslavije. Gost iz Beograda si je dopoldne ogledal tovarno Labod v Krškem in Metalno na Senovem ter se tam pogovarjal z delavci. Popoldne je odprl rokometni turnir, ki so ga v čast dneva samoupravljalcev priredili v Leskovcu pri Krškem.

STARI LOG: 2000 LJUDI

Na proslavi ob 30-letnici zbor aktivistov OF na Pugledu, ki bo 22. julija v Starem Logu, pričakujejo 2.000 ljudi. Poleg aktivistov in drugih gostov iz vse Slovenije se bodo tam zbrale tudi domicilne mladinske brigade. Slavnostni govor bo imela predvidoma Mara Rupena - Osolnik. V kulturnem sporedu bodo sodelovali: pevci DPD Dušan Jereb iz Novega mesta, godba na pihala iz Trebnjega, partizanski dramski umetniki in godbeniki iz Kočevja. Dan pred proslavo bodo taborniki taborili na Pugledu in uredili prostor, kjer je bilo leta 1943 zborovanje aktivistov. O pripravah na to zborovanje je v ponedeljek razpravljala iniciativni odbor, ki se je sestel na Dvoru.

RIA BAČER

Krivicem je treba takoj pokazati vrata

Kdo hujska kolektiv črnomaljskega BELTA, da noče izvajati sanacijskega programa?

Tovarna BELT, up vse črnomaljske občine glede bodočega razvoja, je v težavah tudi zdaj, ko se je otrsela Cosmosa. V prvem tromesečju so poslovali z izgubo, toda izplačevali so polne osebne dohodke in to dokaj visoke.

„V Beltu je nekaj nezdravega,“ so ugotavljali tudi odborniki zbora delovnih skupnosti, ko so zdajšnji položaj svojega največjega podjetja pretresali z vseh strani. Belt bi zlahka posloval donosno, saj ima naročil čez glavo.

Predložili so tudi dober sanacijski program, ki po oceni sveta za gospodarstvo in komisije za družbeno-ekonomski odnos zagotavlja ob koncu leta kritje izgube in še precej dobička, seveda pa bi morali začrtane ukrepe v celoti uresničevati. Tu se je zataknilo. Ko so na primer uvedli „udarniško“ delo ob sobotah, niti polovice ljudi ni bilo v službo. Tudi kasneje, ko so razglasili, da bo sobotno delo plačano, je bilo isto. Kljub takemu obnašanju in izgubi pa kuverte ob koncu meseca niso nič tanjše, kotpo načelu: Dokler bo, pa bo ...

V ZK Z RDEČIM NAGELJEM

Na zboru komiteja občine Krško so 25. junija slovesno sprejeli v ZK 83 novih članov, od tega 59 delavcev iz proizvodnje. Vsakomur od njih so poklonili rdeč nagelj in knjigo „Padli v ognju revolucije“.

Zborovanj se je udeležilo 300 komunistov, to je več kot polovica vseh članov v občini. V tem slovesnem trenutku je za Milanom Ravbarjem povzel sekretar sekretariata CK ZKS Franc Setinc. Njegove misli so novim članom spodbuden napotek za delo v ZK. Poudaril je, da je dolžnost komunista vsak trenutek gledati resnici v oči.

Več o tem bomo poročali prihodnjič. J. TEPPEY

Sporazum med DBH in LB

V torek dopoldne je bil na Otočcu 10. redni zbor upravljalcev Dolenjske banke in hranilnice, katerega se je udeležilo 63 izmed 68 ustanoviteljev banke. Težišče poročil in razprav je bilo namenjeno sprejemu samoupravnega sporazuma o poslovnem in tehničnem sodelovanju med DBH in Ljubljansko banko. Sporazum so ocenili kot pomemben korak pri nadaljnjem urejanju še odprtih vprašanj v slovenskem bančništvu, saj bo odprl vrata za še večje vključevanje naših podjetij v širše gospodarske tokove.

Zbor je razrešil dosedanjega direktorja DBH Iva Novšaka, ki je s 30. 4. 1973 odšel v pokoj. Za novega direktorja DBH so izvolili Sergeja Thořževskega, dipl. ekonomista in direktorja ekonomskega sektorja v tovarni zdravil KRKA. Ivo Novšaku so se zahvalili za uspešno desetletno vodstvo DBH, ki se je razvila v soliden bančni zavod.

Več bomo o zboru DBH in pomenu novega sporazuma z LB poročali v kratkem.

ha. Zmotno je misliti, da bi kak „strie“ Belokranjem starih tradicijam na ljubo prinesel denar v aktovki, če bi se izguba večala in bi doma ne naredili vsega, da bi jo pokrili.

Odborniki so se spraševali: ali je vodstvo slabo, ali samoupravni organi niso dovolj odgovorni, ali politične organizacije ne delajo? Trdno pa je obveljalo mnenje, da je v kolektivu kakih 20 ljudi, ki že leta delajo z gago. Nanje bo treba zdaj pokazati s prstom, ker zavajajo sodelavce.

Nekdo, ki so mu pritrjevali, je tudi dejal: „Bolje je 200 ljudi pognati na cesto, da bo ostalih 600 predstavljalo zdrav kolektiv, kot da nam celotno podjetje propade ...“

Res je tako daleč, da gre za ALI - ALI! Kot zadnji poskus k iztržitvi kolektiva bodo organizirali množični sestanek, na katerem bodo še občinski družbeno-politični funkcionarji razložili resnost položaja.

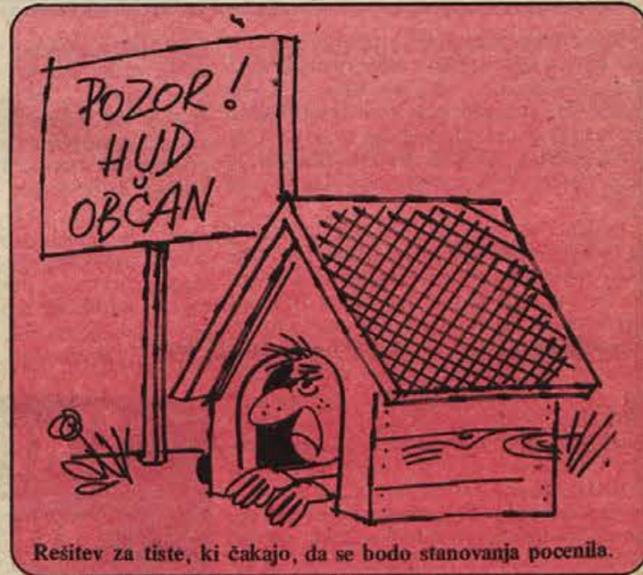
ALI BODO ODPSTOPILI DELAVCI?

Ni upanja, da bi se stanovanjska gradnja bistveno pocenila - Treba bo poiskati druge vire, vsaj za družbeno gradnjo: delavčev žep je preplitek

Besedna vojna okrog delavskih stanovanj je čedalje bolj glasna in stanovanja so čedalje dražja! To smo pravzaprav edino lahko ugotovili, ko smo primerjali cene za površinski meter stanovanja lani in letos. Skoraj petino te cene znesejo stroški za zemljišče in njegovo ureditev. Ko smo pred 14 dnevi pisali o razmeroma poceni metru stanovanjske površine v PIONIRJEVIH intervencijskih hišah, nismo prišteli komunalnih stroškov, ker za novomeško naselje 140 takih hiš še niso izračunani.

Čeprav so pikre pripombe na račun komunalnih stroškov po besedah PIONIRJEVEGA generalnega direktorja letela na splošne razmere v Sloveniji, so se najprej oglašili odgovorni ljudje pri novomeškem DOMINVESTU, da bi na časninarski konferenci razložili zgradbo cene zloglasnega „komunalnega prispevka“.

(Nadaljevanje na 20. str.)

Rešitev za tiste, ki čakajo, da se bodo stanovanja pocenila.

Nasvidenje na Vinici!

4. julija bo srečanje belokranjskih aktivistov OF, borcev in mladine: slavnost in zabava

Eno letošnjih največjih slavij v Beli krajini, posvečeno 30-letnici zborovanja aktivistov na Maverlenu, organizirata skupno metliška in črnomaljska občina 4. julija, za dan borca na Vinici. Avtobusi iz raznih krajev bodo ta dan pripeljali na Vinico nekaj tisoč nekdanjih aktivistov, borcev in mladine, ki bodo prisostvovali svečanemu zborovanju, na katerem bo govoril eden najvidnejših republiških ali zveznih funkcionarjev. Hkrati bodo podelili domicil Belokranjskemu okrožju OF.

Slavje se bo začelo na trgu ob 9.

uri s koncertom godbe na pihala, nato bo zborovanje s podelitvijo domicila in podelitvijo letošnjih priznanj Osvobodilne fronte za občino Črnomelj, sledil pa bo kulturni program z domačimi izvajalci in gosti.

Obiskovalci Vinice si bodo lahko ogledali v šoli še dve zanimivi razstavi: o delu Kluba OZN in ob 150-letnici šole. Popoldne pa bo v kampu veselo, saj pripravljajo vrsto raznih, dovažajo zalogo pijač in obljublajo poskočno muziko.

Vozni red avtobusov objavljamo na 20. strani

1 DINAR
DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

V popolnejši, ustavni obliki razvijamo naprej samoupravni sistem in nove družbene odnose

Zvezna skupščina je dala v začetku junija v javno razpravo osnutek celotnega novega besedila Ustave SFRJ, v javni razpravi so tudi že nekatere nove republiške ustave, druge pa ustavne komisije še pripravljajo. Prihodnji meseci tja do septembra ali oktobra bodo čas intenzivnih razprav o ustavnih spremembah.

Izhodišča, ki so opredelila splošno zasnovano in konkretno vsebino predlaganih določb nove zvezne ustave o družbeno-ekonomski ureditvi SFRJ so bila v bistvu enaka stališčem, iz katerih smo izhajali za v ustavnih dopolnilih iz leta 1971. Praksa in dosedanja materialni in družbeni razvoj sta potrdila poglobitve opredelitve glede razvoja socialističnih samoupravnih odnosov in terjata, da ta sistem razvijamo naprej. Dokazala sta tudi, da imajo odpora, s katerimi se birokratske, tehnokratske in druge sile zavestno ali nenačrtno upirajo razvoju samoupravljanja, svojo podlago v položaju in dejanski moči, ki jo imajo te sile pri odločanju. Ti odpora in težnje pa se dajo, kot kaže dosedanja praksa, premagati le, če delavec zares odloča o svojem delu. Prav zato je bila poglobitva opredelitev v razčlenjevanju ustavnih določb usmerjena v to, da v mejah, ki jih določa dosežena stopnja materialnega in družbenega razvoja, vsestransko

okrepijo položaj delavcev v združenem delu in njihov vpliv na vse družbeno življenje.

V sistemu družbeno-ekonomskih odnosov, zasnovanem na združenem delu z družbenimi sredstvi, je dobilo ustrezno mesto tudi samostojno osebno delo s sredstvi v lasti občanov in zagotovljena mu je večja stabilnost, dosledneje je zaprta pot razvijanju mezdnih razmerij v okviru tega dela, hkrati pa so dane tudi bolj določene možnosti za povezovanje in združevanje osebnega dela in sredstev.

Popolneje je razčlenjena vloga države in politične oblasti v sistemu samoupravnih odnosov. Položaj delovnih ljudi v družbenopolitičnem sistemu se kaže v tem, da vsak človek v združenem delu in nasploh na vseh področjih družbenega življenja prosto in enakopravno odloča o svojih in skupnih interesih. Takšnega položaja pa ne dosega kot osamljen posameznik temveč organizirano - združen z drugimi v temeljni

(Iz zadnjega PAVLIHE)

Doktor, nekaj ni z menoj v redu: ves čas me spremlja občutek, da cene padajo.

Po rekordnem, 28-dnevem bivanju v vesolju, se je ameriška vesoljska trojka naposled srečno in varno spustila na vode Tihega oceana. To je bilo doslej najdaljše bivanje človeške posadke v vesolju med katero so trije Američani v vesoljskem laboratoriju opravili mnogo zapletenih in za znanost zelo pomembnih poizkusov. Predvsem pa jim je uspelo popraviti precej poškodovan vesoljski laboratorij, ki še naprej kroži okoli Zemlje in čaka, da bo sprejel naslednjo posadko, ki bo v njem prebila 56 dni. Vesoljci so bili po dolgem bivanju v breztežnosti povsem normalni in so lahko hodili - nekateri zdravniki so se namreč bali, da tega ne bodo več „znali“. Zato so pripravili na palubi letalonosilke, ki jih je pobrala iz vode, tudi nosila, ki pa niso bila potrebna. Na sliki: veselo snidenje dveh vesoljcev (Charlesa Conrada na levi in Joeaja Kerwina na desni) z njunima soprograma po povratku. (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Velika predstava se je končala. Obisk Leonida Brežnjeva v Združenih državah Amerike (o manj resni plati poročamo v sosednji rubriki na tej strani) je osrednja tema današnjega pregleda in to tudi ni čudno spričo pomena, ki ga obisk nedvomno ima.

DUH SAN CLEMENTA: najbolj otipljivi in neposredni dokazi rezultata obiska so uradno prišli na dan v skupnem sporočilu, objavljenem po razgovorih v Washingtonu in Camp Davidu ter podpisani v San Clementu ob odhodu Leonida Brežnjeva iz Združenih držav Amerike.

Tisto, kar je v tem sporočilu nemara najbolj pomembno, je dejstvo, da sta voditelja dveh supersil dokončno (in tudi uradno) končala obdobje hladne vojne in napovedala obdobje skorajda pristranskega medsebojnega sodelovanja, to pa podkrepila z vrsto sporazumov in konkretnih napovedi delovanja v bližnji prihodnosti.

Predvsem je tu sporazum o preprečevanju atomske vojne, v ta sklop pa je tematsko mogoče uvrstiti tudi deklaracijo o nadaljnjih pogajanjih o omejevanju jedrskega oboroževanja in o skupni uporabi jedrske energije v mirolnih namene.

Oboje je stvar, ki zadeva širše interese prav tako kot njune in zato je več kot razumljivo, da vzbujata zanimanje javnosti. To zanimanje je mogoče posredovati tudi v obliki te dni ne tako redko izraženih „omislovov“, skorajda že dvomov.

Ti pomisleki in dvomi imajo svoje korenine v spoznanju, da sta dosegla Richard Nixon in Leonid Brežnjeva tako visoko stopnjo soglasja o številnih, ves svet zadevajajočih, vprašanjih, da to meji že skoraj na nekakšen tih (vendar učinkovit) dogovor o tem, kako naj bi v bodoče urejali nekatere reči. Te reči, kar je komajda potrebno posebej povedati, pa bi urejali predvsem tako, da ne bi bili prizadeti interesi in koristi držav, ki ju vodita.

V tem je gotovo nekaj resnice. Res je namreč, da je za svet dobro razumevanje med dvema velikoma vsekakor koristno in dobro, toda bilo bi slabo, če bi se zadovoljili samo s tem, če bi prepuščali urejanje številnih problemov samo dvema ali trem velikim. Pomislekov te vrste je bilo mogoče slišati predvsem v nekaterih zahodnoevropskih prestolnicah in nemara ni naključje, da se je Brežnjeva na povratku domov ustavil v Parizu, kjer bo skušal pojasniti predsedniku Pompidouju, da je strah nekaterih Evropejcev glede tega odveč.

Koliko bo v tem uspel, je seveda stvar možnega ugibanja, toda da ne bo prepričal vseh, je zanesljivo.

Strnjeno: obisk Leonida Brežnjeva v Združenih državah Amerike je vsekakor pozitiven dosežek in prispevek k boljšim odnosom na tem planetu - toda ob tem bo za trajen mir na svetu treba storiti še kaj več... akcije in pobude te vrste pa je treba iskati predvsem v delovanju nevrščenih in tistih, ki

PO SAN CLEMENTU

niso vezani ne za en, ne za drug blok.

DOLANC NA KUBI

BIJEDIĆ V ALŽIRU: med pomembnejše novice bi bilo treba uvrstiti tudi obisk predsednika ZIS Djemala Bijedića v Tunisu. Obisk sodi v politično dejavnost nevrščenih pred septembrsko konferenco v Alžiru, obe strani pa ga bosta izrabili tudi za utrditev medsebojnega sodelovanja izven tega okvira.

V tem smislu je mogoče opredeliti tudi obisk delegacije ZKJ, ki jo vodi Stane Dolanc, na Kubi. Dolanc in člani delegacije so se pogovarjali o mednarodnem položaju nasploh, vlogi in delovanju nevrščenih in pa medsebojnih odnosih. Slednji so imeli svoje vzpone in padce, v zadnjem času pa se vse bolj razvijajo in krepijo.

PRED HELSINKI: do konference o evropski varnosti in sodelovanju, ki se bo začela prihodnji tork v finski prestolnici, je ostal samo še slab teden. Sestanek, ki bo na ravni zunanjih ministrov, bo pomemben mejnik v novejši evropski zgodovini, izoblikoval pa naj bi predvsem osnove za bodoče medsebojne odnose v Evropi.

Več o tem bomo v naši rubriki poročali prihodnji teden.

TELEGRAM

NAIROBI - Ameriški znanstveniki, ki se pripravljajo na opazovanje sončnega mrka, imajo preglednice na eni strani z urja, na drugi strani pa vraznih kenjskih domoboroženi s sulicami sil' Sončni mrk bo v severni Mavretaniji, na ladajah opazovalo na stotine ast' dvanajstih držav.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Republiška skupščina je prejšnji teden - kot smo že napovedali - celovito ocenila gospodarska gibanja v naši republici in po vsej državi ter je s soglasjem vseh skupščinskih zborov (ki so zasedali prejšnjo sredo) potrdila (KALIŠKA, OCENE IN PREDLOGE, ki jih je v zvezi s tem pripravil republiški izvršni svet.

Poslanci so bili v razpravi zelo kritični - pa tudi omenjeni dokument našega izvršnega sveta z vso resnostjo opozorja na sedanje stanje ter nakazuje realno smer ukrepov, ki naj zagotovijo ustrezno izvajanje naše letošnje gospodarske politike. Na skupščinskem zasedanju je bilo posebej govora o sedanji inflaciji, ki jo nenehno občutimo: „Ostajamo v slepi ulici vse dotlej, dokler se bomo posluževali klasičnih usmerjalnih ukrepov, dokler teh ukrepov ne bomo ustrezno PRILAGODILI realnim razmeram našega časa.“ je ob tem dejal član IS in direktor republiškega zavoda za planiranje Jože Novinšek v svojih uvodnih besedah pred poslanci vseh skupščinskih zborov.

V dokumentu republiškega IS, ki ga je skupščina sprejela, je posebej poudarjena odločna usmeritev k STABILIZACIJI, čemur bi morali prilagoditi vse naše nadaljnje ukrepe - predvsem pa bi seveda morali zaostri ODGOVORNOST za izvajanje sprejete gospodarske politike na vseh ravneh. Neustrezno administriranje zavira ustrezen razvoj gospodarskih tokov, sprejeti ukrepi pa morajo biti selektivni in skrbno pretehtani. Vsekakor je treba prenehati s prakso, ki jo opazujemo, ko sedaj npr. nenehno govorimo o razbremenjevanju GOSPODARSTVA ter iščemo po eni strani za to ustrezne rešitve, hkrati pa gospodarstvo (ali ljudi) še nadalje vse bolj obremenjujemo tako prek davčatev kot prek inflacijskih tokov...

Kot napovedujejo iz zveznega zavoda za tržne raziskave, pa se nam na področju gospodarskih gibanj v naslednjem obdobju letošnjega leta vendarle svetlikajo ugodnejša znamenja. Na področju PROIZVODNJE in

PORABE je realno pričakovati, da se bo sedanje stanje izboljšalo, pravijo v tem zveznem zavodu - to pa bo vsekakor ugodno vplivalo na celotni letošnji gospodarski razvoj. V prihodnjih treh mesecih je mogoče pričakovati oživitve INDUSTRIJSKE proizvodnje, ki je dobila že v maju več naročil kot poprej. Res pa je, da STRUKTURA teh naročil še ni povsem zadovoljiva - industrija dobiva predvsem naročila za domačo trgovino, manj pa za potrebe IZVOZA. V tem zavodu pa hkrati tudi opozarjajo, da lahko še v prihodnje računamo z NARAŠČANJEM CEN, ki se vseskozi obnašajo po svoje -

Ukrepe nujno prilagoditi realnosti

navzlic vsem prizadevanjem, da bi njihova gibanja umirili. V prvih petih mesecih letošnjega leta je realni osebni dohodek v Jugoslaviji padel približno za 8% (kar je posledica nenehnih podražitev) in to se v vsem povojnem obdobju še ni zgodilo - zaskrbljeno ugotavljajo v zveznem zavodu za tržne raziskave.

Na seji zveznega izvršnega sveta prejšnji teden (v sredo) so sprejeli predlog medrepubliškega dogovora o merilih za OBREMENJEVANJE DOHODKOV delovnih ljudi in gospodarstva z dodatnimi davki, posojili itd. Po tem dogovoru naj bi dodatne obremenitve vsekakor ostale v tistih mejah, kot so

določene v resoluciji o temeljnih razvojne politike za letošnje. Na seji ZIS so tudi ugotovili, da so se republike in pokrajine slednjič vendarle sporazumele o PRENOSU DELA SREDSTEV zveznih bank v njihovo nadaljnjo pristojnost. Po zakonskem predlogu, ki naj bi ga v kratkem in po hitrem postopku obravnavala zvezna skupščina, naj bi iz treh največjih zveznih bank (Jugobanke, Investbanke in Poljbanke) v prihodnjih sedmih letih umaknili za 2 milijardi 860 milijonov dinarjev (novih seveda) sredstev ter jih prenesli na republike in pokrajine. S tem, pravijo, je odprta nova možnost za razbremenjevanje vsega našega gospodarstva.

Na seji predsedstva zvezne konference SZDL Jugoslavije pa so prejšnji teden (v četrtek) predvsem obravnavali dejavnost Socialistične zveze ob pripravah za sprejetje novega besedila JUGOSLOVANSKE USTAVE. Javna razprava o osnutku nove ustave SFRJ se je začela v obdobju zelo razgibane politične dejavnosti vseh socialističnih sil pod vodstvom ZK - so ob tem ugotovili, „Uresničevanja ustavnih sprememb in priprave na X. kongres Zveze komunistov so enotna in neločljiva celota.“ je ob tem poudaril član sekretariata predsedstva zvezne konference Ivica Lovrić. Vse tisto, kar je predloženo v osnutku nove ustave, idejno pojasnjujejo izhodišča za X. kongres ZKJ.

Po vseh republikah in pokrajinah so doslej že ustanovljena koordinacijska telesa, ki bodo spremljala in povzemala javno razpravo o osnutku nove ustave - nosilec in organizator te javne razprave je Socialistična zveza. Razprava o novi zvezni ustavi bo potekala SOČASNO z razpravami o predlogih novih REPUBLIŠKIH ustav in pokrajinskih ustavnih zakonov.

V svojih sklepih je predsedstvo zvezne konference SZDL poudarilo, da pomeni predlagano novo ustavno besedilo ENOTEN TEMELJ našega družbenopolitičnega in gospodarskega sistema za naprej. Hkrati je predsedstvo pozvalo vse delovne ljudi in občane, naj plodno sodelujejo v javni razpravi in naj z ustvarjalnim odnosom prispevajo k RAZJASNITVI in morebitnemu izboljšanju sedaj predlaganih rešitev.

Čebelarstvo na krškem območju se je okrepilo z mladimi močmi. Na terasi ob šoli je čebelarska družina Krško ob pomoči nekaterih delovnih organizacij postavila nov čebelnjak kot darilo pionirjem za njihove uspehe. Na sliki: pionirji pred novim čebelnjakom. (Foto: Bojan Petan)

„Srečanje mladih“ je bil naslov mladinske akcije v Bojancih, organizirane zaradi negovanja revolucionarnih tradicij in dela v okviru SLO. Preko 100 mladincev in mladink so vaščani lepo sprejeli, po govoru Radeta Kordiča pa je bilo strokovno predavanje o SLO. (Foto: M. Skube)

Na levem bregu Save v Krškem bo danes podjetje Istra-benz odprlo bencinsko črpalko in avtomatsko pralnico avtomobilov. Občanom bo dobrodošla zlasti sodobna pralnica, na katero mnogi že težko čakajo. Na sliki: asfaltiranje prostora pred črpalko. (Foto: Jožica Teppey)

Več kot 250 let stari obokani vhod na dvorišče kostanjeviškega samostana popravljajo te dni. Kot kaže slika, je delo zahtevno in težko. Podobno bodo do puntarske proslave popravili in obnovili tudi druge vhode v grad ter pročelja. (Foto: I. Zoran)

Pred svojim pragom
Traktor — simbol kmetijskega napredka — je v naši deželi že dalj časa najbolj iskan industrijski izdelek. Naši kmetje čakajo, plačujejo vnaprej in upajo, da bo kmalu zabrnelo tudi na njihovih dvoriščih. To brnenje prinaša lažje kmetovanje, manj naprežanja, več veselja z zemljo.
Letos bo deležnih tega blagoslova nekaj tisoč kmetov manj, kot bi jih bilo lahko. Kriv je spor med dvema tovarnoma: med IMT Novi Beograd in IMR Rakovica. Rakovica mesec dni ni hotela dobavljati motorjev za tovarno traktorjev, tako da bo zaradi tega letos narejenih pri nas 3.000 traktorjev manj. Zanimivo: ta spor se je pred pragom same zvezne vlade vlekel tedne in tedne, kot da ni nikogar, ki bi mogel hitro posredovati.

To je v bistvu obdavčevanje napredka

„Če natančno in pravočasno informacijo razumemo kot enega izmed bistvenih pogojev za delo samoupravljalcev, tedaj je računalo orožje samoupravljanja, ne pa tehnokracije,“ je med drugim odgovoril Vinko Božič,

Vinko Božič: „novost“ je delovala kot šok

milijona din, carina z drugimi uvoznimi dajatvami pa kar 443.343 din. Ta carina ni zadrževalna značaja, temveč predstavlja le dohodek države in je v bistvu obdavčevanje napredka. Obdavčevanje izdatkov za ljudi in znanje dokazuje, da se tudi na področju računalništva obnašamo tako, kot na drugih področjih: najvažnejša nam je tovarna, to je zidovi, šele na koncu začnemo razmišljati o osnovnem vprašanju — o človeku. LISCI je potreben nov, večji računalnik, ki bi lahko zajel vse elemente našega dela in bi pomenil napredek našega podjetja. Vendar ga zaradi na novo uvedenih carinskih dajatev ne moremo imeti. Napredek je zastavljen!

Kako je z rastjo narodnega dohodka, ki je eden najpomembnejših pokazateljev gospodarske moči posameznega območja, o tem pišejo „Prikazi in študije“, ki jih izdaja republiški zavod za statistiko, naslednje.
V letu 1971 se je narodni dohodek v slovenskih občinah povečal zelo različno. Imamo nekaj izrazitih ekstremov. V treh občinah se je narodni dohodek povečal kar za nad polovico. Na prvem mestu v Sloveniji je metliška občina, kjer je bil za 80 odstotkov večji kot leto dni poprej. Trebanjska občina je na četrtem mestu. Druge občine našega območja so se zvrstile v povprečju, daleč najslabša pa je bila občina Kočevje. Samo še tri slovenske občine so glede povečanja narodnega dohodka za njo.
Tako je bilo torej leta 1971. Res za Kočevje ni razloga, da bi „spali na lovorkah“, kot smo zapisali v prejšnji številki. Res pa je tudi, da sam odstotek povečanja še ne pove vsega.

zadržno rastejo. Družbena režija je prevelika, ne zmoremo je.
V našem gospodarstvu nimamo dolgoročnega planiranja. Skrajni čas je, da uvedemo v gospodarjenje več reda; to zahtevamo, pa četudi bi bili sami pri tem prizadeti.
Če se povrnem na delitev ustvarjenega dohodka, moram priznati, da je res, da je slabši poslovni uspeh delno tudi posledica zmanjšane ali zaotajajoče delovne storilnosti. Vendar pa ocenjujem, da tudi v primeru, če bi delovno storilnost povečali, ne bi zmogli vseh bremen. Delovnim organizacijam v delitvi ostaja sorazmerno vse manj, to pa otežuje položaj. Delavcev ni mogoče bolje nagraditi, ni „povišic“, katerih so bili vajeni.
To je v razpravi na seji medobčinskega sveta ZK Novo mesto dejal Ivan Gole, poslanec gospodarskega zbora in direktor TRIMA Trebnje.
M. L.

Sejmišča
NOVO MESTO
Promet na ponedeljkovem sejmišču v Novem mestu je bil običajen. Od 349 pripeljanih prašičkov v starosti od 6 do 12 tednov so jih prodali 276 po 360 do 440 dinarjev, prašičke v starosti od 3 do 6 mesecev pa so cenili na 450 do 600 dinarjev. Prodane živali so odpeljali v glavnem v druge občine.

glavni direktor LISCE iz Sevnice, novinarju beogradske Ekonomske politike.
V intervjuju, ki ga je ta gospodarski list objavil v prejšnji številki, je direktor povedal izkušnje o koristnosti elektrone in v sevniški tovarni. Glede carine na posojanje elektronskih računalnikov, ki znaša 25 odstotkov najemnine in je bila uvedena januarja letos, je Vinko Božič dejal naslednje:
„Novost je delovala na nas kot šok. Letna najemnina za elektronski računalnik je 1,77

Jemanje vzorca

Ivan Gole: ni „povišic“, delavci nezadovoljni

BREŽICE
Na tedenski sejem prašičev v Brežicah so prodajali 23. junija pripeljali 472 živali v starosti do 3 mesece in 19 starih nad 3 mesece. Prodanih je bilo 363 prašičkov po 21 — 22 din kilogram žive teže in 13 prašičev, starih nad 3 mesece, po 14 — 15 din kilogram žive teže.

Kupljene analize

Ko tržni inšpektor vzame vzorec sumljivega živila in po analizi dobi rezultate, mora o ugotovitvah obvestiti proizvajalca. Takrat prične teči rok treh dni, v katerih ima proizvajalec pravico do preverjanja te analize (super analiza). Do tod je vse lepo in prav. Ni pa prav to, kot prvi poročilo novomeške medobčinske inšpekcijske službe, da proizvajalec lahko sam izbira zavod, ki bo naredil super analizo. Take zavode namreč pogodbeno že plačuje, tu pa prihaja do možnosti, da so takšne analize tudi namenoma nepopolne. Izhod bi bil, soglašamo, edino v tem, da bi pooblaščen zavode za kontrolo in analize plačevala družba, ne pa zainteresirani proizvajalci, ki napeljujejo vodo na svoj mlin.
Inšpekcijska služba ima veliko izkušenj z zapleti s proizvajalci, npr. s tovarnami sardin, ki so pod nalepkami prodajale vse drugo, le tisto naj, kar je na njih pisalo. Dogaja se celo, da na Dolenjskem zaradi pogoštrane kontrole primanjkuje nekaterih mlevskih izdelkov (pšeničnega in koruznega zdroba, koruzne in ajdove moke, prosene kaše). Direktor grosističnega skladišča živilskega kombinata ŽITO v Novem mestu je inšpektorjem enostavno izjavil: „Ko naročam te mlevske izdelke pri našem podjetju, mi jih ne dobavljajo, ker ti proizvodi verjetno ne ustrezajo predpisom o kakovosti.“ In kdo potem trpi posledice?

Zakaj škriplje

Zdi se mi, da bodo podatki o polletnem gospodarjenju še slabši kot so četrtletni. Gospodarstvo vse bolj obremenjujejo (v trebanjski občini se je delež družbe od lanskih 27,8 odst. povečal na letošnjih 31,6 odst. — podobno je bilo tudi v drugih dolenjskih občinah). Stroški ne-

Kmetijski nasveti

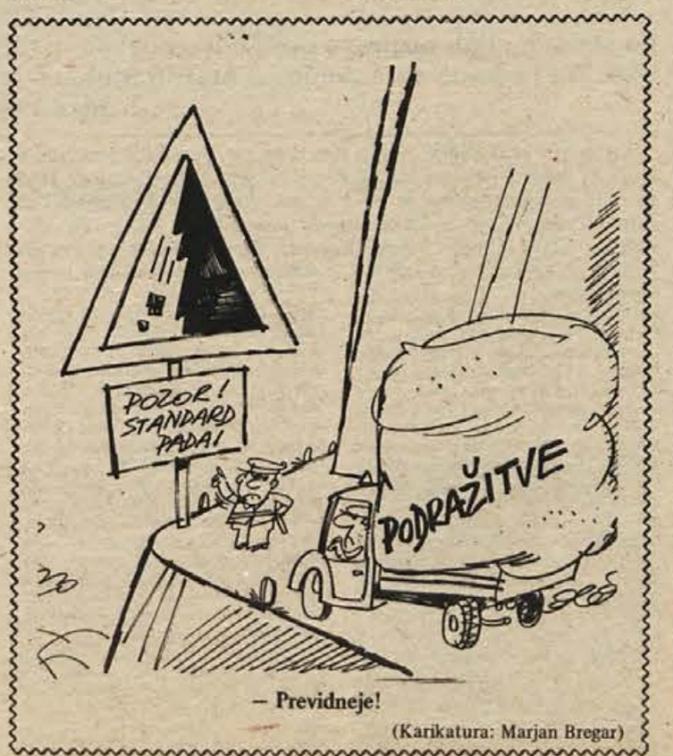
Ob izvozu umetnih gnojil

Poraba umetnih gnojil v Jugoslaviji že več let ne narašča, v nekaterih predelih se celo zmanjšuje. Najnovejši podatek pravi, da smo v obdobju 1971/72 porabili le 67 kilogramov umetnih gnojil na hektar. V istem času so jih porabili v Franciji 240 kg, v Belgiji 589, na Nizozemskem pa celo 751 kg.
Ker ima z gradnjo novih tovarn naša industrija umetnih gnojil mnogo večjo zmogljivost kot nekdanj, izdelanih umetnih gnojil sami več ne porabimo, temveč jih v velikih količinah celo izvažamo. Znašli smo se v nesmiselnem položaju, da izvažamo gnojila, ob tem pa slabo gojimo obdelovalna zemljišča in uvažamo hrano. Za letos napovedujemo, da bo nakup živeža v tujini še za tretjino večji od lanskega.
Čas „akcij za povečanje porabe umetnih gnojil“, kot smo svoj čas imenovali te pospeševalne ukrepe, očitno še ni preživel. Zato ni prav nič odveč znova in znova kazati na pomen gnojenja, ki je in ostane eden najbolj učinkovitih agrotehničnih ukrepov, predvsem tudi zato, ker vloženi denar najhitreje vrača.
V podkrepitve pokličimo na pomoč znanost. Na voljo so domači izsledki, narejeni na osnovi več sto gnojilnih poskusov, ki so jih naredili sodelavci ljubljanskega Kmetijskega inštituta in kmetijskih zavodov. Takole jih strne v najbolj bistveno prof. Mirko Leskošek z ljubljanske biotehnične fakultete: raba gnojil je pri današnjih cenah gnojil in pridelkov zelo rentabilna. Gnojenje z mineralnimi gnojili je pogoj za vsako izboljšanje na kmetiji in naj bo zato na začetku vsakega pospeševalnega dela.
Poskusi so pokazali, da daje en kilogram mešanega gnojila (NPK) na travniku v poprečju 6,6 kilograma več sena, na njivi pa 10 kg več krompirja ali 2 kilograma več koruze. Podobno so ugotovili tudi za druge poljščine. To daje misliti. Koliko zamujamo in kaj zapravljamo, ko gnojila (za katerimi je na svetovnem trgu veliko povpraševanje) izvažamo, svojo zemljo pa slabo gojimo!

Inž. M. LEGAN

Govorica števil

Kočevska občina v razvoju zaostaja, če jo primerjamo z drugimi. Tako ugotavljajo v razpravah o srednjeročnem razvojnem načrtu te občine in poudarjajo, da je treba napeti vse sile, da bi hitreje napredovali.

— Previdneje! (Karikatura: Marjan Bregar)

Vredno je zapisati...

Vsak umni gospodar da ob obračunu na tehtnico dohodek in stroške, s katerimi je bil ta dohodek ustvarjen, da se izkaže, kako je gospodaril. Če to storimo s celotnim gospodarstvom ožje Dolenjske, ne bomo imeli razloga za pretirano zadovoljstvo, zakaj to gospodarstvo je letos manj uspešno, kot je bilo lani.
Od celotnega dohodka je treba najprej odšteti stroške. Od 100 dinarjev celotnega dohodka je bilo treba v lanskem prvem četrtletju plačati 73,6 din stroškov, letos pa že 75,8 din. To pomeni, da se je ekonomičnost zmanjšala.
Če preračunamo malo drugače, ugotovimo isto. Na 100 din porabljenih sredstev

Donosnost pada

je lani naše gospodarstvo ustvarilo 135,9 din celotnega dohodka, letos pa ga je le 132,00 din. Donosnost gospodarjenja se je zmanjšala v vseh občinah, najbolj v trebanjski, kjer je bilo namesto lanskih 123,5 din le še letošnjih 113,6 din, najmanj pa se je spremenila v metliški občini.
Več podatkov in konec koncev tudi več prostora na tem mestu bi potrebovali, če bi hoteli globlje analizirati, zakaj se učinkovitost gospodarjenja zmanjšuje, namesto da bi se vzporedno s tehnološkim napredkom večala. Vendar lahko potegnemo nekaj vzporednic z vsejugoslovanskimi ugotovitvami, ki pravijo predvsem, da produktivnost dela že nekaj let vse manj narašča in da družbena režija narašča čez možnosti gospodarstva.
Te stvari so že dolgo znane, vendar kaže, da nimamo poguma, da bi kaj spremenili. Podatki o lanskem zelo velikem povečanju zveznega proračuna in dodatno natiskanem denarju govorijo o hudem razhajanju besed in dejanj. Dokler pa bodo tako ravnali tisti, ki bi dogovorjeno politiko predvsem morali spoštovati, tudi od drugih ne morejo terjati večje doslednosti.
M. L.

(nadaljevanje s 1. str.)

Najprej pojasnilo, kaj pomeni pojem „komunalni prispevek“. To so stroški za nakup zemljišča in stroški za ureditev zemljišča. Pod stroški za nakup se razume cena zemljišča pri odkupu ali odškodnina pri razlastitvi, pod stroški za ureditev pa priprave za gradnjo in nato komunalno opremljanje. Za meter zemljišča sme DOMINVEST po novomeškem občinskem odloku plačati največ 15,75 dinarjev, samo za isto ceno ga sme tudi prodati. Strošek za ureditev zemljišča pa je odvisen od cene, ki jo postavi izvajalec. Ta cena raste iz meseca v mesec in povečala se je morda že tudi sedaj, ko tole berete...

Tako torej DOMINVEST, kadar ponuja gradbene parcele, nikoli ne ve, če ne bo čez dve leti, ko bo treba zemljišče, na katerem so medtem zrastle hiše, tudi dokončno urediti – plačal iz lastnega žepa. Seveda bi bilo pametneje zemljišča najprej komunalno urediti in potem na podlagi dejanskih stroškov zaračunati komunalni prispevek. Če bi tako hoteli ustrezni razumnemu gospodarjenju z zemljišči in vsem, ki žele zidati na najrazličnejših koncih Novega mesta, bi morali vložiti v ta posel težke denarje. Na žalost pa nimajo niti drobiža: denar, zbran v ta namen, se porabi sproti, zaradi najrazličnejših potreb niti ne na enem mestu; smešno majhni komunalni prispevki iz prejšnjih let so kaplja v morje današnjih potreb in cen; kratkovidno majhen prispevek za uporabo mestnega zemljišča ne pomeni ničesar; solidarnostni sklad bo šel menda za regresiranje stanovanjskih najemnin; banke nimajo denarja, da bi ga posodile, občina pa si ga po zveznem zakonu za te namene ne sme sposoditi...

In da je šala še večja, niti industrija, niti gostinstvo in niti trgovina v Novem mestu še niso plačali poenega groša komunalnega prispevka. Prispevka je „oproščen“ tudi tisti, ki je stavbno zemljišče kupil na lastno pest. To pa najbrž zaradi tega, ker je imel toliko denarja, da je zemljo lahko plačal prodajalcu po 40 dinarjev ali več? Mirno se vseli v novozgrajeno hišo in samo počaka, da družba kje blizu napelje vodovod in elektriko, nato pa lahko uradno zahteva, da ga na te splošne dobrine tudi priključi – brezplačno! Nakaže samo po nekaj deset dinarjev takse električarjem in inštalaterjem, pa je zadeva urejena: zakonito, pošteno in zlasti – socialistično.

Tako v glavnem stojijo vsi novomeški gradovi in graditvi, vse tovarne in tovarnice, vse restavracije in gostilnice. In zdaj, ko naj bi začeli zidati za delavce, ob kanalih, vodovodnih cevih in asfaltnih stezah nenadoma ni več prostora. Plačaj za nov kanal, plačaj za električne drogeve, plačaj za ceste... vse je treba zgraditi na novo. Taka je bila naša logika in naša politika.

Kam se je raztekel denar iz komunalnega sklada, zakaj nekaterim ni treba plačati komunalnega prispevka, kdo je bil proti večjemu prispevku za uporabo mestnega zemljišča? Nekaj so krivi tisti, ki so glasovali v zvezni skupščini, nekaj tisti v občinski, nekaj pa tudi razmere. „Ali bo kdo odstopil?“ me je vprašal znanec, ko sva se zadnjič o tem pogovarjali. „Najbrž delavci – od gradnje stanovanj!“ Slab vic, boste rekli, pa še resničen je.

Vrnimo se raje na našo časnikarsko konferenco pri DOMINVESTU. „Cene stanovanj so samo še v Ljubljani dražje kot v Novem mestu.“ je potožil direktor DOMINVESTA Miha Hrovatič. V Ljubljani letos okrog 4.600 din za čisti meter stanovanjske površine, v Novem mestu 4.500, v Mariboru 4.200, v Kranju 3.700, v Škofji Loki in Novi Gorici 3.400, v Domžalah 3.320, v Kopru 3.250 in v Celju 3.210. „Tudi tu naj PIONIR pokaže odprte karte, saj je edini graditelj stanovanj v Novem mestu,“ so rekli pri DOMINVESTU.

Ker je bila to konferenca zaradi „komunalnega prispevka“, smo na koncu skušali povzeti še, zakaj so ti stroški v Novem mestu tako veliki. Pojasnil je direktor Hrovatič: „Imamo zelo razgiban in zahteven teren, mesto se na vseh koncih istočasno izredno hitro širi, in to na skoraj dosledno zasebnih zemljiščih, kar zlasti otežuje načrtno urejevanje. Zemljišča oddajamo po republiškem zakonu na podlagi licitacije, „kdo da več“, namesto da bi naredili kot na Hrvaškem, kjer so tekmovali gradbinci, kdo bo zgradil meter stanovanja prej in za nižjo ceno. Novomeške komunalne organizacije imajo zamrznjene tarife, mimo tega pa so obremenjene z osnovnimi vlogami.“

K rečenemu z moje strani ni kaj dodati, morda se bodo oglasili prizadeti, da bi delavce za, recimo, kakšnih 10 starih milijonov lahko kupil stanovanje, pa vseeno ni nobenega upanja!

M. MOŠKON

EKSPLOZIJA

25. junija okrog 8. ure zjutraj je v poslopju SDK Novo mesto na Glavnem trgu strahovito počilo. Prišlo je do eksplozije, ker so se vneli hlapi pri lepljenju talne obloge. Pri eksploziji sta se poškodovala Franc Ovač in Martin Novak, ki sta se za lepljenjem ukvarjala. Odpeljali so ju v bolnišnico, več pa o nesreči še ni znano.

Kar 23 občin v Sloveniji je brez odvetnikov. Pomanjkanje tega kadra čutijo tudi na nekaterih občinskih sodiščih. V republiki je trenutno registriranih 237 odvetnikov in 11 pripravnikov, dotoka v ta poklic pa ni. Tako so med drugim ugotovili prejšnji teden na Otočcu udeleženci 23. redne letne skupščine slovenske odvetniške zbornice. (Foto: S. Mikulan)

Župančič bi bil ponosen...

»Neverjetno« bi rekli viniški učenci, ki so pred 150 leti hodili v to šolo in bi videli razmere ob jubileju šole

Z odličnim programom in razstavo so se izkazali učitelji in učenci viniške osnovne šole, ko so v nedeljo, 24. junija, proslavili 150-letnico svoje ustanove.

Številni domačini, predstavniki družbeno-političnega in kulturnega življenja črnomaljske občine, prosvetni delavci, nekateri bivši učitelji in učenci so do zadnjega kotička napolnili šolsko dvorano, kjer se je slavnost odvijala pod pokroviteljstvom republiške izobraževalne skupnosti.

Med programom niso pozabili omeniti Franja Lovšina, Leopoldina

Bavdkovo, dolgoletnega ravnatelja Rudolfa Kavčiča, učitelja Kravosa in še druge, ki so s svojim dolgoletnim in zglednim delom pustili pečat učencem, šoli in kraju. Od ustanovitve do danes je viniško šolo obiskovalo 10.186 učencev. Prvi so pri računstvu merili šo na vatle, palce in sežnje, danes pa otroke z naj sodobnejšimi pripomočki učijo novo matematiko.

Ribe govore kot ljudje

Še do 5. julija bo v Likovnem salonu v Kočevju razstava del slikarja Igorja Pleška iz Ljubljane. Pokrovitelj razstave je podjetje RIKO iz Ribnice.

Na svečani otvoritvi, ki je bila 15. junija zvečer, so poskrbeli za presečneje člani Slovenske filharmonije iz Ljubljane in društva Glasbena mladina, ki so priredili polurni koncert. Na njem so nastopili Alenka Majer-Popov (violina), ki je zaigrala Jana Sibeliusa Valse triste in Roberta Schumana Sonata a mol op. 105; Filkret Sabljic (flavta) Leonardo Vinci I. sonata, pri klavirju pa ju je spremljala Boža Ivančič.

Slikar Igor Pleško je tokrat predstavil svoje slike o morju in ribah.

Ribe slikarja Igorja Pleška govore obiskovalcem razstave v Likovnem salonu Kočevje, ki bo odprta še do 5. julija. (Foto: J. Primc)

Sodba bo danes ob dvanajstih

Po sedmih dneh razprave pred novomeškim okrožnim sodiščem se sodni proces »Beti« bliža koncu. Obtožba je delno spremenjena: Martin Štefanič je popolnoma oproščen obtožbe, za druge predlaga tožilec najstrožje kazni

Ko se je v ponedeljek, sedmi dan razprave, popoldne prevesilo v večer in večer v noč, so bili vsi v sodni dvorani silno utrujeni. Hud duševni in telesni napor je bil tako za okrožnega javnega tožilca Jožeta Peterca kot za člane senata: predsednika Janeza Pirnata, sodnico Zlato Šavelj, Jožeta Butaro, Vaneta Murna in Franca Kebeta ter zapisničarico Julko Vodopivec, za pet odvetnikov in pet obtožencev.

Dokazni postopek so dopoldne končali, od popoldne dalje pa so se vrstile zaključne besede javnega tožilca in branilcev obtožencev: odvetnika Dušana Senčarja, ki je zastopal glavnega obtožence Petra Vujčiča (njemu sodijo v odsotnosti, ker je pobežnil v tujino); Rada Brezovarja, branilca obtoženega Rada Macarola, nekdanjega komercialnega direktorja »Beti«, Toneta Škerjaja, zagovornika Jožeta Jankoviča, direktorja finančnega sektorja »Beti« in Andreja Jadeka, branilca obtoženega Skafarja, nekdanjega direktorja ljubljanskega podjetja Izolit. Obtoženci Čiril Brajer, bivši zastopnik švicarskega podjetja Thema, doma iz Ljubljane, ni imel zagovornika.

MALCE DRUGAČE

Sodišče je imelo v tem izredno

Viničani so zares lepo celotno šolsko poslopje spremenili v razstveni prostor, kjer so pokazali izdelke svobodnih dejavnosti, delo znanega krožka OZN, prikazali so razmere na šoli nekoč in to, kar imajo danes. Ljudje so z zanimanjem ogledovali aparat za učenje jezikov, rotoprotjektor, grafooskop, responder, kasetni projektor in še druge novosti – današnje pripomočke za sodobni pouk, ki jih je večina prvič videla. Neprekosljivi mojster otroške pesmi rojak Oton Župančič, čigar ime nosi šola, bi bil gotovo ponosen na razmere, v katerih danes končuje obvezno šolanje mladina njegovega rojstnega kraja.

R. B.

KOČEVJE – O gospodarjenju in odnosih v ITASU je včeraj razpravljala občinski komite Zveze komunistov.

Korak dlje v svojem poslanstvu

S seje izdajateljskega sveta Dolenjskega lista

Izdajateljski svet Dolenjskega lista – prisotni so bili predstavniki vseh občin, razen ribniške – je 22. junija ocenjeval vsebinsko plat lista, sprejel poročilo o lanskem poslovanju (izvleček je bil objavljen v Dolenjskem listu 25. aprila) ter poslušal informacijo o delovanju osnovne organizacije ZK pri DL in uresničevanju stališč iz pisma predsednika Tita in IB ZKJ.

Dolenjski list je v svoji osnovni usmeritvi v minulih mesecih dobro opravljal svoje delo in je družbeno zelo angazirano obravnaval življenje v naši pokrajini. Tako je ocenil izdajateljski svet, ki se je tokrat bolj posvetil vsebini glasila kot pa

„SVOBODA IN MLADOST“

Sinoči je bila v domu JLA v Brežicah bogata kulturno-zabavna prireditev, ki jo je pod naslovom „Svoboda in mladost“ pripravil vojaški klub. Povabili so Mateja Bora in upokojenega generalmajorja tovariša Marinčka ter igralce zagrebškega mladinskega gledališča.

OBTOŽBA VZTRAJA

Kolikor bolj se je razprava bližala koncu, toliko ostrejši veter je vel, smo imeli vtis poslušalci. V zaključnem govoru je javni tožilec izrecno vztrajal pri obtožbi Petra Vujčiča, Rada Macarola in Jožeta Jankoviča, češ da so krivi hude zlorabe pooblastil v gospodarstvu. Vujčič je po mnenju tožilca kriv še zlorabe uradnega položaja, vsi trije sprejemanja podkupnine – ur, Vujčič in Skafar pa še ponarjanja uradne listine in Vujčič osebnega okoriščenja. Tožilec je večkrat poudaril, da gre v primeru »Beti« in pri gradnji novega obrata s pomočjo dolga v

KOČEVJE – Od ponedeljka zopet izkopavajo pod vodstvom prof. Mitje Brodarja v Željenjskih jamah, kjer iščejo sledi za pračlovekom.

CATEŽ – V prostorih motela Petrol se je v torek sestala komisija za izdelavo dolgoročnega osnutka razvoja Posavja.

KRSKO – V ponedeljek se je v Krškem sestal svet posavskih občin. Razpravljal je o bodoči organizaciji PTT Novo mesto in problemih javne varnosti v 1972.

CATEŠKE TOPLICE – V zdravilišču je ves teden odprta samostojna razstava likovnih amaterjev iz Brežic.

NOVO MESTO – S ponedeljkovo predstavo „Obletnice poroke“, s katero je gostovalo Mestno gledališče ljubljansko, se je tu končala gledališka abonmajska sezona 1972/73.

MOKRONOG – V soboto bodo s kulturnimi prireditvami v prosvetnem domu počastili praznik krajevne skupnosti, ki ga praznujejo v spomin na boje 1. julija 1943.

SODRAŽICA – V nedeljo pride na obisk okoli 300 občanov iz pobratene krajevne skupnosti Ljubljana-Poljane.

KAPELE – DPM in Turistično društvo organizirata od 2. do 4. julija I. pionirsko tekmovanje v Rakovcu ob Sotli.

ŠENTJANŽ – Upokojenci bodo imeli v nedeljo, 1. julija, redni letni občni zbor, na katerem bodo člani seznanili z novostmi iz socialnega zavarovanja. BREŽICE – 1. julija bo odpotovala na odhidi v Savudrijo prva skupina šolarjev, v kateri bo 42 otrok.

DOLENJSKE TOPLICE – V nedeljo, 1. julija, bo tu gostoval harmonikarski zbor kulturno-prosvetnega društva Triglav iz Karlovc.

KOČEVJE – V soboto bodo odprli novo proizvodno dvorano „ITAS“, ki je hkrati največja taka dvorana v občini.

V Dolenjski galeriji razstavlja Amalija Hribar zanimiva dela, s katerimi prikazuje oblikovanje tekstila danes in jutri. Na torkovi otvoritvi sta imela samostojen koncert pianistka Cvetka Hribar – Avbar in trobentač Zdravko Hribar. Razstava v galeriji bo odprta do 8. julija.

ALKOHOLIZMU STOPITI NA PRSTE

Center za socialno delo je predložil odbornikom občinske skupščine v Novem mestu obširnejšo analizo o škodljivosti alkoholizma. Med drugim predlagajo, naj bi občinska skupščina z odlokom prepovedala točenje alkoholnih pijač v jutranjih urah, inšpektorji pa naj bi začeli prganjati črne vinočče.

BRZOJAVKA TITU IN CK ZKJ

Komunisti občine Krško, zbrani na zborovanju v Celulozi, so 25. junija poslali predsedniku Titu pozdravno pismo, z obljubo, da bodo dosledno uresničevali politiko ZK in z željo, da bi tovariš Tito še dolgo vodil našo samoupravno družbo.

Drugo brzojavko so poslali CK ZKJ. V njej zagotavljajo, da se bodo ustvarjalno vključili v predkongresno in pokongresno dejavnost.

Z AVTOBUSI NA VINICO

Odhodi avtobusov, ki bodo vozili 4. julija na proslavo na Vinico pri Črnomlju:

Od železniške postaje v Semicu bo odpeljal ob 8. uri in šel čez Semic, Štekljevec, Stiri roke, Stranško vas, Klošter, Gradac in Črnomelj, od koder bo odpeljal ob 8.30 uri.

Drugi avtobus bo šel iz Črnomlja ob 8. uri, ustavljen bo na vseh običajnih postajah do Vinice.

Tretji bo šel iz Jugorja ob 8. uri, ustavljen bo na vseh postajah do Podzemlja, nato bo šel ob 8.45 v Griblje in nazaj čez Gradac v Vinico.

Iz Črnomlja preko Tribuč, Adlešič, Žuničev, Vrhovec in Preloke bo šel ob 8. uri, v Preloki bo ob 9. uri.

Iz Predgrada bo šel ob 9. uri preko Starega trga.

Iz Metlike bo odpeljal ob 8.30 uri in ustavljen v Črnomlju ob 9. uri.

Seveda pa ne more list zanemariti potreb in želja bralcev ter mora pri svojem pisanju upoštevati njihov zelo različen socialni sestav.

Izdajateljski svet je zelo ugodno ocenil poslovno usmerjenost Dolenjskega lista, ki je povečal obseg dela z novim tehničnim oddelkom in pripravo tovarniških glasil.

RIKO: PRVA POGODBA Z MADŽARI

RIKO Ribnica je pred kratkim podpisal s kupci iz Madžarske pogodbo za prodajo razne letalske opreme v vrednosti okoli 150.000 dolarjev. To je prva taka pogodba, sklenjena z madžarskimi kupci, računajo pa še na nove. Prvo pošiljko te opreme so kupcem poslali 20. junija. Madžari so kupili stopnice za največja letala, avtomobile za prevoz vođe in fekalij, prtljajne vozike in opremo za kargo transport.

Šlo za stagnacijo podjetja. Vodilni iz »Beti« potem ne bi sedeli pred sodiščem. Navajali so, da so predpisi takrat močno zaostajali za potrebami tekstilne industrije in da bi z retencijsko kvoto, kakršna je določena zdaj, zlahka na popolnoma legalen način izvedli razvojni načrt. Takrat so poskušali najti vsa zakonita pota do posojil. Ker do teh niso mogli, so se zavestno, z vednostjo delavskega sveta in političnih organizacij v podjetju pa tudi nekaterih visokih funkcionarjev v republiki in zvezi, zadolžili pri Italcommercu (jugoslovanskem podjetju) v Trstu. Ta dolg so odplačevali s celo vrsto finančnih transakcij preko svojih poslovnih partnerjev in znancev v tujini.

Obramba se je glede očitka o protipravno pridobljenih sredstvih od družbene skupnosti med drugim sklicevala na ustavljen postopek carinarne. Iz tega je razvidno, da družba od »Beti« nič ne terja, zato po mnenju branilcev tudi ni bila oškodovana.

DANES SODBA

V splošnem obtoženi očitana dejanja sicer priznavajo, ne priznajo pa krivde, češ da so vse delali pravzaprav javno in da so bili prepričani, da gre pri vsem le za gospodarske prestopke ali prekrške. Sodni senat bo zdaj tehtal dokaze tožilstva in obrambe. Kot so sklenili, bo sodba v procesu »Beti« razglazena v četrtek, 28. junija ob 12. uri.

RIA BAČER

Sinova padla za Koroško

Peter Čero iz Vasi Mače na Koroškem, ki sedaj živi v Kočevju, se je rodil 11. decembra 1890. Njegova štiri leta mlajša žena Marija je tudi Korošica, iz vasi Sveče. Večkrat ju vidim včasih tudi obiščem. Vsakič ju najdem v sobici, kjer sedita vsak na svojem stolu in bereta.

„Morava hiteti. Stara sva že, a veliko morava še prebrati,“ sta mi hkrati dejala, ko sem ju zadnjokrat obiskal. Marija Čero mi je začela prebirati strani že stare, še lepo ohranjene knjige Slovenski glasnik, ki je bila natisnjena v slovenskem jeziku v Celovcu leta 1860, in mi razlagati zgodovino in usodo koroških Slovencev, kar vse izvrstno pozna.

Peter Čero je bil borec za Koroško. General Maister je bil večkrat pri njih doma in Marija mu je stregla. Čero je bil narednik vodnik v četi komandirja Ahačiča in je med drugim sodeloval tudi v boju za Področje in Borovlje. Za hrabrost je dobil zlato medaljo.

Po koroškem plebiscitu se je iz protesta umaknil v Jugoslavijo, ki se je tedaj porajala na ruševinah stare Avstrije. Delal je v Kokri, potem pa v vaseh okoli Kočevja. Nazadnje si je v Črnem potoku pri Kočevju zgradil dom. Oglaril je po kočevskih gozdovih. Ena njegovih oglarskih kolob je bila pod smrekami na Boriču (1955) na levem bregu Kolpe, kjer je bilo spomladi 1942 zavetišče partizanov kočevskega bataljona in pozneje partizanska bolnica.

Član partije je od leta 1938. Dolga leta je sodeloval z okro-

nim sekretarjem Jožtom Seškom. Pomagal mu je ustanovljati partijske organizacije, sprejemati in vzgajati nove člane. Ustanovil je partijsko organizacijo v Črnem potoku. Rad se spominja velike aktivnosti skopjeva Franca Ožbolta, ki je bil med najbolj prizadevnimi mladinci. Tudi v Spodnjem Logu je ustanovil partijsko organizacijo. K njemu so prihajali Vlado Krivic, Boris Zihel in drugi vidni slovenski voditelji.

Čero je bil v svojem kraju med prvimi organizatorji vstaje. Toda že avgusta 1941 so ga Italijani aretirali, zaprli in obsodili na tri leta zapor, ker je širil letake OF. Ob kapitulaciji Italije je padel v roke Nemcem. Ni vedel, kaj se dogaja doma in kaj je v družini. Končno je le ušel in 1944 dospel v Ljubljano in po mnogih težavah domov na Kočevsko.

Prišel je v Črni potok. Ustavil se je pred svojo hišo, ki je bila tiha in žalostna. Nikogar ni bilo doma. Sosedje so mu povedali, da sta sinova Aleksander in Ivan padla v partizanih. Ivan leta 1943, Aleksander pa leta 1944, oba na Koroškem, za njeno osvoboditev. Žena Marija je bila v nemškem taborišču na poljski meji in tudi hči Justina, le Minka je bila v Svečah pri sorodnikih.

Ves potrt je noč preživel pri sosedih. Ze naslednji dan pa sta prišla v vas partizana Vinko Hren in Slavko Batis, oba iz Kočevja, z njima je potem odšel v partizane.

TONE OŽBOLT

Zakonca Čero vedno rada bereta, posebno še knjige o svoji rodni Koroški. (Foto: T. Ožbolt)

ZADNJA ŠTEVILKA. Takole so člani literarnega krožka na osnovni šoli v Stopičah prejšnji teden tiskali zadnjo številko svojega šolskega glasila „Glas izpod Gorjancev“. (Foto: fotokrožek šole)

Kočevje: podružnica društva ne spi

O delu kočevske podružnice Društva upokojencev ni nobenih poročil, veliko pa je obrekovanja in natolcevanja, zlasti na račun gostišča, ki dela v okviru podružnice, češ, da se v njem zbirajo sami pijanci. To je zlonamerno in neresnično. Za svoje delo je podružnica, ki na območju celotne občine združuje preko 1400 upokojencev, dobila priznanje vseh vodilnih tovarišev občine na občnem zboru.

Ena glavnih aktivnosti je organizacija izletov, ki jih pripravlja posebna komisija. Namen izletov ni samo zabava in sprostitve, ampak tudi seznanjanje s kulturnimi bogastvi naše dežele in spoznavanje naše zgodovine, zlasti še narodno-osvobodilne borbe.

Zelo nam je uspel izlet v Split z udeležbo na tamkajšnji proslavi 28. obletnice osvoboditve taborišča Buchenwald. Ponovno se je izpričalo tovarštvo, ki smo se ga naučili v partizanih in taboriščih.

Lani, ko smo obiskali naše rojake na Koroškem, smo doživeli nekaj podobnega, in to v času, ko so Heimadienst in podobne šovinistične organizacije začele gonjo proti našemu ljudstvu. Kot protiutež temu je dolgo v noč donela slovenska pesem, ki smo jo zanosno prepevali s koroškimi rojaki.

Izredno številni je bil naš izlet proti Ptuj. Udeležilo se ga je kar 184 upokojencev. Na poti smo si ogledali nacistično zbirno taborišče za izseljenke v Brestanici in muzej. V Kumrovcu smo obiskali rojstno hišo tov. Tita, v Ptuj, ki je bil končni cilj našega potovanja, pa iz-

redno zanimiv muzej v gradu. Obogaten z novimi vtisi smo se zadovoljni vrnili domov.

V letošnjem letu imamo načrtu še več izletov, od katerih bo najkrajšnji in najzanimivejši prav gotovo izlet v neznan, ki ga pripravljamo za dan vstaje. Izlet bo obenem tudi vaja za splošni ljudski odpor, ki

VRT OGRŌŽA VARNOST

V Škocjanu imamo pomembno križišče cest, ki peljejo proti Šmarškemu Toplicam, Mokronogu in Sevnici. To križišče je preozko. Da je tako, je kriv zelenjavni vrt ob cesti, ki meri 174 kvadratnih metrov in je last trgoveškega podjetja MERCATOR. Na koncu vrta ima MERCATOR svojo trgovino, ki ima velik promet in proda posebno veliko gradbenega materiala, za katerega pa nima prostora na dvorišču pred trgovino. Omenjeni vrt je pred tremi leti tamkajšnji sosed ograjil z žičnato ograjo ter zabetoniral močan stebber na vogalu vrta na cestišču. Na stebbru je namestil še 30 cm dolgo železno cev, da štrli na križišče. Vse kaže, da si lasti ta vrt.

Ozko cestišče kar kriči ob prometni nesreči. Res je lani Cestno podjetje namestilo signalno desko, toda to ne bo dosti pomagalo. Lani sta bili že dve nesreči zaradi tega vrta. Menim, da sta materialna škoda ali celo žrtve dosti pomembnejša kakor pridelek s tega vrta, zato bi bilo prav, da bi to stvar uredili, za kar je poklicano predvsem podjetje MERCATOR.

IVAN GLOBEVNIK
Škocjan 2

Zapostavljeni kmetje

Zivinoreja v Čabranski in Kolpski dolini je porazno upadla. Veliko vasi je, ki imajo manj živine, kot jo je imela pred vojno ena sama kmetija. Nekoč so bili lepo in gladko pokošeni vsi travniki, vse senožeti in celo planinske košenice, zdaj so opuščene celo oranice. Povsod se vse bolj bohotijo grmade, kajti delo na zemlji je daleč premalo vrednoteno in spoštovano.

Mladi ljudje se še naprej odseljujejo v mesta in tujino, od koder se nekateri ne nameravajo več vrniti, drugi pa si gradijo hiše v mestih in jih verjetno dežela ne bo več videla. Vendar je še nekaj mladih kmetov, ki se kot klop trdovratno oklepajo zemlje in svoje domačije, kajti tudi čustveno so navezani na rodno zemljo in žulje svojih prednikov.

Tudi v Čabranski dolini kosijo. Mlada kmetica Marija Kvaternik iz

Kukcev prizadevno dela na domačiji. Letos bo spet znesla v krošnjah veliko po petdeset kilogramov težkih butar sena s travnikov. Nekoč je bilo v tej dolini mnogo tako prizadevnih kmetov in tudi v zadnji vojni so največ prispevale pri oskrbovanju partizanov s hrano.

Marija Kvaternik si je natovorila tole 50 kg težko kopico sena. Veliko takih znosi vsako leto s travnikov. (Foto: T. Ožbolt)

Hvala, tovariš Ciril

Te dni si je Kostonjeva nadela praznično obleko. Po dolgih letih skoraj brezupno razritih cest, ki so bile v splošno slehernemu, ki je kdaj v tem času prišel v Kostonjevo, so vse ceste prevlekli z asfaltno prevleko. Pod črno asfaltno odejo pa je urejena kanalizacija in prav tako urejen in nov vodovod in bo morda kaj kmalu stekla pod njimi tudi telefonska in električna napeljava. Konec je z umazanimi fasadami in portali, ki so izpuzali umazanije, blata in prahu komaj še dopovedovali mimoidočemu, da je nokoč tu bilo mesto. Strašno je bilo živeti v tem blatu in še strašneje se vsakomur izgovarjati zakaj tako in ne drugače.

Skozi Kostonjevo bo poslej asfaltna prevleka, morda že jutri tudi pločniki, nova in dostojna javna razsvetljava, da, morda že jutri, vse je odvisno poslej od aktivnosti naše domače krajevne skupnosti in ljudi samih, saj se je vanje spet vrnilo nekaj več optimizma, nekaj več volje in zaupanja.

Naš zapis pa ne bi bil iskren, če ne bi ob tej priložnosti spregovorili nekaj besed tudi o Cirilu Plutu, našem republikanskem poslancu, članu republiškega cestnega sklada, predsedniku temeljne izobraževalne skupnosti in še kaj; čemu bi naštevati? Zdjaj se je izkazal kot član republiškega cestnega sklada, kjer jim je na zelo resni seji povedal pesmico o Benetkah in o tem, kako so se nekoč Benetke kopale v blatu, zdaj pa se zavoljo turizma kopljejo v zlato. Potem je poprosil, da ne bi bilo napak, če bi se tudi „Dolenjske Benetke“ rešile blata. Poseg v razpravo je bil povsem nenavaden, možje pa pametni in še ne povsem odtujeni navdušujoči moči poezije. Odločili so in dali 50 milijonov starih dinarjev, predsednik skupščine občine Krško Joško Radej se je zavzel za pomoč v materialu, saj skupščina prispeva 10, morda celo 15 milijonov v pesku, sami občani pa zbero 20 milijonov, kar je po izredno velikih stroških, ki so jih imeli z vodovodom in kanalizacijo, lep prispevek in nov dokaz, da so pripravljivi udejaniti dobre ideje in koristne načrte.

—ar

Jubilej Cirila Dekvala

Pred kratkim je Ciril Dekval, znani prosvetni in politični delavec, praznoval svoj visoki, — 80-letni življenjski jubilej. Do bršen del njegovega življenja je povezan z delom na Dolenjskem.

Celih 30 let je učiteljeval na dolenjskih podeželskih šolah, od tega kar 17 let na Dvoru pri Žužemberku, nazadnje pa v Mozlju na Kočevskem. Bil je odličen učitelj, izreden sadjar in vrtnar in ves čas tesno povezan s preprostimi ljudmi, kmeti in delavci, ter se je vedno vztrajno potegoval za njihove pravice. Zaradi njegovega naprednega mišljenja in udejstvovanja pa so ga predstavniki prosvete reakcionarnih režimov v predaprilski Jugoslaviji večkrat premeščali „po službeni potrebi“. Toda to ni zlomilo njegove odločnosti, nasprotno: še bolj ga je jeklenilo v

boju proti krivicam. Zato pač ni bilo naključje, da so se že leta 1940 pri njem zbirali funkcionarji KP Slovenije.

V času okupacije je od vsega začetka organiziral OF na območju Mozlja in okolice, zato so fašistični okupatorji postali pozorni nanj in so s hišnimi preiskavami v njegovem stanovanju skušali dobiti dokaze za svoje sumničenje. Toda Ciril Dekval se jim je o pravem času umaknil in že spomladi 1942 odšel v partizane. Tam je bil do osvoboditve politični aktivist na Dolenjskem in Notranjskem. Bil je namreč član rajonskega in nazadnje tudi okrožnega odbora OF.

Po osvoboditvi je opravljal pomembne funkcije: bil je načelnik personalnega oddelka v ministrstvu za prosveto, pozneje pa je delal v organizacijsko-instruktorskem in kadrovskega oddelku CK ZK Slovenije, in to vse od leta 1963. Sedaj uživa zasluženi pokoj v družini svoje hčerke.

V vsem svojem življenju je bil jubilar Ciril Dekval skromen in preprost, toda iskren, izredno delaven in borden. Vedno in povsod je bil pripravljen pomagati vsakomur, ki mu je njegova pomoč bila potrebna. Zato so ga povsod, kjerkoli je služboval, izredno cenili.

Velik je krog prijateljev, znancev in sodelavcev Cirila Dekvala in vsi mu ob njegovem visokem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in kličemo: „Se na mnoga zdrava leta!“

J. Z.

ŽUPANOVA MICKA V STUTTGARTU

Slovenski delavci v Nemčiji ostajajo zvesti slovenstvu

Med slovenskimi delavci v Nemčiji, zlasti v Stuttgartu, je slovensko kulturno-umetniško društvo Triglav dobro znano, saj s svojo dejavnostjo pomaga ohranjati duha slovenstva v tujem okolju. Marsikdo misli, da naši delavci v tujini samo garajo za denar, vendar ni tako. Precej svojega prostega časa posvetijo kulturnemu delu.

Z veliko truda in odrekovanja jim je uspelo postaviti na oder znano Linhartovo igrjo „Županovo Micko“. Z uprizoritvijo so dosegli uspeh in ta jim je v vzpodbudo za novo igrjo, ki jo pripravljajo za jesensko sezono. Upajo, da bodo pritegnili še več prostovoljcev v dramsko skupino, ker jih za delo ni nikoli preveč.

Uspela jim je tudi organizacija drugega slovenskega piknika v začetku junija meseca. Strassenbanska dvorana, kjer so se udeleženci piknika zbrali, je bila povsem zasedena. Kmetčev ansambel je s poskočnimi domačimi vižami ustvaril prijetno razpoloženje, ki se je ob dobri jedi in piščiči podaljšalo do zgodnjih jutranjih ur. Dobiček od prireditve je šel v društveno blagajno, ki je večkrat v težkem položaju, saj vzdrževanje društvenih prostorov ni poceni.

SKUD Triglav pa se pripravlja tudi na veliko srečanje Slovencev, ki

bo 16. junija letos v Merlebachu. Na pripravljalnem sestanku, ki so se ga udeležili predstavniki vseh slovenskih klubov, so pripravili program srečanja. Prireditev bo pomembna za zblizanje v tujini zaposlenih Slovencev. Upajo, da se bodo v delo vključili slovenski klubi iz vseh evropskih držav.

VLADISLAV KIDERIČ

Mladostna objestnost

V časopisu dostikrat berem članke, ki opisujejo gnusna dejanja mladoletnih fantov, in se sprašujem, kam vodi pot teh mladoletnih prestopnikov, ki s svojo objestnostjo in nesramnostjo nadlegujejo ljudi na cesti. Pred njimi še tako miren človek ni varen. Za primer naj navedem dogodek, ki se je pripetil na kandidijski železniški postaji v nedeljo, 17. junija:

Med čakajočimi ljudmi so se pojavili trije mladeniči iz Smihela in se skrajno nesramno obnašali. Žrtve njihove objestnosti je brez vzroka postalo deklet, ki je šlo mimo postaje proti mestu. Z neprimernimi besedami so jo ozmerjali in zasledovali. Besed ne bi navajala, ker jih noben papir ne bi prenesel. Vsa čast pa dekletu za njeno mirnost in trdnost. Ni se zmenila za objestnost. Vse te tri fante dobro poznam, a jih nočem imenovati, povem naj le toliko, da njihovo početje ni zbuvalo v prisotnih občudovanja, ampak zgražanje.

A. K.
Novo mesto

Z uprizoritve Županove Micke v Stuttgartu, ki jo je pripravila dramska skupina SKUD Triglav.

Srečanje v Makedoniji

Od 2. do 4. julija bo v Makedoniji srečanje rezervnih vojaških starešin iz vse Jugoslavije. Iz Slovenije se bo srečanja udeležilo 156 udeležencev, od tega 15 iz območja Dolenjske.

Srečanje se bo začelo v Skopju. Od tam bodo po ogledu mesta krenile tri kolone bratstva in enotnosti z avtobusi po treh različnih smereh skozi Makedonijo k skupnemu cilju — Ohridu. Na poti se bodo udeleženci seznanjali s tamkajšnjimi rezervnimi vojaškimi starešinami, prebivalci, z njihovim življenjem in delom, delovnimi dosežki ter krajevnimi značilnostmi.

Osrednja proslava bo 4. julija v vasi Belčiste v okolici Ohrida, kjer je bilo med NOB središče prvega makedonskega osvobodilnega ozemlja. Predvidevajo, da se bo proslave udeležilo veliko število makedonskih rezervnih oficirjev iz podoficirjev ter drugega prebivalstva.

Iz programa tega srečanja je

očitno, da to ne bo navaden izlet, ampak pomembna manifestacija medsebojnega spoznavanja in navezovanja stikov med rezervnimi vojaškimi starešinami in prebivalci naših republik in pokrajin.

MIROSLAV ULČAR

MLADI USTVARJALCI NA OHRIDU

V počastitev dneva mladosti je bil na Ohridu od 23. do 25. maja tretji festival otroškega pesniškega ustvarjanja v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger.

Slovenski delež na festivalu je bil viden. Alenka Fajon si je s pesmijo Nasprotja pridobila prvo nagrado. V Slovenijo sta šli tudi ena druga in ena tretja nagrada.

Z našega območja so se festivala udeležili: Jolanda Valentič s pesmijo Delavec obtožuje, Marija Trunkelj z igrivko Prepir, obe iz grnske šole, in Marjana Požun iz Brestanice s pesmijo Odsli ste preko mojega obraza.

J. Z.

NUDIMO ZAPOSILITEV V PEKARNI:

KVALIFICIRANIM ALI PRIUČENIM PEKOM ter drugim delavcem, katere bi zanimalo delo v pekarni, VAJENCEM Z DOKONČANO OSEMLETKO ZA IZUČITEV POKLICA KV PEK, ŠOFERJU ZA RAZVOZ KRUHA za dobo 2 do 3 mesecev. Podrobna pojasnila lahko dobite pri nas.

„ŽITO“ Ljubljana
DE Pekarna in slaščičarna
Novo mesto, Ločna 21

**PRIVOŠČITE SI
TO ZADOVOLJSTVO!**

Lasko pivo

ŠTIPENDIJE!

Temeljna izobraževalna skupnost Brežice razpisuje za šolsko leto 1973/74 naslednje štipendije:

- 2 ŠTIPENDIJI ZA SREDNJO VZGOJITELJSKO ŠOLO
- 2 ŠTIPENDIJI ZA GLASBENI POUK NA PA
- 2 ŠTIPENDIJI ZA MATEMATIKO NA PA
- 3 ŠTIPENDIJE ZA RAZREDNI POUK NA PA (V NOVEM MESTU)
- 1 ŠTIPENDIJO ZA DEFEKTOLOGIJO NA PA
- 1 ŠTIPENDIJO ZA PSIHLOGIJO-PEDAGOGIKO NA FILOZ. FAK.

Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti (spričevalo, potrdilo o premoženjskem stanju in mnenje šole) dostavite na naslov:
TIS Brežice, Cesta prvih borcev 36.

TIS Brežice razpisuje delovno mesto tajnika.
Pogoji: srednja ali višja izobrazba, 5 let prakse na vodilnem mestu v šolstvu.
Stanovanja ni.

Rok prijav: 15 dni po razpisu.
Prijave pošljite na naslov: TIS Brežice, Ul. prvih borcev 36

Na podlagi določil pravilnika o delovnih razmerjih in sklepa seje sveta podjetja z dne 11. 6. 1973 KOMUNALNO STANOVANJSKO PODJETJE KRŠKO

razpisuje:
prosto delovno mesto

GRADBENEGA REFERENTA

Pogoji:
- višješolska izobrazba in 2 leti delovnih izkušenj
- srednješolska izobrazba (srednja tehniška gradbena šola za nizke ali visoke gradnje) in 3 leta delovnih izkušenj ter odslužen vojaški rok.
Prijave sprejema razpisna komisija 10 dni po objavi razpisa.

ŠTIPENDIJE!

Odbor za medsebojna razmerja

KOPITARNE SEVNICA

razpisuje štipendiji na

- SREDNJI TEHNIŠKI ŠOLI LESNI ODDELEK
- EKONOMSKI SREDNJI ŠOLI.

Interesenti naj pošljejo pismene prošnje na naslov podjetja v 15 dneh po objavi tega oglasa. Prošnji priložite prepis zadnjega šolskega spričevala. Prednost imajo dijaki višjih razredov.

PROSTA UČNA MESTA

V uk sprejmemo učence za naslednje poklice:
- 3 MODELNI MIZAR (MODELAR KOPIT)
- 1 OBRATOVNI ELEKTRIKAR
- 1 KLJUČAVNIČAR.

Pogoji: uspešno končana osemletka in zdravstvena sposobnost za poklic.
Pismene prošnje s prepisom spričevala o končani osemletki naj interesenti pošljejo na naslov podjetja v 15 dneh po objavi tega razpisa.

Carinarica Ljubljana bo 8. in 9. julija 1973 prodajala na javni dražbi osebne avtomobile in ostalo blago. Avtomobile bomo prodajali v nedeljo, 8. julija 1973, v prostorih Šolskega centra za tisk in papir Ljubljana, Pokopališka 33 od 8. ure naprej, ostalo blago pa v ponedeljek 9. julija 1973, od 8. ure naprej v prostorih carinarice Ljubljana, soba 13/II, Šmartinska 152 a. Ogled avtomobilov in ostalega blaga (vhod za ogled z Letališke ceste) in vplačilo kavcij bo možno samo v soboto, 7. julija 1973, od 8. do 13. ure in od 14. do 17. ure v carinarici Ljubljana (hala D).

Licitacija pri Carinarici Ljubljana

AUTOMOBILI

ZAČETNA CENA

1. o. a. PEUGEOT 404, letnik 1968, nevozen	33.000
2. o. a. MERCEDES 190 D, letnik 1965, nevozen	30.000
3. o. a. OPEL REKORD CARAVAN, letnik 1967, nevozen	25.000
4. o. a. NSU PRINZ TTS 100, letnik 1970, nevozen	20.000
5. o. a. VW VARIANT 1500, letnik 1965, zaleten	20.000
6. o. a. OPEL REKORD, letnik 1967, nevozen	20.000
7. o. a. BMW 1800, letnik 1968, poškodovan	9.000
8. o. a. ALFA ROMEO GT 1300, letnik 1971, zaleten	19.000
9. o. a. FIAT 1300, letnik 1969, nevozen	17.000
10. o. a. FORD TAUNUS 20 M, letnik 1965, nevozen	17.000
11. o. a. OPEL REKORD 1700, letnik 1967, zaleten	16.000
12. o. a. FIAT 125, letnik 1970, zaleten	15.000
13. o. a. OPEL REKORD, 1700, letnik 1967, zaleten	15.000
14. o. a. kamion MERCEDES 319, nosilnost 1500 kg, letnik 1964, nevozen	15.000
15. o. a. FIAT 124, letnik 1969, nevozen	15.000
16. o. a. NSU PRINZ TT 1000, letnik 1968, nevozen	15.000
17. o. a. VW COMBI, letnik 1967, nevozen	15.000
18. o. a. VW 1200, letnik 1963, nevozen	15.000
19. o. a. VW 1300, letnik 1970, zaleten	13.000
20. o. a. FORD TAUNUS 15 M, letnik 1969, zaleten	13.000
21. o. a. SIMCA 1100, letnik 1972, zaleten	12.000
22. o. a. VW BUS, letnik 1963, nevozen	12.000
23. o. a. FORD TAUNUS 20 M TS, letnik 1970, zaleten	11.000
24. o. a. OPEL REKORD 1700, letnik 1967, zaleten	10.000
25. o. a. AUDI 72, letnik 1967, zaleten	10.000
26. o. a. OPEL REKORD CARAVAN, letnik 1966, nevozen	10.000
27. o. a. VW 1600 TL, letnik 1970, zaleten	9.000
28. o. a. VW VARIANT, letnik 1969, nevozen	9.000
29. o. a. RENAULT 8, letnik 1967, nevozen	9.000
30. o. a. FORD TAUNUS 20 MTS, letnik 1967, zaleten	9.000
31. o. a. FORD TAUNUS 17 M 2000 S, letnik 1968, zaleten	9.000
32. o. a. MERCEDES 220 SR letnik 1968, zaleten	9.000
33. o. a. AUSTIN MINI 850, letnik 1967, zaleten	8.000
34. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1967, zaleten	8.000
35. o. a. OPEL KADETT, letnik 1968, zaleten	8.000
36. o. a. OPEL REKORD COUPE, letnik 1966, nevozen	8.000
37. o. a. FORD TAUNUS 20 MTS, letnik 1966, zaleten	8.000
38. o. a. OPEL KADETT COUPE, letnik 1969, zaleten	7.000
39. o. a. OPEL ADMIRAL 2600, letnik 1965, zaleten	7.000
40. o. a. OPEL REKORD, letnik 1964, nevozen	7.000
41. o. a. OPEL REKORD, letnik 1965, nevozen	6.000
42. o. a. FIAT 850, letnik 1967, zaleten	6.000
43. o. a. VW 1200, letnik 1963, zaleten	6.000
44. o. a. OPEL REKORD 1900, letnik 1971, reg. motorja	6.000
45. o. a. FIAT 850, letnik 1968, zaleten	6.000
46. o. a. VW 1200, letnik 1965, zaleten	6.000
47. o. a. ALFA ROMEO GIULIA SUPER, letnik 1970, nevozen	6.000
48. o. a. OPEL REKORD, letnik 1964, zaleten	5.000
49. o. a. FORD TAUNUS 17 M CARAVAN, letnik 1966, zaleten	5.000
50. o. a. OPEL KADETT, letnik 1965, zaleten	5.000
51. o. a. OPEL REKORD, letnik 1964, zaleten	5.000
52. o. a. OPEL REKORD, letnik 1962, nevozen	5.000
53. o. a. MERCEDES 190, letnik 1960, nevozen	5.000
54. o. a. OPEL REKORD, letnik 1963, poškodovan	5.000
55. o. a. FORD TAUNUS 12 M, letnik 1963, nevozen	5.000
56. o. a. FIAT 500, letnik 1960, nevozen	5.000
57. o. a. OPEL REKORD CARAVAN, letnik 1962, nevozen	5.000
58. o. a. OPEL REKORD, letnik 1965, zaleten	4.000
59. o. a. VW 1200, letnik 1962, nevozen	4.000
60. o. a. PEUGEOT 403, letnik 1960, nevozen	4.000
61. o. a. VW 1500, letnik 1964, reg. karoserija	4.000
62. o. a. FORD TAUNUS 12 M, letnik 1964, zaleten	3.000
63. o. a. VOLKSWAGEN 1500, letnik 1963, zaleten	3.000
64. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, nevozen	3.000
65. o. a. OPEL REKORD CARAVAN, letnik 1959, zaleten	3.000
66. o. a. FORD TRANSIT 1500, letnik 1963, nevozen	3.000
67. o. a. BORGWARD ARABELLA, letnik 1961, zaleten	1.500
68. o. a. VW 1200, letnik 1959, zaleten	1.500
69. o. a. OPEL REKORD, letnik 1963, reg. motorja	1.000
70. o. a. FORD CORTINA, 1500, letnik 1962, zaletena	1.000
71. o. a. FORD CORTINA 1500, letnik 1964, reg. motorja	500
72. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, reg. motorja	500
73. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
74. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
75. o. a. FIAT 1100, CARAVAN, letnik 1963, reg. motorja	500
76. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
77. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
78. o. a. FIAT 1500, letnik 1960, reg. motorja	500
79. o. a. ALFA ROMEO GIULIA, letnik 1962, reg. motorja	500
80. o. a. ALFA ROMEO GIULIA, letnik 1962, reg. motorja	500
81. o. a. FIAT 1100, letnik 1958, reg. motorja	500
82. o. a. FIAT 1100, letnik 1960, reg. motorja	500
83. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
84. o. a. FIAT 1100, letnik 1958, reg. motorja	500
85. o. a. FIAT 1100, letnik 1958, reg. motorja	500
86. o. a. FORD CONSUL, letnik 1962, reg. motorja	500
87. o. a. FORD CONSUL, letnik 1962, reg. motorja	500
88. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, reg. motorja	500
89. o. a. FIAT 1100, letnik 1965, reg. motorja	500
90. o. a. FIAT 1100, letnik 1958, zaleten, brez registr.	300
91. o. a. FIAT 1100, letnik 1963, brez registracije	300
92. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, brez registracije	300

PONOVRNO NA LICITACIJI:

93. o. a. VW COMBI BUS, letnik 1968, zaleten	20.000
94. o. a. FIAT 125, letnik 1968, zaleten	12.000
95. o. a. OPEL ADMIRAL, letnik 1964, zaleten	7.000
96. o. a. VW 1200, letnik 1962, nevozen	10.500
97. o. a. LANCIA APPIA GT, letnik 1965, zaleten	10.000
98. o. a. OPEL KADETT COUPE LS, letnik 1970, zaleten	9.500
99. o. a. karoserija za osebni avto RENAULT 10	5.500
100. o. a. karoserija za osebni avto RENAULT 8	5.000
101. o. a. OPEL KADETT, letnik 1965, nevozen	5.000
102. o. a. OPEL REKORD, letnik 1964, zaleten	5.000
103. o. a. PEUGEOT 403, letnik 1961, nevozen	5.000
104. o. a. VW 1500 VARIANT, letnik 1963, reg. karoserije	4.000
105. o. a. OPEL REKORD, letnik 1963, zaleten	4.000
106. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1962, nevozen	4.000
107. o. a. VW 1200, letnik 1963, nevozen	4.000
108. o. a. VW 1200, letnik 1959, nekompletan	3.500
109. o. a. FORD COMBI, letnik 1962, zaleten	3.500
110. o. a. VW 1200, letnik 1959, nevozen	3.500
111. o. a. FORD TAUNUS GXL, letnik 1971, reg. motorja	3.000
112. o. a. OPEL REKORD CARAVAN, letnik 1959, zaleten	2.000
113. o. a. FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, zaleten	2.000
114. o. a. DKW 306, letnik 1959, nevozen	1.400
115. o. a. FIAT 750, letnik 1965, zaleten	1.000
116. o. a. razni deli za osebne avtomobile Renault po spisku št. 6289/1	30.000
117. o. a. razno blago široke potrošnje po spisku št. 25359/1 z dne 27. 12. 1972	10.000
118. o. a. 40784 kom. rezervnih delov za kamione OM, vrednost	10.000
119. o. a. 3 podestavi za brezžično radiotelefonijo FACE STANDARD	10.000
120. o. a. betonsko železo (od 6 do 12) cca 14.000 kg	10.000

in drugo blago (motorji za avtomobile, motorna kolosa ter drugo).

Spisek ostalega blaga, ki ni objavljen v tem oglasu, bo objavljen na oglasni deski carinarice Ljubljana.

Pravico udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe. Blago od zap. št. 116 do 120 lahko kupijo samo pravne osebe, ki so registrirane in pooblašene za kupoprodajo takega blaga. Vse davke za to blago po prodaji, pa mora plačati kupec - podjetje, ki kupi to blago.

Udeleženci morajo v dneh, ki so določeni za ogled blaga, t. j. v soboto, 7. julija 1973, vplačati 10 % kavcije od začetne cene v Carinarici Ljubljane, predstavniki podjetij pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo svojega podjetja.

Najmanjša kavcija za avtomobile in ostalo blago znaša 500 N-din.

Vsak kupec avtomobila oziroma motorja nosi stroške eventualnega vtisnenja šiferskih števil motorja in karoserije.

Po dvigu blaga iz carinskega skladišča, carinarica ne bo priznala nobenih reklamacij v pogledu kvalitete in kvantitete blaga.

V nedeljo, 8. julija 1973, ne bomo sprejemali vplačil kavcij, temveč samo v soboto, 7. julija 1973.

Vse informacije o javni dražbi, lahko dobite po telefonu 316-588 od 2. 7. 1973 dalje.

IZ CARINARNICE LJUBLJANA

Dežurni poročajo

VLOMIL V LESENO HIŠICO – Med 13. in 16. junijem je nekdo odnesel tranzistor in nekaj jestvin iz lesene hiše Stanka Burgerja na Ruperč vrhu. Z vlomom je bil lastnik oškodovan za 1.200 din.

KJE JE MOPED? – Francu Saleharju z Vrha pri Dolžu je nekdo odpeljal moped NM 57-432, s katerim se je pripeljal v Mirno peč in ga tam parkirjal.

TAT NA OBISKU – 15. junija je imel Farko Jordan v Ruhnji vasi tatinski obisk. Iz stanovanja mu je zmanjkala denarnica s 700 din gotovine.

KER SE JE OPIL – Alojza Brarjerja s Trbinca pri Mirni so mokronoški miličniki 20. junija pridržali do iztrezitve, ker se je pijan nespodobno obnašal.

MED POGOVOROM OKRADENI – V noči na 21. junij so v Pionirjevem samskem domu prespali Branišlav Sečič, Stjepan Malkoč in Milorad Strika iz Banjaluke. Met tem, ko so se zjutraj v upravi podjetja dogovarjali za delo, jim je nekdo iz sobe odnesel oblačila in jih oškodoval za 1.100 din.

DVA VLOMA NA MESTNIH NJIVAH – V noči na 21. junij sta Martin Arh in Vida Luzar, stanovalca na Mestnih njivah, ugotovila, da je bilo vloženo v njune kleti. Izginili so čevlji in potovalka.

ZMANJKALO IZ AVTA – Miroslavu Smidovcu iz Dolenjskih Toplic je nekdo v noči na 21. junij vdril v avto, prerezal dva pogonska jermena in električne priključke ter odnesel dinamo. Avto je bil parkirán pred zdravstvenim domom v Novem mestu.

TEPEŽ V BIFEJU – 21. junija sta se sprla, nato pa se strela v bifeju na Otočcu Franc Krhin iz Bršlina in Ignac Antonič, zdomec v Nemčiji. Morala se bosta zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

SPET VLOMILEC – 23. junija ponoči je nekdo razbil stensko steklo v trgovini Dolenjke na Cesti herojev. Skoz odprtino je vlomilec zlezel v lokal in vzel za 60 din drobiža.

NEZNANEC V SKLADIŠČU – V noči na 23. junij je bilo vloženo tudi v skladišče trg. podjetja „Emona“ v Črnomlju. Neznanec je odnesel več zavitkov pralnega praška in oškodoval podjetje za 441 din.

PERJAD V TUJIH ROKAH – Antonu Pevcu iz Novega mesta, Cankarjeva ulica, je neznanec odnesel 4 kure in mu naredil za 200 din škodo.

TAT V AVTIH – Ivanu Blatniku iz Novega mesta je nekdo v noči na 23. junij odnesel iz avtomobila akumulator, Vidi Majerle pa z njene avta razdelilno kapo.

IGRA ZA 100.000 DIN

V Praprotnici pri Mirni je 20. junija popoldne nastal požar na gospodarskem posloplju Antona Šmoleta. Ogenj je popolnoma upepelil hlev in pod, zgorole pa so tudi deske, seno, poljsko orodje in moped. Pralni stroj, pomivalno korito sta bila še popolnoma nova, a uničena. Prav tako je bil gospodar ob 100 kg težkega prašiča, ob več vreč cementa in apna. Vsega skupaj je škoda za 100.000 dinarjev. Kot ugotavljajo, je vzrok požara otroška igra z vžigalicami.

En korak do smrti

Da veliko pešcev še danes ne ve, kdaj gredo lahko v križišču čez cesto, vidimo vsak dan na primer v Kandiji, ko je gneča in gredo ljudje iz služb. Posebno ob ponedeljkih in petkih, ko je v mestu še polno starejših ženic in možkarjev iz okoliških vasi, mora miličnik v križišču precej sapa spustiti skozi piščalko. Očitno nekateri ne vedo, da ne smejo čez začrtan prehod, kadar vidijo miličnika v križišču v hrbet ali v prsi. Prenekateri jo mahne čez cesto, ko ne bi smeli. Zgodí se celo, da nevedna ženska zabrusi: „Tu me tako nihče ne sme povoziti. Pešec je na prehodu zaščiten!“

Skoro neogibna pa je huda nesreča, ča voznik avtomobila v križišču ob dovoljenem prehodu pritisne na plin, da bi čimprej izpraznil cesto, tedaj pa preden

Kisla voda, pivo, oranžada in podobne pijače so se 14. junija okrog poldne razlivalo po travniku pri Trnovcu. V ovinku se je prevrnil tovornjak, ki ga je vozil Stane Obrč s Težke vode. Voznik se je laže poškodoval, škoda pa cenijo na 10.000 din. (Foto: R. Bačer)

Na begu še štirikrat vlomil

Bernard Brajdič z gozda pri Hudejem je nevaren tip: ušel je iz zapora in vlomil v vikende

Zaradi štirih tatvin, vlomov in ene male tatvine, se je moral na okroženem sodišču v Novem mestu zagovarjati komaj polnoletni Bernard Brajdič, doma iz trebanjske občine. Zaradi podobnih kaznivih dejanj je bil kot mladoletnik poslan v vzgojno-poboljševalni dom Radeče, od tam je pobegnul in nato ušel še iz novomeških zaporov.

Medtem ko je novembra in decembra lani užival prostost, pa ga je kriminal spet premamil. Začel je z vlomom v stanovanjsko hišo Staneta Zupčeva v Borštu, medtem ko so bili domači na pokopališču. Bilo je na vseh mrtvih dan. Odnesel je otroški hranilnik, iz dveh denarnic pa pobral, kar je v njih našel, celo nekaj deviz. Razen tega je Zupčevcu odnesel tri ročne ure in ga skupno oškodoval za 900 din.

PONOČI OB KOLO – Novomeščanu Davidu Zagarju je 23. junija ponoči zmanjkalo zlozljivo kolo, vredno 600 din.

RAZBIJAL STOLE – Popoldne 23. junija so novomeški miličniki pridržali Abdula Džimica iz Zaloga, ker se je v hotelu Kandija opil in tam razbijal stole.

„NA DRAGAH“ RAZGRAJAL – 24. junija zvečer so metlički miličniki pridržali do iztrezitve Milovana Kneževića iz Toljevičev, ker je vinjen v gostišču „Na Dragah“ razbijal steklenino. Prijavljen je sodniku za prekrške.

KRONIKA NESREČ

BRŠLIN: TRČIL OD ZADAJ – Ko je Stane Colarič iz Cegelnice 19. junija zjutraj ustavlil osebni avto pred združenim domom v Bršlinu, je vanj trčil s svojim avtom Peter Gintelj iz Zabje vasi, ki je vozil za njim. Škoda je za 8.000 din.

TREBNJE: PREKUCLJAJ NA TRAVNIK – Franc Jeglič iz Orešja pri Šmarjeti je 19. junija zjutraj vozil tovornjak s prikolico proti Ljubljani, pri Trebnjem pa je zapeljal na bankino. Ta se je udrla, tovornjak in prikolica pa sta se prekucnila na travnik. Voznik se je laže poškodoval. Materialne škoda je za 8.000 din.

SMOLENJA VAS: TRK MED SREČANJEM – Ko sta si 19. junija v Smolenji vasi pripeljala naproti osebni avtomobil Alojza Liparja iz

Krškega in tovornjak z voznikom Ivanom Serjakom iz Pece, je med srečanjem osebni avto zaneslo v kamion. Škoda je za 4.000 din.

SUHOR: ZDOMEČ GA JE OPLAZIL – Metličan Dane Badovinac je 21. junija zjutraj na Suhorju zavil z novomeške strani v levo proti Radovici, za njim pa je pripeljal osebni avto nemške registracije z domcem Ivan Živko iz Prokupske luke in ga začel prav tedaj prehitavati. Zdomec je Badovinčev avto oplazil in napravil za 4.000 din škodo.

RUMANJA VAS: AVTO V AVTOBUS – Franc Cimperman iz Vel. Osolnika je 21. junija zjutraj vozil osebni avto iz Dol. Toplic v Stražo. V nepreglednem ovinku v Rumanji vasi je naproti pripeljal ljubljanski avto Vinko Žerjav iz Trebeže. Na mokri cesti je osebni avto zaneslo v prednji del avtobusa. Škoda je za 8.000 din.

BRŠLIN: V KRIŽIŠČU ZAPRL POT – Marjan Turk iz Livolda je 21. junija popoldne vozil tovornjak proti Mirni peči. Pri križišču v Bršlinu je zapeljal naprej in zaprl pot. Franc Kocjan z Gor. Gričevca je tedaj pripeljal po prednostni cesti in trčil vanj. Kocjanovega sopotnika Antona Zoreta iz Zdinje vasi je pri tem vrglo iz vozila in se je poškodoval, gmotne škoda pa je za 15.000 din.

JUGORJE: KOLESAR V BOLNIŠNICI – 22. junija zvečer se je Ivan Ancelj iz Mačkova pri Jugorju peljal s kolesom s pomožnim motorjem. Zapeljal je na glavno cesto, ko je po njej pripeljal osebni avto Vlado Seifman iz Novega mesta. Kolesar in avto sta trčila, pri čemer se je kolesar tako poškodoval, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Škoda je za 5.000 din.

GOMILA: TRČIL V ZADNJI DEL – 24. junija zgodaj zjutraj se je Trebanjec Dušan Masnik peljal z osebnim avtom iz Mokronoga proti domu. V Gomili je za njim pripeljal Pavel Miklič s Kamne gore in trčil v zadnji del Masnikovega avtomobila. Škoda je za 4.000 din.

MOTORIST IN KOLESAR TRČILA

17. junija ob 21.40 je peljal od Skopice proti Krški vasi po levi strani kolesar Božidar Volčansek iz Brezine. Pravilno po desni strani je pripeljal naproti motorist Marjan Pešec iz Dolenje vasi. Pešec je kljub umikanju v levo zadel v kolesarja in so ga morali zaradi hudih poškodb odpeljati v brežiško, nato pa v zagrebško bolnišnico. Na vozilih je za 1.000 din škoda.

atletika

Štiri kolajne Novemu mestu

Tri druga mesta: Kovačič v tekih na 800 in 1500 metrov in Gazvoda v teku na 100 metrov

Letošnje člansko atletsko prvenstvo Slovenije je prineslo nekaj obetajočih rezultatov mladih in malo rekordov. Nastopili so tudi dolenjski atleti: največ uspeha so imeli Novomeščani, ki so pri moških osvojili tri kolajne in pri ženskah eno. S tem izkupičkom so bili v obeh konkurencah sedmi.

Sicer pa je največji uspeh dosegel Kovačič, ki je bil drugi v teku na 1500 m s časom 3.58,7 in s časom 1.55,0 tudi drugi v teku na 800 metrov. Prav tako je bila druga Gazvodova, ki je 100 metrov pretekla v 12,9 sekunde. Četrto kolajno je priboril veteran Špilar, ki je vrgel kopje 63,48 metra, kar je zadostovalo za tretje mesto.

Lepe uvrstitve pa so od Dolenjcev dosegli še Šimunič (Nm), ki je bil v skoku v daljavo s 645 cm peti in v troskoku s 14,61 m četrti, Škarjakova (Cr), ki je pretekla 1500 m v času 5.12,5, kar je zadostovalo za peto mesto, Gazvodova, ki je bila na 200 m s časom 26,4 četrta, Ižančeva (Nm), ki je vrgla kopje 35,76, kar je zadostovalo za četrto mesto, ter

Dragaš (Nm), ki je v troskoku s 13.30 m skočil na šesto mesto.

Jevšček in Novo mesto - druga

Peterica Novomeščanov na državnem prvenstvu

Na slovenskem prvenstvu letalskih modelarjev v jadralnih modelih A-2, ki je bilo v Mariboru z mednarodno udeležbo, so nastopili tudi štirje Novomeščani.

Med 49 tekmovalcev je bil Novomeščan Matej Jevšček z 902 točkama drugi za Znidaričem iz Ljubljane, Janez Grošelj je bil deveti, Adolf Suštar pa 23. V ekipni uvrstitvi je zmagala Ljubljana z 2234 točkama. Novomeščani so bili z 2098 točkama drugi, tretji pa je bil Kranj.

S tem tekmovalcem so se končala slovenska prvenstva prosto letajočih modelov. Prvenstva so bila hkrati kvalifikacije za državno prvenstvo. Iz novomeškega Aerokluba so izpolnili normo za uvrstitve na jugoslovanska prvenstva: Jevšček in Grošelj v A-2, Penca, D. Zupanc in Suštar v gumenjakih ter Grošelj v penačih. A. S.

košarka

Na koncu se zatika...

Nepričakovana poraza Novoteksa in Beti - V soboto zaključek prvega dela A in B SKL

Sobotne košarkarske tekme v obeh slovenskih ligah sta prinesla pelin dolenjskim ekipam. Novomeški košarkarji so očitno v hudi krizi, saj so doma izgubili s slabo ekipo Radenske. Tako so, potem ko so premagali najboljše ekipe, nenadoma padli na četrto mesto in prav lahko se zgodi, da se bodo morali v drugem delu, ko imajo sicer boljši razpored, še močno boriti za četrto ali tretje mesto! Metličkim košarkarjem se je zatikalo že v prejšnjih tekmah, a so se vedno rešili, Elektra iz Soštanja pa jih je prav v zadnjem kolu premagala! Zanimivo je, da je prvih devet tekem odigrala Beti povsem enako kot Novoteks, ko je bil v I. B ligi: osem zmag, poraz v zadnjem kolu na tujem igrišču. Če bo tradicija obveljala, potem bo Beti na koncu tudi zanesljivo prva...

na igrala neborbeno. Radenska je zato zmagala, čeprav je Novoteks že v drugi polovici drugega polčasa vodil 75:68.

Novoteks: Splichal 27, Papič 3, Ž. Kovačević 6, Kopač 4, S. Kovačević 27, Ivančič 6, Šepetavc 3, Piletič 8, Počrvina 6.

Elektra - Beti 74:72

Metličanom v prvem delu ni uspelo ustaviti strelcev domačih, v nadaljevanju pa so z ostrim presingom poskušali nadoknaditi 21 košev zaostanka. Zal jim to ni uspelo, čeprav so se do zadnjega sodnikovega zvižga približali domačim na vsega dve točki! Za Metličane bo hudo pomembna sobotna tekma v Ljubljani proti istoimenskemu moštvu, ki je za zdaj na drugem mestu z dvema točkama zaostanka.

Beti: Dautović 19, Vergot 9, Lalič 7, Rožič 6, Medek 24, Arbutina 3, Popović 4.

Novoteks - Radenska 90:95

Po porazu z Branikom še poraz z Radensko - tretji v prvenstvu. Namesto prvega mesta - četrto. Novoteks je očitno v krizi, vendar pa bi se v soboto lahko izognil porazu. Toda igral je prepočasno, v obrambi premehko, najhujše pa je, da je več-

gimnastika

DOKLOVA ČETRTRA

V soboto je bilo v bolgarskem mestu Pernik pri Sofiji gimnastično meddržavno srečanje med mladima reprezentancama Bolgarije in Jugoslavije. Mlade Jugoslovance so se dobro držale, saj so dvoboj tesno izgubile z rezultatom 182,30:177,25. V vrsti Jugoslavije je nastopila tudi 13-letna Novomeščanka Maja Dokl in zasedla odlično četrto mesto, najboljša Jugoslovanka je bila olimpijka Težakova iz Ljubljane.

Rezultati - posameznice: 1. Simeonova (Bolg.) 36,90, 2. Težak (Jug.) 36,85, 3. Konstatinova (Bol.) 36,55, 4. Dokl (Jug.) 36,50, 5. - 6. Benčeva in Paneva (obe Bolg.) 36,40 itd.

K. R.

KOCEVJE - V prijateljski nogometni tekmi je beograski Partizan premagal okrepljeno ekipo Kočevja 5:2 (2:2). Gledalec je bilo 1500, sodil je Jakše, gola za domače pa sta dala Corn in J. Zavrl. (Z. F.)

BREŽICE - Na gimnaziji so pripravili žensko rokometno prvenstvo, ki se ga je udeležilo 13 ekip. Zmagal je 1. c razred, za njim sta se zvrstila 3. c in 2. a. Najboljše strelke so bile Hrovatova, Rughjeva, Lipejeva, Zupančeva, Kenetova in Podgorškova. (B. L.)

METLIKA - V pokalni košarkarski tekmi je Beti v Ljubljani premagala Stadion 78:68. Največ košev sta dala Dautović 29 in Rožič 24 (O. P.)

IG - V predtekmovalju za slovensko mladinsko prvenstvo v rokometu so nastopili v skupini, ki je igrala na Igu, tudi mladi rokometarji iz Črnomlja in Novega mesta. Obe ekipi sta izpadli, saj je bil Črnomelj četrti, Novo mesto pa šesto - zadnje. Medsebojno tekmo je dobil Črnomelj 8:5. (J. S.)

KOČEVJE - Po treh nastopih in 600 lučajih se je v tekmovalju ljubljanske keglaške skupnosti Kočevar iz Kočevja uvrstil na odlično 10. mesto z 2.656 podrtimi kegli ter si na ta način pridobil pravico za nastop na slovenskem prvenstvu. (M. N.)

NOVO MESTO - Igralci tenisa Novega mesta so se uvrstili na tretje mesto v tretji slovenski teniški ligi. Dve tekmi so dobili, dve pa izgubili. Ob nenarčnem delu kajpak ni mogoče pričakovati večjih uspehov. (J. S.)

CELJE - V Celju je bilo finalno tekmovalje pionirskih rokometnih ekip. Naslov slovenskega prvaka je osvojil ljubljanski Slovan, v finale pa sta se uvrstili tudi dve dolenjski ekipi. Novomeščani so bili na koncu sedmi, Brežičani pa deveti med desetimi finalisti, ki so prej igrali v predtekmovaljih. (Z. L.)

SENTJERNEJ - Šolsko športno društvo na sentjernejski osnovni šoli je v letošnjem tekmovalju za naslove najboljših osvojilo deseto mesto. Mladi šentjernejski so bili edino športno društvo iz Dolenjske, ki so se med osnovnošolskimi in srednješolskimi športnimi društvi uvrstili med deseterico najboljših. (J. S.)

NOVO MESTO - Mladinska košarkarska ekipa Novega mesta je v Kočevju premagala domače mladince 108:94 in se tako po prvem delu tekmovalja v svoji skupini uvrstila na drugo mesto - za ljubljansko Olimpijo. Prvi dve ekipi bosta igrali v slovenskem finalu skupaj z najboljšimi iz drugih skupin. Kočevje je za zdaj tretje, Črnomelj je sredi lestvice, Beti pa je brez točke zadnja. (J. S.)

SEVNICA - Predtekmovalna skupina za slovensko prvenstvo mladincev v rokometu je bila zelo izenačena. Brežice, Celje in Sevnica so zbrali po 8 točk, Soštanj 4, Rudar iz Trbovelj 2 in Hrastnik 0. V finale so se uvrstili Brežice in Celje, Sevnicanom pa zaradi slabše razlike v golih ni uspelo. Najboljši vratar je bil Rožman (Brež.), najboljša strelca pa Kunej (Cel.) in Trbovc (Sev.). (E. R.)

BREŽICE - Nogometarji Brežic so se uvrstili v vzhodno consko slovensko ligo. Za uspeh so zaslužni predvsem igralci Malus, Kovačič, Divkovič, Baroš, Tosič, Cvetkovič, Kolesnik, Stančević, Lapuh, Jevtič, Toporišič, Mirac in Božič. Jeseni je ekipo vodil Vaclav Sadil - Venda, spomladi pa Pero Sokolović. (V. P.)

ŠPORTNI KOMENTAR

Ribarjenje v kalnem

Priložnost, da družbeno-politične organizacije v našem nogometu zares naredijo red

Kot je že v navadi, je zaključek našega najbolj priljubljenega nogometnega prvenstva spet minil v znamenju afer in „kuhinja“. Na vse strani se obtožujejo klubi: kdo je prodal tekmo in kdo jo je kupil, kakakšne vsote in za prestopne katerih igralcev. V skrajno naelektrinem stanju se je končalo zadnje kolo. Ni pomembno, kdo je izpadel in kdo je ostal v ligi, pomembno je, da je bilo prvenstvo neregularno in da je nujno potrebno stvarjem priti do dna.

Za zgled naši nogometni organizaciji bi vsekakor lahko bila nemška Bundeslige, kjer so, potem ko so ugotovili podkupovanje in prodajanje tekem, ostro postopali in naredili red. V jugoslovanskem nogometu že vrsto let ni reda. Organizacija izreka najhujšim kršiteljem simbolične kazni, včasih v denarju, včasih z nekajmesečnimi prepovedmi opravljanja funkcij v nogometu. Vsi vedo vse: eden obtožuje drugega, da je kupil sodniško organizacijo, drugi obtožuje tretjega, da je kupil točke...

nesrečnika izpadeta in stvari se vrnejo v stari kolosek. To je ena plat umazane medalje. Druga plat so bajni zaslužki nogometarjev in direktorjev klubov ter vseh, ki vedrijo in oblačijo v nogometu. Ne samo da to ni moralno, pač pa tudi ni v skladu z našimi samoupravnimi sporazumi o osebnih dohodkih. Kljub temu nihče ne ukrepa. Zanimivo je, da so v nogometnih klubih na visokih položajih ljudje, ki do poldne kimajo sklepom partijskih in drugih političnih organov, popoldne pa jih v nogometu teptajo.

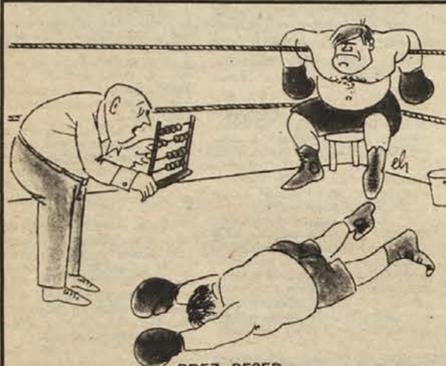
Ob ustanavljanju telesnokulturnih skupnosti je pravi čas, da naredi družba red tudi v nogometu. Če je v zakonu določila, da je telesna kultura dejavnost posebnega družbenega pomena, tedaj imajo družbenopolitične organizacije vso pravico, da presekajo ta gordijski voz. Temeljito mora pomesti z vsem, kar ni v skladu z našimi moralnimi in tudi zakonskimi normami. Zares je skrajni čas, da postne tudi nogomet del družbe, ne pa organizacija nad njo!

Potem prvenstvo mine, dva

J. SPLICHAL

BREZ BESED

BREZ BESED

Dolenjski list pred 20 leti

Neredno plačevanje davkov

ZADNJE ČASE plačevanje davkov v črnoljskem okraju močno šepa. Skupno z zaostanki iz leta 1952 in letošnjimi predpisi dolgujejo davčni zavezanci okrog 30 milijonov dinarjev. V zaostankih prednjači Metlika, roko pa ji podaja Črnolej. Nasprotno pa imata občini Semeč in Voinica poravnano vse prvo akncijazijo za leto 1953. Če ne bodo poravnali davki, tudi ne bo sredstev za komunalna in ostala javna dela.

OKROŽNI JAVNI TOŽILEC Leon Perhavec trdi: „Pomanjkanje državljanjske, slaba kontrola in prikrievanje so glavni vzroki porasta gospodarskega kriminala. V naših dolenskih okrajih, ki so v primeru z drugimi okraji gospodarsko zaostali, se je kljub temu gospodarski kriminal lani in letošnjih prvih mesecih nevarno razbohotil. Na področju Dolenjske je bilo v letu 1952 izmed vseh oseb, ki so bile poklicane na odgovor na sodišče zaradi kaznivih dejanj, kar 27 odstotkov takih, ki so se zagovarjale zaradi gospodarskega kriminala.

OBČINSKI ODBOR Rdečega križa je priredil 16. junija zdravstveno predavanje o nalezljivih črevesnih boleznih. Za lažje razumevanje predavanja so vrtili tudi film. Takih poučnih predavanj si pribavljajo Kočevja še žele. Hvalavredno pobudo občinskega odbora RK v Kočevju naj bi posameli tudi odbori RK po ostalih večjih krajih na Kočevskem.

IZDATKI ZA TOBAK predstavljajo pri potrošnikih v črnoljskem okraju še vedno največjo postavko. Za več kot 45 milijonov dinarjev so lani Belokraneci izpuhali tobakačnih izdelkov, to je za dobri dve tretjini vsote, ki jo kmetje plačajo v obliki davka za celo leto.

V MAJU 1953 je bilo v novomeškem okraju rojenih 135 otrok, umrlo je 53 oseb, porok pa je bilo 54. (Iz DOLENJSKEGA LISTA, 26. junija 1953)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske novice.

Kje je dobiti modre galice?

(N e k a t e r i) poprašujejo, kje in počim se dobiva modra galica. Odgovorimo, da jo prodajajo naši trgovci g. Kastelic v Kandiji, Pauser v Mestu po 28 kr. klgr. Oni, ki so jo naročili po kmetijski prodružnici vse spomladi, so jo dobili ceneje, ali sedaj se more dobiti edino le pri trgovcih, kakor smo povedali. Navadno jo prodajata tudi gospos Perko (Kenda) ali letos mu je tudi tže pošla.

(N a s i) koroški bratje se vrlo bore proti velikim premoči liberalnih Nemcev. Okrajni glavar celovški je necega župana kaznoval, ker mu je poslal slovenski podpis. Občina se je pritožila ter tudi dosegla pravico na Dunaju. Ako denar iz roke slovenske toliko plača kar iz nemške, ako nosi puško naš slovenski sin tako kakor nemški — zakaj bi potem ne imel tudi pravice jezik slovanški?

(N a s v r i l) poslanec Viljem Pfeifer je pri več prilikah povzdignil svoj glas za potrebe našega naroda. Prav posebno smo mu hvaležni, da je zahteval, naj se slovenskemu jeziku da čast in

Zgodilo se je...

DVE LETI IN POL — 1. januarja 1971 je iz zapora v okolici Čadizva v Španiji ubojen na smrt in pozneje na 30 let obsojen Eleuterio Sanchez. Policiji se je dve leti in pol sprtno umikal, prijel pa so ga pred dnevi v bratovi hiši. Ropar je dejal, da se je vsega naveličal in da se mu ni dalo več skrivati. Sreča za policijo...

HUDBY V Brnu na Češkem je lev ubil čuvaja, ki je čistil njegovo kletko. Preiskovalci so ugotovili, da čuvaj ni upošteval varnostnih predpisov. Ena napaka velja življenje!

KRILO MED PEŠTMI — 21-letna Japonka obiskuje tečaj za boksarske sodnike. Če bo uspešno prestala izpit, bo prva ženska, ki bo stopila med vrvi kot sodnica. Kaj hočemo, tudi krila bodo poslej štela trdim pestem...

KACJIAVTO — V manjšem francoskem kraju blizu Pariza so ukradli avto, vendar pa je zaradi tega nastal preplah: v njem je bil zaboj strupenih kač. V več bolnišnicah so pripravili cepivo proti kačjemu strupu, viri pa ne povedo, če so zaboj s kačami našli ali ne!

VKROČ POLJUB — V Hongkongu so sodniki obsodili mladega prodajalca v knjigarni na sedem letov globe. Poljubljal je učiteljico, ki je prišla kupit knjigo. Fant se je zagovarjal kar najbolj naravno: „Mlada učiteljica je bila tako lepa, da se nisem mogel premagati.“

PRAVA IMENA — V vrljem angleškem kraju Pickenham so ustanovili društvo proti hrupu. Voditelji se pišejo (prevедeno v naš jezik): Tresk je predsednik, hrup je njegov namestnik, tajnik pa je Nikolaj miren. Vedno je veljalo — prave ljudi na prava mesta!

OKOLI SVETA — Queen Elizabeth bo prva potniška ladja — velikan, ki bo plula tudi skozi Panamski prekop. Na pot okrog sveta se bo podala 1975. leta, plovba pa bo trajala 91 dni. Najcenejša potnina bo veljala 5.000 dolarjev, najdražja za devetkrat toliko. Bogatašev, ki bodo odšli na pot, ne bo težko najti...

RDEČI KRIZ — Ne gre za humanitarno organizacijo, pač pa za ogromen, 205-karaten diamant, ki ga bodo junija prodali na dražbi v Tokiu. Za dražljo zahtevajo lastniki kar dva milijona funtov. Le katera ga bo našla?

VSE ZA TURIZEM! — Na Novi Gviniji so se domačini ponudili, da bodo sodelovali v turističnih prireditvah za tujce goste. Pripravili bodo, so rekli, ljudsko pojedino. Začuden so bili, ko so jim turistični veljaki rekli, da tako ne gre. „Saj ne bomo nikogar ubili, dajte nam ne kaj trupel iz mrtvašnice“ so prosili. Uradne ljudstvene pojedine kljub temu ne bo...

POPOTNIK — Triletni otrok iz okolice Augsburga se je odpejal s svojim avtomobilom na nožni pogon k stari mami. Policia ga je prestregla, ko je prevozil že skoraj 16 kilometrov. Mladi popotnik je za pot potreboval dobrih sedem ur!

STONESI V SZ? — Mick Jagger, vodja znamenitih Rolling Stonesov je izjavil, da je njegov ansambel ponudil, naj bi igral v vzvodnih državah. Odgovora se ni. Se je Micku stozilo po Varšavi, kjer je gostoval pred šestimi leti?

RADENSKA — V Brindsiju je starejši možak naročil dva decila slatine. Naglo je popil prineseno pijačo — in so ga morali odpeljati v bolnišnico. Natakar mu je namreč namesto radenske prinesel dva decila žganja...

(N a H r v a t s k e m) je hud boj med Mažaroni in pravimi Hrvatmi. Mažarska vlada ima povsod večino; vendar se vidno krepi prava narodna stranka. Pošteno zmago bodo dosegli, ako so edini.

(V v a s i I v a n j e s l o) našel je posestnik Matija Matičič pri podiranju neke stene zavitek bankovcev (skupaj 120 gld.), kateri so bili narejeni leta 1807. Poslal jih je na Dunaj; če bode kaj zanje dobil, je dosedaj še — uganjka. (Mislimo, da ne bude nič).

(Iz DOLENJSKIH NOVIC, 1. julija 1893)

NOVOST: Tomos Hippije

Nov moped, vendar za zdaj še brez cene

Kako bi se rada vozila naša mladina? Odgovora ni težko najti: na elegantnih, hitrih motorjih ali v sportnih avtomobilih. Avtomobile lahko ob astronomskih cenah hitro odpišemo, izbira motorjev pa je na našem trgu (ker jih ne delamo doma) kaj klavrna. Zdjaj pa Tomos — pred dnevi smo sicer lahko prebrali vest, da ga izrivajo z danskega trga — ponuja nekaj za mladino. Cobibri 15 Hippije, ki naj bi ga začeli delati prihodnje leto, najbrž ne bo poceni, vsekakor pa bo najcenejši od vsega istega, kar bi radi vozili mladi.

KACJIAVTO — V manjšem francoskem kraju blizu Pariza so ukradli avto, vendar pa je zaradi tega nastal preplah: v njem je bil zaboj strupenih kač. V več bolnišnicah so pripravili cepivo proti kačjemu strupu, viri pa ne povedo, če so zaboj s kačami našli ali ne!

VKROČ POLJUB — V Hongkongu so sodniki obsodili mladega prodajalca v knjigarni na sedem letov globe. Poljubljal je učiteljico, ki je prišla kupit knjigo. Fant se je zagovarjal kar najbolj naravno: „Mlada učiteljica je bila tako lepa, da se nisem mogel premagati.“

PRAVA IMENA — V vrljem angleškem kraju Pickenham so ustanovili društvo proti hrupu. Voditelji se pišejo (prevедeno v naš jezik): Tresk je predsednik, hrup je njegov namestnik, tajnik pa je Nikolaj miren. Vedno je veljalo — prave ljudi na prava mesta!

OKOLI SVETA — Queen Elizabeth bo prva potniška ladja — velikan, ki bo plula tudi skozi Panamski prekop. Na pot okrog sveta se bo podala 1975. leta, plovba pa bo trajala 91 dni. Najcenejša potnina bo veljala 5.000 dolarjev, najdražja za devetkrat toliko. Bogatašev, ki bodo odšli na pot, ne bo težko najti...

RDEČI KRIZ — Ne gre za humanitarno organizacijo, pač pa za ogromen, 205-karaten diamant, ki ga bodo junija prodali na dražbi v Tokiu. Za dražljo zahtevajo lastniki kar dva milijona funtov. Le katera ga bo našla?

VSE ZA TURIZEM! — Na Novi Gviniji so se domačini ponudili, da bodo sodelovali v turističnih prireditvah za tujce goste. Pripravili bodo, so rekli, ljudsko pojedino. Začuden so bili, ko so jim turistični veljaki rekli, da tako ne gre. „Saj ne bomo nikogar ubili, dajte nam ne kaj trupel iz mrtvašnice“ so prosili. Uradne ljudstvene pojedine kljub temu ne bo...

POPOTNIK — Triletni otrok iz okolice Augsburga se je odpejal s svojim avtomobilom na nožni pogon k stari mami. Policia ga je prestregla, ko je prevozil že skoraj 16 kilometrov. Mladi popotnik je za pot potreboval dobrih sedem ur!

STONESI V SZ? — Mick Jagger, vodja znamenitih Rolling Stonesov je izjavil, da je njegov ansambel ponudil, naj bi igral v vzvodnih državah. Odgovora se ni. Se je Micku stozilo po Varšavi, kjer je gostoval pred šestimi leti?

RADENSKA — V Brindsiju je starejši možak naročil dva decila slatine. Naglo je popil prineseno pijačo — in so ga morali odpeljati v bolnišnico. Natakar mu je namreč namesto radenske prinesel dva decila žganja...

(N a H r v a t s k e m) je hud boj med Mažaroni in pravimi Hrvatmi. Mažarska vlada ima povsod večino; vendar se vidno krepi prava narodna stranka. Pošteno zmago bodo dosegli, ako so edini.

(V v a s i I v a n j e s l o) našel je posestnik Matija Matičič pri podiranju neke stene zavitek bankovcev (skupaj 120 gld.), kateri so bili narejeni leta 1807. Poslal jih je na Dunaj; če bode kaj zanje dobil, je dosedaj še — uganjka. (Mislimo, da ne bude nič).

(Iz DOLENJSKIH NOVIC, 1. julija 1893)

»Božanska operirana

Zaradi oči nujen polet v Barcelono

Slavna Greta Garbo, 67-letna filmska lepota, idol v letih 1930 — 1940, je sicer zanikala, da bi bila res operirana na oči, vendar pa vse svetovne revije vneto zatrjujejo nasprotno: „božanski“ je pretela popolna slepota in so jo pred dnevi iz Stockholma prepeljali v Barcelono, kjer so jo operirali in ji vsaj začasno rešili vid.

IŠČEMO STARINE

Ura iz Budimpešte

Ni še bila v popravilu

V Černetovi gostilni v Grčaricah imajo stensko uro z orlom na vrhu, za katero nihče ne ve, koliko naj bi bila vsaj približno stara in od kod je.

71-letna Marija Černe pravi, da jo je kupil oziroma prinesel leta 1906 takrat 19-letni Tone Černe, njen kasnejši mož. Ne spominja pa se več, ali jo je kupil v Kočevju ali v Budimpešti, kjer je bil komi (trgovski pomočnik).

Sin Norbert je uro že temeljito pregledal, vendar ni našel nobene letnice. Pravi, da jo je oče kupil v starinarni, vendar takrat v Kočevju ni bilo starinarne. Njegova žena Anica, ki vodi gostilno, pa pravi, da drugih starin v hiši nimajo, čeprav so jih imeli precej še pred tremi leti. Takrat pa so popravljali hišo in vse lesene starine zažgali, kar pa je bilo železne, so zmletli v temelje in zabetonirali.

Tako je izmed vseh Černetovi starin ostala le ura, ki tiktaka v sodobno urejeni gostilniški sobi.

J. PRIMC

GRETA GARBO ZANIKA:

»Božanska operirana

Zaradi oči nujen polet v Barcelono

Slavna Greta Garbo, 67-letna filmska lepota, idol v letih 1930 — 1940, je sicer zanikala, da bi bila res operirana na oči, vendar pa vse svetovne revije vneto zatrjujejo nasprotno: „božanski“ je pretela popolna slepota in so jo pred dnevi iz Stockholma prepeljali v Barcelono, kjer so jo operirali in ji vsaj začasno rešili vid.

IŠČEMO STARINE

Ura iz Budimpešte

Ni še bila v popravilu

V Černetovi gostilni v Grčaricah imajo stensko uro z orlom na vrhu, za katero nihče ne ve, koliko naj bi bila vsaj približno stara in od kod je.

71-letna Marija Černe pravi, da jo je kupil oziroma prinesel leta 1906 takrat 19-letni Tone Černe, njen kasnejši mož. Ne spominja pa se več, ali jo je kupil v Kočevju ali v Budimpešti, kjer je bil komi (trgovski pomočnik).

Sin Norbert je uro že temeljito pregledal, vendar ni našel nobene letnice. Pravi, da jo je oče kupil v starinarni, vendar takrat v Kočevju ni bilo starinarne. Njegova žena Anica, ki vodi gostilno, pa pravi, da drugih starin v hiši nimajo, čeprav so jih imeli precej še pred tremi leti. Takrat pa so popravljali hišo in vse lesene starine zažgali, kar pa je bilo železne, so zmletli v temelje in zabetonirali.

Tako je izmed vseh Černetovi starin ostala le ura, ki tiktaka v sodobno urejeni gostilniški sobi.

J. PRIMC

Z naših vrtov

S SODIŠČA

Kočevsko sodišče je vodilo postopek zoper nekoga, čes da je nečistoval s svojo mladoletno nečakinja. Pa je prišla na sodišče mati obtoženega in ga zagovarjala: „Le kaj mu hočete! Saj ni nikogar ubil in nobenega naredil.“

„SMOG“ NA TRAVNI GORI

Vitko Šafar, predsednik Krajevne skupnosti Susak, je med srečanjem na Travnji gori vzkljnil: „Tu je pa lep! In nič „smog“ (dim) ni! Pri nas na Reki pa komaj dihaš!“

„Tudi pri nas imamo „smog“, ga je opozoril predsednik KS Sadržica Ivan Vesel in pokazal na dim, ki se je valil iz lesene ute, kjer so pekli žajzličje, čevažpčiče in druge drobtine.“

J. PEZELJ

Kako je Titu šival uniformo

Franc Žele je sešil bluzo za Tita, vendar je ta zaradi nemškega napada nikoli ni dobil - Tito: »Kaj obleke, da so le glave cele!«

Franc Žele — Kosov je na večer pred Titovim rojstnim dnevom 1944. leta zadovoljno odlozil šivanje. Uniforma za Tita je bila pravočasno narejena, Žele si je oddahnil.

In vendar ni maršal Tito nikoli poveljeval v tej uniformi! Kaj se je pravzaprav zgodilo? Za uvod v zgodbo moramo poseči malo nazaj, v čase, ko so Zeleta italijanski okupatorji se z nekaterimi tovariši ujeli v diverzantski akciji. Do kapitulacije Italije je bil zaprt v Trstu, potem se v Pisticcah. Ko je prišel iz ujetništva, se je pridružil I. prekomorski brigadi in se v njenih enotah boril po vsej Dalmaciji. Potem je prišel v Drvar. Ker je izučen krojač, je delal v delavnicah spremnega bataljona.

Tu se pravzaprav zgodba začne. Franc Žele, ki se je rodil v Pivki in ki tudi danes še živi tam, pripoveduje: „Našega ljubega maršala smo hoteli razveseliti na njegov rojstni dan z novo uniformo. Zadolžen sem bil, da mu naredim bluzo, drug tovariš — mislim, da je bil z Reke, naj bi mu ukrojil hlače. Vse smo naredili pravočasno. Naslednje jutro, na maršalov rojstni dan, sem zgodaj vstal, se obrih in se lepo oblekel. Določili so me namreč, da bom uniformo tovarišu Titu izročil jaz. Kot da bi bilo včeraj, se spominjam: bilo je nekaj minut pred pol sedmo zjutraj. Nebo se je nenadoma stemnilo od kupol padal, s katerimi so se spustili sovražnikov padalci... Tita seveda niso ujeli.“

Tito namenjeno uniformo so Nemci 25. maja 1944 zaplenili. To je bila pač žalostna uteha v nadomestilo za moža, ki so ga prišli likvidirati. Uniforma pa je vseeno spet prišla v partizanske roke in zdaj krasi rojstno hišo maršala Tita.

Društvo upokojencev s Pivke bo v naslednjih tednih pripravilo izlet v Kumrovec. Po dolgih letih si bo Franc Žele spet ogledal, kakšno bluzo je pred skoraj tremi desetletji sešil za tovariša Tita. Upokojencem s Pivke bo ponosno pokazal svoje delo...

PRISTANEK V PRASKUPNOSTI

8. Nista se dolgo veselila svoje rešitve naša junaka. Iz prevega strahu sta padla v drugo grozo. Siva davnina jima je šele zdaj prav pokazala svoje ostre zobe!

Ko je vrljavec Paradižnik videl, kaj se je z mamutom zgodilo, ga je „firbec“ potegnil k jami. In opazil je ostrookri možak, da je jama skopana — s človeškimi rokami in da je bila pokrita, večje pokrita z vejicjem...

D L	NASTRLENE RIBJE IKRE	SKELET	UTREBJEN SVETI	AMAMIME	KEM. PRVINA	MENAČKA	SOVI. MESTO	PLETENKA	GERM. OREL
VOZNIKA KOLESA									
VISOKA SOLA									
PREVOZNO SREŠTVO				TIFUS					
IZVRŠNI SVETI			JEZA	IZRAEL POLITIK					NAŠ PESNIK
IVAN DEKETA							TORE KRALJ PLATNO		
GATE-MALA	VELIKA NOVIC	VELIKAN STGR PEVEC			NOVO-ZELAND. PLEME	NODNO ZABAVISCE			
NEM. RADUSKA POSTAJA			HOLMSTEDT (SIR) PROSTOR			NAD AV ODJEM			
UPAD MORSKE VODE									
IZDELAV SODOV				100 LASZLO RUDAS					
	SCHWARZWALD	ERZŠNIK WALDSHUT			TEHN. POKLIC				
						NAŠ DTDK		BERITE	D L

JOZE SPlichal:

Ansambel Bonaro je na srečo že razpadel; hotel Kandija išče namreč glasbo...

Pravijo, da Novo mesto nima varstvenih ustanov. Saj ima direktor Metropola Rudi Pintar na terasi pravi otroški vrtec!

Novomeški zdravnik dr. Božo Oblak se bo kompletno prelevil; naprej je zamenjal službo, zdaj pa namerava še predpotopen avto!

Rešitev proušne križanke:

J. PEZELJ

HENRY COSTER:

Maščevanje

Lahko bi šel staviti, da v našem mestu ni človeka, ki ne bi slišal za Johna Starwooda; imenovanega „Albi“. Bil sem prepričan, da bi tako stavo dobil v kakršnikoli obliki in višini. Ravno zato je tudi nisem nikoli dobil, ker nihče ni hotel staviti o stvari, ki so jo smatrali za običajno, razumljivo... Ni važno. Bolje je, da začnemo z zadevo, kajne?

John Starwood je že v mladih letih zašel na kriva pota. Ko je še hodil v šolo, ali bolje rečeno, hodil mimo šole, se je naučil dovolj, da je propadel za vse življenje. Pozneje so dogodki bili taki, da so bili vsi prepričani, da bo John Starwood slej ko prej končal na električnem stolu ali v plinski celici. Razen če ne bi že predtem izgubil glave v mračnem labirintu svojih idej, načrtov in poslov...

Toda vrnimo se k zgodbi. Torej John je že v šolskih klopek krenil na linijo manjšega odpora: ni se učil, kradel je, prednjačil v pretepih. Nato je, kar je bilo tudi pričakovati, zapustil šolo in se spustil v nevarno življenje skrivnostnega podzemlja v mestu. Kmalu si je pridobil številna policijska poznanstva in sloves specialista za „delikatne posle“ pa „lahke roke“, kadar je šlo za revolver. Čeprav so bile oblasti prepričane, seveda je zabešno, da so številni vlni, ropi in umori delo Johna Starwooda, ga nihče ni mogel odkriti obožiti ali navesti otipljivih dokazov. John je bil samozavesten: vedno je poskrbel za dober alibi! In tako je postal neke vrste slaven revolveraš, nekronan kralj podzemlja, ki je bil povsod, pa vendar nikjer.

Vse doslej sem povedal o Johnu samo tisto, kar sem slišal inbral. Od tod naprej — medtem sem namreč začel delati kot zasebni detektiv — pa pripovedujem svoje lastne doživljaje.

V interesu poštenega dela meščanstva sem začel brskati za nevidnimi nitmi Johnovih poslov. Skratka, po dolgotrajnem trudu mi je uspelo spraviti Johna za rešetke zaradi preveč glasnega streljanja, v katerem je nekih Johnov nasprotnik oblezal na parketu bara „Plava zvezda“. Res je John bil vztrajen in je trdil, da gre za samoobrambo. Ker ni bilo dovolj dokazov, so ga obsodili na petnajst let zapora.

Brž ko sem to dosegel, sem bil prepričan, da imam enega sovražnika več. Mogoče slutnje je potrdilo tudi obnašanje samega Johna na sodišču: meril me je z očmi, grdo gledal, ko sem pričel proti njemu. In iskre iz njegovih oči? Letele so kot rafal. Če bi šlo za prave kroglice, bi bil v eni sekundi prereten. V oči sem mu bral, da pripravlja maščevanje. Ko pa sem slišal sodbo, sem se pomiril ob misli, koliko časa bo John „tam“.

Od tedaj je minilo točno sedem let. Sedem dolgih let, v katerih sem pozabil na Johna Starwooda. Tistega dne sem po poklicni navadi stopil v „Plavo zvezdo“. Naročil sem martini. Komaj sem ga srknil, je stopil k meni barman Charley; — Zdravo, Doc! — Dvignil sem kozarec in ga pozdravil — Ze veš za novico? Še nisi slišal? — je bil radoveden Charley.

Vprašujoče sem ga pogledal. — Johna so izpustili. John Starwood, saj ga poznaš... — je nadaljeval Charley in mi na kratko pojasnil. — Dobro obnašanje, dober odvetnik, pomanjkanje dokazov, saj ves... Nisem se prestrašil, ni pa mi bilo tudi vseeno. — Slišal sem od Chaka, da John ne misli ravno rožnato o tebi. Omenja neke račune. Če bi bil na tvojem mestu, bi se malce pazil... Hiter je pri revolverju, — je nadaljeval Charley.

Komaj je to rekel, je stopil v bar — John Starwood. Počasi in dostojanstveno. Mirno in hladnokrvno... V hipu je nastala tišina. Gostje so ga molče opazovali. On pa se mi brigal zanje. Stopil je k točilni mizi. — Dvojnega! — je rekel kratko.

Opazoval sem ga. Tudi on mene. Niti ena črta njegovega obraza se ni premaknila. Mnogi so pričakovali Johnovo reakcijo, hitro maščevanje. — Se enega dvojnega, Charley! — je naročil in me mirko pogledal. Nekaj je viselo v zraku. Nato je John rekel Charleyju dovolj glasno, da so vsi slišali: — Sedem let! Sedem let zaradi streljanja, ki je privabilo tudi nekega policijskega volhjača... Od danes naprej je John pametnejši. Na svidenje! Grem po dušilec zvoka.

Ko je John odšel, so se vse glave avtomatično obrnile proti meni. Ze vnapre so me obkovovali. Ko sem šel domov, sem polglasno razmišljal: Dušilec? Hoče me nesilno likvidirati. Torej le maščevanje! Dušilec zvoka... dušilec... dušilec... Priznali boste, da je to bila neke vrste prikrita grožnja. Ni mi odkrito rekel: „Ubil te bom, pes!“ lahko pa sam kaj takega pričakoval. Moral sem biti pripravljen na vse. Najbolj sem se bal tišine... Ta prekleta tišina.

Zvijenje je postalo napeto, polno nesmiselnega čakanja. Odločil sem se, da bom kljub temu prebil prijeten večer s svojim dekletom Lily v neki boljši restavraciji. Dobila sva najboljšo mizo. Lily je vesela. Čebijala je. Hihitala se je. Tudi sam sem postal razpoložen. Pozabil sem na stalno pretjno smrti, na Johna, na dušilec. — Bova zaplesala, Lily? — sem predlagal.

Nenadoma sem zagledal Johna Starwooda. Pomislite, igral je v orkestru. Odlično igra — trobento... — Preprosto nisem mogel verjeti.

Tudi on me je opazil. Prisrčno se mi je nasmej in pomahil z roko. Odmor med plesom. Bil sem zraven odra, tik Johna, ki mi je zavpil: — Torej, Doc, kaj praviš: kako igrat trobento? Pohvalil sem ga. Res iskreno. — Naučil sem se v zaporu. Vzljubil sem trobento. Toda to še ni nič. Sedaj boš slišal blues z dušilecem. Nato je nataknil dušilec na trobento in zaigral sentimentalno, zanosno. Gledal sem ga presenečeno, osuplo. Čutil sem, da se mi je odvalji kamen od srca. Pa on? Poredno me je gledal, se smehljaj, kot da bi hotel reči: — Kaj je, šef? Si se prestrašil, kajne? Te je občila zona zaradi dušilca?

Meseči, ki sem jih prebil v pričakovanju strela iz revolverja z dušilecem so bili dovolj veliki maščevanja. Da, to je bil originalen način Johnovega maščevanja.

Učenci črnomaljske osnovne šole in člani TVD Partizan so pred kratkim postali republiški prvaki v gimnastiki v skupini starejših pionirjev. Od desne proti levi stojijo: Jože Matko, Alojz Poljšak, Rajko Adlešič, Boris Kandžič, Egon Povše, Miloš Čirič in Roman Nagode. Na domači šoli so zmagovalcem čestitali in jih pred vsemi šolarji pohvalili. (Foto: R. Bačer)

Ni rožnato, pa tudi ne slabo

Črnemeljsko gospodarstvo po eni strani nad povprečjem, po drugi med zadnjimi - Kritika zaradi negospodarnega obnašanja!

Ko so 21. junija črnomaljski odborniki zbora delovnih skupnosti pretresali podatke o poslovnih uspe-

hih 18 domačih gospodarskih organizacij v prvem tromesečju letos, so ugotovili za nad polovico več ustvarjenega celotnega dohodka kot v tem času lani. Skupno znaša realizacija dobrih 73 milijonov dinarjev, od

tega pa odpade skoro tri četrtine na industrijo in rudarstvo.

Glede povečanja celotnega dohodka in delno števila zaposlenih so Črnomaljci nad povprečjem, doseženim v slovenskem in jugoslovanskem merilu, prav tako v dolenskih regiji. Po drugi strani gre za več slabih točk: dobička ni veliko, zaloge materiala in izdelkov so precej narasle. Razen tega se nekateri kolektivi negospodarno in neodgovorno obnašajo pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Kot slab primer veljata BELT in Belsad, nasprotje temu pa je Rudnik Kanižarica. Tu so napeli vse lastne sile, poiskali rezerve in omejili osebne dohodke, ker se zavedajo resnosti položaja ob dejstvu, da imajo nekaj izgub.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZAKAJ SO PA KOŠI? - Pred zadružno delatnostjo, kjer prodajajo lučke in do koder imajo otroci iz osnovne šole najbližje, je vse nastalo z vrečkami od sladoleda.

ZE VSE RAZRITO - Pred vhom v mesto z metliške strani je že lepo videti, kje nastaja nova industrijska cona. Buldozerji so razrili že velik kompleks zemlje, na kateri bo najprej gradilo mehanične delavnice podjetje VIATOR.

LEPA UVRSITITEV - Majda Zabukošek, učenka III. razreda osnovne šole iz Črnolija, je bila na republiškem tekmovanju „Vesela šola“ na četrtem mestu. Za lep uspeh so ji učenci in učitelji čestitali.

BELSAD JE ZA
Poročali smo, da se prehrabena industrija BELSAD in Kmetijska zadruga Črnemelj pripravljata na združitve. Na referendumu, ki je bil 22. junija v tovarni BELSAD, se je glasovanja udeležilo 98 odst. zaposlenih, za pripojitev k zadrugi pa je glasovalo 93 odst. članov kolektiva ali 54 ljudi. V zadrugi se bodo o tem odločali 28. junija.

NARAVNOST GANLJIVO
Letos je kar 338 od skupno 988 učencev črnomaljske osnovne šole tekmovalo za bralno značko Otona Župančiča. Pred koncem šolskega leta so imeli v telovadnici nove šole zares lepo slovesnost, katere se je udeležil razen domačih gostov še pesnik Tone Pavček. Bralne značke je dobilo 232 učencev, priznanja pa 106 šolarjev. Imeli so tudi lep kulturni program, ki je pripomogel, da bo slovesnost ostala značkarjem v trajnem spominu.

Uničena garda

V Gračaricah bo septembra proslava

France Šega-Jurčkov iz Grčaric je predsednik odbora, ki pripravja proslavo 30-letnice uničenja plave garde (v Grčaricah), 70-letnico gasilstva v Grčaricah in še nekaterih drugih jubilejev.

France Šega: „Na našo proslavo se posebno vabimo vse borce, ki so sodelovali pri napadu na Grčarice.“

Povedal je, da bo proslavljanje potekalo predvidoma tako:

8. septembra bo v Grčaricah kulturni večer, na katerega bodo povabili pisatelja Miška Kranjca, ki v romanu „Za svetlimi obzorji“ opisuje tudi dogodke v Grčaricah. Nastopili bodo tudi pevci iz Dolenje vasi in še kdo. Razen tega bo tega dne improviziran napad na Grčarice, ki ga bo izvedla teritorialna enota SLO, zvečer pa bodo kurili kresove oziroma taborne ognje.

9. septembra bo gasilska parada in glavna proslava, na kateri bo predvidoma govoril Franc Šetinc. Takrat bodo podelili domičil bivšemu ribniško-kočevskemu okrožju, ki je segalo od Barja do Kolpe.

Milijone za pitno vodo

Šest hiš bo kmalu dobilo vodo

„Ce bomo julija ali avgusta dobili vodo, bomo lahko zadovoljni,“ je povedal predsednik za gradnjo vodovoda v vasi Gorenji Lazi v ribniški občini Franc Šilc.

Tajnik odbora je Jože Rigler, ki je najstarejši vaščan (72 let) in „je najboljši za nabavljanje in fehtanje“, so povedali drugi, ki mu zaupajo pota na občino in po podjetjih.

„Ce bi vsak prispeval za svojo vas toliko kot tile ljudje,“ je povedal

nekdo, ki je posegel v razgovor, „potem bi bila v Jugoslaviji že blaginja. Voda bo le za 6 hiš, pa so opravili sami del v vrednosti 80.000 din (8 starih milijonov!), preden so se sploh upali zaprositi še občino in druge za pomoč.“

Sami so zabetonirali tudi zajetje in dva vodna zbiralnika. Vodo bodo dobivali iz izvira Bič, ki je 500 m pod vasjo. Delati so začeli pred letom dni.

Upokojski drobiž

REKREACIJSKI DODATEK dobe upokojski tudi letos. Znaša 225 din.

DOM UPOKOJENCEV - Lastnega doma upokojski ne bodo imeli. Ker je premalo denarja, bodo postavili skupen dom z borci. Pomagal bo tudi občinski solidarnostni sklad. V domu bo upokojscem na razpolago nekaj enosobnih stanovanj; dobili jih bodo najpotrebnejši. Kdor ga želi, mora v društveno pisarno na razgovor.

PRVI IZLET - 17. junija smo se popeljali odborniki vseh treh občinskih podružnic upokojsencev na izlet na Gorenjsko. Naslednji naš izlet za vse članstvo bo v nedeljo, 1. julija, ko si bomo ogledali Dolenjsko. V Kostanjevici se bomo udeležili proslave kmečkih puntov. Društvo Loški potok ima že prijavljenih za poln avtobus, Ribničani pa tudi ne bodo zaostajali.

OBISKALI NAJSTAREJŠE - Naša želja, da bi organizirali srečanje najstarejših občanov, starih preko 80 let, se ni posrečila. Zaradi boleznih in slabega počutja večina povabljenecv ni mogla na pot. Zato smo jih predstavniki društva upokojsencev obiskali ter jim zaželeli zdravlja v nadaljnjem življenju v domačem krogu. Vsi so bili obiska veseli. V kratkih, prisrčnih pogovorih smo veliko zvedeli iz njihovega dolgega življenja. Kolikor obiskov, toliko romanov smo slišali. Tudi pokarali so nas, da se druge bolj zanimajo za stare kot v ribniški občini. Zato smo sklenili, da se bomo poslej vsako leto spomnili naših najstarejših članov.

Vaščani Gorenjih Lazov v ribniški občini si grade vodovod, pri čemer jim je zelo pomagala tudi vojaška enota iz Ribnice. Na sliki so vaščani, s katerimi smo se pogovarjali ob delno že zasutem jarku z vodovodnimi cevmi.

SPET SREČANJE BRATOV

V Sodražici bo 1. julija živahno: že dopoldne bo prišlo okoli 300 gostov iz pobratene krajevne skupnosti Poljane iz Ljubljane. To bo prvi množični obisk Poljancev, odkar sta se krajevni skupnosti Sodražica in Poljane pobratili. Namen obiska je, da se prebivalci obeh krajevnih skupnosti bolj seznanijo. Srečanje bodo združili s prijetnim. Organizatorji v Sodražici pripravljajo za goste in vse, ki bodo 1. julija prišli v Sodražico, prijetno razvedrilo in zabavo.

RAZVILI BODO PRAPOR

Za novim gasilnim domom bodo dobili gasilci v Vinicah-Zapotoku še nov društveni prapor. Razvili ga bodo 1. julija popoldne, ko bodo slavili 50-letnico gasilskega društva. Ob tej priložnosti bo zbor gasilcev iz vse občine in izveden krajski kulturni program. Gasilci na Vinicah in v Zapotoku se na ta jubilej vestno pripravljajo. Po proslavi bo vrtna veselica.

Zakaj odpor do kontrole?

Preverjati začitane naloge je postala praksa tudi v metliških sindikatih - Ponekod se zatika

Ker je bilo težišče vsega sindikalnega dela zadnje čase na uresničevanju ustavnih dopolnil in uvajanju delavske kontrole, je nedavno plenum občinskega sindikalnega sveta tema dvema nalogama posvetil tudi največ pozornosti, ko so ocenjevali minulo delo. Očitno je, da uresničevanje akcijskega programa ne gre v vseh točkah tako, kot bi moralo.

sindikatom, o čemer je na plenumu tudi tekla beseda. Drugačno obliko in vsebino dela pričakujejo zlasti v BETI, ker se obrat v Metliki nagiba k odločitvi o eni TOZD, kot pri delavcih, zaposlenih pri zasebnikih. Ti bodo dobili svojo sindikalno organizacijo, ki se bo potegovala zlasti za to, da bodo zasebni delodajalci spoštovali pogodbe.

Trenutno pa je tudi za metliške sindikate najvažnejša naloga: vključitev v javno razpravo o osnutku nove ustave.

BRIGADA SE PRIPRAVLJA

Izšla je peta številka BILTENA, ki ga izdaja odbor Petnajste brigade. Ta ima v Metliki domicil. Iz vsebine zveemo, da bo letošnje srečanje borcev 9. septembra v Metliki in da bo kot jubilejno še bolj in lepo organizirano kot prejšnja leta. Prirreditve se bodo začele že julija s športnimi tekmovanji in pripravi na mladinski kviz, trajale pa bodo vse do septembra. Sodelovali bodo učenci in borci. Biten sta pripravila Tine Molek in Egon Petric.

MITJA ŠVAB PREDAVAL

20. junija je bil v Metliki Mitja Švab, predsednik komisije za samoupravljanje pri republiški Zvezi sindikatov. Povabil so ga na predavanje o „Temeljnih organizacijah združenega dela kot osnovni celici družbeno ekonomskega sistema“ in o samoupravnih sporazumih. Predavanje je organiziral občinski sindikalni svet za vodstva sindikalnih organizacij iz vse občine, kar sodi v izobraževalni program. Jeseni, se bodo taka predavanja nadaljevala.

ŠE NI PODPISOV

Metliška občina še ni sprejela sporazuma o kadrovski politiki in izobraževanju, zato bo treba to čimprej doseči. Tako so menili člani izvršnega odbora SZDL, ko se nedavno razpravljali o tem. Minimalna merila, ki jih sporazum določa o načinu kadrovanja, pogojih itd., bi namreč precej pripomogla k boljšim kadrovskim razmeram, zato se Socialistična zveza resno zavzema, da bi bil sporazum sprejet. Potem bo veljaven za vse in marsikaj bo drugače.

Na seji izvršnega odbora Občinske konference SZDL so 21. junija v Metliki razpravljali predvsem o osnutku nove ustave in organiziranju javne razprave o njej, ki naj bi bila do septembra končana. Potrebnege bo precej političnega dela, kajti čas za sestanke ni primeren zaradi dopustov zaposlenih, na kmetih pa zavoljo največje delovne sezone. Izvršni odbor je obravnaval

Vabijo Tita

tudi program večjih proslav, ki bodo letos povečini skupno organizirane s črnomaljsko občino

in bodo trajale v poletnem in jesenskem času. V septembru, ko bo jubilejno srečanje borcev 15. brigade in ostalih, ki so v času NOB partizani po Beli krajini, nameravajo uradno povabiti medse tudi tovariša Tita. Upajo da ne bo odrekel.

NA PROSLAVO V KOSTANJEVICO

1. julija, ko bo v Kostanjevici največja dolenska proslava v počastitev 400-letnice kmečkih uporov, bodo tudi za občane metliške občine organizirali udeležbo. Socialistična zveza in sindikat menita, da bosta zbrala najmanj za 2 avtobusa udeležencev. Vabljeni so predvsem kmetje, pa tudi samoupravljanci iz delovnih kolektivov.

TOKRAT JE ŠLO

Večerna osnovna šola, ki jo je organizirala v Metliki Delavska univerza, je pred kratkim končala pouk. Osmi razred je obiskovalo 24 učencev, od teh je večina izdelala. Za učence je bilo večerno šolanje dokaj naporno, saj so ga opravljali poleg rednega dela v službi. Kljub temu so zmogli. Zanimivo je, da je večina osmošolcev izjavljala, da s tem učenja zanje še ni konec. Odločili so se za nadaljnje šolanje.

NI VELIKO

S sprejemanjem novih članov v vrste Zveze komunistov v metliški občini ne morejo biti zadovoljni, kajti po Titovem pismu je bilo kljub povečani dejavnosti na vseh območjih na novo sprejetih le 25 članov. Pohvalno pa je, da je med novimi komunisti 16 žensk in več kot polovico neposrednih proizvajalcev.

Vse je odvisno od ljudi

Pomembna je organiziranost, pa tudi sposobni kadri - O obveščanju spet ničesar

Razprava o organiziranosti in nadaljnjem razvoju SZDL v Sloveniji poteka tudi v kočevski občini. Medtem ko so nekateri menili, naj bi bila organiziranost čimbolj preprosta, da bo razumljiva vsem ljudem in bo vzbujala njihovo zanimanje, pa so spet drugi poudarjali, da bo SZDL, taka, kot je predvidena v tezah, zelo močna.

Kot je že običajno, pa v razpravi niso posvetili pozornosti načinu obveščanja, odnosu SZDL do sredstev obveščanja, čeprav so tudi nekateri časopisi glasila SZDL in čeprav je v tezah tudi delno - verjetno premalo - poudarjena odgovornost SZDL za delovanje obveščanja.

Ob zaključku naj povemo, da nekateri starejši politični delavci, ki so tudi prispevali precej za naš splošni napredek, zaradi hitrih sprememb („niti dvoje volitve niso potekale enako“) zgubljajo stik z današnjimi borci v prvih vrstah.

TRŽAČANI GOSTOVALI

Člani stalnega slovenskega gledališča iz Trsta so 29. maja uprizorili v Šeškovem domu v Kočevju veseloigro Vojmilja Rabadana „Kadar se ženski jezik ne suče“. V slovenščino je igro prevedel Mirko Mahnič. Igralci so kočevsko občinstvo zelo presenetili z izredno dobrim nastopom in dovršenim igranjem. Za gledalce je bila igra lepo kulturno doživetje.

KLJUB TEŽAVAM USPEH

Šolsko športno društvo „Pionir“ Kočevje je 14. junija priredilo telovadno akademijo. Vse je bilo pripravljeno za akademijo na prostem, ko se je ulil dež, ki je nato močno padal do večera. Zato smo morali vse prenesti v dvorano doma telesne kulture. Ko se je akademija začela, se je sredi programa pokvaril magnetofon, še pred tem pa je zmanjkalo električnega toka. Kljub težavam pa je akademija kar zadovoljivo uspela.

DOLGA MALA ŠOLA

Že ta mesec bodo v osnovni šoli Kočevje vpisovali otroke v prvi razred za šolsko leto 1974/75. Vzrok, da bo vpis kar več kot leto pred vstopom šolarjev v 1. razred, je, da se bo že 1. septembra začela zanje mala šola, ki bo trajala vse šolsko leto. Predvidevajo, da se bo vpisalo v 1. razred okoli 150 otrok.

občan vprašuje medved odgovarja

Zakaj piše v NAMI, da je odprta od 8. ure do 19. ure zvečer? - Zato, da ne bi kdo mislil, da je odprta do 19. ure zjutraj.

DROBNE IZ KOČEVJA

PROSTAŠKO PREKLINJANJE se je med mladino v Kočevju tako razpaslo, da bo treba nekaj ukreniti. Ni razlike med fanti in dekletki. Preklinjanje v lokalnih, pred šolo ali na športnih igriščih. To je prava bedna pomnografija! Možatost podkrepljujejo še s kajenjem. Za nedostojno vedenje bi jih morali prijavljati sodniku za prekrške in opozarjati starše.

KRAJE AVTOMOBILSKIH DELOV na parkiriščih vs vedno pogostejše. Po vsej verjetnosti dela to nedo, ki si tako popravila ali pripravila avto ter si znaša skupaj potrebne dele. Tat, ki je v petek po polnoči „uradovao“ okoli doma telesne kulture in nesel ukradene svetilke mimo stadiona, je bil opazovan, zato upamo, da bodo kraje kmalu pojasnjene.

NEPREVIDNA VOZNIJA z mopedom po mestu je vsekakor, če sopotnik na zadnjem sedežu drži v roki dve kosi, in to z ročajem vred! S takim početjem bi lahko povzročila ta dva kosca-mopedista hudo nesrečo. Kje so prometniki?

NESNAGA se nabira ob podpornikih mostov na Rinži. Nekateri kljub prepovedi še vedno mečejo smeti v strugo. Tako Rinža spet postaja smetišče. Na stebre mostov bi bilo potrebno pritrditi ščitnike, ob katerih bi nesnaga odplavala po strugi. Končno pa bi vendar že morali strogo kaznovati vse, ki bi se jim dokazalo, da so odvrgli smeti v Rinžo. To velja tudi za podjetja, ki spuščajo v strugo onesnažene odpadne vode.

OTROCI V MARICI - Na osnovni šoli so osmi razred končali pouk. Prirredili so poslovitno popoldne, vendar se je za nekatero končalo klavrno. Mimoidoči so videli, da so iz šole miličniki pripeljali neke fantiče in jih odpeljali za „marico“.

V brežiški občini se je lani na cestah smrtno ponesrečilo 18 ljudi. Med žrtvami je bilo sedem potnikov v motornih vozilih, trije vozniki osebnih avtomobilov, 1 voznik motornega kolesa, 1 mopedist, 2 kolesarja in 4 pešci. Razen tega je bilo ranjenih 18 pešcev, 12 mopedistov, 11 kolesarjev, 4 vozniki motornih koles, 33 voznikov osebnih avtomobilov in 48 potnikov.

DO SEDME URE PREPOVED

Brežiška občinska skupščina je na seji 14. junija sprejela odlok o prepovedi jutranjega točenja alkoholnih pijač. Prepoved velja za čas od četrte do sedme ure jutraj. Z alkoholnimi pijačami gostinci lahko izjemoma postrežejo ta čas gostom, ki pri njih prenočujejo.

NOVO V BREŽICAH

URE ZA STRANKE - Upravni organi občinske skupščine sprejemajo stranke v poletnem času ob sredah od 6. do 16. ure, ob petkih od 6. do 14. ure. V sprejemni pisarni se lahko ogledajo od začetka do konca delovnega časa vsak delovni dan, na referatu za promet in na matičnem uradu v ponedeljek in torek od 8. do 12. ure ter v sredo in petek, dokler traja delovni čas.

KAKO DO VREDNOSTI. Pri merilih za določitev vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj bodo odločilni tile elementi: vrsta in kakovost konstrukcije zgradbe, funkcionalnost stanovanja, položaj stanovanja v zgradbi, starost in obrabljeno stanje stavbe ter morda še kaj, kar vpliva na uporabno vrednost stanovanja.

KJE SO PROGRAMI. Ko delovne organizacije planirajo svoj razvoj, pozabljajo na to, da so ljudje njegov sestavni del, torej bi morale obvezno vključiti v programe potrebe po novih ljudeh. Na to pomanjkljivost jih je pred kratkim opozorila občinska skupščina in jih spomnila tudi na spoštovanje dogovora o kadrovske politiki in njej ustreznem stipendiranju mladih strokovnjakov.

FLUOROGRAFIRANJE. Od drugega do trinajstega julija bo v brežiški občini obvezno slikanje pljuč za vse prebivalce, rojene od 1949. leta dalje. Po slikanju se morajo na kontrolni pregled odzvati vsi tisti občani, ki bodo prejeli poziv. Kdor se kljub vabilu fluorografiranja ne bo udeležil, bo plačal denarno kazen do 300 din.

BREŽIŠKE VESTI

Brežiški grad bo dobil lepšo zunanjo podobo. Obnovili bodo tri stolpe ter severno in severovzhodno fasado. Za to obsežno delo se je z izvajalcem Francem Čaksmo dogovoril še pokojni ravnatelj Posavskega muzeja prof. Stanko Škaler. Nadzor nad obnovo ima inž. arh. Franc Filipčič, ki je bil imenovan za vršilca dolžnosti ravnatelja. Delo bo financirala temeljna kulturna skupnost, soudeležbo pa pričakujejo tudi iz republiških virov. (Foto: J. Teppey)

Kadar je za botra alkohol

Človeku zastane dih, ko sliši, koliko alkoholikov je med nami. V Sloveniji jih je 30 tisoč, v brežiški občini jih imajo na seznamu 150, vendar so to le najtežji primeri. Našteli bi jih torej lahko več, zato je zaskrbljenost zaradi alkoholizma opravičljiva. Pri občinski konferenci SZDL je bil že ustanovljen koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu, da bi bilo ukrepanje kar najbolj učinkovito.

Zadnje čase so poslali iz brežiške občine na zdravljenje 15 alkoholikov. Pri nekaterih so uspehi zadovoljivi, pri nekaterih pa se stanje ni izboljšalo. Pričakovati je, da bodo kmalu tudi v Posavju ustanovili klub zdravljenih alkoholikov, ker je teh že precej. Od njihove lastne volje in prizadevanja ožega in širšega okolja je odvisno, če se bodo za trajno odpovedali pitju alkoholnih pijač.

V družinah alkoholikov je po dosedanjih podatkih okrog 50 otrok z osebnostnimi in vedenjskimi motnjami. Nekaj jih obiskuje posebno šolo, nekaj jih je v zavodih,

ostali so doma. Večinoma so ti otroci materialno slabo preskrbljeni in podhranjeni. Nekatere so morali dati celo v rejo tujim družinam. Okrog trideset otrok, katerih oče ali mati pije, prejema družbeno pomoč. Socialno varstvena služba občinske skupščine jo nakazuje bodisi šoli, bodisi skrbniku ali krajevni skupnosti, da oskrbijo prizadetim otrokom potrebno obliko in prehrano.

Zaradi alkoholizma narašča tudi število razvez. Med dvajsetimi, kolikor jih je na leto, vsaj desetim botruje pretirano uživanje alkohola enega ali obeh zakoncev.

Kri za sočloveka

Martin Klemenčič: 50-krat daroval kri!

Predsednik sevniske organizacije Rdečega križa je doma skoraj uro hoda iz mesta, na Družanju. Spada med najzgodnejše krvodajalce v občini. 10. in 11. julija bo v sevniskem gasilskem domu spet redna krvodajalska akcija, naslednji dan pa v Krmeľju. Martin daruje kri ne glede na krvodajalske akcije. To dela že 30 let.

Najdete ga kadarkoli za okencem pisemskega oddelka sevniske pošte. Nasploh je družaben in ga ni težko zaplesti v pogovor. Ko pa nanese beseda na njegov prispevek krvodajalstvu, postane redkobeseden. „Ko enkrat začneš, moraš dati, to postane duševna potreba,“ pravi.

— Zakaj odziv v sevniski občini vseeno ni večji? — nas je zanimalo.

„Dosti pripomore zgled. V krmeljski Metalni daje kri tudi direktor, zato imajo tam dosti krvodajalcev, uspešni pa so tudi pri drugih akcijah Rdečega križa. O tem je treba tudi več pisati.“

Martin je v minulih 30 letih dal že najmanj 20 litrov krvi. Zaradi tega se ne počuti nič slabše, še vedno jo je pripravljen dati. Vedno skuša zastaviti besedo, da bi še koga pridobil za to humano akcijo.

A. Z.

USPEL NASTOP

Cez poletje bo v telovadnici sevniskega Partizana mirneje do ponovne vadbe 17. septembra. V torek, 19. junija, so se občinstvu predstavile vse telovadne vrste z uspešno akademijo. Spomladi je telovadilo tudi do 200 mladih. Denar za nabavo nekaterih nužnih pripomočkov je bil dobro naložen. Marsikaj bi se potrebovali. Tla v dvorani in na odru terjajo obnovo.

Prostih 200 delovnih mest

Več skrbi za tiste, ki težko najdejo kruh

Na seji zbornice delovnih skupnosti sevniske občinske skupščine zadnje dni maja so odborniki ugotovljali precejšnje število nezasedenih delovnih mest v občini. Ker so se te ocenjevale, nekateri so navajali celo števila o 400, so zahtevali od zavoda za zaposlovanje nadrobnejši pregled. Podatki, ki jih je zbral Jože-Jeke, znižujejo ta predvidevanja vsaj za polovico.

Odstotek brezposelnih glede na število prebivalstva v občini je med najnižjimi na območju celjskega Komunalnega zavoda za zaposlovanje — znaša le 0,76. Na celotnem območju znese 0,9 odst. Glede na število zaposlenih je v občini 3,5 odst. brezposelnih. Trenutno imajo na zavodu prijavljenih 142 nezaposlenih. Tu so všteta še dekleta, ki so na priučevanju, čeprav imajo delo pravzaprav že zagotovljeno. Lani je bilo število brezposelnih večje za 55, predlani pa celo za 129! Zadnja tri leta pada tudi število delavcev, ki si iščejo kruh v tujini: predlani jih je še odšlo 36 (10 žensk), lani 20, letos do konca maja le 6.

Kaj pa potrebe po delavcih? Sevnisko gospodarstvo bi potrebovalo 117 nepričudenih delavcev, od tega kar 75 žensk. S poklicno šolo bi potrebovali 24 delavcev, od tega kar 15 ključavničarjev, 28 s srednjo šolo, med njimi kar 10 ekonomskih tehnikov in 9 konfekcijskih tehnikov. Z višjo šolo bi potrebovali 21 sodelavcev, večinoma prosvetnih delavcev. Najbolj iskani so slavisti. Iščejo tudi 7 strokovnjakov z visoko izobrazbo.

STILLES: O TOZD ŠE PRED DOPUSTI

V okviru matičnega podjetja SLOVENIJALE so začeli uresničevati ustavna dopolnila že zgodaj. Sevniski STILLES posluje v glavnem še doslej močno samostojno. Zakon sicer predvideva nove akte, utemeljivte za in proti ustanovitvi TOZD. Te dokumente pripravljajo sedaj uspešno. V glavnem naj bi bili ustanovitveni akti za temeljno organizacijo združenega dela končani že pred dopusti.

MALKOVEC: KOTICEK ZA SESTANKE

Malkovski mladinci so že pričeli obnavljati nekdanjo sušilnico. Urejena zgradba bi lahko služila mladini, ravno tako pa tudi organizacijam za sestanke. Zato je gasilsko društvo Tržišče mladim tudi odstopilo prostor.

L. U.

Večina tistih delavcev, ki jim zavod ne more najti zaposlitve, so delovni invalidi (17). Vpraševanje po delavcih teče po strojih zahtevah: konfekcijska industrija želi npr. le mlade do 27 let, zato starejše ženske še vedno težko najdejo zaposlitev v občini. Da bi našli kruh tudi za take, potrebuje zavod razumevanje vseh v občini.

A. ZELEDNIK

Drobne iz Tržišča

LETOS SEDEM VODOVODOV — Na prvi seji koordinacijskega odbora SZDL v Tržišču so ugotovili, da bodo vodovodi, ki jih gradijo letos, zajeli kar 10 naselij. Predračuni napovedujejo, da bodo te gradnje veljale 700 tisočakov, delo občanov seveda ni računano. Krajevna skupnost naj bi tudi letos pomagala v glavnem tistim, ki so pri delu najbolj prizadeti in prispevajo največ. O tem bo moral v kratkem odločiti svet krajevnih skupnosti. Ze sedaj je jasno, da bo občinska pomoč krajevni skupnosti Tržišče zdaleč premajhna, zato bi bila potrebna dodatna pomoč.

GASILCI ZA PRAPOR — Tržiški gasilci želijo letošnji 20-letnico obstoja društva počastiti z razvitim svojega prapora. Prireditelj bodo zbiralno akcijo. Prapor naj bi razvili na slavlju že v mesecu avgustu.

NEGODOVANJE VINOGRADNIKOV — Clani sveta krajevnih skupnosti in občinske skupščine s tega območja so kritično ocenili odlok sevniske občinske skupščine o plačevanju prometnega davka za vino. Vinogradništvo v teh krajih si je zadnja leta komaj malo opomoglo, zato menijo, da ni potrebno, da spet prihajajo komisije popisovat vino v kleti. Ljudje menijo, da je odlok odveč, saj bo tisti, ki bi vino prodal, zanj plačal tudi prometni davek.

RED NA POKOPALISČU — Še to poletje bo treba poravnati vrste in urediti mrtvašnico. Nekateri svojci so tako malomarni, da je lep čas niso plačali borih 15 dinarjev letnega prispevka za grob. Če te obveznosti ne bodo poravnali, bo krajevna skupnost prisiljena takšne grobove do letošnjega 1. novembra zravnavati, saj tako primanjkuje prostora za redne grobarine.

SEVNISKI VESTNIK

ZA DAN BORCA NA MEDVEDJEK

Osrednja občinska proslava v počastitev dneva borca bo letos 4. julija na Medvedjeku pri Velikem Gabru na kraju, kjer se je leta 1972 druga grupa odredov NOV in POS bila z Italijani. Prireditelj bodo patrolni pohod članov rezervnih vojaških starešin, mladine, krajevnih skupnosti in drugih organizacij izpred spomenika padlih borcev v Veliki Loki. Cilj bo na vrhu Medvedjeka. Partizanske patrolje domicilnih enot članov Zveze združenih borcev trebanjske občine in 2. grupe odredov se bodo zbrale pri spomeniku pod Medvedjekom 4. julija ob 11. uri.

PRIZNANJE ZA DANO

Minuli teden so Beograjčani podelili mirenski tovarni DANA letošnje zlati nagrado Beograda za sadni sok „Ananas cocktail“. Prireditelj je vsakoletno ocenjevanje beograjskih potrošnikov za pijače, ki so v prosti prodaji po beograjskih trgovinah.

IZ KRAJA V KRAJ

MOKRONOG: ZADNJA NE-ASFALTRANA ZAPLATA — Ko bo krajevna skupnost s pomočjo občanov asfaltirala ulico mimo obrata za predelavo plastike do prosvetnega doma, bodo v trgu v glavnem asfaltirane vse javne površine. Neurejena ostane le ploščad pred ISKRO. Ne bi bil čas, da za to poskrbi ISKRA, ki doslej še ni pokazala razumevanja za urejanje kraja?

PONIKVE: KRST GASILSKEGA AVTOMOBILA — V nedeljo bodo gasilci slavnostno izročili namenu nov gasilski kombi. Pokrovitelj prireditve bo direktor TRIMA Ivan Gole.

STEFAN: ASFALTRANJE LEPO NAPREDUJE — Občani so zddovoljni z delom ljubljanskega Cestnega podjetja pri modernizaciji ceste iz Trebnjega do Stefana. Kot se sliši sedaj, naj bi preostali odsek do Pljuske nadaljevali Novomeščani. Občani upajo, da bo šlo tudi naprej tako dobro.

MIRNA: KORISTNA AVTOBUSNA ZVEZA — Ljubljanski VIATOR je odprl novo avtobusno progo Ljubljana — Šmarješke toplice. Avtobus prihaja jutraj na Mirno od 7.20 in gre nazaj proti Ljubljani ob 18. uri. Doslej v tem času ni bilo primerne zveze z Šentrupertom in Mokronogom.

TREBANJSKE NOVICE

Trimo: dražijo jim surovine

Razgovor o gospodarjenju s Francem Šetincem

S 1. junijem so železarne podražile železo za 16 odst.

Čeprav vlada domala vso pomlad mrtva sezona za prodajo investicijske opreme, kamor spadajo tudi tipske dvorane, ki jih izdeluje TRIMO, so doslej sklenili za 500 milijonov dinarjev pogodb, letni načrt pa predvideva le 350 milijonov več.

Komunisti TRIMA so sekretarja sekretariata ZKS Franca Šetince seznanili na sestanku v tovarni 19. junija še z drugimi vprašanji. Zadnja leta se je podjetje razvijalo z veliko naglono, proizvodnja se je vsako leto večala za 65 do 70 odst.! Zaradi potrebe po obratnih sredstvih predvidevajo z načrtom za letos le 25-odst. porast proizvodnje. Po zaključnem računu so dosegli pravo razmerje lastnih obratnih sredstev, kot to določa zakon. Položaj se je v začetku leta poslabšal. K temu so dosti pripomogle težave s kupci, ki so jim konec maja dolgovali 120 milijonov dinarjev. V TRIMU menijo, da je zakonodajalec postavil prekratko obdobje za odpis terjatev. Za investicijsko opremo je namreč plačilni rok 90 dni izredno kratek; zaradi 25-odst. odpisa konec marca so izgubili kar 2,11 milijona dinarjev. Do nedavnega jih je oviral tudi slab odnos bank; drugi proizvajalci so lahko kreditirali kupce, sami pa tega niso mogli.

Podjetje si prizadeva pridobiti potrebne strokovnjake in delavce, to pa je izredno težavno. Letos so se obrnili na domače osnovne šole, uspeh pa je bil klavrn: pridobili so le pet vajencev.

Komunisti TRIMA so s tov. Šetincem pregledali še delo političnih organizacij v tovarni in izvajanje ustavnih dopolnil. „To delo bo plodno le, če bo pripomoglo tudi k spreminjanju odnosov,“ je dejal tovariš Šetince.

A. ZELEDNIK

ZAENKRAT PRVI MIRENČANI

Na zadnjih praktičnih izpitih rezervnih vojaških starešin pri samostojnem reševanju taktičnih nalog in orientacijskem pohodu je zbrala največ točk ekipa Mirne. Občinsko tekmovanje je pa na dan borca 4. julija na Medvedjeku, kjer bodo lahko druge ekipe nadomestile zamujeno.

Vsak občan vsaj enkrat v življenju

Krvodajalci, danes in jutri še traja akcija za odvzem krvi - V krški občini so si zagotovili rezervo krvne plazme za primer množične nesreče

Letos poteka dvajseto leto, odkar je Rdeči križ Slovenije prevzel organizacijo krvodajalskih akcij kot svojo redno dejavnost ter obvezo do družbe. Od skromnih začetkov se je krvodajalstvo razvilo v obsežno dejavnost, v kateri sodeluje leto za letom na tisoče ljudi, ki darujejo blizu 25 tisoč litrov krvi. To uvršča Slovenijo po številu krvodajalcev med prve dežele na svetu. Med krvodajalce je od leta 1953 vpisanih več kot 400.000 občanov, kar pomeni, da je vsak četrti Slovenec vsaj enkrat dal kri.

Tudi v občini Krško lahko opazimo viden napredek. V letu 1972 smo presegli plan za 13 odstotkov. Odvzema se je udeležilo 1399 občanov. Ker smo presegli plan, smo lahko nabavili drugih 25 kompletov suhe krvne plazme za rezervo v občinskem merilu, tako imamo v primeru kakršnekolik množične nesreče zalogo 50 kompletov za lastne potrebe. Plazmo hranimo v novomeški bolnišnici.

DIREKTORJI V KOSTANJEVICI

Nocoj se bo v kostanjeviškem gradu sestel aktiv direktorjev, članov ZK v krški občini. Ocenili bodo položaj gospodarstva v občini po letošnjih petih mesecih, razpravljali o medsebojnem sodelovanju delovnih organizacij in srednjoročnem razvoju.

KRŠKE NOVICE

OTROŠKA LETOVANJA — V Materadi pri Poreču je do nedelje letovala skupina malčkov iz vzgojno-varstvenih ustanov krške občine, ki jo je že zamenjala skupina otrok iz krške osnovne šole.

SLOVESEN SPREJEM — V ponedeljek popoldne so v Krškem slovesno sprejeli v Zvezo komunistov več kot sedemdeset delavcev in dijakov zadnjih letnikov krškega šolskega centra.

PRVI GRADNJI — V pripravah na gradnjo prve jugoslovanske jedrske elektrarne so v Krškem te dni odprli dve gradbišči. Za zaposlene v tem energetskem gigantu so že pričeli graditi stanovanjski blok, poleg tega pa so postavili temelje za provizorij, kamor bodo preselile pisarne.

KRŠKI TEDNIK

Učenci krške osnovne šole čakajo, da jih bo kombi odpeljal proti Pijavskemu. Radostni se poslavljajo od šole, saj se jim obetata dva meseca brezskrbnih počitnic. (Foto: Jozica Teppey)

Mladi berejo, starejši služijo

Analiza ankete Ljudske knjižnice v Kočevju, ki je bila izvedena letos, je pokazala prav nasprotno sliko kot evidentiranje za voljene funkcionarje, namreč, da je med bralci največ mladine in žensk

Nedavna anketa Ljudske knjižnice v Kočevju je pokazala, da je mad polovico bralcev iz vrst mladine od 15. do 20. leta. Odstotek mladine bi bil še veliko večji, če bi obravnavali Ljudsko knjižnico kot celoto, se pravi skupaj z oddelkom za mladino do 15. leta, ki ima kar 500 stalnih bralcev, kateri preberejo na leto preko 25.000 knjig.

Najmanj je bralcev v starostni skupini od 31. do 40. leta - le 9,5 odstotka. Po spolu prevladujejo ženske (66,9 odstotka).

Sestav obiskovalcev po izobrazbi nam je pokazal, da je najmanj bralcev med občani, ki nimajo končane

osnovne šole. (1,5 odstotka). 60 odstotkov delavcev v občini Kočevje je brez končane osnovne šole. Med njimi bi radi pridobili čimveč bralcev. Zato iščemo stike s sindikalnimi podružnicami po podjetjih. Doslej nam je uspelo pridobiti za so delovanje TRIKON, MELAMIN, Združeno KGP, SGP ZIDAR in SDK Kočevje. Člani teh sindikalnih podružnic si lahko brezplačno izposojajo vse naše knjige.

Vprašalnik je pokazal, da 49,6 odstotka bralcev obiskuje razne srednje ali višje šole. Za njihove potrebe bomo kupovali več strokovne literature. Zanimiva je tudi ugotovitev, da največ bralcev prebere na mesec več kot 6 knjig in le 4,5 odstotka bralcev prebere samo 1 knjigo na mesec.

Odgovori na vprašanje, zakaj berejo, so pokazali, da ljudje večinoma zaradi želje po spoznavanju sveta in življenja ljudi, da se ob knjigi izobražujejo, čustveno uživajo, zabavajo. Le 4,8 odstotka jih bere zato, ker to od njih zahtevajo ali pričakujejo drugi. Anketa je tudi pokazala, da velika večina članov knjižnice knjige tudi sama kupuje, kar je v nasprotju s tezo, češ da ljudje, ki si knjige izposojajo, sami ne kupujejo. Z izbiro knjig ni zadovoljnih le 1,5 odstotka ljudi. Glede uporabnosti katalogov pa se je največ bralcev odločilo za sezname po naslovih del.

Na vprašanje, ali so za uvedbo članarine namesto sprotnega plačevanja izposojnine, se je 68,9 odstotka odločilo za članarino, ostali pa so bili proti njej. Zelo nas je presenetilo, da se je celo 32 odstotkov vseh anketiranih dijakov oz. študentov odločilo proti uvedbi članarine.

Bralci so dali več predlogov za naročanje revij. Nekateri od teh bomo upoštevali že v letu 1974. Nekateri bralci bi radi več nasvetov pri izbiri knjig. To željo jim bomo lahko izpolnili šele v drugi polovici leta 1974, ko bo naša štipendistka končala šolo. Pri sedanjih izposoji preko 21.000 knjig na leto na zaposlenega smo žal prisiljeni delati z bralci bolj rutinsko.

Sicer pa je večina bralcev z delom knjižnice zadovoljna. Ena izmed pohval pravi: „Dobim vse, kar iščem, tudi kmalu po izidu. Knjižnica je lepo urejena in postrežba dobra.“ Potrudili se bomo, da bodo tudi v prihodnje pohvale številnejše od graj.

EMA ŠTRUMBELJ

ZA ASFALT SKOZI NASELJA

V kočevski občini so v teh dneh asfaltirali cesto skozi Stari log in Struge, prav zdaj pa potekajo zadnje priprave za asfaltiranje ceste skozi Zeljne, Klinjo vas in del Šalke vasi. Tako so začeli uresničevati program o asfaltiranju cest skozi naselja, o katerem smo podrobneje že poročali.

DANES NA LETOVANJE

Danes, 28. junija, bo odpotovalo na letovanje v Puntaželo pri Pulju 77 otrok in 6 vzgojiteljev iz kočevske občine. Vrnili se bodo 11. julija okoli 13.30. Le 6 otrok bo plačalo vso oskrbo, približno polovica pa jih bo letovala brezplačno. To letovanje je namenjeno predvsem zdravstvenemu in socialno ogroženim otrokom, organiziraja pa ga občinska ZPM.

AKTIVISTI NA PUGLED

V teh dneh potekajo zadnje priprave na proslavo 30-letnice zbora aktivistov, ki bo 22. julija v Starem logu v kočevski občini. Zbor je bil sicer aprila pred 30-letni na bližnjem Pugledu, vendar bo proslava zaradi vremena in drugega v juliju. Na srečanje bodo prišli nekdanji aktivisti, odbori domaćinskih brigad, mladina, borci in druga društva ter organizacije.

Vsak naj zve vse

Enkrat na mesec obratna konferenca

Stane Kovačec je sekretar aktiva delavcev-komunistov v kočevski občini. Zaposlili smo ga za razgovor.

— Kakšne uspehe je doslej dosegal vaš aktiv?

— Dosegli smo, da je sekretar aktiva hkrati član občinske konference ZK. Naš aktiv daje mnenja in predloge o posameznih zadevah, preden o njih razpravlja občinska konferenca. Na našo priporočilo, da je postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja preveč zapleten, so na občinski upravi že določili človeka, ki bo pripravil predlog, kako bi to poenostavili. Razen tega smo sprejeli mnoge koristne predloge, sklepe in priporočila, ki pa so dolgoročno značajna in zato učinka ne moremo že zdaj videti. Nanašajo se na razvoj podeželja, občine, stanovanjsko politiko, ustavna dopolnila (v ZKGP) itd.

— Kokiko sestankov ste imeli? So dovolj pogosto? Kako delate člani aktiva med dvema sejama?

— Od januarja, ko smo se prvič sestali, smo imeli tri sestanke. Sestanki so dovolj pogosto. Člani aktiva delamo po naših stališčih vsak v svoji delovni organizaciji. Naše sklepe pa izvaja komite.

— Kakšen vpliv aktiva je čutili, recimo, v vašem podjetju?

— Pri nas v ITASU smo sklenili, da bi ustanovili tudi aktive de-

lavcev po obratih. Potem smo se dogovorili, da bo sindikat vsak mesec sklical obratno konferenco, na kateri bodo delavci seznanjeni s porabo sredstev, osebnimi dohodki, stroški, prodajo, proizvodnjo. Vsak bo lahko vprašal vse, odgovorni pa bodo morali odgovoriti na vsako vprašanje.

— Kakšen je vpliv aktiva na enotnost ZK v posameznem podjetju in občini?

— Prav zdaj razmeroma uspešno utrjujejo enotnost ZK v ZKGP. Na enem naših sestankov pa smo ugotovili, da je treba v korist uspešnejše proizvodnje utrditi tudi enotnost ZK v ITASU.

J. PRIMC

Stane Kovačec: „Na našo pobudo bodo poenostavili tudi izdajanje gradbenih dovoljenj.“ (Foto: J. Primc)

Spomenik na Cvibelju v Žužemberku bo kmalu obnovljen. Upajo da vsaj do 15. julija, ko bodo v tem kraju slavili krajevni praznik. Pod večšimi rokavi strokovnjakov so se spet pokazala imena borcev, ki so žrtvovali življenja za svobodo. Te dni je spodnji del spomenika s spominskimi ploščami še vedno v opažu. Cvibelj je privlačna razgledna točka in ga tudi zategadelj šole rade obiskujejo. Na sliki: osnovnošolci s štajarskega pri spomeniku (Foto: I. Zoran)

ZA SKUPNO MIZO

Mitja Svab, direktor centra za raziskave pri republiškem svetu ZSS, je v soboto, 23. junija, na Otočcu vodil razgovor o izvajanju ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah, ki so se ga udeležili sindikalni delavci iz novomeške in sežanske občine. Gostje iz Sežane so po razgovoru obiskali Pleterje, Formo vivo in vinsko klet v Kostanjevici ter Bazo 20.

MIRNA PEČ:

Kmetje zaupajo živinorejskemu društvu

Pred letom ustanovljeno živinorejsko društvo za vzajemno pomoč v Mirni peči živi. Število članov so od lanskih 202 povečali na okoli 300, število zavarovane živine pa od 400 na 600. Alojz Jarc iz Ivanje vasi pravi, da je včlanjevanje tako dobro zlasti zato, ker so kmetje spoznali, da ni smoter društvenega delovanja le v tem, da je živina zavarovana, marveč tudi, da kmetje ohranijo živino zdravo.

Preventivo v društvu zelo poudarjajo, zato mislijo na vse. Jarc pravi: „Nobena vas na našem območju še nima pripomočkov za reševanje živine v nujnih primerih, tako imenovanih porodnih vrvi in trokarjev. Bilanca v društvu je ugodna, zato upam, da bomo to uspeli dati našim vasem vsaj do konca letošnjega leta.“

TOPLIŠKI REZERVISTI BODO RAZVILI PRAPOR

Na proslavi v počastitev dneva borcev bodo v Dolenjskih Toplicah 3. julija razvili prapor krajevene organizacije ZRVS. Pokroviteljica priziditve bo novomeška tovarna zdravil Krka. Spominske trakove bodo na prapor rezervistov pripelje nekatere krajevene in občinske družbenopolitične organizacije.

ŠMARJETA BREZ PROSLAVE?

Šmarješki mladinci bodo do 4. julija uredili partizanska grobišča v Šmarjeti in v Slapih. Proslave v počastitev dneva borcev pa, kot je slišati, v Šmarjeti ne pripravljajo.

Nova Novolesova tovarna plastificiranih iverk v Soteski je že dobila končno zunanjo podobo. Trenutno teko dela v notranjosti. Računajo, da bodo gradbena in obrtniška dela kmalu opravljena in da tudi z opremo ne bo zastojev. (Foto: I. Zoran)

Kamenčki za Rimski vrelec

Šmarješka šola sodeluje z Rimskimi Toplicami

Vseh 31 učencev, ki so letos v Šmarjeti obiskovali osmi razred, je izdelalo. Največ se jih je odločilo za uk, nekateri pa bodo šolanje nadaljevali v srednjih šolah.

To je samo drobec iz zanimivosti, ki jih je bilo v šmarješki osnovni šoli v pravkar končanem šolskem letu obilo. Ravnatelj Franc Zaman šteje med pomembne tudi sodelovanje z osnovno šolo v Rimskih Toplicah.

„S to šolo smo zelo dobro, naj rečem zglede sodelovali,“ pravi. „Pionirji so izmenjevali prispevke v šolskih glasilih: naši so objavljali v njihovem „Rimskem vrelcu“, njihovi pa v naših „Kamenčkih“. Paralelni razredi so si dopisovali. Poleg tega smo često nastopali skupaj na kulturnih in športnih prireditvah.“

Obiski so bili pogostni. Predstavniki šmarješke šole so se 9. junija udeležili v Rimskih Toplicah slavnosti ob podelitvi bralnih značk in prireditve ob dnevu šole.

„MI USTVARJAMO“

Pod tem naslovom so učenci osnovne šole Katja Rupena iz Novega mesta v petek, 22. junija, priredili akademijo. V dokaj domiselno zrežiranem programu so prikazali del svojih dejavnosti, ki jih gojijo v krožkih: literarnem, glasbenem, likovnem in folklornem. Akademijo so priredili kot samostojni prispevek k jugoslovanskim pionirskim igram „Lepta v ustvarjanju in radost v odkrivanju“. Istega dne so odprli tudi razstavo v prostorih šole. Naslednjega dne v soboto so program ponovili dne za svoje učence kot zaključno prireditev. Ob tej priložnosti je pisateljica Ela Peroci podelila bralne značke in Vegova priznanja.

PO 30 LETIH NA SUTJESKO

Osrednje proslave ob 30-letnici bojev na Sutjeski, ki bo 4. julija v Tjentištu, se bosta udeležila tudi Stane Mamič in Lazo Gogič iz Novega mesta. Oba sta sodelovala v znamenitih bojih na Sutjeski, pridružila pa se bosta ostalim udeležencem proslave iz Slovenije, ki bodo odšli na pot 2. julija iz Ljubljane.

„Še danes in nikoli več v taki stiski!“ so vzklikli v Dolenjskih Toplicah ob koncu pouka pravkar končanega šolskega leta. Zagotovila, da ne bo treba učencem in učiteljem nikoli več prestopiti praga stare šole, se ne izneverjajo. Novo šolo Pionir pospešeno gradi.

PETERICA V KRŠKEM

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Novem mestu je prejšnji teden razpravljalo o evidentiranju članov za novo vodstvo ter sprejelo načrt priprav za občni zbor, ki bo predvidoma oktobra. Na seji so izvolili tudi delegacijo za torkov zbor samoupravljalcev v Krškem. Delegacija so sestavljali: Janko Goleš iz Novolesa, Lojzka Potrč iz Laboda, Jože Kukec iz Podjetja za ptt promet, inž. Edo Frantar iz Pionirja in Slavka Saje iz vzgojno-varstvenega zavoda.

OBRAMBNI DAN V ŠMARJETI

Prvi obrambni dan na Šmarješki osnovni šoli prejšnji teden se je lepo posrečil. Ob „zračnem napadu“ so šolo izpraznili v dobri minuti, takoj nato so začele delovati ekipe prve pomoči in gasilcev, ki so jih v glavnem sestavljali učenci.

PODPORA TRŠKI GORI

„Ne smemo dovoliti, da bi na Trški gori vsakdo gradil vse in tako, kot mu pade na pamet,“ so odločni v krajevni skupnosti Otočec. Po načelu „Rešimo, kar se še rešiti da!“ zahtevajo, da ta znana vinska in turistična gorica ohrani vsaj vrh nespremenjen; če je treba kaj obnavljati, naj bo to v prvobitnem stilu, brez primesi „mestne“ arhitekture.

Predsednik turističnega društva Otočec - Šmarješka Toplice Tine Tomšič predlaga, da bi razpisali natečaj za tipске zidanice ali vikende, ki bi jih bilo dovoljeno postavljati na vinskih gorah in drugih turistično privlačnih gričih. Tako bi okoliške, za gradnjo zidanic ali vikendov zanimive vzpetine že vnaprej zavarovali pred zmešnjavo stilov in divjo gradnjo.

Tine Tomšič: predlog za izgon nereda iz turističnih gor

NOVO MESTO: 2. JULIJA IMENOVANJE „GLAVNEGA“

Občinska konferenca Socialistične zveze v Novem mestu bo na seji v ponedeljek, 2. julija, imenovala novega glavnega in odgovornega urednika Dolenjskega lista. Za to delovno mesto je predlagan novinar Marjan Legan. Na seji bodo razpravljali tudi o organiziranosti Socialistične zveze v novomeški občini, od krajevnih organizacij do občinske konference. Dogovorili se bodo tudi za javno razpravo o novi ustavi.

Novomeška kronika

NOVO NA JEZU - Slabo vreme konec tedna je malo zadržalo graditelje na jezcu, katerega levi del že dobiva dokončno podobo. Zbijanje pilotov poteka zdaj na desni strani. Preskrba z materialom je dobra, čeprav bi potrebovali nekaj kvalitetnejšega lesa in nekaj šestmetrskih pilotov za sredino jezca, ki je bila najšibkejša točka starega.

RAZTAVA - Učenci novomeške posebne osnovne šole v Kristanovi 60 so pripravili razstavo svojih del. Razstava bo odprta do 25. junija.

TRGOVINA JE TRGOVINA - Kdor bi morda želel v Novem mestu kupiti katero od osrednjih slovenskih revij (Sodobnost, Problemi), se lahko obrne pod nosom. V edini novomeški knjigarni ni nobene mogoče dobiti, čeprav je dobro založena s tujimi revijami, na katerih se smehljajo bolj ali manj „odkritosrčne“ lepoticke. Pravijo, da literarne revije ljudi ne zanimajo.

TRŽNICA - Kljub dežju je bila petkova tržnica dobro založena. Cene: solata 2, češnje 8 - 10, čebula 2, jajca 1,20, borovnice 6, bruske 12 - 14, krompir 6,50 dinarjev. Na prodaj so bili tudi že prvi jurčki. Štiri manjše gobice je prodajalka ponujala za 10 din.

SMRTI - Umrja je Frančiška Foršček, gospodinja iz Vrha pri Ljubnem, v 83. letu starosti.

ROJSTVA: - Rodili sta: Marija Luštek iz Kristanove 28 - dečka in Gabrijela Babič, Nad mlina 44 - deklico.

Ena gospa je rekla, da se je kar pomladila, odkar na cesti odskakuje pred motorčki nadobudnih mladih dirkačev.

PROSTA UČNA MESTA

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA, NAGRAJEVANJE
IN KADROVSKE ZADEVE ZDRAVILIŠČA ČATEŠKE
TOPLICE
TOZD Emone Ljubljana
Čatež ob Savi

razpisuje še nekaj prostih učnih mest za izučitev poklica:

- NATAKAR
- KU HAR
- SLAŠČIČAR

Kandidati, ki so z uspehom končali obvezno osemletno šolo,
naj prošnje s priloženim zaključnim spričevalom osmega
razreda osnovne šole pošljejo na naslov:

Zdravilišče Čateške Toplice – TOZD Emone Ljubljana –
Čatež ob Savi 73, Brežice.

ČEVLJARSKE PREŠIVALKE!

Čevljarstvo podjetje

BOR DOLENJSKE TOPLICE

potrebuje:

- KVALIFICIRANE ALI PRIUČENE ČEVLJARSKE
PREŠIVALKE,
- NK DELAVKE ZA POMOŽNA DELA V ŠIVALNICI IN
- 10 VAJENK ZA POKLIC „PREŠIVALKA GORNJIH
DELOV“.

Prošnje za sprejem pošljite na upravo podjetja zaželeno pa
je, da se zglasite osebno.

ELEKTROTEHNA

trgovsko uvozno in izvozno podjetje z elektrotehničnim
materialom
Ljubljana Titova 51, zaposli

v prodajalni KRŠKO

2 PRODAJALCA TEHNIČNE STROKE Z USTREZNO
PRAKSO

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe komisiji DS za
delovna razmerja, Ljubljana, Titova 51.
Razpis velja 15 dni od dneva objave.

ZA DIMNIKARJE!

V uk za dimnikarje sprejmemo več fantov. Imeti morajo
najmanj 6 razredov osnovne šole, biti morajo zdravi in
fizično močni. Oskrba je v internatu, ki ga plača podjetje.

Sprejmemo tudi več KVALIFICIRANIH
DIMNIKARJEV-POMOČNIKOV. Ležišča zagotovljena.

Prošnje pošljite na podj. „Dimnik“, Ljubljana, Prešernova
36/a.

KNJIGOTISK

tiskarna — knjigovoznica — kartonaža
Novo mesto

vabi k sodelovanju:

Tehnični vodja

grafična tehniška šola z 2 leti prakse ali
industrijska grafična šola s 5 let prakse
na enakem ali podobnem delovnem mestu

Ročni stavec

industrijska grafična šola s 5 let prakse

Knjigotiskar

industrijska grafična šola s 5 let prakse

Več učencev

z uspešno dokončano osnovno šolo
za poklice ročni stavec, knjigotiskar, ofset tiskar,
montažist, kartonažer

Ponudbe z dokazili in življenjepisom pošljite na
upravo podjetja.

OBISČITE BLAGOVNICO
V TREBNJEM!

V oddelkih TEKSTIL, POHIŠTVO,
TEHNIČNO BLAGO IN ŽELEZNINA nudimo
veliko izbiri vsakovrstnega blaga.
Zlasti opozarjamo na izbiro gradbenega mate-
riala, saj imamo prav vse, kar potrebujete za
gradnjo hiše. Blagovnica je odprta od 7. do 12.
in od 14. do 17. ure.

TOZD TREBNJE
GRADIŠČE

PETROL

Trgovsko podjetje PETROL Ljubljana
poslovna enota BREŽICE

RAZGLAŠA PROSTO DELOVNO MESTO PRODAJALCA
NA BENCINSKEM SERVISU V NOvem MESTU II

Pogoji: končana osemletka
odslužen vojaški rok
prednost imajo trgovski delavci

in prosto delovno mesto snažilke na bencinskem servisu v
NOvem MESTU II.

Poseben pogoj za obe mesti je 6-mesečno poskusno delo.
Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom
pošljite v 10 dneh od dneva objave navedeni poslovni enoti.

NOVO

ODPRTA JE PRODAJALNA GRADBENEGA MATERIA-
LA V KRŠKEM (na ležarinskem prostoru pri žel. postaji). V
SPECIALIZIRANI PRODAJALNI VAM NUDIMO PRAV
VSE, KAR POTREBUJETE PRI GRADNJI HIŠE.

ZA OBISK IN NAKUP SE PRIPOROČA
TRGOVSKO PODJETJE
PRESKRBA KRŠKO

POSLOVNI PROSTOR

DOM JLA NOVO MESTO

izda po pogodbi v najem

POSLOVNI PROSTOR,

primeren za gostinski lokal
(bife z dvema priročnima
shrambama in manjšo
dvorano) v pritličju.

Informacije lahko dobite
osebno v Domu JLA Novo
mesto
ali po telefonu 21-455.

Oglas velja do 11. julija 1973.

vic do vica brunarica

Rejci perutnine!

V valilnici v Naklem pri
Kranju lahko kupite 2 – 3
mesece stare jarčke različnih
pasem.

Poslujemo vsak dan
od 6 – 14 ure, ob sredah pa
do 18 ure.

ZA NATAKARJA ALI KU HARJA!

GOSTINSKO PODJETJE
„FIGOVEC“
LJUBLJANA
OB LJUBLJANICI 24 – KODELJEVO

SPREJME V UČNO RAZMERJE
ZA ŠOLSKO LETO 1973/74

4 UČENCE ZA POKLIC NATAKAR,
4 UČENCE ZA POKLIC KU HAR

POGOJI ZA SPREJEM:

- uspešno dokončana osemletka,
- dobro zdravstveno stanje,
- zaželeno je, da so kandidati moškega spola.

PODJETJE NUDI:

- vajeniško nagrado: za I letnik 150.– din, za II. letnik
200.– din, za III. letnik 300.– din.
- brezplačno stanovanje v internatu
- delovno obleko
- brezplačno hrano.

Kandidati naj prošnje pošljejo na upravo podjetja. Razpis
velja do zasedbe učnih mest. Zadnji rok za prijavo pa je 15
dni po objavi v časopisu.

PROSTA UČNA MESTA ZA ELEKTRIČARJE!

OZP Elektro Ljubljana
PE Novo mesto

ponovno razglša 6 prostih učnih mest za šolanje na Elektro-
gospodarski šoli v Mariboru za poklic

ELEKTROMONTER

Pogoji za sprejem so bili objavljeni v Dolenjskem listu dne
26. 4. 1973.

Podjetje nudi štipendijo, ki v nobenem primeru ni nižja kot
znašajo stroški internata.

oglašujte v DL!

AVTOMOBILI NA KREDIT

● ZASTAVA – OM 635

- nosilnost 3500 kg
- maksimalna hitrost 94 km/h pri polni obremenitvi
- poraba goriva 12 – 13 l/100 km
- tovarniška cena 144.600,00 din

● ZASTAVA – OM 640

- nosilnost 4000 kg
- maksimalna hitrost 83 km/h pri polni obremenitvi
- poraba goriva 13 – 14 l/100 km
- tovarniška cena 152.162,60 din

VELIKE TRANSPORTNE MOŽNOSTI, UDOBNOŠT, KAKOVOST IN TRADICIJA
OMOVH KAMINOV

DOBAVA TAKOJ!
50 % KREDITA ZA DOBO DVEH LET

NA ZALOGI IMAMO IN TAKOJ DOBAVIMO:

- Zastava 750 KOMBI, cena 35.589,00 din, kredit 75 % na 30 mesecev
- Zastava 750 FURGON, cena 32.442,00 din, kredit 75 % na 30 mesecev
- Zastava 1300 KOMBI, cena 46.820,00 din, kredit 50 % na 2 leti
- Zastava 1300 FURGON, cena 39.834,00 din, kredit 50 % na 2 leti
- Zastava 1300 TR, cena 38.500,00 din, kredit 50 % na 2 leti
- Zastava 620 KAMION, cena 48.545,00 din, kredit 50 % na 2 leti

KOMPLETNI ASORTIMAN OSEBNIH AVTOMOBILOV IZ PROGRAMA ZASTAVA TUDI
NA POTROŠNIŠKE KREDITE

NOVO

POSEBEJ OBVEŠČAMO PREBIVALCE IN ZAPOSLENE NA OBMOČJU OBČINE KRŠKO,
DA SPREJEMA NAROČILA IN ODOBRAVA POTROŠNIŠKE KREDITE ZA OSEBNE
AVTOMOBILE TUDI NAŠA PRODAJALNA – NOVOTEHNA V KRŠKEM

VSE INFORMACIJE PRI

NOVOTEHNI

Novo mesto, tel. 21-737
interna 13
Krško, tel. 71-239

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 29. junija - Peter
Sobota, 30. junija - Emilijana
Nedelja, 1. julija - Julij
Ponedeljek, 2. julija - Marija
Torek, 3. julija - Nada
Sreda, 4. julija - Dan borca
Četrtek, 5. julija - Cirila

KINIO

BREŽICE: 29. in 30. 6. ameriški barvni film „Kako reči svoji hčerki“
BREŠTANICA: 30. 6. in 1. 7. francoski barvni film „Zandar gre v pokoj“
CRNOMELJ: 29. 6. francoski barvni film „Kako, kdaj in s kom“
1. 7. ameriški barvni film „Bilo je nekoč na divjem zahodu“
4. 7. francoski barvni film „Borsalino“
KRŠKO: 30. 6. in 1. 7. ameriški

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEM dimnikarskega vajenca s šestimi razredi osnovne šole. Preskrba v hiši. Jože Primc, dimnikarstvo, Crnomelj.
NUJNO POTREBUJEMO natakari- co (lahko je priučena) za delo v gostilni na Jadranu. Stanovanje in hrana zagotovljena. Plača dobra in po dogovoru. Potne stroške povrnemo. Resne ponudbe pošljite na naslov: Gostilna ART, 51270 Senj.

ZA VARSTVO DVEH OTROK (8 in 21 mesecev) v okolici Novega mesta iščem starejšo žensko. Naslov v upravi lista (1591/73).

FRIZERSKO POMOČNICO sprejme Franja Uhl, Koštialova 8, Novo mesto.

V UK sprejemam več učencev za soboslikarsko in plesarsko stroko. Nagrada in drugo po dogovoru. Ivan Bobič, Irča vas 65, Novo mesto.

IŠČEM vajenca za avtoličarsko stroko. Avtoličarstvo Zeljko Ključarič, Brežice, Pod obeliskom 10 b, telefon 72-403.

NATAKARICO mlajšo, lahko priučeno, za bife, sprejemamo takoj. Hrana in stanovanje preskrbljena. Ob nedeljah in praznikih prosto. Malnerič, Kajuhova 18, Ljubljana.

VZAMEM dve vajenki šivilsko-krojarske stroke. Naslov v upravi lista (1643/73).

STANOVANJA

ODDAM opremljeno sobo in prodam klavirsko harmoniko. Naslov v upravi lista (1609/73).

V NOVEM MESTU oddam veliko prazno sobo. Plačilo vnaprej, po dogovoru. Naslov v upravi lista (1639/73).

Motorna vozila

PRODAM FIAT 750 po zelo ugodni ceni. Anica Kocjan, Ljubljanska 14, Novo mesto.

PRODAM FIAT 750, letnik 1966, v dobrem stanju. Oglej vsak dan, razen nedelje, od 16. ure dalje. Stane Zlobec, Zagrebška 14, Novo mesto.

PRODAM FIAT 1300, dobro ohranjen. Košar, Taborniška 16, Sevnica.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1971, in les za ostreje. Udovič, Cegelnica 22, Novo mesto.

PRODAM ali zamenjam za fiat 750 kombi IMV, Pavlin, Zagrebška 14, Novo mesto.

PRODAM starejši kombi WV. Informacije: Mestne njive 14, po 18. uri.

PRODAM FIAT 1100 R, letnik 1969, odlično ohranjen, ali zamenjam za fiat 750-starejši. Hrovatič, Stranska vas 1, Novo mesto.

PRODAM FIČKA po ugodni ceni. Jandrič, Zagrebška 8, Novo mesto.

ZELO POCENI PRODAM kombi IMV 1000 v voznem stanju, letnik 1964, registriran za leto 1973. Franc Kren, Vavta vas 10, Straža.

UGODNO PRODAM fiat 750 z radioparatom Grundig. Oglej v soboto in nedeljo pri Pavšelj, Dobravica 5, Sentejmerje.

MOPED T 12 prodam. S. Serčelj, Pot na Gorjance 3 (Zabja vas), Novo mesto.

barvni film „Joe - tudi to je Amerika“.

KOSTANJEVICA: 30. 6. francoski barvni film „Dovoljenje za ubijanje“.

METLIKA: 29. 6. in 1. 7. ameriški barvni film „Seksuhalno osvobodjenje“.

MIRNA: 30. 6. in 1. 7. „Serif v New Yorku“.

MOKRONOG: 30. 6. in 1. 7. francoski barvni film „Srečni dobitnik“.

NOVO MESTO: Od 29. 6. do 2. 7. ameriški barvni film „Avto smrti“.

SEVNICA: 30. 6. in 1. 7. nemški film „Hotel z rdečo lučjo“.

RIBNICA: 30. 6. in 1. 7. francoski barvni film „In ne vpelji me v skušnjavo“.

SENTJERNEJ: 30. 6. in 1. 7. „Smrt trka dvakrat“.

TREBNJE: 30. 6. in 1. 7. italijanski barvni kavbojski film „Za sedem kavbojev sedem žensk“.

POCENI PRODAM dobro ohranjen motor Galeb Tomos 150 ccm. Hren, Struge na Dol.

UGODNO PRODAM avto zastava 750, star leto in pol, svetlo sive barve, lepo ohranjen in v brezhibnem stanju. Majda Furlan, C. kom. Staneta 20, Novo mesto, telefon 21-396.

UGODNO PRODAM osebni avto škoda 1000 MB. Dr. Božo Oblak, Glavni trg 31, Novo mesto.

PRODAM lesen čoln na Krki. Naslov v upravi lista (1611/73).

PRODAM hidrofor z vsemi priključki. Franc Šinkovec, Mokro polje 19, Sentejmerje.

PRODAM dele za IMV 1000 kombi, diferencial, ventilator in pol osi. Naslov v upravi lista (1574/73).

PRODAM po ugodni ceni skoraj nove grablje Sonce na tri okna. Anton Vidmar, Škrančev 7, Novo mesto.

PRODAM garažo na Mestnih njivah. Franc Župančič, Mestne njive blok 3, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno kopalno kad in peč. Naslov v upravi lista (1583/73).

PRODAM malo rabljen italijanski športni voziček (sedež za v avto). Informacije na telefon 22-236, popoldne.

PRODAM kosilnico Minipadano z žetveno napravo, v zelo dobrem stanju. Povše, Goriška vas 1, Mirna peč.

PRODAM šest let starega konja. Smolenja vas 38, Novo mesto.

PRODAM garažo v Kristanovi. Naslov v upravi lista (1589/73).

PRODAM pomivalno mizo (80 cm). Lenče Josifova, Bršlin 45, Novo mesto.

PRODAM podpornike in bankine ter nekaj desk. Naslov v upravi lista (1593/73).

PRODAM po ugodni ceni dobro ohranjeno spalnico in dnevno sobo. Zmavc, Kristanova 12, Novo mesto.

KRAJEVNA SKUPNOST Birčna vas, Novo mesto, prodaja drobilnik za kamen. Drobilnik je v uporabi v dobrem stanju. Oglej vsak dan od 8. do 12. ure na Ruperč vrhu.

PRODAM mlatilnico znamke KOEDEL-BOEHM, primerno za skupno obdelavo. Jože Ferlic, Draga 10, Medvode.

PRODAM staro spalnico z novimi žimnicami. Zagrebška 7/1, Novo mesto.

PRODAM kombiniran otroški voziček in enoredni pletilni stroj. Naslov v upravi lista (1626/73).

PRODAM zidano garažo z gradbenim dovoljenjem na Ragoški ulici. Informacije popoldne. Milena Knoll, Ragoška 29, Novo mesto.

PRODAM 7 let starega, težkega konja-samca. Gotna vas 27, Novo mesto.

PRODAM malo rabljena dvodelna in tridelna okna. Ivan Bukovec, Šmihel 64, Novo mesto.

PRODAM kosilnico znamke Agrisa v dobrem stanju. Janez Mate, Gor. Podpoljane 7, 61316 Ortnik.

POGREBNI ZAVOD Škofljica prodaja dobro ohranjen mrljiški gumi voz.

PRODAM suhe smrekove deske, 5 cm. Naslov v upravi lista (1641/73).

KUPIM del motorja (glavo) za škoda MB 1000. Informacije po telefonu 21-513.

PRODAM tako vseljivo enonadstropno hišo z 800 m² vrta - predel Mestne njive, Cankarjeva 34. Podrobne informacije 4. julija na kraju samem od 11. do 16. ure.

PRODAM tako vseljivo večje gospodarsko poslopje. Florjančič, Brežice, Kolodvor, telefon 72-108.

V ZGORNJI POHANCI pri Brežicah prodam parcelo od 100 do 200 m². Na parceli je vodovod in elektrika ter meji na cesti. Naslov v upravi lista (1600/73).

DVE ZAZIDLJIVI parceli v najbližji okolici Kostanjevice prodam. Ponudbe na upravo Dolenjskega lista (1607/73).

PRODAM obnovljeno montažno hišo z vratom - stanovanje opremljeno in takoj vseljivo. Cena ugodna. Videm-Krško, Erjavčeva 1. Informacije: Stefan Pavlič, 8 Muenchen 2, Kapuzinerstr 13/1 ali oglej pri Albinu Gabriču, Dobrova 5, 68283 Blanca.

V NOVEM MESTU prodam hišo z garažo in vratom. Naslov v upravi lista (1640/73).

PRODAM tako vseljivo večje gospodarsko poslopje. Florjančič, Brežice, Kolodvor, telefon 72-108.

V ZGORNJI POHANCI pri Brežicah prodam parcelo od 100 do 200 m². Na parceli je vodovod in elektrika ter meji na cesti. Naslov v upravi lista (1600/73).

DVE ZAZIDLJIVI parceli v najbližji okolici Kostanjevice prodam. Ponudbe na upravo Dolenjskega lista (1607/73).

PRODAM obnovljeno montažno hišo z vratom - stanovanje opremljeno in takoj vseljivo. Cena ugodna. Videm-Krško, Erjavčeva 1. Informacije: Stefan Pavlič, 8 Muenchen 2, Kapuzinerstr 13/1 ali oglej pri Albinu Gabriču, Dobrova 5, 68283 Blanca.

V NOVEM MESTU prodam hišo z garažo in vratom. Naslov v upravi lista (1640/73).

POSEST

SADOVNJAK v velikosti 52 a, ležeč ob cesti v Belo cerkev, prodam najboljšemu ponudniku. Marija Keršič, Bela cerkev 7.

PRODAM parcelo za vinograd in vikend na lepem kraju na Trški gori pri Karlovcih. Dostop z avtom. Naslov v upravi lista (1577/73).

PO UGODNI CENI prodam posestvo s hišo in kmečkimi poslojji. Alojz Koklič, Zaloviče 29, Smarješke Toplice.

PRODAM takoj vseljivo enonadstropno hišo z 800 m² vrta - predel Mestne njive, Cankarjeva 34. Podrobne informacije 4. julija na kraju samem od 11. do 16. ure.

PRODAM tako vseljivo večje gospodarsko poslopje. Florjančič, Brežice, Kolodvor, telefon 72-108.

V ZGORNJI POHANCI pri Brežicah prodam parcelo od 100 do 200 m². Na parceli je vodovod in elektrika ter meji na cesti. Naslov v upravi lista (1600/73).

DVE ZAZIDLJIVI parceli v najbližji okolici Kostanjevice prodam. Ponudbe na upravo Dolenjskega lista (1607/73).

PRODAM obnovljeno montažno hišo z vratom - stanovanje opremljeno in takoj vseljivo. Cena ugodna. Videm-Krško, Erjavčeva 1. Informacije: Stefan Pavlič, 8 Muenchen 2, Kapuzinerstr 13/1 ali oglej pri Albinu Gabriču, Dobrova 5, 68283 Blanca.

V NOVEM MESTU prodam hišo z garažo in vratom. Naslov v upravi lista (1640/73).

PRODAM tako vseljivo večje gospodarsko poslopje. Florjančič, Brežice, Kolodvor, telefon 72-108.

V ZGORNJI POHANCI pri Brežicah prodam parcelo od 100 do 200 m². Na parceli je vodovod in elektrika ter meji na cesti. Naslov v upravi lista (1600/73).

DVE ZAZIDLJIVI parceli v najbližji okolici Kostanjevice prodam. Ponudbe na upravo Dolenjskega lista (1607/73).

PRODAM obnovljeno montažno hišo z vratom - stanovanje opremljeno in takoj vseljivo. Cena ugodna. Videm-Krško, Erjavčeva 1. Informacije: Stefan Pavlič, 8 Muenchen 2, Kapuzinerstr 13/1 ali oglej pri Albinu Gabriču, Dobrova 5, 68283 Blanca.

V NOVEM MESTU prodam hišo z garažo in vratom. Naslov v upravi lista (1640/73).

RAZNO

IŠČEM inštruktorja matematike za 1. letnik vajeenske šole. Naslov v upravi lista (1614/73).

VDOVEC brez otrok, star 70 let, z lepo pokojnino, se želi poročiti z vdovo brez otrok, staro do 65 let, dobro gospodinjico, z lastnim stanovanjem. Ponudbe pod „LEPŠE ŽIVLJENJE“.

POROČNI PRSTANI! - Če želite osrečiti in razveseliti svoje dekle, ženo ali nevesto, ji kupite lep prstan! Dobite ga pri Otmarju Zidariču, zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ODSTOPIM vrstni red za opeko BH 4 in monto po tovarniški ceni. Naslov v upravi lista (1634/73).

GRADBENI KREDIT nudim v zameno za gotovino. Dam nagrado. Naslov v upravi lista (1627/73).

PREVZAMEM KMETIJO pod pogojem, da oskrbujem enega ali dva starejša človeka. Naslov v upravi lista (1637/73).

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

IVANA VRANEŠIČA iz Tribuč 20

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom in znancem, ki so z nami sočustvovali in pokojnika v tako velikem številu spremili k večnemu počitku ter njegov grob prekrili s cvetjem. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom za pomoč, kaplanu iz Crnomlja za opravljeni obred, delovnim kolektivom Kovinar, Begrad in Beti iz Crnomlja, ZB in GD Tribuč za podarjene vence. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Zalujoči: žena Ana, sin Jože, hčerka Zdenka z družino, zet Jože s hčerkama in drugo sorodstvo

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata, tasta in strica

JANEZA KLUNA z mlake pri Kočevju

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, vašanom, prijateljem in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali in nam stali ob strani v najtežjih trenutkih, darovali pokojniku vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna zahvala podjetju Rudnik iz Kočevja, godbenikom, podjetju Avto in Tekstilana, društvu upokojencev, gasilskemu društvu Stara cerkev, govornikom tov. Kužniku in Figarju ter župniku za poslovilne besede. Vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, še enkrat hvala.

Zalujoči: žena Marija, sin Jože in hčerka Silva z družinoma

Ob boleči izgubi naše ljubljene žene, mame in sestere

JOŽEFE MURENC-CVET iz Zg. Vodla pri Trzišču

se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje in nas tolažili v težkih trenutkih. Iskrena hvala vašanom za nesebično pomoč, kakor tudi vsem, ki ste nam ob teži izgubi pomagali.

Zalujoči: mož Jože, sin Lojze z ženo Marto in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

TEREZIJE KOTAR iz Jordan kala

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali pokojnici vence in cvetje ter jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujem sosedom, ki so ji stali ob strani v njenih zadnjih trenutkih življenja in ji lajšali trpljenje, župniku za opravljeni obred in kolektivoma podjetja TRIMO Trebnje in IMV Crnomelj za podarjene vence. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Zalujoči: sinova Lojze in Franc, hčerke Rezka, Mici, Ani in Jelka z družinami

Ob nenadni in težki izgubi našega ljubelega moža, očeta, brata, strica in svaka

BOGDANA KOZOLETA z Veliškega Kamna

se globoko potrti od žalosti zahvaljujem vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Najtoplejša hvala vam, ki ste ga tako številno spremljali na zadnji poti, senovski godbi in oktetu, šolskemu pevskemu zboru iz Koprivnice ter vsem za dostojni prispevek k pogrebnim svečanostim. Iskrena hvala govornikom za lepe poslovilne besede in izraze sožalja ter župniku Gabrielu za mašo in pogrebno svečanost, gasilskemu društvu Veliki Kamen za organizacijo in nošenje pokojnika ter diaakom in razredniku II. a razreda strojne TSS Krško za udeležbo na pogrebu. Posebno se zahvaljujem za vso pomoč obratu Metalne in dr. Ladiki za ves trud in hitro intervencijo. Iz globočin naših potrtih src se z iskreno hvaležnostjo zahvaljujem nad vse dobrim, zlata vrednim sosedom za vso neprecenljivo pomoč, ki so nam jo nudili. Še enkrat vsem, tudi neomenjenim, najlepša hvala.

Zalujoči: žena Ivanka, sinova Vito in Tinča, bratje in sestere ter drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata

FRANCA NAGLJA iz Vel. Bučne vasi št. 1

Ob prerani izgubi naše ljubljene žene, mame in sestere

JOŽEFE MURENC-CVET iz Zg. Vodla pri Trzišču

se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje in nas tolažili v težkih trenutkih. Iskrena hvala vašanom za nesebično pomoč, kakor tudi vsem, ki ste nam ob teži izgubi pomagali.

Zalujoči: mož Jože, sin Lojze z ženo Marto in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

TEREZIJE KOTAR iz Jordan kala

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali pokojnici vence in cvetje ter jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujem sosedom, ki so ji stali ob strani v njenih zadnjih trenutkih življenja in ji lajšali trpljenje, župniku za opravljeni obred in kolektivoma podjetja TRIMO Trebnje in IMV Crnomelj za podarjene vence. Še enkrat hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Zalujoči: sinova Lojze in Franc, hčerke Rezka, Mici, Ani in Jelka z družinami

Ob nenadni in težki izgubi našega ljubelega moža, očeta, brata, strica in svaka

BOGDANA KOZOLETA z Veliškega Kamna

se globoko potrti od žalosti zahvaljujem vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Najtoplejša hvala vam, ki ste ga tako številno spremljali na zadnji poti, senovski godbi in oktetu, šolskemu pevskemu zboru iz Koprivnice ter vsem za dostojni prispevek k pogrebnim svečanostim. Iskrena hvala govornikom za lepe poslovilne besede in izraze sožalja ter župniku Gabrielu za mašo in pogrebno svečanost, gasilskemu društvu Veliki Kamen za organizacijo in nošenje pokojnika ter diaakom in razredniku II. a razreda strojne TSS Krško za udeležbo na pogrebu. Posebno se zahvaljujem za vso pomoč obratu Metalne in dr. Ladiki za ves trud in hitro intervencijo. Iz globočin naših potrtih src se z iskreno hvaležnostjo zahvaljujem nad vse dobrim, zlata vrednim sosedom za vso neprecenljivo pomoč, ki so nam jo nudili. Še enkrat vsem, tudi neomenjenim, najlepša hvala.

Zalujoči: žena Ivanka, sinova Vito in Tinča, bratje in sestere ter drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

Zalujoči: žena Helena, otroci z družinami, sestere in brat

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

Zalujoči: žena Helena, otroci z družinami, sestere in brat

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

Zalujoči: žena Helena, otroci z družinami, sestere in brat

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

Zalujoči: žena Helena, otroci z družinami, sestere in brat

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

Zalujoči: žena Helena, otroci z družinami, sestere in brat

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA TOMAŽIČA z Otavnika

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in znancem, podjetjem Labod Novo mesto, Metalka Ljubljana, Pletenina Ljubljana, Livarsko podjetje Škofljica, ki so pokojniku darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Iskrena hvala dr. Levstiku in sestri Slapšakovi, ZB Sevnica, SZDL Trzišče, govorniku za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so z nami sočustvovali.

VAŠ PRAVI KORAK JE KORAK DO

DOLENJSKE BANKE IN HRANILNICE v Novem mestu

in poslovnih enot v Krškem, Metliki, Novem mestu, Trebnjem in na Mirni

- KJER ZBRAJO HRANILNE VLOGE IN JIH OBREŠTUJEJO OD 7,5 DO 10-ODST.
- VODIJO ŽIRO RAČUNE IN DEVIZNE RAČUNE OBČANOV
- OPRAVLJAJO DEVIZNO-VALUTNE POSLE IN ODKUP TER PRODAJO DEVIZ
- DAJEJO KREDITE ZA STANOVANJSKO GRADNJO, POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA, OBRTI IN TURIZMA NA PODLAGI NAMENSKEGA VARČEVANJA
- ODOBRAVAJO KRATKOROČNE IN DOLGOROČNE KREDITE
- OPRAVLJAJO VSE DRUGE BANČNE POSLE

ZAUPAJTE DBH SVOJE DENARNE ZADEVE, SAJ JE TO VAŠA BANKA.

čestitamo za praznik krškega

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Posan glasbeni spored ob 4.30 od 8.00.

CETRTEK, 28. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.20 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Ivan Kranjc: O načrtnem prevažanju čebel na pašo. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Mehurčki“. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.35 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Za ljubitelje jazzja.

PETEK, 29. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.40 Glasovi v ritmu. 10.20 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Tone Zafošnik: Značilnosti lanske vinske letine. 12.40 Z domačimi ansambli. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.35 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.10 Iz domačega repertoarja Slovenske filharmonije. 18.15 „Signal“. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Valterja Skoka. 20.00 Naj narodi pojo - 13. oddaja. 20.30 „Top-pops 13“. 21.15 Oddaja o morju in pomorskih. 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 30. JUNIJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.20 Kličemo letovišče. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Štefan Dragošič: V kooperaciji se kmetije lahko usmerijo v pritanje mlade govede. 12.40 Čez travnike zelene. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.10 Glasbena medigra. 18.15 Dobimo se ob isti uri. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.00 Zabavna radijska igra - Marjan Marinc: „Nevidna smrt“. 22.20 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 1. JULIJA: 4.30 - 8.00 DOBR O JUTRO! 8.05 Radijska igra za otroke - Vojislav Stanojevič: „Vesoljski gusarji“. 9.05 Koncert iz naših krajev. 10.05 Še pomnite, tovariši... Pred dnevom borca. 10.25 Pesmi boja in dela. 10.45 - 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - vmes ob 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 13.30 Nedeljska reportaža. 13.50 Z domačimi ansambli. 14.30 Trinaosredna tega tedna - Lukian: Operne melodije. 16.00 Radijska igra - Odd Seler: „Potovanje v Ameriko“. 17.05 - 19.00 Nedeljsko športno popoldne. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana.

PONEDELJEK, 2. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.20 Pojemo in gramoz za vas, otroci! 10.20 Za vsakogar nekaj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Jože Kregar: Vrt v juliju. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.15

Pihalne godbe na koncertnem odru. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Dobri znanci. 20.00 Stereofonski operni koncert. 22.15 Zaplešite z nami.

TOREK, 3. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.20 Otroške igre. 10.20 Poletna potepanja. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Štefan Erjavec: Ali se splača sejati proso po strnišču tudi za zmrje. 12.40 Poje moški zbor Grafika. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Na poti s kitaro“. 16.00 „Vrtljak“. 18.15 V torek na svidenju! 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s triom Janeza Goršiča. 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev. 20.30 Radijska igra - Saša Vuga: Steza do polnoči. 22.15 Od popevke do popevke.

SREDA, 4. JULIJA: 8.05 Šest republik v Podlehniku pri Ptujju. 10.30 Pesmi boja. 11.20 „Njegovo ime je legenda...“. 12.10 Šumijo gozdovi domači... 14.05 Z našimi

opernimi pevci. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.05 Zvone Kržišnik: Misli ob slovenski popevki 73. 16.00 „Loto vrtljak“. 17.05 Popoldanski ples. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana v stereo studiu. 22.15 Revija popevke.

CETRTEK, 5. JULIJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.20 Urednikov dnevnik. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Jelka Hočevar: Zatiranje plevela v vrtninah. 12.40 Skladbe Blaža Arniča in Marijana Lipovška. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Popoldne za mladi svet. 15.30 Glasbeni intermezzo. 17.10 Koncert po željah poslušalcev. 18.35 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer - Ob 80. letnici Miroslava Krležje. 22.15 Za ljubitelje jazzja.

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 28. JUNIJA: 15.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg) - 17.45 Veliki in majhni - oddaja TV Zagreb (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Tišina na sporedu je nemi film (Lj) - 18.55 Neznani letišči predmeti - serijski barvni film (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Kam in kako na oddih (Lj) - 20.40 Četrtekovi razgledi (Lj) - 21.30 A. P. Čehov: Konec življenja - nadaljevanje in moje barvne serije (Lj) - 22.20 Poročila (Lj) - 22.25 Rokomet Jugoslavija: NDR - posnetek (Lj)

PETEK, 29. JUNIJA: 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg) - 17.35 Mladinski festival v Celju (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Risanka (Lj) - 18.40 Cesta in mi: Kolesarji v prometu (Lj) - 18.50 Pet minut za boljši jezik (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Kratek film (Lj) - 19.15 Naš ekran (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 in TV barometer (Lj) - 20.35 Iz zakladnice svetovne književnosti: Di Lampedusa: Gepard - italijanski film (Lj) - 23.00 Poročila (Lj)

SOBOTA, 30. JUNIJA: 15.15 Kolesarske dirke po Jugoslaviji (Bg) - 16.45 Rokomet Jugoslavija: SZ - prenos (Sk) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Nevidni bataljon (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 in TV barometer (Lj) - 20.30 Melodije Istre in Kvarnerja - prenos iz Pazina (Zg) - 21.40 Junaki cirkuške arene (Lj) - 22.10 Šerif v New Yorku - serijski film (Lj) - 23.00 TV kazipot (Lj) - 23.20 Poročila (Lj)

NEDELJA, 1. JULIJA: 9.00 Neznani letišči predmeti - serijski barvni film (Lj) - 9.55 Po domače z oktetom Galus - barvna odaja (Lj)

- 10.25 Proslava ob obletnici kmečkih puntov - prenos iz Kostanjevice (Lj) - 11.50 Otroška matineja: Mačkon in njegov trop. Pustite jih živeti - barvna film (Lj) - 12.45 Poročila (Lj) - Video kasete: 1. oddaja: One in oni (Lj) - 22.10 Poročila (Lj) in zemlja, Na poti po Istri, Za konec tedna (Lj) - 18.20 Poročila (Lj) - 18.25 Janošek - 1. del slovaškega filma (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.30 3-2-1 in TV barometer (Lj) - 20.35 Samo pesem - glasbena oddaja (Bg) - 21.20 Dobre stare melodije (Zg) - 21.35 Športni pregled (JRT) - 22.05 Poročila (Lj)

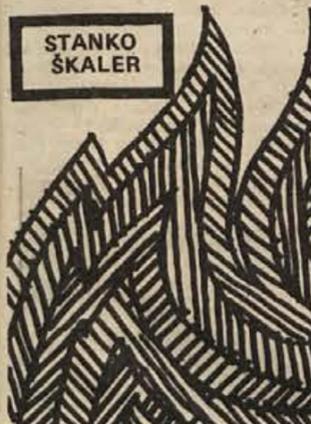
PONEDELJEK, 2. JULIJA: 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Pustite jih živeti - serijski film (Lj) - 19.00 Mladi za mlade: Mladinski festival (JET) (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 in TV barometer (Lj) - 20.35 F. Veber: Pogodba - 1. del predstave Mestnega gledališča Ljubljana (Lj) - 21.40 Video kasete: L. oddaja: One in oni (Lj) - 22.10 Poročila (Lj)

TOREK, 3. JULIJA: 17.15 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.35) (Bg) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Veliki in majhni - oddaja TV Zagreb (Lj) - 19.00 Metulji naše dežele - 1. odaja v barvah (Lj) - 19.20 S kamero po svetu: Singapur moj Singapur (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 in TV barometer (Lj) - 20.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir-barvna TV nadaljevanje (Lj) - 21.20 Kaj hočemo - Ob ustavnih in kongresnih spremembah (Lj) - 21.40 Odprt ekran - oddaja JRT (Lj) - 22.50 Poročila (Lj)

SREDA, 4. JULIJA: 17.15 Prenos proslave na Sutjeski (Sa) 15.30 Mačkon in njegov trop serijski barvni film (Lj) - 16.00 Aachen: Jahanje - barvni prenos

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

v brežiški porodnišnici so rodile:
 Ana Lipej iz Sel - dečka; Šarlota Hanzel iz Zagreba - Šarloto; Matilda Strašek iz Sevnice - Karmen; Djurdja Tančak iz Bregane - deklico; Ana Gorenc iz Velike vasi - Mihaelo; Ljuba Som iz Radakova - dečka; Danica Kos iz Krškega - Boštjana; Biserka Lukšak - Bijeje Gorece - Kristino; Nada Potokar iz Ribnice - Roberta; Ivanka Suler iz Sentlenarta - Franca; Erika Golob iz Sevnice - Bogomira; Erika Dražič iz Samobora - Martino; Cvetka Ogorevc iz Kapel - Sandro; Dragica Pernar iz Prigonja - Snežano; Cvetka Pavič iz Mrzlave vasi - Darka; Matilda Špec iz Sevnice - Jožica; Marija Zakšek iz Osredka - Ivana; Ljudmila Simončič iz Smarčne - dečka; Jadranka Kupres iz Samobora - Maria; Ljubica Fabjančič iz Molvic - Renato; Vera Kelhar iz Brežic - dečka; Mara Bratelj iz Bratelj - dečka; Marta Dermikovič iz Bračne vasi - Brigito; Danica Suša iz Arnovih sel - Simona; Angela Koprivnik iz Leskovca - Boštjana; Djurdjica Pappo iz Strmca - deklico; Franciška Peplnik iz Artiče - dečka; Franciška Jazbec iz Sevnice - Igorja; Zdenka Kovačič iz Loč - dečka; Anica Šuster iz Krškega - Marjetko; Branka Stanojevič iz Brežic - dečka; Ljubica Šabarič iz Male Gorice - deklico; Zdenka Denžič iz Pišec - Lidijo. - CESTITAMO!

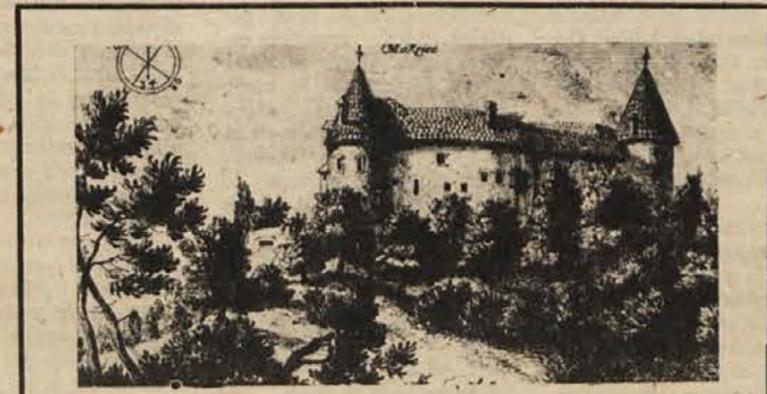
Na čelu banske vojske se je pognal proti kmetom stotnik Ladislav Plovdin, da bi razklenil obroč, ki so ga kmetje zapirali okoli sovrznika. „Najprej, junaki, pobijte te kmečke pse,“ kriči svoji enoti in seka s sabljo levo in desno. Z obeh strani si kričijo pot njegovi huzarji. Uporniki so se začeli umikati pred nenadnim, silnim napadom. Toda svinčena zrna iz kmečkih pušk so ustavila napredovanja upornikov. Njene vrste so postale nepremakljive. Zeno zrno je zadelo tudi upornika. Zamajal se je na tla in umrl pod njegovimi nogami. Njegova žena se je umaknila iz boja, skali okoli nje popustil je tudi naval upornikov kot stena opazoval

obrat bojne sreče. Mar ne bo on zmagovalc današnjega dne? „Naprej, navalite, strahopetci! Sramota! Mar ste junaki, če se bojite teh kmečkih capinov, tatov in požigalcev, ki so zapustili plug, da bi ropali po gosposkih dvorih? Naprej, banovci, navalite, Uskoki!“ Nič niso pomagali njegovi spodbujajoči kliči. Kmetje so strnili pred sovrznikom zid, ki ni popustil, četudi so bile njihove žrtve velike. Tedaj sta se na bojišču pojavili dve stotniji konjenikov iz Vojne krajine. Poveljniku Alapiču sta bili stotniji zadnji up. Poslal ju je takoj v napad proti jedru puntarske obrambe. Spočiti stotniji sta iznenada udarili v levi in desni bok kmečke vojske. Uporniki niso pričakovali, da bo nasprotnik po nekajurnem boju

napadel še s spočitimi enotami konjenice. Graničarski konjeniki so začeli silovito pritiskati na Gubčevo vojsko. Prej trdni obrambni zid puntarjev je na levem in desnem krilu začel popuščati. Nasprotniku je uspelo, da je upornike razbil v manjše skupine, ki so jih konjeniki obkoljevali, uničevali posamič ali jih prisilili k umiku. To so bili poslednji trenutki velike, večurne odločilne bitke med zagorskimi kmeti in združenom plemiško vojsko. Ko se je poslavljal dan od zagorskih gričev, je na bojišču v Stubiški dolini tema pokrila 3000 padlih zagorskih kmetov. Med njimi je ležalo tudi več sto pripadnikov sovrznikove vojske. Toda zanje zmagovalci zdaj niso imeli časa. Nocoj so se zanimali samo za ujetnike. Za vsako ceno so hoteli med njimi najti poveljnike kmečke vojske

in začetnike ter organizatorje upora. Še preden so zmagovalci začeli svoje pirovanje, so vojaške poveljnike in oba ujeta voditelja puntarjev, Gubca in Pasanca, zaprli v jetniške celice stubiškega gradu. Ujeti kmetje pa so močno zastraženi na grajskem dvorišču čakali jutrišnjega dne, ko naj bi jim sodili in jih kaznovali na kraju samem. V stubiškem gradu je vse razsvetljeno. Častniki so začeli slaviti svojo veliko zmago. Gosti jih njihov poveljnik Alapič. Zagorelega obraze sedi grbasti poveljnik med pijano čredo, naliva čase, poje in vzklika na slavo svoje zmage, ki je dokončno pokopala vse upe zagorskim, štajerskim in kranjskim kmetom. Pri okenski mreži stubiške grajske ječe je zrl v zvezdno nebo ujeti kmeč-

ki vodja Gubec. Slišal je glasne pesmi, smeh in vzklrike pijanih častnikov, slišal jok v zagorskih vaseh, ki so jih razsvetljevali ognjeni zubli gorečih domov. Solze so mu orosile oči, ihteč je sam sebi v tolažbo šepetal: „Ni nam bilo sojeno, da bi zmagali in izbojevali kmetu pravico. Naše zagorsko ljudstvo bo moralo še prenašati zatiranje, krievce in zlo. Toda nekoč bo vendar prišel čas, ki bo ljudem prinesel pravico in svobodo. Takrat bodo te gorice in polja naša last, po gradovih ne bodo več gospodovali, nas zapirali ter pretepali razni Tahiji, Erdediji, Kegleviči in Sekelji. Ali bodo ljudje takrat še vedeli, da smo se tudi mi žrtvovali za njihovo lepše življenje? Ali bodo pomnili, da je polovica naše kmečke vojske obležala na Stubiškem polju?“

Mokrice (po Valvasorju, izrez, 1679)

Na Stubiškem gradu se je zmagovalno pirovanje nadaljevalo do zgodnjih jutranjih ur 10. februarja. Dopoldne je Alapič svojim častnikom razglasil povelja za prihodnje dni. Večji del svojih vojaških enot je še pustil v Zagorju. Imeli so nalogo, da nasledujejo in iščejo upornike po vaseh ter jih kaznujejo na kraju samem. Vse vidnejše udeležence upora je ukazal obesiti, drugi pa naj bodo kaznovani tako, da jih telesno pohabijo. Tiste domačije, kjer so se gospodarji udeležili upora, je treba požgati. Vojaki po hišah pa lahko plenijo in pustošijo, kakor sami želijo. „Kmete, ki smo jih ujeli v včerašnji bitki, bomo kaznovali takoj. Obesite jih na veje bližnjih dreves ob cesti.“

